

BETHLENFALVI
GRÓF THURZÓ GYÖRGY LEVELEI

NEJÉHEZ

CZOBOR-SZENT-MIHÁLYI CZOBOR ERZSÉBETHEZ.

KÖZREBOCSÁTVÁ

I D. G R. Z I C H Y E D M U N D,

ÁRVAI URADALMI TELJHATALMU IGAZGATÓ

MEGBIZÁSÁBÓL.

E L S Ő K Ö T E T.

T Ö R T É N E T I B E V E Z E T É S S E L.

1590—1600.

BUDAPEST,
AZ ATHENAUM R. TÁRSULAT KIADÁSA.
1876.

THURZÓ GYÖRGY

NÁDOR

IVADÉKAINAK.

THURZÓ GYÖRGY.

ÉLETRAJZI VÁZLAT,

IFJ. KUBÍNYI MIKLÓSTÓL.

I.

Bethlenfalvi Thurzó György — a püspöki székét elhagyott s protestans hitre tért dúsgazdag Thurzó Ferencznek második házasságában Zrinyi Katalinnal, a szigetvári hős legidősb leányával nemzett fia, — született Ljethava várában Trencsén megyében 1567. évi szeptember 2-kán. Atyját kora ifjúságában — alig hetedik évében — elveszítvén, első neveltetését édes anyja, majd — ennek másod izben történt férjhezmenése óta — mostoha atyja Forgách Imre, nógádi főispán házánál nyerte. Kik voltak ama férfiak, kik a szép tehetségekkel megáldott Thurzót első ifjúságában oktatták, nem tudjuk. Későbbi nevelői közül is csak egynek emléke maradt fenn napjainkra. Ez a szászországi tudós E c c h a r d K r i s t ó f bölcsész és orvos-tudor vala, kinek vezetése alatt Thurzó — mint az egykoru irat mondja — oly szabadelvű és értelmes (ingenua), ezen felül vallásos és keresztényi szellemű nevelést nyert, hogy az akár a fejedelmek gyermekeinek nevelésével hasonlítható össze. ¹⁾

Midőn Thurzó Ferencz 1574-ben kevésssel halála előtt nagy terjedelmű vagyonáról végrendelkezett, maga gondoskodott gyermekei: György és Ferencz, Anna, Orsik és Katalin részére gyámokról. E tisztre, a király főgyámsága alatt, Lisztlyt, Zrinyi Györgyöt, Thurzó Szaniszlót és Eleket,

¹⁾ Az esztergomi káptalan jelentése. Ered. a kam. levéltárban N. R. A. f. 660. N. 17.

Batthyányt, Balassa Istvánt, Mágóchy Gáspárt, Révay Miklóst és Kubinyi Kristófot jelelte ki ¹⁾. Főkép a két Thurzó volt az, kikre a haldokló leginkább számított; bennök, kikhez benső barátságon kívül rokoni kötelek is fűzvé, nem is csatlódott.

Thurzó Szaniszló szepesi gróf gyámi tisztében az uralkodó által is megerősítettén, az árvák sorsa iránt kezdettől fogva a legbensőbb részvételt viseltetett. Ő maga gyermektelen, gyámfia György pedig, öccse Ferencz korán bekövetkezett halálával, az atyja után maradt fejedelmi vagyon egyedüli örököse, s mi több, a Thurzó nemzetség ezen ágának egyetlen férfi sarja levén, valóságos atyai szeretettel csüggött a szépen fejlődött gyermekén.

Mig Zrinyi Katalin megtartá özvegyi fátyolát, a gyámnak nem volt oka aggódnia; de midőn az özvegyisége második évében újból férjhez ment, fölébredt feltékenysége, mely az udvar által is szittatva, nemsokára éles viszályra szolgáltatott okot. Thurzó Szaniszló ugyanis, jöllehet gyámfia — mint később nem egyszer ő maga is hálásan bevallja — Forgách Imrében valóságos atyát nyert, sehogy sem nézhette jó szemmel az új frigyet, főkép azért, mert az árvák vagyona Zrinyi Katalin kezén lévén, azt nagyrészt akkor is megtartá, midőn másod ízben ment nőül. A gyám e körülményben komoly veszélyt látott, azért sietett a vagyonból megmenteni azt, mi még megmenthető vala. Ilyen volt Árva vára s az ahhoz tartozó uradalom. Ezt Abaffy János tiszttartó, kit Thurzó Ferencz — mint végrendeletében mondja — örképen hagyott Árva várában, hiven a végrendelet szavaihoz megőriző, s midőn 1576-ban Forgách Simon által fölszólíttatott, hogy a várat Zrinyi Katalinnak, illetőleg férje Forgách Imrének adja át, e kívánságnak nem tett eleget, sőt minthogy ő maga is osztá a gyám aggodalmait, örömet fogadá be a várba a sze-

¹⁾ A végrendelet egykoru mása az árvai vár levéltárában.

pesi grófok oda rendelt őrségét. A hű tiszt ezt annál könnyebben tehetette, mert Károly főherczegtől a vár tisztjeihez parancs érkezett, melyben meghagyta, hogy csak Thurzó Szaniszlót ismerjék el Thurzó Ferencz gyermekei gyámjául.

Árvát ekként hatalmába ejtven, a bizalmatlan gyám nem nyugodott, hanem támaszkodva az ismételve leérkezett királyi parancsokra, a többi birtokokat is, mint Ljethavát, Bichét és Hricsót, sőt túlbuzgalmában magokat a gyermekeket is hatalmába akarta keríteni, s e részben — minthogy Zrinyi Katalin ismételt fölszólításának sem engedett, — a királyhoz is folyamodott.

Thurzó Szaniszló ezen, Zrinyi Katalint szintugy, mint férjét Forgách Imrét mélyen sértő eljárásával kitört az éles viszály, mely tetőpontját akkor érte el, midőn egy izben (1579. okt. 4-én) Zrinyi Katalin fiával Thurzó Györggyel s testvérei Zrinyi György és Miklós, továbbá rokona Batthyány Boldizsár, Révay Ferencz s számos nemes kíséretében Árvába rándulván, előtte a vár kapui elzárattak. Ekkor megszakadt a büszke nő türelme; míg ő a szenvedett sérelmet megboszulandó, Báthory Miklós országbíró előtt hatalmaskodási pört indított Thurzó Szaniszló és Elek ellen, addig, ösztönzésére, kiskoru fia, gyámját a vagyon hűtlen kezelésével vádolá.

A méltatlan vád érzékenyen sujtá Thurzó Szaniszlót. Ily körülmények közt a gyámságot tovább nem viselheté, s folyamodott is a királyhoz, mentené fel a sulyos tiszttól, s bizná Thurzó György nagykorúságaig birtokait a kir. kamara kezelésére, őt magát pedig nevelése befejezése céljából venné a császári udvarhoz.

És már a következő évben (1683.) leérkezett a királyi parancs, melylyel Thurzó Szaniszló gyámi hivatalától fölmentetvén, gyámfia Thurzó György javai, annak nagykorúságaig a kir. kamara kezelésére bizattak, ő maga pedig az udvarhoz fölvétetni rendeltetett.

Ekkor az ifjú Thurzó 17 éves korában az uralkodó hatá-

rozott akaratahoz képest testvére Erneszt főherczeg, Magyarország akkori hadi főkörmányzója udvárába vétetett fel, hogy ott a hadi és diplomatai pályára kiképeztessék.

Erneszt főherczeget a lovagiasság példányképének tartották. Fényes udvara gyűlhelye volt a főrangú ifjaknak, sőt fejedelmi házak sarjai is örömmel keresék fel a főherczeg udvarát, hol tág alkalmok nyílt magukat a hadi pályára előkészíteniök; mert a főherczeg maga sem fáradságát, sem költségét nem kimélte udvarát ifju barátai számára hadi iskola gyanánt berendezni; és ez iskolából nem egy hős s derék hadvezér s államférfi került ki.

Thurzónk, ki szellemi és testi tulajdonainál fogva egyaránt korán tűnt ki kortársai közül, nemsokára kedvence lőn a főherczegnek. A deli ifju szelid és simulékony, s a mellett férfiasan nyílt és bátor jellemét, Erneszt főherczeg valóságos atyai jóindulattal jutalmazá, melyet még akkor is fentartott számára, midőn Thurzó rég elhagyta udvarát, mint ezt hozzá valóságos atyai hangon írott későbbi levelei is bizonyítják.

Egy évet töltött Thurzó György Erneszt főherczeg udvaránál, a mely idő alatt csaknem férfiuvá fejlődött, midőn egy gyászos esemény, édes anyja Zrinyi Katalinnak 1585-ben bekövetkezett halála haza szólítá. Az idő is mindinkább elközelge, midőn nagy terjedelmű vagyona igazgatását ő maga volt átveendő, s minthogy e részben az uralkodó részéről sem gördítettett akadály utjába: még ugyanazon évben elhagyá a főherczeg udvarát.

Forgách Imre, valamint korábban, úgy most sem voná meg mostoha fiától a jóltevő atyai gondoskodást. A vagyon, melynek igazgatását az ifju Thurzó ez évben csakugyan átvette, a főispáni méltóság, melynek tisztét Árva megyében be kell vala töltenie, szükségessé tévék számára élet-társról gondoskodni. Forgách szeme unokahugára Zsófiára, Forgách Simon leányára esett, s Thurzó — legyen hogy már gyermekkori első emlékei ezen hölgyhöz fűződtek, legyen

hogy csupán a mélyen érzett hála adóját akará mostoha atyja irányában leróni — a választásban megnyugodott, s alig 19 éves korában nőül vevé Forgách Zsófiát.

II.

Házasságának első éveit Thurzó forrón szeretett neje oldalánál, főkép nagy terjedelmű jószágai rendezésének szentelé, melyek hosszú időn át mostohán kezelve, különben is megfeszített tevékenységét vevék igénybe.

Az idő, melyben a hazának köteles adóját a harczmezőn volt leróvandó, még be nem következett, s Thurzó, habár mint Árva megye főispánja, az elszaporodott rablók s harminczad-fosztogatók ellen életbe léptetett erőlyes intézkedései által a haza, főetekfogói minőségben tett szolgálatai által pedig az udvarnál, már is némi érdemeket szerzett magának: az ország ügyeibe tevékenyen egy ideig még be nem folyt.

De Thurzó tettek után sovárgó lelkét, lángoló hit- és hazaszeretetét, nem elégithette ki hosszabb ideig a szerény működési tér, melynek tehetségeit eddig szentelé. Ki vágyott ő is a harczterre, versenyt küzdendő a babérkoszoruért, melyet megszerezni most annyi alkalom nyílt, a keresztény hit és a haza védelme körül szakadatlanul folyt küzdelmekben.

Nagyhirű hadvezért keresve, kinek oldalánál a harczviselés mesterségét elsajátítsa, választása Pálffy Miklós komáromi kapitányra, 1588 óta a dunántuli hadak főkapitányára esett, azon férfiúra, ki bár még maga is ifju, hadvezéri tehetségeinek már is fényes tanujeleit adá. Ennek oldalánál vállalta el Thurzó 1590-ben 400 lovas felett a vezényletet.

A törökök folytonos tulkapásai, azon számtalan zaklatások, melyeknek a meghódolt részek lakói még béke idején is

kitéve valának, méltán boszura ingerlék a keresztényeket. Az ifju Thurzóban is égett a gyűlölség, ereiben a hős Zrinyi vére buzogott, s alig várhatá a pillanatot, melyben elkeseredett gyűlölségét a hitetlenek vérével lehűthesse. A várva várt alkalom nemsokára be is következett, de hősünkre nézve szerencsétlen kimenetelt ért.

Egy napon ugyanis Zay Lőrincz, Jakusith Imre, Pesti Zsigmond s más ifju barátai által kísérve, megindult »szerencsét próbálni.« Célja volt a megerősített Párkányban elzárt törököt kicsalni, s a nyílt mezőn megtámadni. Előőrs gyanánt Thurzó egy kicsiny, de elszánt csapat élén Huszár Mátyást küldé, hogy ez az ellent megerősített helyéből kicsalja. De a török nem várt erővel rohant ki, s Thurzó csapatját, — még mielőtt Huszár visszatérhetett volna körülkerítette. Az immár elkerülhetlen ütközet kimenetele előre volt látható: a tulnyomó török had Thurzó elszánt csapatát, hősies védelme daczára, nagy részben összevagdolván, ő maga is kevesed magával s csak élete veszélyével menekülhetett.

A szerencsétlen ütközet hire, mint ily esetekben rendszeren történni szokott, nagyitva hatott a táborba. Thurzó aggodva, hogy a hir, mely halálát kürtölé nejére, ki ekkor gyermekágyból lábadozott, halálos csapást mérhet, rögtön futárt küldött, ki szerencsés megszabadulását hírül vinné. De a futár elkésett. Forgách Zsófia, mielőtt még férje szerencsés menekülésének hírét vehette volna — kiszenvedett.

Thurzót mélyen sujtotta a veszteség, de valamint a harczmezőn szenvedett kudarcz bátorságát, úgy a veszteség feletti fájdalom lelki erejét megtörni nem vala képes. Miután szeretett hitvese földi maradványainak a végtiszteletet megadá, összes figyelme árván maradt gyermekei, Zsuzsanna s a csecsemő Judithban összpontosult, kiknek kellő ellátásáról gondoskodni, volt most a nehézfeladat. Súlyos apai gondjai között el nem zárkozhatott a gondolattól, hogy előbb-

utóbb élettársról kellend gondoskodnia, ki gyermekeinél az anya helyét pótolná.

Mig sajgott a veszteség ütötte seb, az elhunyt iránti kegyelet elnémitá a higgadt értelem parancsoló szavát; de a mint az idő jóltevő hatása alatt lassanként enyhült fájdalma, az ész tanácsa diadalmaskodott, s Thurzó barátai által is ösztönöztetve, alig hogy a gyászév letelt, újra jegyben járt.

A nő, kit társul választott, ki iránt szerelme eddig nem ismert szenvedélylyel lobbant fel, C z o b o r E r z s é b e t, Czobor Mihály nádori helytartó fenkölt lelkű leánya volt, ki neme minden érényeivel dicsekedett. A menyegzőt az akkori szokás szerint nagy pompával 1592-ik évi február hó 2-kán ülték meg Sassin várában, Nyitra megyében, a felvidéki nemesség és a királyi bányavárosok követeinek részvéte mellett, és pedig a katolikus vallás szertartásai szerint ¹⁾, mi annál föltünőbb, mert Thurzó buzgó protestans volt.

III.

A pillanatnyi szélesend mely 1591-ben a törökkel megújított békeszerződés folytán a harczmezőn beállott, a következő évben sem háborittatott meg komolyabban, s Thurzó házassága mézes heteit szeretett hitvese oldalánál háborítlanul tölthette. A nőt, kit ama pillanattól fogva, hogy első ízben szólott vele, szívéből ki nem vethetett, kit pillanatonként gondolatában viselt, kit ugy szeretett mint saját lelkét és életét — az ő kedves Czobor Erzsébetét, lángoló szerelme egész hevével ölelé át. S e nő látszólag mégis mily távol állott urától.

¹⁾ Thurzó levele sz. kir. Besztercebánya városához. A besztercebányai levéltárban fasc. 319. Nro 87.

Thurzó kora műveltségének színvonalán, tudományos és társadalmi ismeretekkel fölruházva, Czobor Erzsébet az írás- és olvasásban is alig vett oktatást. S ezen miért csudálkoznánk? Tudjuk, hogy hazánkban a nők műveltsége még sokkal később sem terjedt tovább azon ismereteknél, melyek a jó gazdaszonytól megkívántatnak, s azon nő, ki az írás- és olvasáson felül a tudomány elemeiben is nyert némi oktatást, még a főúri osztálynál is, csak a ritkább kivételek közé tartozott. De a műveltség hódító varázsa nem mindig az, mi a lelkeket ösztöforrasztja, s gyakran ennél hatalmasabb a nemes lélek, a szívjóság vonzereje. S Czobor Erzsébet, ha nem birt is a magasabb műveltséggel, melylyel korunk hölgyei dicsekedhetnek, birt nemes lélekkel s jó szívvel, mely szeretni tudott lángolón, hiven egész a sirig. Úra járt-kelt az országban s annak határain tul, látott asszonyt, leányt eleget, de jobbat, szebbet az ő Czobor Erzsébeténél »soha, sehol« nem találhatott. Örömet tölté napjait a gondos nő körében, s habár számtalan dolgai, főképen később gyakran hónapokon át kényszeríték távol maradni házatól: lelke folytonosan ott volt szerelmes élettársánál, ki mint delej vonzá kimondhatatlan erővel.

Jól tudta Thurzó, hogy a kedves pásztorórák perczei számlálvák, s mint hű hazafi sokkal több kötelességérzettel is birt, hogysem azok meghosszabbítására gondolt volna. De ha kész volt minden pillanatban elhagyni házi tűzhelyét, fájt a gondolat, hogy ha majd riad a harci kürt s tán hónapokra elhagyja kedves Erzsébetét, még csak keze írását sem láthatja. S egy gondolat villant meg elméjében. Hátha irni tanítaná! A nő oly ifju, oly engedelmes, odaadó, kétségkívül szorgalmas tanítvány leend. Thurzó nem csalódott. Czobor Erzsébet örömet vett oktatást urától, s fáradságát kitartó szorgalom s előmenetellel jutalmazá. (Lásd a L. sz. a. levelet.)

Mig Thurzó ekként elvonultan élvezé biesei kastélyában a házas élet örömeit, az ország déli láthatárán mind sötétebben tornyosultak egymásra a terhes fellegek, Hasszán bos-

nyai basa már 1592 tavaszán megvette Hrastoviczát, Gorát és Bihácsot Horvátországban, s az egész télen át rablá és pusztitá a Száva és Kulpa közötti vidéket.

Ily körülmények között az országban senkinek sem lehetett kétsége az iránt, hogy a gyakori békeszegések nemso-kára nyílt háboruvá fognak elmérgesedni, s komolyabban hozzá láttak a védelmi előintézkedésekhez. Az országgyűlés, melyet Rudolf 1593-iki január 25-kére Pozsonyba egybehívott, főkép az ország védelmével foglalkozott.

És erre valóban szükség is vala. Hasszán basa már a nyár elején 30 ezernyi sereggel harmad izben megszállá Szi-szeket; s habár Jurák és Fintich zágrábi kanonokok a várat meg tudták védeni, sőt a törököt derekasan meg is verték; a ke-resztények diadala csak sietteté a háború kitörését. Murad szultán ugyanis a kudarczot megboszulandó, még ez évben had-járatot intézett Magyarország ellen.

Szinán nagyvezér már szeptember elején 150 ezernyi haddal érkezett Nándorfehérvárra. De e hadjáratnak sem voltak nagy eredményei. Miután Veszprémet és Palotát áru-lás folytán hatalmába ejtette, hadait a korán beállott tél elől vissza vezette.

Mig ezek az ország déli határain történtek, addig Ko-máromnál Pálffy Miklós, Zrínyi György, gróf Hardeck Fer-dinánd, Nádasdy, Thurzó György, Illésházy István s számos más ur zászlai alatt mintegy 40 ezernyi sereg gyűlt össze, őrszemmel kísérve a török minden mozdulatát. Alig hogy a magyarok hírül vevék, hogy a török Buda és Fehér-var közötti tábora oszolni kezd, határozattá lőn, a Dunán átkelni, s a dunántuli hadakkal egyesülve Fehérvárt megszá-lani. Az egyesült német-magyar had október 28-án kezdé vivni a várat; melyet azonban az »ágyunak és golyóbisnak kevés voltáért« meg nem vehetett. Hasszán budai basa ugyanis értesülvén a keresztény had szándékáról, 20 ezernyi sereggel sietett Fehérvár védelmére. Mire a miénk rögtön

felhagytak Fehérvár ostromával, s Pakozdnál csatarendbe állottak, hogy az időközben megérkezett török hadnak útját állják. November 3-án reggel a két sereg egy felől »Jézust« más felől »Alláh«-t kiállva össze csapott. A harcztot Pálffy és Thurzó kezdte meg, az ujbári lovassággal, megrohanván a négy ezernyi jancsár sereget. Nemsokára az egész csatavonalon rendkívüli hevességgel folyt a viadal, mely a törökök teljes vereségével végződött. Az elfogott és elesett törökök száma nyolcz ezerre ment, s 44 kisebb-nagyobb ágyu esett a keresztények hatalmába. A mieink vesztesége aránylag csekély volt. Pálffy és Hardeck megsebesültek. Thurzó, noha — mint ő maga írja — az előjáróban volt, s noha »az tafotá inget megfogta az szablya« és lova is megsebesült, sértetlen maradt.

»Noha az török — írja Thurzó nov. 5-kén nejének — számtalan sok lövést tön reánk, és negyvenköt taraczkot háromszor sütöttek reánk, de Istennek kegyelmességéből közülünk az lövéssel keveset sértének.«

A pákozdi győzelemmel a közeledő tél daczára még korántsem lőn befejezve a magyarok ez évi diadalmas hadjárata. A magyar vezérek elhatározzák seregeket a Dunán átvezetni, s a felvidéki megyék hadával egyesíteni. Ez, mire Pálffy november 24-kén hadával megérkezett, épen Fülel várát vívta. Miután a magyarok az alsó várat már November 26-án megvették, a 800 főre menő őrség a következő napon a felső várat is feladá.

Fülel elestével, a magyar hadak Szécsény vivására indulának, melyet a török őrség mielőtt a miénk megérkeztek volna, elhagyván, deczember 3-kán, szintén kardcsapás nélkül hatalmukba ejtettek. Pálffy és Thurzó a többi urakkal azon lettek volna, hogy az oly szerencsésen megkezdett hadjárat folytattassék, s a győzedelmes sereg Nógrád alá vezettessék, de Teuffenbach kassai kapitány, sehogy sem akarta a hideg miatt zugolódó seregét a kedvezőtlen időjárás veszélyeinek kitenni. Pálffy ezek után szintén hazafelé tért, s utközben

még az elhagyott Drégelt és Uj-Palánkot is elfoglalván, szeptember 9-én eloszlott a tábor.

Igy fejeztetett be az ez évi hadjárat, melynek lelke kétségkívül Pálffy volt. De Thurzó is, ki mint a lovasság hadnagya, elválhatlanul kíséré mindenütt, osztozott a fővezér dicsőségében.

A fárasztó munka után csak rövid nyugalom jutott osztályrészül hőseinknek. Alig hogy az új év beköszöntött, a hadkészületek ismét kezdetöket vették, s kiki kötelessége szerint állomására sietett. Csak vontatva tudott Thurzó elválni családjá s szeretett hitvesétől; mind a mellett tréfás enyelgéssel biztosítván kedves Erzsébetét lángoló szerelméről ¹⁾, ő is kitűzött állomására elsietett.

A hadjárat most is kedvező előjelek között indult meg. Mátyás főherczeg Pálffy Miklóssal Nógrádot, Teuffenbach s a felvidéki urakkal Hatvant szállotta meg. S a szerencse mindenütt kedvezett. Nógrád márcz. 10-kén hitre megadta magát, Teuffenbach pedig, bár Hatvant be nem veheté, az ezen vár segedelmére jött budai basát ápril 21-kén megveré.

De a harczai szerencse, mely eddig a magyaroknak kedvezett, nemsokára megfordult.

Nógrád elestével a miéink Esztergom vívását tüzték ki célul, s a várat május elején megszállván, 5-kén ostromolni kezdék. »Valahon ki főember vagy, ur, nemes ember — írja Thurzó — mind itt vannak, számtalan sok fegyveres és nemes gyalog; ha az alföldiekkel egyben jutnak, rettenetes nagy, hatalmas tábor és megmondhatatlan sok nép leszen.« És valóban Esztergom falai alatt szép had gyűlt össze, mely 80 nagy faltörő ágyuval rendelkezvén, sikerrel foghatott a vár ostromához. De hiányzott az intéző, ki a támadást kellő tapintattal vezette volna. Mátyás főherczeg inkább hajtott német tanácsosai előadására, hogysem a török elleni hada-

¹⁾ L. a. LIX. sz. alatt közlött levelet.

kozásban nagyobb jártassággal bíró magyar vezérekre, s ez volt oka, hogy bár a »nagy varost, mely kövel volt kerítve«, a belakó ráczok segítségével már máj. 10-kén, néhány nappal később pedig »az új kastélyt, melyet a törökök a Szent Tamás hegyén csináltak volt« elfoglalák, a várat magát meg nem vehették, s az alól elvégre is Szinán közeledtének hírére, hat heti sikertelen ostrom után Komárom felé visszavonulni kénytelenítették.

Szinán július 19-én szállotta meg Tatát százezernyi seregével, épen midőn Mátyás főherczeg Komáromnál táborba szállott. A miénk azon lettek volna, hogy az ellennel megvívjanak, mert »noha az török táborához a miénk kicsin tábor — írja Thurzó — de elég nagy és hatalmas az élő ur isten, a ki az ő kevés kereszténye által megronthatja és semmié teheti az ő szent nevének ellenségét.«

De Tata egy napi lövetés után hitre megadta magát, s — Szinán — miután Szent-Mártont is rövid vivás után megvevé — Győrt szállotta meg.

Mátyás főherczeg, ki már előbb Zrinyit és Batthyányt küldte volt Győr segedelmére, most maga is oda vezeté seregét, s szemközt a várossal ütött tábor. De a túlnyomó török had itt is megghiusítá a főherczeg minden igyekezetét. A keresztény had két izben rohaná meg a sánczot, melyet a törökök a híd előtt hányattak, de nagy veszteséggel visszaveretett. A harczon nem egy főember esett áldozatul, sőt maga Pálffy is súlyosan megsebesült.

Thurzó, mint Pálffy hű kísérője s bajtársa mindenütt jelen volt, s bár mint ő maga írja, »háta megett hatot is előltek az ágyugolyóbisok, előtte azonképen, baja nem történt.«

A szerencse, mely ez uttal oly határozottan a törökök fegyverének kedvezett, felettébb leverő hatást gyakorolt a keresztény hadra, s mindinkább erőt vett bizonyos félelem, mely valóságos rémületté fokozódott, midőn szeptember 11-ke éjjelen a törökök csak egy ágyulövésnyire közelíték meg a Thurzó

vezénylete alatt álló ör-hadat. Villámként futott végig a hír a keresztények táborán, s másnap reggel az egész had, szekereket, sátorokat, éleést, podgyászt hátra hagyva, rendetlen futásban keresett menekvést. Ezt látva a törökök sem maradtak tétlen, s hátráló hadainkat üzőbe vevén »az utolját a seregnek meg-
üték«, nagy részt a Rábába szoríták, s kegyetlenül le-
vagdalák.

Thurzó élete felett most is örködött a gondviselés, s habár az ő sátorai is mint oda lettek, és elég kárt is vallott szolgáltaiban: sértetlenül menekült Óvárra.

A török had, most nagyobb sükerrel foghatott a vár ostromához, melyet annak várnagya, az idegen ügyért lelkesülni nem tudó gróf Hardeck Ferdinand nemsokára fel is adott.

Szinán ez után még Pápát és Komáromot is megszállotta. Az előbbi minden ellentállás nélkül megadta magát, Komárom mindazonáltal derekasan ellentállott, s mire Pálffy és Thurzó october vége felé Komárom megsegítése végett a várat megközelíték, a török had már Tata felé vonult, honnan nem sokára Szinán téli szállásokra vezette vissza seregét.

Szinán ez évi diadalmas hadjárata a prágai várakában trespedő Rudolf császárt is nagyobb tevékenységre ösztönzé. Mig egy felől a pápánál, spanyol királynál és a német fejedelmeknél segélyt szorgalmazott; addig öcscsét, Erneszt főherceget felhatalmazá, hogy az ez utóbbi által ajánlott gróf Mansfeld Károlyt fogadja fővezérül. Az ország rendei, kiknek Rudolf 1595 elejére Pozsonyba országgyűlést hirdetett, az ország védelmére szükséges segélyt készséggel megajánlák.

IV.

Ha már mindezen intézkedésektől is némi kedvező eredményt várt az ország, még sokkal több reményt fűzött ama szövetséghez, mely 1595 elején Prágában, Rudolf és a töröktől már elébb elhajlott Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem között, most forma szerint is megkötöttet — És nem ok nélkül.

De minden vérmes remények daczára az 1595-ik év nem sok eredményt mutatott fel; a miéink csupán arra birták felhasználni, hogy Esztergomot, s még néhány várat a Felső-Duna mellett, visszavettek a töröktől.

Nagyobb szerencsével harczolt ez alatt Erdélyországban Zsigmond fejedelem, ki Mihály havasalföldi és Áron moldvai vajdákat is a maga részére megnyervén, a törököket több ízben derekasan megverte, s utóvégre a 100 ezernyi haddal reájött Szinán nagyvezért is szégyennel visszavonulni kényszeríté Konstantinápolyba, hol nemsokára kimult.

Hogy a törökök sokféle veszteségeiket bosszúlatlanul nem hagyják, ez iránt az országban senkinek sem volt kétsége. Jól tudták ezt az ország rendei is, kik 1596 elején ismét Pozsonyban egybegyűltek, s mert már akkor hire járt, hogy Murád szultán utódja, az ifju III. Mohammed, személyesen szándékozik Magyarország ellen hadjáratot intézni, az ország védelmére minden eddiginél nagyobb segílyt — kapunként 18 frtot — ajánlottak, mely összeg teljesen zsoldosok fogadására és a várak kiigazítására vala fordítandó. Báthory Zsigmond, kinek első sorban kell vala tartania a török boszujától, márczius elején személyesen ment fel Prágába, hogy Rudolfnál segílyt eszközöljön ki. — Utjában betért Pozsonyba is, hol az ország rendei még üléseztek, s Thurzót érte ama kitüntetés, hogy a fejedelem személye mellé »gazdálau« rendeltetett.

Habár az országgyűlés végzése szerint a táborozásnak

ez évben már május 15-kén kellett volna kezdetét vennie, Miksa főherczeg, kire Rudolf ez évben a fővezérletet bizá, a külségély későn érkezte miatt, csak a nyár derekán szállott táborba. Miután Pálffy és Schwarzenberg Vácot megvették, a főherczeg Hatvant szállotta meg, melyet két heti ostrom után szept. 2-kán szintén hatalmába ejtett. Még itt vevé hírül, hogy a török császár 150,000-nyi haddal Szeged táján táboroz, majd azt hogy a török Egert akarja megszállani, a miért is e vár őrségét német, cseh és vallon hadakkal 4500 főre szaporitá. — De a várnak, melyet a török szultán szeptember 21-kén szállott meg, csak vesztére vált az idegen őrség, mely miután egy heti ostromlás után a várost feladni volt kénytelen, october 10-kén a felső várat is — Nyáry Pállal együtt, ki az árulást mindenképen ellenzé — hitre átadá az el lenségnek. »De minthogy az ebeknek szokások, hogy hitiszegetek — írja Thurzó nejének — azonképen ez mostani hiteket is megszegték, és a szegény egricket mind levágták.«

Miksa főherczeg valahára maga is megindult táborával, oly szándékkal, hogy Egert — ha lehető — megsegitse, s az alföldi hadakkal Miskolcz táján egyesüljön. De a rosz időjárás miatt csak lassan haladhatott előre, s még csak Rima-Szécsig ért, midőn (oct. 14.) hírül hozák Eger elestét. — A főherczeg a vett hir daczára folytatta utját, s october 18-kán Sajó-Vámosnál Báthory Zsigmond és Teuffenbach hadaival találkozáván, october 20-án Miskolcznál, két nappal később pedig Mező-Keresztesnél szállott táborba. A 40,000 főre menő keresztény had szándéka volt elébb a törökkel megvívni, azután pedig Egert megszállani. »És kétség nélkül hozzá segít az Isten bennünket — írja Thurzó a Miskolcz mellett való táborból oct. 20-án — minthogy jó kézt is mutatott ő szent felsége, mert soha életemben szebb keresztény hadat nem láttam az mostaninál.«

De másként vala megírva a sors könyvében. A török szultán october 25-kén a keresztény had ellen váratlan táma-

dást intézett, s miután az nap a mocsáron, mely a miéink táborára előtt elterült, át nem kelhetett, másnap teljes erővel megújítá a támadást. Ez uttal a miéink előre megállapított terv szerint, minden ellentállás nélkül által bocsáták a török hadakat a mocsáron, s csak azután ütköztek meg velök, és pedig oly szerencsésen, hogy a törökök ágyúikat is hátrahagyva megfutamodtak, s nagy veszteséggel a mocsáron át visszaüzettek. Az ütközet meg volt nyerve. »De meg nem elégedvén az első, istenünknek hozzánk megmutatott kegyelmességével — írja a harcban jelen volt Thurzó — mi által mentünk utánok az sáron, és szintén az táborokig hajtottuk és öltük vágtuk őket.« És ez volt a keresztény had veszedelme. »Szintén az sátoroknál hogy volnánk — így folytatja Thurzó — az ur isten bűneinkért reánk haragudván, az vitézlő népnek elvette szívét, és megfutamodt; ott osztán nagyobb része gyaloginknak mind elvesze.« Czikala török basa ugyanis, a gazdag zsákmány láttán esztét vesztett keresztény hadat megrohaná, s a mocsáron átugrasztá; mire az egész had, vesztve vélvén az ütközetet, rendetlen futásban keresett menekvést, »a táborban szekereket, sátorokat és egyébféle tábori eszközöket, ágyúkat, taraczkokat ott hagyván.« Magok a vezérek is megfutottak. Thurzó az erdélyi fejedelemmel s még néhány urral Diósgyőrrre menekült, honnan azután nemsokára szeretett családjához tért.

Minthogy általános volt a hiedelem, hogy Mohammed a következő évben újabb hadjáratot intézend Magyarország ellen, Rudolf király a hadi készülétek megtétele végett 1597 február elejére ismét országgyűlést hirdetett Pozsonyba. De még alig ért véget a gyűlés, midőn biztos hír érkezett, hogy a szultán ez évben nem intézend nagyobb mérvű hadjáratot Magyarország ellen, minek folytán a hadi készülétek is csak igen lányhán folytak.

V.

Thurzó, ki kevéssel az országgyűlés berekesztése után Horvátországba vala utazandó, hogy unokahuga — Zrinyi György leánya — menyegzőjén jelen legyen, utközben vette a megnyugtató hírt a harczmezőn beállott pillanatnyi szélcsendről, s ez megérlelé benne amaz elhatározást, egy régen táplált vágyát teljesíteni. Új sógora bizonyos Lenkovith nevű horvát ur ugyanis ép a velencei határra volt viendő mátkáját, s minthogy az ifju párt a rokonok nagy része elkíséré, ez alkalmat Thurzó is felhasználta, hogy az olasz földet s nevezetesen Velencét meglátogassa. Elhatározásában valamennyi rokona, s maga nagybátyja Zrinyi György is mégerősítő; csupán hon maradt hitvese, az ura életeért folytonos aggodalomban élő Czobor Erzsébet volt az, ki levelében örömmest lebeszélte volna férjét a hosszú utról.

De Thurzó ennek daczára ápril 23-kán tizenhatod magával utnak indult Velenczébe. »Ott pedig — írja nejének — sokat nem késem, hanem haza sietek, ha valahogy — teszi szí hozzá tréfásan — az olasz leányok el nem hitetnek.«

Nyolcz napi fárasztó utazás után május 1-én ért a nász nép Triestbe, s itt pillantá meg Thurzó először életében a tengert, mely fogékony lelkiületére varázsszerű hatást gyakorolt. »Ur Isten — így kiált fel — dicsőitessék a te neved, hogy csodás művedet — a tengert látnom engeded! Uram vezérelj utamat, hogy szerencsésen hajózva, utazásomat befejezhessem, s épen és sértetlenül térhessek az enyéimhez! Engedd, hogy azokat is hasonló jó és kedvező egészségben találhassam! Légy vélem a te szent fiad, s a mi Urunk Jézus Krisztus nevében Amen.« Ily fohász után még ugyanaz nap éjjel hajóra szállt, s a háborgó tenger daczára másnap sértetlenül ért társaival együtt Velenczébe.

A jövővények, miután bizonyos erődben hittel kell vala

erősíteniük, hogy járvány mentes helyről jönek, a városba akadály nélkül bebocsáttattak. De nem oly könnyű volt alkalmas szállást kapniok. Nehány nap múlva ugyanis a velencei herczeg Ursinus nejének, a bájos Grimani herczegnő megkoronáztatásának kelletvén nagy ünnepélyességgel véghez mennie, a város túl volt terhelve idegenekkel. De a jövevények nem sokat válogattak, s beérték az elég kényelmetlen szálló helylyel, melyet valahára hosszas keresés után nyerhettek.

A fény, mely Thurzót merre fordult környezé, csodás hatást gyakorolt amnyi pompához nem szokott képzeletére. Bécs, Prága épületei, melyeknél eddig sem szebbeket, sem nagyobbakat nem látott, mennyire eltörpültek Velence márvány palotái, Szent-Márk temploma és tornya, Szent-György kolostora, a dogék palotája mellett? Ez utóbbi főkép most annál varrázsszerűbb hatást gyakorolhatott, mert itt voltak felhalmozva a kincsek, melyek a megkoronázandó herczegnőnek ajándokul valának szárvá.

De mind e szokatlan fényt elhomályosíták a minden képzeletet fölülmuló pompás szertartások, melyek között a következő napon (máj. 4.) a herczegnő koronázása véghez ment, valamint az ezzel egybekötött ünnepélyességek, melyekről érdekes részleteket birunk Thurzó György eddig kiadatlan naplójegyzeteiben. Majd Szent-Márk kimondhatatlan értékű kincse, majd a legérdekesebb fegyverek s régiségek vonták magukra bámulatát. Majd valóságos tengeri ütközetet adtak elő gályák és bárkákkal a hajósok, majd ismét egy önmagától mozgó és tánczoló bábu mulattatá; mit — miként Thurzó maga mondja — ha saját szemével nem lát valaki, soha el nem hihetne.

Ily változatos látványosságok között eltöltött nyolcz nap után, Thurzó május 9-kén, mintánaznap még értekezlete volt a velencei herczeggel és a pápai követtel, délután kísérvével együtt

ismét utnak indult hazája felé, Triesztnek, hova a szél kedvezőtlen volta miatt csak két nap múlva érhetett.

Triesztből járatlan utakon csak lassan haladhatott előre. Utjának hazája felé még egy harmadát sem téve meg, midőn Ozolban, Zrinyi György várában hírül vevé, hogy mialatt távol volt, egyik leánya, Erzsébet, jobb létre szenderült. Mély bánattal olvasá a gyász hírt. »De, ha úgy tetszett ő szent felségének, legyen az ő szent akarátja — írja május 17-kén keresztény önmegadással nejének — nem zugolódással, sem fellette való bánattal kelletik azért az mi istenünket bántanunk, hanem hálaadással.«

Ezentul, bár folyton nagy fáradsággal, de még is több kényelemmel folytathatta Thurzó útját, mert mindenütt rokonai: a Zrinyiek, Erdődyek és Battyányak váraiban szálván, fáradaimait kedve szerint kipihenheté.

VI.

Mire Thurzó május 30-kán utjából szerencsésen hazatért, az ez évi hadi-készületek, még alig indultak meg; a miért is a nyár nagy részét háborítlanul tölthette övei körében.

Az ez évi hadi munkálatok czéljául Pápa és Győr visszavétele volt kitűzve, mihez képest Miksa főherczeg augusztus közepe táján valahára megindulván óvári táborából, mindenek előtt Pápa alá vezette seregét, melyet az 550 főből álló őrség már az első roham után fel is adott. S ez volt jóformán az egész eredmény, melyet a keresztény had ez évben elérhetett; — mert Győrt, melyet a főherczeg szeptember 9-kén kezd vala ostromolni, Ali basa, egy hite hagyott olasz, vitézül meg tudta védeni, s hire érkezvén, hogy Mohammed másod vezér a vár segítségére jó: Miksa főherczeg október 3-kán felhagyott az ostrommal, s Komárom alatt Isa mellett ütött tá-

bort. Innen nézték a miénk tétlenül, mint ostromolja a török Tatát, melynek őrsége, miután a vár nagy része puskaporral légbe röpítettett, október 13-kán hajnalban kiszökött.

Thurzó, ki éppen az nap ért a táborba, innen értesíti nejét: »az török tábora . . . tul vagyon az Dunának, Tata mellett, az miénk innét, és csak egymásra nézünk, de nem vélem, hogy német uraim meg merjenek velel vivni, hanem azt várják, hova megyen az ellenség, hogy mi is affele tart-sunk.« S valóban így is történt. Október közepe táján a török had, Buda felé indulván taborával, Miksa főherczeg is felszedette a sátorokat, s Esztergam felé ment, honnan Vác és Visegrád segedelmére sietett, s Verőcze falnál szállott táborba. De a táborozásnak a kedvezőtlen időjárás s korán beállott tél csakhamar véget vetett.

A következő (1598.) év elején Rudolf, testvére Miksa főherczeg által ismét országgyűlést hirdetett a rendeknek Pozsonyba, kik, minthogy biztos híre járt, hogy a török szul-tán ez évben személyesen intézend hadjáratot Magyarország ellen, házanként másfél forintot ajánlának az ország védel-mére. De a hadkészületek ismét oly későn indultak meg, hogy — habár a hős Pálffy és Schwarzenberg Adolf Győrt még a tavasz kezdetén ostrommal megvevék, s a nyár folytán még néhány apróbb várat is elfoglaltak — a tulajdonképeni hadjárat már csak ősz felé vehette kezdetét, midőn a kedvezőtlen időjárás, minden hadműveletet meghiusított. Pedig ha valaha, úgy most mutatkozott kedvező alkalom a török ural-mát megtörni. Ugyanis a felső magyarországi hadak élén Pálffy, Nádasdy, Schwarzenberg és Thurzó Budát kezdék ostromolni, és pedig oly sikerrel, hogy a »czigányvárost« október elején ostrommal megvevék, s csakhamar a »nagy vá-ro« is a keresztények hatalmába került, valamint a Szent-Gellért hegyi kastély is, melyet a török, »nem bizván igen sokat az maga erejéhez«, maga felgyújtott. Szintugy »az hi-

dat is, ki Budáról Pestre csináltatott volt az Dunán által, elhánták és elbontották.«

Ily kedvező sikerrel indult meg Buda ostroma.

De ennek daczára a Buda visszavétele iránt táplált remények ezuttal meghiusultak. A szakadatlanul hulló eső betöltte a ví-árkokat s minden hadműveletet megakadályozott; a feneketlen sár, mely minden közlekedést lehetetlenné tön, élelem hiányt szült, ekkor október vége felé még az a hír is járt, hogy a török felhagyva Várad ostromával, Buda alá jő; mi összevéve arra inditá a vezéreket, hogy a tábor már november 1-jén cioszlatták.

A következő évben alig hogy a tavasz megnyílt, az ellenségeskedések újra megindultak.

Thurzó, eddig mindenkor hív kísézője s bajtársa Pálffy-nak, ez egyszer nem vett részt hős kapitánya hadműveletében. Ő az ezen év elején Pozsonyban tartott országgyűlés által a lengyelországi határigazításhoz biztosul lévén kiküldve, ezzel volt foglalatoss, s az ez évi táborozásban tán egyáltalában nem vesz vala részt, ha már a nyár vége felé hírül nem veszi, hogy Ibrahim nagyvezér is Magyarország ellen vezet seregét. Szeptember elején Mátyás főherczegtől is levele érkezvén, mely a hadba szolítá: október elején, szolgáltaival s az árva-vármegyei gyalogsággal, elindult hazulról.

Még utközben vevé hírül, hogy a török- és tatárral békealku van folyamatban; de nemsokára maga is meggyőződhetett, hogy a békéalku nem vezetett sikerre. Ugyanis alig hogy Kis-Tapolcsánból — hova október 9-én érkezett kíséretével elindult, utját a tábor felé folytatandó, elől hátul az ezen vidéken rabló tatár hadak által látta magát körülvéve. Csapatja nem lévén eléggé számos hogy az ellenséggel megvív-hasson, örömetst tért volna vissza; de ekkor már el volt zárva útja minden fele, s ő október 10-kén éjjel, csak sok csavargással menekülhetett a ködös időben szolgáltaival és unoka-öcsével Thurzó Kristóffal a táborba. »Gyermekségetmől fogvást

— írja ő maga október 14-kén az Esztergom melletti táborból nejének — soha nagyobb szerencsén nem voltam, mint ide az táborban való jöttemben . . . éjjel az ur Isten — kétség nélkül meghallgatván az ti imadságtokat is — nagy ködöt ereszte, mely ködben nem mehetett eszébe.« Ő tehát ekéént szerencsésen elkerülé a veszélyt melyben forgott, de nem a vele volt árvaimegyei gyalogság, melyet »elérvén az tatár, nem tudom mennyi szaladhatott el szegínyekben, és mennyi veszett; de ide az táborban csak egy sem jutott be.«

Az éjeli menet közben kimerült Thurzó, fáradaimeit még ki sem pihenheté, midőn az őt nyomban követő török-tatár had, már is rá ütött a keresztények táborára. Napestig folyt ezután az elkeseredett harc, a nélkül hogy a számra nézve esékélyebb keresztény had bátorsága csak pillanatra is fogyott volna; mindamellott vezéreink átlátták, hogy nem volna tanácsos seregüket egy újabb ütközet esélyeinek kitenni, a miért is éjnek idején a Dunán átkelvén, Esztergom alatt ütöttek tábor; honnan ezután tétlenül nézték, a török tatár hadak mint rabolják dölják a felvidéket. »Az tatár — írja Thurzó — menten ment oda fel rablani, mi, innét lévén az Dunán, (értsd az esztergomi részen) csak egy cseppet sem segíthetünk, hanem szabadjában jár a tatár az hon akar.« S így méne ez mindaddig míg végre október végével a nagyvezér Nándorfehérvár felé indulván seregével, a tatár khán is kitakarodott.

VII.

A következő évben (1600), habár a török nem intézett nagyobb mérvű hadjáratot Magyarország ellen, a nemzet szenvedései nem szűntek meg. Mig egyfelől az éhség következtében kiűtött járványos nyavalyák tizedelték az ország lakosait, addig a fizetetlenség miatt elégületlen idegen zsoldo-

sok, a mindinkább elszaporodott szabad hajdukkal, ellenség módjára versenyt fosztogatták a véginésre jutott népet. S az ország mind ezen sulyos szenvedéseit még tetézte ama pótolhatatlan veszteség, mely két legjelesebb hadvezére, a hős Pálffy Miklós és Schwarzenberg Adolfnak rövid időközben bekövetkezett halála folytán érte.

Az ország szomorú helyzete méltán aggodalommal tölthető el a nemzetet. Hogy a sokféle bajokon csak az uralkodó erélyes és gyors elhatározása segíthetne, ez iránt senkinek sem volt kétsége az országban, s átlátta ezt Mátyás főherczeg is, midőn követve saját, a közvélemény által is gyámolított meggyőződését, már a nyár folytán Thurzó Györgyöt ajánlá Pálffy utódjául. De a kedély-beteg, még saját testvérei irányában is gyanakodó Rudolf, soká késett ez ügy elintézésével. Thurzó ugyan, kit a király számos érdemeiért csak az elmúlt évben (1599) a főpohárnoki tiszttel kitüntetett, kedvelt egyén volt az udvarnál, de Rudolf Thurzó személyes odaadásának egy újabb bizonyítékát akará elébb bevárni, melyet szolgáltatnia most kiváló alkalom nyílt a Telekessy Mihály ellen, — a király szekereinek kirablása miatt — megindított főbenjáró pörben.

Ezen hallatlan eset valóságos dűhre ingerelte a császárt. Ugyanis a Telekessy által kirablott szekereken, egyéb értékes tárgyak között, egy ritka becsű óramű is volt, melyet Rudolf ajándékuul küldött volt Báthory Zsigmondnak, s ezért a tettes azonnali befogatását s példás megbüntetését szorgalmazá, Kutassy János esztergami érsek, mint kir. helytartónál. Az érsek, ki a maga részéről örömetest tett volna eleget a király kívánságának, Thurzóhoz fordult levelével, kérve, adna véleményyt, mikép kellessék eljárnia. Er utóbbi június 10-kén válaszolt az érsek levelére, s válasza fényes bizonytságot tesz ugy az uralkodó iránti határtalan odaadásáról, mint a törvény iránti rendíthetetlen tiszteletéről. »Miután — ugy mond — ő felsége legkegyelmesebb urunk a legközelebb mult országgyű-

lés czikkelyeit királyi jóváhagyásával szentesítvén, kegyesen megigérni méltóztatott, mikép azokat minden pontjaiban megtartja s megtartatja: méltó, hogy a Telekessy ügyében hozott törvényczikk határozmányai is megtartassanak, s ahhoz képest a bűnös törvényes bírása elé idéztessék. Törvényeink értelmében nemes ember, bármily bűntény mocskolná nevét, törvénytáras nélkül elítélhető s elfogatható nem lévén, mivelhogy ő Felsége a maga szabadalmaiban eddig mindenkit mególtalmazott, feltehető mikép ez esetben annál kevésbbé fog akarni kivételt tenni, mert törvénytelen eljárás esetében, a bűnös társaival együtt, csak annál könnyebben vonhatná ki magát a megérdemlett büntetés alól.

Thurzó szabatosan előadott jogi véleménye minden el-
lenvetést kizárt. Ezek folytán Telekessy csakugyan törvény
elő idéztetett, s mivelhogy — mint előre látható volt — a ki-
tűzött határnapon (aug. 3-dikán) meg nem jelent: fej- és jó-
szágvesztésben marasztaltatott el.

A mily óvatosságot javallott Thurzó a bűnös ellen köve-
tendő eljárás tekintetében, oly erélyesen ragadta meg ő maga
a büntett legombolyításához vezető szálakat. Alig hogy az ítél-
let törvényesen meghozatott, ő volt az, ki nem tekintve a ro-
koni köteléket, mely Telekessyhez, — ki ezek felett kereszt fia
is volt — füzé, ez utóbbinak egy gyanuba esett udvari szolgál-
ját bilincsbe verette, s ennek — az akkoriban törvényesen alkal-
mazható kínzással kicsikart vallomásából számos bűnrészesnek
jutott nyomába. Nem kevesebb erélyt tanusított Thurzó. Tele-
kessy javainak elfoglalása körül, mely birói cselekményt a
király parancsából teljesítvén, szeptember 11-kén, 400 gyalog
és 150 lovassal elébb Lednicze várát, Trencsén megyében, majd
a következő napokban a várhoz tartozó városokat és falvakat
is a király nevében, elfoglalá, Telekessynek 28 bűnrésze-
sét pedig börtönre veté.

Ha Thurzó már ezen odaadó eljárása által, az uralkodó
tetszését nagy mértékben kiérdemlé, kegyeiben még inkább

emelkedett, midőn néhány hónap múlva maga Telekessy is foglyává lett. A szerencsétlen bűnös hosszas bujdosás után, miközben többször fordult könyörgő levelével Thurzóhoz, végre december vége felé a zord időjárás által is üldözve, önkényt jött Bicsére, remélve, mikép személyesen sikerülend kieszközölnie pártfogását. De ő kérlelhetlen vala, s keresztfiát elébb saját várában őrizet alatt tartotta, utóbb pedig az e végett kiküldött biztosok által Pozsonyba kísérteté, hol néhány hónap múlva bakó vetett véget életének.¹⁾

Ezalatt az ország szerencsétlen helyzete legkevésbé sem javult, sőt Kanizsa is rövid ostrom után török kézre került.

VIII.

A következő év (1601) ismét országgyűléssel nyílt meg. Az ország rendei, daczára az általános kimerültségének, melyben az ország a múlt év csapásai folytán sínlődött, a háboru folytatására szükséges adót most is készséggel megajánlák, de egyúttal hangosan követelék, hogy a dunáninnyi főkapitányság tiszte, melynek megürülte már eddig is annyi bajnak vált kútforrásává, valahára töltsék be. Rudolf kész volt a rendek kívánságának engedni, s minthogy a magyar urak között egy sem volt, kinek hívségéről és személyes odaadásáról inkább lett volna meggyőződve, mint a Mátyás főherczeg által is váltig ajánlott Thurzó Györgyről: az országkapitányság tisztét ez utóbbinak adományozá.

Thurzót márczius végén értesítette ebbeli elhatározásáról, azon felhívással, mikép a tisztség elfogadása iránti kész-

¹⁾ Telekessy M. levelei Thurzóhoz az árvai vár levéltárában az 1600. és 1601. évből. A pozsonyi kir. kamara leiratai ugyanott ugyanahoz.

ségét minél előbb tudassa Mátyás főherczeggel. S Thurzó nem is késett a válaszsza.

Habár — úgymond a főherczeghez intézett levelében — számosak és fontosak az okok, melyek őt a terhes hivatal el nem vállalása esetében kimenthetnék, hajlandó azt elfogadni; de mindenek előtt a hozzá kötött feltételeket óhajtaná ismerni.

Azonban a hadi tanács késett a feltételek közlésével. Thurzó május elején személyesen is félrándult Bécsbe, s itt maga tett javaslatot a feltételek iránt; de egy hétig hasztalanul várt a válaszra. »Még az én írásomra, csak egyik articulusára is — írja május 13-kán nejének — nem tudtak ez ideig választot adni... Csak a nagy bizodalomban vetették reménysegeket, hogy frigy leszen; de félő, hogy meg ne csalja az reménység őket.«

Mig Thurzó elunván a hosszas várakozást és költekezést, határozott válasz nélkül ismét haza tért; a törökkel megkezdett alkudozás már javában folyt. És valóban úgy látszott, hogy az oly soká nélkülözött béke valahára csakugyan megtér az országba. Ibrahim nagyvezér időközben bekövetkezett halála azonban meghiusítá a béke-alkut.

A dolgok ily fordulata által a hadi tanács is meghiusulva látván reményét, melyet a béke létrejöttéhez fűzött, a főkapitányság iránti alkudozást ismét megindítá, s Thurzó ez ügyben még a nyár folytán két ízben is megfordult Bécsben, de mindannyiszor eredmény nélkül; a hadi tanács sehogy sem akart ráállani méltányos kívánataira. »Noha még semmit nem értettem ő felségétül az herczegtül — írja július 29-kén nejének — de ha az szerint akarják az tisztet adni, az mint az secretarius beszéllé, hogy császár irta az herczegnek: bizonyos légy benne édes szívem, hogy ezt a tisztet fel nem veszem.« Mik voltak ezen feltételek, nem tudjuk, de hogy azok Thurzó hazafiúi érzelmeivel s becsületével sehogy nem fértek össze, bizonyítják saját szavai, midőn tovább mondja: »inkább

akarom most ő felségének császárnak neheztelését felve mem, hogynem országom veszéseért, és gyalázattal való tisztviselése mért haragudjék reám.«

Kevéssel utóbb megindultak a hadműveletek, melyek céljául egy felől Kanizsa, más felől Fehérvár visszavétele lön kitűzve.

A harc mindkét vár alatt szeptember elején vette kezdetét, és pedig oly szerencsével, hogy Fehérvár alig tiz napi lövetés után már szeptember 17-kén a keresztények hatalmába került. De alighogy a mieink behelyezkedtek, s a réseket hamarjában kiigazították, Haszán, az új nagyvezér, a budai s több más basák alatt mintegy 80 ezernyi sereggel azt ismét vívni kezdé.¹⁾

Thurzó, ki csak szeptember közepe táján indulhatott el banderiumával hazulról, hogy a vármegyék Ujvárnál összpontosított hadaihoz csatlakozzék, útközben vevé hírül, mikép ezek egy része Mátyás főherczeggel együtt már átkelt a Dunán; a miért útját siettetvén, már október 12-kén ért a táborba.

Két nappal utóbb Mátyás főherczeg hadi tanácsot tartott, melyben elhatároztatván az ellennel nyílt csatában megvívni: a tábor még ugyanaz nap a Sárrétig nyomult előre, hol másnap fontos ütközetet vívtak.

A harcot Murad budai basa kezdte meg a keresztény had jobb szárnyán, hol a magyar dandárok állottak, és pedig oly hévvel, hogy ezek a túlnyomó erőnek már-már engedni valának kénytelenek, midőn Thurzó sarkantyuba fogva paripáját, maga szágúldott előre, nem gondolva a veszélylyel melynek életét kiteszi. A bátor férfiú ép egy törököt vagdal vala, midőn ennek lova elesvén, Thurzó is — kinek paripája csaknem ugyanazon pillanatban megsérült — által esett rajta. Ezt látva, a közel álló törökök közül is mind többen jöttek reá, s keményen vagdaltak hozzá. De Thurzó, habár lába

¹⁾ Horváth M. Magy. tört. IV. 476. 1.

megsérült, nem veszté el lélekjelenlétét s vitézül védte magát mindaddig, míg dandára is nyomába ért, s azután »egy jámbor szegény legény« megoltalmazá a bizonyos haláltól. E közben a lothringeni herczeg, sőt maga Mátyás főherczeg is a veszedelem helyszínére ért, s nem sokára az egész csatavonalon rendkívüli hévvel megindult a viadal. A szerencse, mely kezdetben a törökök fegyverének látszott kedvezni, csakhamar megfordult, s az ütközet, mely ezentúl napestig folyt, a mieink teljes győzedelmével végződött. 5000 török, ezek között Murad budai basa, és Memhet kihaja bosnyai basa s több fő török hullája borítá a harcmezőt; számos elfoglalt zászló és rendkívüli zsákmány hirdeté a keresztény had fényes diadalát.

Ez alatt Mátyás főherczeg újabban is felszólítá Thurzót, hogy az országhapitányság tisztét vállalja el. Thurzó, ki a hivattal járó terheket tényleg már eddig is viselő, kész volt a tisztet elvállalni, de következetesen ragaszkodott feltételeihez. Kivánsága főbb pontjaiban vala: hogy német és magyar főurakból álló bizottság küldessék ki, mely a várakat vele együtt bejárván, azok állapotáról s hiányos felszerelésökről bizonyosságot adjon, nehogy a várak bekövetkezhető eleste majdan neki rovassék fel bűnül. Biztosokul a német urak részéről Althan Adolf esztergomi, és Molart Jakab komáromi kapitányokat, a magyarok részéről, Forgách Zsigmond ő felsége tanácsát, és Révay Péter thuróczi főispánt, vagy Czobor Mihályt ajánlá. Kivánta továbbá, hogy beigtatása alkalmával a király a katonaság zsoldját nyolcz, vagy legalább hat hónapra előre kifizesse; hogy megengedtéssék, hogy a hadnagyokat és a gyalogság kapitányait ő nevezhesse ki; hogy a többi hivatalok is a hadviselésben jártas vitéz férfiaknak adományoztassanak.¹⁾

A főherczeg bármennyire óhajtotta volna, hogy az oly fontos állomás valáhára betölttéssék, a császár és a hadi tanács

¹⁾ A feltételék egykoru mása az árva i vár levéltárában van.

beleegyezése nélkül ily engedményeket nem tehetett. A főkapitányság tiszte tehát betöltetlen maradt. A hadi tanács ugyan még december havában valahára reállott Thurzó kívánságaira, mindamellett csaknem egy év tölt el, míg a tisztsbe tényleg bevezetteték.

Thurzó több ízben fordult sürgető leveleivel egy felől Mátyás főherceghez, más felől Liechtenstein Károlyhoz, élénk színekkel ecsetelvén a veszedelmet, mely e késedelemből következhetik; mindazáltal beigtatása új tisztsbe csak 1602. szeptember 14-kén történt. A férfit, ki politikai tapintatának szintűgy mint kitűnő hadvezéri tehetségeinek már eddig is annyi tanujeleit adta, az egész ország örömmel üdvözlő új állomásán; csupán neje volt az, ki véghetetlen aggodalmában keserves panaszra fakadt, s Thurzónak nem kis fáradságába került szeretett hitvesét megnyugtatnia. »Ha ez életben úgy nem rendeljük életünket — írja szeptember 14-kén — az mint illik, hogy Istenünknek, hazánknek és az keresztyénségnek szolgáljunk, mi haszon életünkben.« »Magunknak ennek felette — írja tovább — mit adhatok, s mit hagyhatok azonképen gyermekimnek jobbat az jó hírnél, névnél és becsületnél?»

Mialatt Ujvárnál a felvidéki megyék hadai lassanként gyülekeztek, a háborut Hasszán nagyvezér még augusztusban megindítá, s Fehérvárt körültáborolván, a várost már augusztus 26-kán hatalmába is ejté, mely alól azonban nemsokára az alföld felé vezeté seregét. Rosswurm, a királyi hadak fővezére alig hogy a török elvonula, Buda ostromát tűzé ki a hadműveletek céljául, s hadait a magyarok hadával egyesítvén, a várat október elején szállotta meg. A megszállás minden nagyobb viadal nélkül T h u r z ó és Nádasdy vezénylete alatt október 2-kán oly ügyesen történt, hogy a benn levő törökök a megelőző napon nem is sejték a keresztyének szándékait. A vizi-város már a következő éjjel, öt nappal később pedig Pest is a keresztyének hatalmába esett; minek folytán a remény is

nőttön nőtt a táborban, hogy »királyaink lakóhelye« valahára ismét visszavéttetik.

És e remény nem volt alaptalan. — A várbeliek csak szűken lévén ellátva eleséggel, nemsokára éhség és pestis tizedel az őrséget, mely e miatt csak gyengén állhatott ellent a mindennel bőven ellátott vívók támadásainak. De a keresztények most is csalódtak reményükben. .

Ugyanis a helyett hogy Pest megvétele után a kedvező alkalmat felhasználva, rögtön komolyabban hozzá fogtak volna Buda ostromához, diadalmárukban többet gondoltak a Pesten ejtett zsákmány felosztásával, mint az ostrommal, s a különben jeles tehetségű, de kicsapongó életű Rosswurm tétlenül nézte, mint veszekszenek német katonái a zsákmányon. Ezalatt a nagyvezér is ráért néhány hadosztályt a megszorult Buda felmentésére küldeni. Október 14-kén Rosswurm épen némi őrséget akart Pestre bevinni, s ily célból Thurzót és Nádasdyt mintegy hatszáz lovassal maga mellé vevén, elindula, midőn a török had dereka is megérkezék, úgy hogy a tábornok kísérőivel Pestre szorúla, honnan azután csak »sok harc-czal és vesződéssel« vághatott magának a törökök táborán át utat.

Ily körülmények között, habár a 25—30 ezerre menő török had sem árthatott komolyabban a mieinknek, Buda megvételehez is napról napra mind alább szállott a remény. A pestis, mely eddig csak az ellenséges táborban dühöngött, nem sokára a keresztények soraiban is toborzá áldozatait, majd a magyar gyalogság is, mely a fizetatlenség miatt különben sem volt felette lelkesült — kevésnek bizonyult; a miért Mátyás főherczeg, ki időközben szintén a táborba ért, a közelebb fekvő várak megvételeivel akart szerencsét próbálni. A terv végrehajtásával Thurzó és Nádasdy bízott meg, kik a magyar hadakkal derekesan meg is feleltek a feladatnak. Adony, még mielőtt a magyarok jóformán megszállották volna, már november 1-én hitre megadta magát, szintűgy a

következő napon Földvár és Paks, mely várakat Thurzó, a kapitánysága alatt álló szabad hajdukkal, megvevén, visszatértében Herberstein tótországi kapitánnyal, a Fejérvár alól a keresztények táborára jött törököket is derekasan megverte.

Nemsokára a korán beállott hideg súlyossá tevén a táborozást, Mátyás főherczeg, miután az elfoglalt várakat a szükséges őrséggel kellően ellátta, a tábort november közepe táján eloszlata.

IX.

1603 elején Rudolf ismét országgyűlést hirdetett a rendeknek Pozsonyba. Királyi biztossá Miksa főherczeget küldötte le, és nem Mátyást, a ki iránt — nem nézhetvén jó szemmel azon őszinte rokonszenvet, melyet a nemzet Mátyás irányában tanusított — egy idő óta bizalmatlansággal viseltetett.

A rendek mint az elmúlt évben most is hosszan felsorolák azon számtalan sérelmeket, melyek ismételt kérelmeik daczára orvosolatlanul maradtak, s minthogy Miksa főherczeg szükkörű meghatalmazásánál fogva az előadott panaszok tárgyalásába sem bocsátkozhatott: az országgyűlés berekesztése után küldöttséget bocsátottak Prágába, hogy ez a királyt az ország sanyaru helyzete iránt közvetlenül felvilágosítván, figyelmeztesse ama veszélyre, mely bekövetkezhetnék, ha a rendek annyi év óta hangoztatott sérelmei ismét orvosolatlanul maradnak, főkép pedig ha a német zsoldosok türhetetlen hatalmaskodásainak gát nem vettetik.

De a császárt sem az országgyűlés határozatai, sem a küldöttség előadásai nem valának képesek felrázni beteges érzéketlenségéből.

Ezen körülmények és a katonaság fizetetlensége Thurzónak is mind súlyosabbá tévők a dunáninneni főkapitányság tisztét. Ő még az országgyűlés megnyilta előtt felment Prágába, hogy a kapitánysága alatt álló hadak négy hónap óta ki nem fizetett zsoldját a császárnál kieszközölje, de bár három hétig kell vala várnia a válaszra, — ekkor is határozatlan ígéreteknel nem nyert egyebet. Egy ideig Thurzó sajátjából fizeté az ujbári katonaság zsoldját, mert bizton remélte, hogy a Prágában nyert ígéretek nemsokára beváltatnak. De ebbeli reményében is csalódott, s nem győzvén többé a fizetést saját erszényéből, nem akadályozhatta meg, hogy az ujbári, nagyobbára magyarokból álló őrség is zsarolásra ne vetemedjék. A panaszok, melyeket e miatt az ujbári tanács és egyesek emeltek, Thurzót fájdalmasan érinték, s ő meg is tett mindent mi tőle kitelhetett, hogy méltatlan zsarolások elő ne forduljanak; de megszakadt türelme, midőn a királyi kamara kissé éles hangon figyelmezteté, mikép ujbári kapitánynya, de nem az érsekséghez tartozó jobbágyok urává lőn kinevezve, s így méltó volna, ha ujbári hadnagyainak megtiltaná, hogy a jobbágyokat ősi szabadalmaik ellenére polgári kötelességek teljesítésére ne kényszerítsék.

A mily éles volt a királyi kamara leirata, szintoly érelyes volt Thurzó válasza. Ő — ugymond — ismeri kötelességét, s utasításának korlátait átlépni semmi körülmények között nem fogja; de el nem hallgathatja azt sem, hogy ezen végház nem az érsek urak, de az egész kereszténység javára építettett, s méltó hogy a hozzá tartozó jobbágyok, mint eddig is történt, a főkapitányt uralják, ki minden jogtalan megtámadás és báborgatás ellen meg is tudja őket védeni.

Mindezen csak részben jogosult, de nagyobbára méltatlan és túlhajtott panaszok és vádak, melyekkel Thurzót még a nem alatta álló német zsoldosok zsarolásai miatt is zaklatták, főkapitányi tisztét is mind kényelmetlenebbé tévé, s ő kétségkívül már most bucsut mond vala, ha kötelesség érzete

és hazafisága engedi. De időközben, bár csak ismét későn a hadi készülétek is megkezdettek, s Thurzó köszvényes lábfájdalmi daczára, melyek miatt az ez évi országgyűlésben sem vehetett részt, augusztus vége felé szintén Ujvárra sietett, itt levén bevárando a felvidéki megyék hadait.

Az ez évi hadakozás csak ősszel vehette kezdetét. Ross-wurm a császári hadak fővezére szeptember vége felé Buda körül összpontosítá seregét, s célja lévén a törökökkel nyílt csatában megvívni, Thurzót is mintegy három ezerre menő seregével a táborba szolitá; mivel azonban tervét nem valósíthatta, azt a hadak egy részével ismét Ujvárra bocsátá, hogy a még mindég ki nem fizetett zsoldot ott bevárja.

Thurzó, ki ismét több héten át hasztalanul várta az oly rég óta kilátásba helyezett zsoldot, mind jobban átlátta, hogy főkapitányi tisztét ily körülmények között a legjobb akarat mellett sem viselhetné, s mert minden oda mutatott, hogy a háboru is nemsokára megszűnik: lemondását már október végével mind a királynál, mind a főherczegnél bejelenté. Elhárózására, melyet ezeknek marasztaló leveleik meg nem változtathattak, döntő befolyással vólt Illésházy István esete. Ezen főur ellen meg az 1602-ki országgyűlés alkalmával fel-ségsértés miatt vád emeltetett, s habár a birák véleménye el-ágazott, a király Istvánfy Miklós nádori helytartót Prágába idézte, oly czélból, hogy az elmarasztaló ítéletet a birák többségének véleménye szerint kihirdesse. »De Istvánfy ki-nyilatkoztatta, hogy egyes birák véleménye nem elégséges az ítélet hozására, s a hazai törvények által tiltatik, magyar ellen külföldön hozni ítéletet.« Az udvar ezután Jőo János kir. személynököt idézte fel, bizton remélvén, hogy ez, ki Illésházyval viszályban vólt, az ítéletet ki fogja mondani. Tartott ettől maga Illésházy is, a miért a személynök ellen előzőleg vádat emelt, annak egy levelét mutatván elő, melyben a király s főherczegek ellen még élesebb

kifejezések foglaltattak, mint a melyek miatt ő fogatott kereket alá.« Rudolfot ekkor rábirták német tanácsosai, hogy mind a kettőt Bécsbe idéztesse s fogassa el.

Ennyiben volt ez ügy, midőn november elején Rudolf »nagy kemény parancsolattal« Thurzót is Bécsbe hivatta, hogy immár a többi tanács urakkal határozzon Illésházy dolgában. Azonban mielőtt ezek bármit is határozhattak volna, a personalist alig hogy Bécsbe ért, elfogták, Illésházy pedig Lengyelországba menekült. »Bizony az kik itt fenn voltunk az tanácsok közül — írja Thurzó november 5-én nejének — elég busult szívvel vagyunk, hogy magyarok lévén, ily dolog történt rajtuk.«

A hazai törvények ily nyilván való megsértése, a sokféle sérelmek miatt különben is nagy mértékben elégtelen nemzetet még inkább elkeseríté.

Ily előzmények után, ha Mátyás főherczeg szives marasztalásá még birt volna is Thurzóra némi befolyással, az országhkapitányság tisztétől való megválását, helyes tapintata s a bekövetkezendő események sejtelve egyaránt sugallották; s habár még Bécsben mulatása alkalmával fizetése fejében »adtnak valami kevés pénzt és ezüst mivet,« elhatározását ez sem vala képes megmásítani.

Hogy Thurzó lemondásának »méltó okai vannak,« azt Bécsben is belátták, »holott az mit végeztenek is vele Prágában, soha semmiben meg nem állották«; mindamellett egyéb válasza nem lőn, »hanem a császárra igazították.« Így állván a dolgok, Thurzó sem késett tovább Bécsben, hanem lemondását német titkára által küldvén Prágába, ő maga a főherczeg kívánságához képest ismét Ujvárra ment, ott lévén bevárandó a katonaság zsoldját, melynek szorgalmazása végett Pograny Benedek ujhári alkapitányt hagyta Bécsben.

E közben Rosswurm is elindult táborával Buda alól. Hatvant szállotta meg, mely vár novembur 19-kén hitre megadta magát. A fővezér még Egert is meg akarta szál-

lani, s ily czélból Thurzót is a táborba szolítá; de ez utóbbi hirül vevén, hogy Nádasdy — ki Hatvan ostroma alkalmával sulyosan megbetegedett — szintén visszatér a táborból, nem sok kedvet érzett a kevés sükerrel kecsegtető vállalatban részt venni, annálkevésbbé, mert Ujvárt sem volt kire biznia, alkápitánya Pográny még mindig Bécsben levén. Így azután abba maradt Eger ostroma, s a tábor november végével teljesen eloszlott.

X.

Ha már a kormány számtalan, birtok- és személyjogokat sértő rémszabályai, melyekkel a nemzet jogosult panaszait ez évben elnémitani törekedett, méltán elkeseríték az ország lakosait, az 1603. november 11-kén kelt rendelet, melyel Rudolf a kassai evangélikus hitfelekezet által 50 év óta birt Erzsébet templomát a Kassára menekült egri káptalan-
nak átadni rendelé, s a rendeletnek a következő év elején fegyver hatalmával történt végrehajtása, a kedélyek ingerültségét, főkép a felvidéki protestánsoknál, a forrongásig fokozá.

Ezen lázas ingerültség visszatükröződött az 1604-ki országgyűlésen, mely február 3-kára Pozsonyba egybehivatván, Mátyás főherczeg által márczius elején nyitvatott meg. A mult országgyűléseken felhozott panaszok ez évben még élesebben hangoztattak, s a protestáns rendek — kik az országgyűlésen többségben valának — nagy hévvel követelték, hogy vallásuk szabad gyakorlata biztositassék. »Elég neheztelések és méltó, való panaszok vagyon mind az egész vármegyéknek, — írja Thurzó márczius 22-kén, — csak lenne valaki, az ki meghallgatván, az sok nyomorúságot el is venné rólunk.« Egy mérsékelt kormány bölcs rendszabályokkal még képes leendett elejét venni a válságnak, melynek bekövetkezte

kikerülhetetlen vala; de Rudolf és kormánya, most támaszkodva azon sikerre, melyet Basta zsarnokoskodása által Erdélyben kivivott, másrészt a török által tett békeajánlatokra, kevesebb hajlandóságot mutatott az országgyűlésen felhozott sérelmeket orvosolni, mint valaha, sőt még tetézte a sérelmeket, midőn válaszul a protestáns rendek panaszaira az 1604-ki országgyűlési czikkelyeket önkényesen még egy czikkelylyel megtoldá, mely a káth. egyház érdekében alkotott régibb törvényeket megújítá. Az elkeseredett protestánsok ezt nyílt hadüzenetnek tekintették.

Thurzó, bár föltétlen hive az uralkodónak, maga is sokkal buzgóbb protestáns volt, hogysém fájdalom nélkül tekinthetett volna az események fejlődésére; s most inkább mint valaha, szabadulni ohajtott a főkapitányságtól. Utódjaul már előbb Kolonits Siegfriedet ajánlván, junius elején még egyszer előadá lemondásának okait mind a királynál, mind Mátyás főhercegnél, s biztosítván őket életeig tartó odaadásáról, junius 5-kén végleg elhagyta Újvárt. A főkapitányi hivatal, mely elődjének annyi babért tüze homlokára, Thurzónak csak tövist hozott, s ő nem ok nélkül adott hálákat az ur istennek, hogy tisztességgel megválhatott »a jó tiszttól«. Távozása okául ugyan most is csak a katonaság majdnem egy egész év fizetlenségét hozá fel; de nem lehet kétségünk az iránt, hogy indokai mélyebben rejlettek; lehetetlen, hogy mint hű hazafi s egyszersmind buzgó protestáns, át ne láttá volna helyzete tarthatatlanságát azon esetre, ha az uralkodó és kormány fél-szeg rendszabályai folytán elkeseredett nemzet nyíltan ellenszegül.

Ez alatt a török elleni hadi készületek, — habár az év elején folytatott béke-alku ismét sükertelen maradt — még meg sem indultak, s komolyabban már csak a nyár vége felé kezdettek meg, midőn biztos hire jött, hogy Mohammed nagyvezér 70 ezernyi sereggel az országba tört, fegyverrel kierőszakolandó a török békebiztosok által előadott követelések

teljesítését. Miután ez az elhagyott Pestet és Hatvant ellentállás nélkül hatalmába ejtő, szeptember közepe táján Esztergomot szállotta meg. Azonban, bár mily rövid volt az idő, mely alatt a keresztények a védelmi intézkedéseket megtehették, a nagyvezér Esztergamot nem találta készületlenül. Básta György, kire Rudolf ez évben a fővezérletet bizá, a körül-fekvő várakat rendkívüli erélylyel a legrövidebb idő alatt kellően felszerelvén, ő maga Esztergommal szemközt szállott táborba; honnan azután a török minden igyekezetét szerencsésen meghiusítá. — Csaknem három heti rendkívül heves, de sükertelen ostrom után, a nagyvezér hadait október 11-kén elébb Budára, majd nemsokára haza vezeté.

Mialatt Básta a királyi hadak élén következetes erélyével szerencsésen elhárítá a veszedelmet, mely az országot a törökök részéről fenyegeté, az elégtelenség bent az országban egyre nőtt, s már a nyár folytán nyílt ellenszegülésben nyilvánult, midőn az éjszakkéleti megyék rendei, kiket Homonnay Bálint Gálszécsre egybehívott, az országgyűlésen megajánlott pénz és hadsegélyt megtagadták. Rudolf szigorral akará megtörni az ellenzéket, s a már eddig is türhetetlen sérelmeket most még egy újabb rendelettel is tetézte, mely szerint a felvidéki protestánsok templomait sorban elvétetni s kathol. papoknak adatni rendelé. Ily körülmények között nem csoda, hogy midőn Bocskay, a vallás és nemzeti szabadság védelmére fegyvert fogott: az egész felvidék szabadítóként üdvözlé, s szívvél, lélekkel pártjához szegődött.

A felkelés lángja rendkívüli sebességgel terjedett. A felvidéki városok önkényt megnyitották kapuikat, és a nemeség is mind számosabban csatlakozott Bocskay pártjához. Hasztalan volt Belgiojoso kassai kapitány és Básta minden igyekezete, melylyel a lázadást elfojtani törekedtek.

Thurzót a hála sokféle kötelekei gyermekségétől fogva sokkal szorosabban fűzték az uralkodó házhoz, hogy sem elpártolásra gondolhatott volna; de mert különben is bensőleg

meg volt győződve, hogy a fölkelés semmi jóra nem vezethet, bármennyire fájlalá a nemzet s hitsorsosai számtalan szenvedéseit: hive maradt urának, s mindent megtőn, hogy a lázadás tovább terjedésének gát vettessék. Alig hogy hírül vevé, hogy a kassai kapitány Szepesváráig üzetve, ott a hajduk által ostromoltatik, ő maga Árvába sietett, s a várat rendkívüli erélylyel védelmi állapotba helyezvén, minden felé irogatott a megyék, városok s nemesekhez, intve, hogy a királyhoz hivek maradjanak. S valóban csak az ő rendkívüli erélyének vala köszönhető, hogy midőn Abauj, Sáros, Szepes Bocskayhoz hajlott: Liptó és Árva is már ez ősszel nem követé ezen megyék példáját. A lipantai nemességet jogai felfüggesztésével fenyegeté, ha a felkelőkhöz csatlakoznék, majd figyelmezteté Básta közeledő hadára, mely bizonyára, mint annakelőtte Erdélyben, itt is békét fog szerezni, csak hogy vas szigorát országunk is meg ne sinlje annyira, mint Erdély.

De mind e rábeszélésnek kevés sikere volt; a lázadás tüze mind tovább és tovább terjedt, s minthogy Básta is már a következő év (1605) elején, nehogy a felkelők által minden oldalról elzárassék, Pozsony felé vezette vissza seregét, a hajduság nemsókára az egész felvidéket elárasztá.

Thurzó helyzete ily körülmények között mind kényelmetlenebbé lőn. Mig az udvartól és Mátyás főherczegtől jötton jöttek hivségét magasztaló s további kitartásra ösztönző levelek: a Bocskai-pártbeliektől, ezek között legjobb barátai és rokonaitól szemrehányásokat kell vala hallania, hogy mint magyar és protestáns, vonakodik a nemzete és hite szabadsága mellett fegyvert fogott, időközben Magyar és Erdélyország fejedelmévé is kikiáltott Bocskay pártjához hajolni. Sennyei Miklós és Dengelegy Mihály ápril 27-én rózsahegy-i táborukból így írnak hozzá: »Nagyságodat, mint nemzetsége és hazája szerető urat, a mi kegyelmes urunk (Bocskay) akaratjából a vitézekkel együtt biztunkban kellett megtalálnunk, remélvén azt, hogy nagyságod is a közönséges jóért, hitünk

és szabadságunk mellett, a mi kegyelmes urunk ő felsége hűsége alá hajtja fejét. Mi is — így folytatják — mind a vitézekkel együtt örömet szolgálunk nagyságodnak; de ha nagyságod a mi kegyelmes urunk ellen másképen gondolkodik, isten előtt mi okai ne legyünk; mert minden ellenkező dolgon által kell mennünk.« Szintugy Hajdu Gergely csapatparancsnok május 6-kán ismételve fölhevíté, adná tudtára mihez tartsa magát, »mert lám — úgy mond, — még sem az nagyságod jószágát, sem az többit senkiét ez ideig nem égettetem, valaki engedelmességét mutatta ő felségéhez; de ha ő felsége ellen vagyon, ur vagy paraszt . . . bizony valameddig fejem fen áll, ő felségeért boszut állok.«¹⁾

De Thurzó hajthatatlanabb volt mint valaha. Meggyőződése most is az lévén, hogy a meghasonlás nemzet és uralkodó között békés uton jobban intézhető el semmint fegyverrel: álláspontjához következetesen ragaszkodott, s Bocskay hiveinek felszólalásai csak még szívósabb kitartásra ösztönzék. A nélkül hogy a felkeléssel szemben határozottan ellenséges állást foglalt volna el, azon volt, hogy a lázadás tovább terjedését minden telhető módon meggátolja; s midőn befolyásának egy időre néhány megyét az elhajlástól visszatartania sikerült, azt is megakadályozá, hogy e megyék Bocskay ellen nyíltan föl ne támadjanak. »Minekünk csak oltalmaznunk lehetik magunkat — írja ápril 3-kán nejének — holott az hitván hajduság ez éjjel is csak másfél mélföldön innét Bántul, rablott és pusztított falukat.«

A mily üdvös vala Thurzó ezen szenvedőleges magatartása későbbi következményeiben az egész országra: oly káros volt az ő reá nézve. Bjeli-Stecz, a hajdukkal betört tatár lovasság vezére, megunván a főur daczos magatartását, má-

¹⁾ Az idézett s még idézendő levelek az árvai vár levéltárában őriztetnek.

jus 21-kén, megtámadta Thurzó bicsei kastélyát, s előbb a várost, majd némi ellentállás után a várat is elfoglalván, mindkettőt porrá égette. Csapatai vad szenvedélytől ragadtatva, összetörték, megsemmisítettek mindent. Mit a lángok megkíméltek, vak rombolási dühöknek esett áldozatul. A kár, melyet egykoru írók 80 ezer forintra becsülnek, érzékenyen sujtá Thurzót, s e miatt keservesen panaszkodott is Bocskay fejedelemnél. De ez, bár nem szívesen hallotta serege zabolátlan-ságának híret, s rögtön intézkedett is, hogy az istentelen cselekedet büntetlen ne maradjon; vigasztaló szavaknál egyéb kárpótlást nem adhatott. ¹⁾

A felkelés gyors előmenete nemsokára azokat is, kik Bástá erélyében vetették volt bizalmukat, meggyőzheté, hogy a lázadást erőhatalommal többé nem lehet elnyomni. Átlátta ezt Mátyás főherczeg is, ki már a tavasz elején tón némi előterjesztéseket a császárnál, melyek szerint a nemzet kívánatainak teljesítését sürgeté. De Rudolf most is inkább hallgatott elbizakodott német tanácsosaira, és közönnnyel nézte, miként hirdetnek az elébbiek nevében Austriában fölkelést a magyarok ellen. Minthogy a veszély, melyet a császár és környezete ily esztelen eljárása előidézhetett, nem csak Rudolfot, de az egész uralkodó házat a romlás örvényébe sodorhatá; Mátyás főherczeg is komolyabban kezdett gondolkodni a helyzetről, s míg egy felől testvére Miksa s a többi főherczegekkel szövetkezvén, május közepe táján személyesen Prágába ment oly czélból, hogy bátyját közvetlenül figyelmeztesse a veszélyre, mely az egész fejedelmi házat fenyegeti: addig Magyarországbán is egyengetni kezdé az utat, melyen a viszály békés kiegyenlítését elérhetné, s kiszemelé a férfiakat, kiknek befolyása, közbenjárása által béketerveit előmozdíthatná.

¹⁾ Závodscky: Diar. R. H. M. Csáky István levele Thurzóhoz 1605. jun. 12.

A főherczeg figyelme első sorban a még mindig Lengyelországban bujdosó Illésházy Istvánra, és Thurzóra fordult. Ez utóbbit Mátyás a török ellen annyi éven át folytatott hadakozás közben személyesen ismerni tanulván, tehetségei, államférfiúi jeles tapintata, mérséklete és az uralkodó ház iránti rendithetlen hűsége miatt egyaránt nagyra becsülé, s a közbenjáró szerepére méltán a legalkalmasabbnak ítélé. Midőn tehát Rudolf is beleegyezett a főherczeg ama tervébe, mikép Bocskayhoz békekövetek küldessenek: Thurzót küldé biztosul (Forgách Zsigmonddal és Pogrányi Benedekkel) a Kassán időző fejedelemhez.

Ezen első békeértekezlet, mely julius első napjaiban tartatott meg, habár nem vezetett is óhajtott sikerre, még is nagy horderóvel birt; mert meggyőzé a feleket, mikép az ür, mely őket elválasztja, nem áthidalhatlan, de főkép azért, mert Thurzónak sikerült az időközben visszatért s Bocskay részéről békebiztosul nevezett Illésházyt a főherczeg béketerveinek megnyerni. A conservatív érzelmű Thurzó — ha szabad ily kifejezéssel élünk — s a szabadabb elvű Illésházy egyetértése által, két nagy hazafias érzelmű pártnak egyesülése vált lehetővé, s minthogy pártjánál mindkettő rendkívüli tiszteletben állott s nagy népszerűséggel birt, egyértelmű összemunkálásuk a béke létrehozására biztos kilátást nyújtott.

De mialatt Thurzó, Illésházy és a többi magyar urak 1606 elején Bécsben a békepontok felett nem minden eredmény nélkül alkudoztak, a béke pillanatig sem tért meg az országba. Bocskay hadai Magyarország legnagyobb részét megszállották, és a felvidéket elárasztott hajduság most is mint annak előtte üzé garázdálkodásait. Fájdalommal kellett Thurzónak is hallani, a hajduk mikép dulják, prédálják árvai s trencsényi birtokait, s méltatlanul mennyi kárt kell az uralkodó iránti következetes hűségeért szenvednie. De ő, mint a sors egyéb csapásait, ezt is szokott keresztény megadással tűrte. »Nem hagy azért az Ur Isten bennünket, — így vigasztalja január

11-ről szóló levelében nejét — mindennapi szükségünkre gondja leszen, és ha istene és lelke leszen az fejedelemnek is, . . . nem hagynak — szivem megnyomorodnunk. . . . Az, mint szent Jóbnak, az Ur Isten majd minden kárunk helyett tiz annyi áldomásával leszen.« És nem csalódott reményében. Rudolf ugyanis, méltányolni tudván a főur álhatatos ragaszkodását, s a béke létrehozása körül ujabban is kifejtett eredménydús fáradozását, midőn Thurzót főképp Mátyás főherczeg közbenjárására márczius elején Árva-varával s az örökös főispáni méltósággal megadományozá, egy kötlevelet is állított ki számára 40 ezer forintról, azon ígérettel, mikép czen összeg fejében valamely királyi birtokát adandja zálogul hív alattvalójának.

Thurzót dúsan jutalmazá a király kegyelme; nem mert szenvedett kára s még ujjvári kapitánysága alkalmával a katonaság zsoldjára fordított költsége megtérítettett; hanem mert az általa eddig csupán beirványkép birt Árva vára és uradalma örökös adományozása s az örökösödés mindkét ágra történt kiterjesztése által, családja fényét látta megállapitva s biztosítva.

Midőn 1606 tavaszán az alkudozások Bécsben megújultak, a királyi biztosok sorában ismét ott találjuk Thurzó Györgyöt. És Illésházy után főleg az ő fáradhatatlan tevékenységének köszönhető, hogy a békeszerződés hosszas alkudozás után junius 23-kán végre elkészüle.

Thurzó és Illésházy azon voltak, hogy azt immár küldöik is elfogadják. Mialatt Illésházy, ki a bécsi értekezletek után betegem ért haza, innen irogatott Bocskaynak és főbb párthiveinek,¹⁾ Thurzó prágai barátai, ezek között főképp Lichtenstein Károly s az ott időző Kolonits Siegfried által a császárnál sürgeté a békepontok megerősítését.²⁾ Mindkettő

¹⁾ Illésházy levele Thurzóhoz 1606. aug.

²⁾ Kolonits levele ugyanahoz 1606. jun. 24.

attól tartott: hogy ha a béke mielőbb létre nem jő, a zavarkat a törökök ki fogják zsákmányolni. »Félek rajta — úgy mond Illésházy Thurzóhoz intézett július 21-kén kelt levelében — hogy eljő az az idő, az mit még régen az esztergami érsek föl iratott volt Esztergamban, hogy az szuporka (?) alól gubernáló király után, egy orosz lány fogja őrzeni Magyarországon koronáját, kinek patyolat az fejében.«

De a törökök fenyegető magatartása Rudolfra sem téveszté el hatását, s ő — ama körülmény által is indítva, hogy a töröknél követségben járt urak a fegyverszünet meghosszabbítását csak egy hónapra bírták kieszközölni, — valahára szentesíté a hozzá fölterjesztett békeponthoz, azon záradékkal mindazonáltal, hogy a vallást illető czikkelyek oly értelemben vétessenek, hogy letett királyi esküjével ne ellenkezzenek.

Mátyás főherczeg, ki Thurzó által értesült azon elégtelenségről, mely Bocskay pártfeleiről a béke némely pontjai miatt már különben is támadott, átlátta a következményeket, melyeket a királyi jóváhagyáshoz kapcsolt záradék előidézhette, s nehogy e miatt a békeszerződés megkötése ismét veszélyeztessék, midőn a béke-okmányt átküldé, ahoz Rudolfnak nem ezen újabb, hanem az első béke-okmányra még márczius 21-kén kiadott föltétlen megerősítését csatolá, a kelet napját augusztus 6-kára változtatván.

Alig hogy a békeszerződés Rudolf és Bocskay között végleg megkötött, a törökkel is megindultak a béketárgyalások. Biztosokul a béke-szerzéshez a magyar urak közül nagyobbára ugyanazok neveztetek, kik a bécsi béke létrehozói valának, s közöttük ismét Thurzót és Illésházyt találjuk főtevényezőkként szerepelni. Fáradozásaiknak jutalma: a 20 évre megkötött zsitvatoroki béke volt.

A béke-szerződések meg voltak kötve, de velök a béke és nyugalom nem tért meg az országba. A hajduság mint eddig, most sem szűnt meg pusztítani, rabolni a megszállott vidé-

keket, sőt most a fizetelenség miatt is, csak annál féktelenebből üzé garázdálkodásait. Hasztalan volt Thurzó minden igyekezete, melylyel a hajduk leszállítását sürgeté s midőn e végett Illésházyhoz fordult, levelével kérve, mentené meg birtokait a hajduságtól, válaszul azt nyeré, hogy a saját birtokát sem bírja megőltalmazni tőlük, nem hogy másét.

Legtöbbet ismét Thurzónak kell vala szenvednie. Birtokait Trencsénben úgy mint Árvában a hajduság csaknem egész nyáron át megszállva tartván, azokban rettenetes pusztítást vitt véghez. De megszakadt végre az ő türelme is. Látván, hogy az irogatás, békés megintés, sükerre nem vezet, nehogy jószágai végkép elpusztuljanak, erőszakhoz nyult; s míg a Trencsénben dúló Dely Kozma és Palay Pál hajdukapitányokat onnan ő maga kiűzé, addig Árvában jobbágysai az ott garázdálkodó Hajdu Gergelyt a végső nyomortól indítatva megtámadák, s 400 főből álló csapatját a várőrség segítségével, nagyobbára kegyetlenül leöldösek.

Csak most, hogy a hajduság valahára elvonult e vidékről, látta Thurzó egész nagyságában a kárt, melyet kiméletlen garázdálkodások okozott. Az elhamvasztott falvak éhhalállal küzdő lakói százanként sereglettek urok körül alamizsnáért könyörögve, s Bitse, Ljethava nélkülözhető liszt-készletei csak nehezen fedezék a legnagyobb inséggel küzdők legégetőbb szükségletét. De a főúr nemes szíve nem hagyta veszni hű jobbágysait, s hol élelmi szerekkel nem segíthetett, pénzt osztatott ki a szegények között.¹⁾

Trencsényi jobbágysait ekként rendbe hozván, még Árvában vártak Thurzóra a szenvedők ezrei. Ezekről sem voná meg atyai gondoskodását; s midőn január közepe táján Árvába rándult, újabb adománylevelét kihirdetendő s az örökös főispáni méltóságot elfoglalandó: a végnomorban sínlődő szegénységről itt sem feledkezett meg.

¹⁾ Thurzó Gy. napló-jegyzetei az 1607-ik évből.

De már január végén ismét el kellett hagyni birtokait, hogy a Bocskay, illetőleg — ennek időközben történt halála folytán — pártfelei által visszaadandó területek és várak átvételénél mint királyi biztos működjék. Eperjesen Forgách Zsigmonddal találkozáván, ezzel együtt február 7-kén Kassára ért.

Utjában mindenütt a legszívesebb fogadtatásban részesült, s Kassa is — honnan csak néhány nappal azelőtt vitték ki Bocskay testét, elhagyott állapotához képest elég tisztességesen fogadá. A város, valamint a többi végházak átadása iránt nem merült volna fel nehézség, csak pénz lett volna, a hajduság zsoldjának kifizetésére, de mert ez hiányzott, »az sok zürzavarból támadott és szerzett iszonyúságokat« csak sok gondnal lehetett rendbe hozni. Thurzó Mátyás főherczegnek is határozottan kijelentette: »ha pénzt nem küld, senkire ne veszen ő felsége, hanem magára, hogy ha kedve szerint nem szolgálhatnak.« De eredmény nélkül. Mátyás főherczeg, ki mind élesebb ellentétbe jöve Rudolfal, hasztalan sürgeté a fizetést, hasztalan figyelmezteté bátyját a veszélyre, mely a hajduk nyugtalankodása s az erdélyi fejedelemség megürülte folytán támadt pártvillongásokból következhetnek; Rudolf a zsitvatoroki békével kezdettől fogva elégtelen, a spanyol király hitegetései által is indítatta, a békepontok megtartására most kevesebb hajlandóságot mutatott mint valaha.

A biztosok mindkét fél részéről megtettek mindent, hogy a hajduság zavargását megszüntessék; és szívesen követték volna Illésházy szavát, ki már elébb azt tanácsolá, nyúljanak Bocskay hátrahagyott vagyonához; de ezt sem teheték, mert Bocskay még életében »Kassáról mind kitakarta volt az mie volt Erdélyben«, sőt házait is, az egyiket Báthory Gábornak, a másikat Homonnay Gábornak ajándékozá.¹⁾

Bár ily körülmények között Thurzónak is nehéz volt eljárnia: helyes tapintata itt sem hagyta cserben. Látván a

¹⁾ Illésházy levele — Thurzóhoz 1607. jan. 8.

hajlandóságot a fejedelem pártfeleiről a békére, s ama félreismerhetlen őszinteséget, melylyel annak végrehajtását részökről is előmozdítani törekszenek; néhány vagyonosabb kassai polgárral lépett alkura kölcsön iránt, mely szerencsésen megkötetvén, az átadás legnagyobb akadályja is el volt hárítva. A biztosok Kassát minden további nehézség nélkül átadák, s ők maguk is az átadásnál jelen volt megyebeli követekkel, a király hűségére megesküdtek. Kassa példáját követék ezután a többi közelebb fekvő végházak is, s február 21-kén Thurzó már azon örvendetes jelentést küldheté Mátyás főherczegnek, hogy a Tiszán inneni megyék és végházak mind « ő felsége hűsége alá hajlottak. » »Az Tiszán túl való föld és végházak felől is jó reménységünk vagyon — írja ugyanaz nap nejének — mert az ott való vármegyék is követeket küldtek hozzánk és ajánlják hívségeket. Az végeket is elhittük, hogy az mely commissariusokat bocsátottunk oda Dócy urammal, hogy azokat is megadják nekik, hanem ha az szakmári fortélozna, minthogy Erdélyé. » És csakugyan, Szathmárt Bocskay Miklós — a fejedelem unokaöccse, a királyi biztosok fölszólítására vonakodott átadni mindaddig, míg az erdélyi fejedelemség ügye Homonnay Bálint, s az időközben fejedelmül kikiáltott Rákóczy Zsigmond között el nem intéztetik.

A királyi biztosok s a magyarországi urak általában maguk is inkább Homonnayt ohajtották volna Erdély fejedelméül, s ez utóbbi érdekében maga Thurzó is közben járt Rákóczynál; minthogy azonban a fejedelem, ki időközben Rudolfnál is szorgalmazá, s nemsokára azután ki is eszközlé elismeretetését, nem vala hajlandó a fejedelemségről lemondani: félő volt, hogy a viszály komolyabb színt ölt, ha a török által is váltig biztatott Homonnay szintén érvényesíteni igyekszik igényeit a fejedelmi trónra.

Thurzó és biztostársai átlátták a veszélyt, mely ebből következhetnék; a viszályt a versengők között minden áron

békés úton ki kellett egyenlíteni. ¹⁾ Márczius 20-kára gyűlést hirdettek a felső-magyarországi rendeknek, Kassára, hogy a további lépések iránt közösen végezzenek.

Thurzónak sikerült a nagy számmal egybegyűlt rendeket saját nézetének megnyerni. Midőn a gyűlést megnyitván, hosszabb szónoklatban előadta a dolgok állását, s erélyesen hangsúlyozta a szükségét, hogy a béke az egész ország érdekében, ha kell erőhatalommal is végrehajtsassék: alig emelkedett hang, mely ellenkező nézetnek adott volna kifejezést, s közakarattal határozattá lőn, a béke végrehajtása s a több részek és végházak átadása iránt, úgy Homonnay, valamint a törökhöz és a szathmáriakhoz követeket küldeni. Egyébiránt Homonnay, bár a szultán megküldötte néki a zászlót és botot, a fejedelmi méltóság jelvényeit, maga megírta a törököknek, hogy Egernél tovább ne jöjjenek, »mert addig semmiképen szemben nem akar lenni velek«, valamíg a kir. biztosokkal nem értekezett. ²⁾

Ismervén a jóindulatot, melylyel a kir. biztosok személye iránt viseltetnek, s maga is remélvén, hogy a fejedelemség ügye közte és Rákóczy között békés úton kiegyenlíthető: — óvakodott oly lépéstől, mely által egy részről a békét s a békeszerződés végrehajtását veszélyeztetné, más részről a kir. biztosok kegyét eljátszhatná.

Homonnay kérésére Thurzó és biztos-társai márczius 19-kén találkoztak Rozgonyban. Az értekezlet eredménye az lőn, hogy a kir. biztosok, miután Homonnayt a kezén levő várak átadására hajlandóvá tevék — újabban is levelet intéztek Rákóczyhoz, melyben felszólíták, hogy a béke érdekében

¹⁾ »Az visszavonás lecsendesítésében jobb módot nem látok, hanem hogy az két urat megalkudtatnánk atyafiképen egymással.« Thurzó sajátkezű fogalmazata.

²⁾ Nyáry Pál levele — Thurzóhoz. 1607. apr. 14.

mondana le a fejedelemségről, s engedné azt át Homonnay-nak, kit a török is fejedelmül óhajt. ¹⁾

X.

Ez alatt Rudolf a maga részéről — a már említett okból — vonakodott a békepontokban elvállalt kötelezettségeket teljesíteni, sőt meghagyta Mátyás főherczegnek, hogy a békeokmányt is tartsa vissza. A főherczeg ugyan — mint tudjuk — Rudolf ezen rendeletét nem teljesíté, sőt ellenkezőleg a békeszerződést azonnal átküldé a budai basának: mindazonáltal ezen a béke érdekében tett lépés sem termé meg a várt gyümölcsöket; mert csak növelé a királynak makaesságát, ki e miatt immár a kilátásba helyezett országgyűlést is vonakodott egybehívni.

Ily körülmények között Mátyás zavara is egyre nőtt. Ő már korábban ismételve figyelmezteté bátyját a veszélyre, mely a békepontok meg nem tartásából következnek, s e végett az országgyűlés egybehívását is számtalanszor sürgeté, azonban mind hasztalan. Végre május vége felé Thurzót küldé Prágába.

Thurzó, ki nem annyira a közügyek s a haza érdekében tett szolgálatai, mint inkább a király személye és udvara iránt számtalanszor tanúsított aprólékos figyelme által nyerte meg Rudolf kegyét, rendkívül szíves fogadtatásban részesült Prágában, s a császár »békességesen és kegyelmesen« meghallgatá előadásait. Az ügyes férfiú oly eleven színekkel tudta ecsegetni a felső-magyarországi állapotokat, hogy Rudolf hajlandó lón, nem csak az engedélyt az országgyűlés egybehívására meg-

¹⁾ Thurzó Gy. napló-jegyzetei e. é. — Czobor Mihály, Homonnay Bálint, Nyáry Pál s mások levelei.

adni, hanem általában a többi békepontokat is végrehajtani. De még egyéb haszonnal is járt Thurzó utazása. Alkalmat találván a király előtt saját számtalan kárát és a kassai küldöttséggel járó költségeit felsorolni: Rudolf újabban is »harminczezer forint gratiát adott ajándékon« Thurzónknak; mely összeg a császár korábbi negyvenezerötszáz forintnyi tartozásához számíttatván, ezen összeg erejeig Tokajt nyerte zálogul. Ekkor érte ama kitüntetés is, mely szerint a fejedelmi ház iránt tanusított hivsége jeléül családi czimere meg bővítettén, abba a kétfejű sas főlvétele megengedett, ő maga pedig a grófi rangra emeltetett.

Azonban a jobb fordulat, melyet Thurzó a császárnál az ügyekre nézve eszközölni látszott, nem volt tartós; »sőt épen ekkor vette kezdetét azon soha többé ki nem egyenlített meg hasonlós Rudolff és Mátyás között, melynek következtében ez amaz ellen nyíltan fegyvert fogott.«

Az országgyűlés július 25-ik napjára volt egybehíva. A rendek nagy számmal gyűltek össze Pozsonyban; azonban hetek múltak el, s a királyi felhatalmazás az országgyűlés megnyitásához még mindig késett. Az urak, Mátyás főherczeg által megnyugtatta, egy ideig türelemmel vártak; de midőn hire jött, hogy a hajdúság — a békepontok meg nem tartása miatt türelmét vesztett török izgatására — újra háborog; a rendek türelme is elfogyott, s kiki haza felé sietett. Ezentul hasztalan volt a főherczeg minden tartóztatása, s minthogy határozottan ő maga sem tudta kijelenteni, megjelenése Pozsonyban mikor történhetik: a rendek szeptember elején eloszlottak.

Ezen állapot végre tűrhetetlenné vált, s Mátyás főherczeg átlátta, hogy annak véget kell vetnie. Nem lévén tisztában önmagával, mit tevő legyen, egyelőre csupán azon volt, hogy a békét minden áron fentartsa; a miért a tanácsurak közül szept. elején többeket Bécsbe szőlított, hogy azokkal a további lépések iránt értekezzék.

Thurzó, ki fontos családi ügyek miatt ¹⁾ eddig nem vehetett részt a rendek pozsonyi tanácskozásaiban, Bicsén vevé a főherczeg levelét, csaknem egyidőben pozsonyi barátai levelével, melyben ez utóbbiak hirül adák, hogy a rendek oszló félben vannak. Félre téve tehát dolgait, ő is utra kelt, hogy személyes befolyásával — ha lehet — maradásra bírja a rendeket; mert csak az imént érkezett levele a Prágában időző Kolonits Siegfriedtől, melyben »az Istenért« kéri, tartóztatná a rendeket. ²⁾ Azonban alig ért Thurzó Nagyszombatig, midőn már a hazatérő alföldi urakkal is találkozik, kiktől azután bőven megérté eloszlásuknak indokait.

Thurzó a vele volt többi urakkal folytatta útját, és szeptember 12-kén fényes kísérettel ért Pozsonyba, hol a még együtt levő urak által lelkesedéssel fogadtatott. Távollétét eddig is sokan zokon vevén, sőt a dolgok ily fonák menetét is részben elmaradásának tulajdonítván: a nagy befolyású férfit ama tényezőként üdvözlék, kinek közbenjárása ismét jobb fordulatot adhat a dolgoknak.

Megjelenése csakugyan megnyugtató hatást gyakorolt, nem csak a még ott időző urakra, hanem a megyék követeire is, kik még ugyanaz nap együtt értekezvén, egy emlékiratot dolgoztak ki, melylyel Thurzó más nap, néhányad magával Bécsbe indult, hol nemsokára azután Mátyás főherczeg személyes vezetése alatt megindultak a tanácskozások. ³⁾ Ezek eredménye egyelőre csupán az volt ugyan, hogy a tanács-urak az országgyűlést november 10-kére mulhatlanul egybehivandónak jelentették ki; mindamellet úgy látszik, hogy a főherczeg megbízottabb tanácsosaival már ekkor értekezett ama lépések iránt, melyek teendők volnának azon esetre, ha a császár ismét vonakodnék az országgyűlést egybehívni.

¹⁾ Leánya Judith küszöbön álló egybekelése miatt.

²⁾ Dat. Pragae 1. sept. 1607.

³⁾ Thurzó Gy. naplójegyzetei e. é.

Be volt-e avatva Thurzó is Mátyás abbeli titkos tervei-be, mely szerint bátyját a trón-lemondásra birni akará, biztos adatok híján nem tudnók megmondani; de annyi tény, hogy a főherczeg terveit azon pillanattól fogva, melyben az magát a döntő lépés megtételére elhatározá — teljes erejéből előmoz-dítani igyekezett. Rudolf gyanakvó természete által utóbbi időben ezen legállandóbb hívét is elidegeníté magától. Történt ugyanis, hogy valaki elhitette a császárral, mikép Thurzó az elmúlt fölkelés alatt három ízben esküdött Bocskay hivségére, mely egyszerű, a rágalom bélyegét magán viselő vád, elegendő vala Rudolf előtt, e férfiú mocsoktalan jellemét is gyanuval terhelni, annyira, hogy e miatt a Tokaj iránti teljesen fölsze-relt adománylevél kiadását is hónapokon át késlelteté. ¹⁾ Okot ezen rágalomra az oltalomlevél adhatott, melyet Bocskay még 1605-ben — midőn Thurzó Mátyás követeként Kassára uta-zott — kiadott volt, s melyben írá a fejedelem »hogy az ő hűsége« alá adta magát. ²⁾ Könnyű vala Thurzónak az ellene emelt vád alaptalanságát az udvarnál igazolnia; de valamint ő igazolásával a császár gyanúját teljesen el nem oszlathatá, úgy ez utóbbi látszólagos megbékülésével, a méltatlan gyanu-sítás ütötte sebet — be nem hegesztheté.

Mialatt Mátyás főherczeg a tanács-urakkal Bécsben érte-kezett, a zavargás az alsóvidéken egyre nőtt, s a hajdúság, török segélyre támaszkodva, mind előbbre nyomult. A főher-czeg, ki a királyhoz intézett számos írásra, még csak választ sem nyerhetett, végre eljötnék vélte a pillanatot, melyben testvére ellen nyiltan is fölléphet, s minthogy terveihez az örö-kös tartományok legtekintélyesebb férfiai is beleegyezéseket adták, s azok előmozdítását részükről megígérték, elhatározá: Rudolfot fegyveres erővel kényszeríteni a békekötések elfoga-dására s végrehajtására.

¹⁾ Nezer Keresztély levele Thurzóhoz. Prága. 1607. oct. 10.

²⁾ Lásd a CCCLIV. levelet.

Az első lépés Mátyás ezen tervének kivételéhez az által történt, hogy a hajdusággal, Thurzó és a többi biztosok által, 50 napi fegyverszünetet kötve, az országgyűlést saját nevében január 10-kére egybehívá. Mivel pedig a terv sikere Ausztria és Morva hozzájárulásától függött, az osztrák rendeknek megelőzőleg december 27-re hirdetett országgyűlést, hogy az, a magyarokkal való szövetség megkötésére, kebeléből Pozsonyba teljes hatalmú bizottmányt küldjön.

XI.

A pozsonyi gyűlés, habár azt Rudolf betiltotta, sőt megátlása végett Pozsonyba és a magyarországi határszélekre némi hadat is rendelt, a rendek nagy részvéte mellett háborítatlanul folyt le. A rendek Mátyást Magyarország örökös kormányzójának kikiáltván, csaknem egyakarattal elhatározzák, hogy úgy a bécsi mint a zsitva-toroki békét fenn kívánják tartani, s a végzések végrehajtásában Mátyás főherceget — ha a szükség úgy hozná magával — fegyverrel is támogatni.

Illésházy és Thurzó az eddig történeteknek főintézői, ezen országgyűlésen is a főszerepvivők valának. A tanácskozásoknál Illésházy elnökölt, mindjárt mellette Thurzó foglalt helyet, s midőn határozattá lön a fentebbi végzésről a kassai rendeket, és a budai basát értesíteni: Thurzó is a követség egyik tagjává, valamint az ezután elrendelt általános fegyverrekeles egyik főkapitányává választatott.

Rudolf a pozsonyi végzéseket érvényteleneknek nyilatkoztatta, és mind azokat, kik végrehajtásához járulának, hűtlenséggel, Mátyás főherceget pedig fejvesztéssel is fenyegette, ha a hadgyűjtéssel föl nem hagy, s a tartományok kormányáról vissza nem lép.

De ezen pillanatnyi váratlan erélye nem termé meg a várt gyümölcsöket. Miután a kassai rendek a pozsonyi végzéseket minden tétovázás nélkül elfogadták, Thurzó György, Illésházy Istvánnal, Breuner győri kapitánynyal, Kolonits Siegfrie- és Puchheimmal Érsekújvárra ment, hol előbb a hajdúkkal egyességre lépven, a török basa követivel is létrejött a zsitva-toroki béke végrehajtása iránti szerződés.

A belső zavargásoktól ekkép nem kelletvén többé tartani, a morva rendek hozzájárulása a szövetséghez pedig az utolsó akadályt is, mely a főherczeg útját állotta, elhárítván: ápril vége felé Mátyás már Znaimnál táborozott mintegy 12 ezerre menő seregével.

Rudolf egyideig harcziás gondolatokkal foglalkozott. De látván, hogy a főherczeg komolyan lát dolgához, s hogy míg a megígért segély megérkezik, akár Prágát is elfoglalhatja, nem sokára engedékenyebbnek mutatta magát, s a főherczegnek egy követség által jelenteté: hogy kész a béke-szerződéseket végrehajtani.

Több heti alkudozás után, miközben a főherczeg Cseh-Bródig nyomult előre seregével, végre Magyarország-, Alsó- és Felső-Ausztria- és Morvaországról forma-szerint is lemondott s Mátyást Csehországban is utódjául kijelölé.

Az alku a két testvér között megkötöttvén, a főherczeg június 27-kén egy 300 lovasból álló rendkívül fényes kíséret élén Thurzót küldé a Prágában őrzött koronáért, ki azt Dietrichstein érsek-bibornoktól átvevén, még ugyanaz nap, a cseh urak által is kísérve, áthozá a főherczeg »Prágán innét való« táborába. A korona és Rudolf lemondási okmányának átadása rendkívül fényes és meghatóan ünnepélyes szertartások között ment véghez, mely alkalommal a magyar főrendek nevében az ünnepély rendezője Thurzó György üdvözlé a főherczeget, mint Magyarország jövőendőbeli királyát.

Csehországi sikerdús hadjáratából szerencsésen hazatérve, Mátyás első teendője volt, a koronázási országgyűlést egy-

behívni. A kitűzött napon (szeptember 29.) a rendek nagy számmal gyűltek össze Pozsonyban. Azonban Mátyás csak november 22-kén érkezett le a már türelmetlenkedő rendek közé.

A késedelemnek okát az ausztriai prot. rendek zavargásai képezték, melyek abból eredtek, hogy Mátyás a vallásszabadságot biztosítani vonakodott. Thurzó — kinek közbenjárását az osztrák urak közül némelyek már korábban kikérték,¹⁾ — az osztrák »atyafiak« ügyét maga is szíven viselé, de attól is tartott, hogy az osztrák protestánsok zavargása a magyar ügyek elintézésének akadályul szolgálhat. E miatt alig hogy Pozsonyba ért, Illésházyval egyetértőleg fölkérte az osztrák urakat, lennének türelemmel, míg ügyök békés uton elintéztetik, s addig is tegyék le a fegyvert. A felhívás nem maradt eredmény nélkül, s megnyugtató hatása bizonyosságot tesz ama rendkívüli befolyásról, melylyel Thurzó az osztrák protestánsoknál birt.

Ugyanazon ok, mely az osztrák protestánsok háborgását előidéző — a tett ígéretek beváltásának halogatása — a magyarországi rendeket is gondolkozásba ejté. A bécsi béke számos pontja homályos, kétértelmű lévén, a rendek — felhasználva a kedvező viszonyokat — alig hogy Mátyás Pozsonyba ért, mindenek előtt ezen pontokat vevék újabb tárgyalás alá, s a vallásszabadság, a jezsuiták, de főkép a nádorválasztás ügyét még a koronázás előtt három héten át vitatták. Végre abban történt megállapodás, hogy elébb a király választassék meg ugyan, s csak azután — de mégis a koronázás előtt — a nádor.

Még ezen tárgyak fölött folyt a vita, midőn az osztrák protestáns rendektől ujabbban is követtség jöve a magyarországi rendekhez, kérő, hogy ez utóbbiak járnának közben a főhercegnél szabad vallásgyakorlatuk biztosítása tekintetében. Mátyás most sem mutatott sok kedvet az osztrák pro-

¹⁾ Erasmus L. B. de Chernemel levele Thurzóhoz.

testansok kérését teljesíteni; mindamellett, minthogy tudta, hogy Rudolf titkos tanácsosai abban fondorkodnak, hogy a zavargást felhasználva, az osztrákokat a császár hűségére viszsztatéritsék: november elején Thurzót küldte Bécsbe, hogy ott Miksa főherczeggel, kire az ügy elintézését bízta volt — »békeségre és egyességre vigye az dolgot.« Thurzó a koronázás és nádorválasztás küszöbén, nem örömet vállalta el a küldetést, s eléggé szabadkozott is, de végre engedett a sok kérésnek, s november 6-kán Dóczy Andrással, Barkóczy Lászlóval és Rajner városi követtel Bécsbe utazott.

Mi volt Thurzó ezen küldetésének eredménye, nem tudjuk; annyi azonban bizonyos, hogy az osztrák háborgókat teljesen megnyugtathatnia nem sikerült, mert nemsokára elutazása után újabb levelek jöttek az osztrák szomszédoktól, melyekben kérék a magyarokat, hogy ne válaszsák meg Mátyást királyokul mindaddig, míg őket vallás-szabadságukban nem biztosítja.

A pártos osztrák rendek ezen levelei már-már megakasztják vala a magyar ügyek további fejlődését, ha Illésházy István más fordulatot nem ad a dolgoknak. November 16-kán a rendek gyülekezetében tartott beszédének, melylyel a főherczeg érdemeit magasztalá, oly nagy lön hatása, hogy a rendek azonnal a preposti lakban összegyűlt főrendekhez mentek át; s miután ott Thurzó Györgynek oly tartalmu levele — való-e vagy koholt? bizonytalan, — olvastatott fel, hogy az osztrákok vallásuk ügyében szintén teljesedve látandják kívánataikat, s nincs miért halasztassék el e miatt a koronázás, a főherczeget mindnyájan egy szívvvel, lélekkel királylyá választották. ¹⁾

Illésházy és Thurzó, a válság szerencsés befejezésnek főtenyezői, midőn a béke létrejöttén a haza érdekében vállvetve közreműködtek, eddig saját érdekeiket is kölcsönösen

¹⁾ Horváth M. Magy. Tört. V. 89. I.

támogatták, mert valamint korábban Thurzó Illesházyt elko-
bozott javainak visszaszerzésében, — úgy most ez utóbbi
Thurzót az adományul nyert Tokaj birtokbavételénél gyámo-
litá; sőt midőn Illésházy, Mátyás csehországi hadjárata után,
mint a főherczeg teljhatalmu megbízottja, Kassára ment,
hogy a békeszerződéseket az időközben leköszönt Rakóczy
Zsigmond helyett fejedelemül megválasztott Báthory Gábor
által elfogadtassa — a birtokba való bevezetést is keresztül
vivé. E két férfinak érdeke most, midőn arról volt szó a ná-
dori méltóságot kettejük közül melyik töltse be, összeütkö-
zésbe jöve. Mind kettőnek az ország és fejedelem körül annyi
érdeme volt, hogy a tiszt elnyerésére méltán számíthatott,
annál inkább, mert — a protestáns rendek többségben lévén —
kétség nem lehetett, hogy kérdés csak kettejük között lehet.
De a versengés, mely a két főur között támadt, nem volt oly
természetű, hogy az a dolgok további fejlődésére káros befo-
lyással lehetett volna. Thurzó hön [vágyott ugyan e tisztre,
de Illésházy megválasztatása elé nem gördített akadályokat.
Ez utóbbi simulékony magaviselete által a katolikusokat is
megnyervén, november 17-kén közfelkiáltással nádorrá vá-
lasztatott.

Két nap mulva ezután, rendkívül fényes szertartások
mellett, a koronázás is véghez ment, melynek befejeztével az
új király az országos hivatalokat osztá szét. Thurzó György
a kincstárnoksággal kináltatott meg, melyet azonban — ne-
hezteles miatt-e, vagy, mert attól tartott, hogy függetlenségét
a bécsi kamarától nem fogja megőrizhetni? nem tudjuk —
el nem fogadott. »Azon lesznek — írja november 24-kén nejé-
nek — hogy tiszt nélkül maradván, nyugodalmasan rendel-
jem veled egyetemben, édes szívem, életemet ez világon,«

A rendek ezután még tíz napig folytatták tanácskozá-
saikat s megalkotván az ugynevezett koronázás utáni 27.
cikkből álló törvénykönyvet, december 6-kán általános meg-
elégedéssel oszlottak szét.

Mialatt az ügyek Magyarországon ekként szerencsésen elintéztettek, az osztrák protestáns rendek még mindig nem szüntek meg háborogni. Mátyás ugyan a protestáns uraknak és nemeseknek ott is megadta a vallásszabadságot; de minthogy abból a városi polgárok és a tartomány többi lakosai ki voltak zárva, a nyugalom korántsem állott helyre, sőt az elégtelen rendek 1609 elején újabban is a magyar urak- és városok közbenjárásához folyamodtak. Mátyás most is az osztrákoknál oly nagy befolyással bíró Thurzónak közbenjárására szorult, kit — ürügyül a még mindig üresedésben lévő kincstartói hivatal és a harminczadosok hivatalainak betöltését használván — január vége felé Bécsbe idézett.

S mi Mátyás és a magyar tanács-urak hitegetései s ígéreteinek nem sikerülhetett — az osztrák protestáns rendek megnyugtatója — Thurzónak most is sikerült. A háborgók, főképen az ő és Illésházy tanácsára, márczius elején végre letevék a fegyvert, s hűséget esküdtek Mátyásnak.

XII.

Illésházy, ki már a múlt országgyűlés óta betegeskedett, nemsokára ez után Bécsben meghalálózván, Mátyás a múlt évi végezés szerint a nádorválasztás megejtése végett november elsejére országgyűlést hirdetett Pozsonyba. A protestáns rendek most is többségben lévén, kötség nem lehetett, hogy ismét protestáns nádor választatik; a miért Mátyás, ki e tiszttel már a múlt gyűlés alkalmával is egy katolikus főúrta óhajtotta volna ruházni, mindenek előtt azon volt, hogy a nádorválasztás vagy teljesen elejtessék, vagy pedig a nádorválasztás módozata akként változtattassék meg, hogy a rendek által kijelölendő négy egyén közül ő maga választhassa a nádort. De a rendek szorosan ragaszkodtak a nádorválasztás

tekintetében csak az elmúlt országgyűlésen megállapított módozathoz.

A protestans urak között Thurzó volt az, kit — ha már kathol. jelöltek megválasztására nem lehetett kilátás — Mátyás szintugy mint udvara legörömeőbb láttak volna a nádori hivatalban, s minthogy kétség nem lehetett az iránt, mikép Thurzó kijelöltetése esetében nádorra megválasztatik; az udvar, Thurzótól még nádorra leendő megválasztatása előtt bizonyos engedményeket igyekezett kieszközölni. Ily czélból december 1-én Thurzó a király elé idéztetvén, egy hosszabb irat olvastatott fel előtte, melyben — annak előre bocsátása után, mikép ő felsége ismervén hűségét s bírván őszinteségében, minden mások előtt őt kívánja a nádori tisztre előmozdítani — biztosított, hogy ő felsége ez irányban mindent megteend, ha a rendeknél kieszközli, hogy a nádor választás joga, mint egykor történt, ő felségének hagyatik fenn, s ha ezen fölül térítvény által biztosítja ő felségét: hogy a királyi méltóságot és tekintélyt meg nem rövidíti; hogy az egyházi rendet és a világi katolikusokat jogaikban szabadságaikban fentartja; hogy a Bocskay idejében elvett javak tényleges visszaadatását kieszközli; hogy ő felsége többi országainak ügyeibe nem avatkozik, s azokat sem tanácscsal sem pénzzel nem segíti.

Mi volt Thurzó válasza ezen királyi előterjesztésre, nem tudjuk; de ismerve ama rendíthetlen tiszteletet, melylyel ezen szilárd jellemű férfiú a törvény iránt viseltetett, nem lehet kétségünk az iránt, hogy a föltételek azon részét, mely a törvényekbe ütközött el nem fogadta. Következtethető ez onnan is, hogy a rendek nagy része ezentul még következetesebben ragaszkodott a már megállapított választási módhoz.

Mátyás végre megegyezett a rendek választásában, s nehogy az országgyűlési tárgyalások menete megakasztassék, meg tévé a kijelölést. A katolikus urak közül ismét Erdődy Tamás és Forgách Zsigmond, a protestansok közül Thurzó

György és Széchy Tamás lön kijelölve; kik közül december 7-kén nádorrá közfelkiáltással **Thurzó György** választott meg.

Ez után késedelem nélkül megindultak az országgyűlési tárgyalások.

Ezeknek tartama alatt az osztrák protestáns rendek levélok és követeik által ujabban is fölkérték a magyarországi rendeket s főkép az immár nádorrá megválasztott Thurzót mikép vallásszabadságuk ügyében Mátyásnál közbenjárának. A rendek örömet teljesíték hitsorsosaik kívánságát, de válaszul most sem nyerhettek egyebet Mátyástól mint azt, hogy mintán ezen ügy nem tartozik a magyar országgyűlés elé, ő felsége azt nem is sorozhatja a magyarok sérelmei közé; egyébiránt hajlandó lévén az annak idején megtartandó osztrák országgyűlésen tekintettel lenni a magyarok közbenjárására.

Thurzó, ki az osztrák protestáns rendeknek már korábban s több ízben tett igéretei által bizonyos tekintetben személyesen volt érdekelve ez ügyben, s annak szerencsés kimenetelét nem ok nélkül becsületbeli dolognak tekinté, ezentul is minden befolyását felhasználta Mátyásnál, hogy az egy újabb ünnepélyes rendelettel a városi és falusi nép vallásszabadságát is oly módon biztosítsa, mint az urakét és nemesekét már a mult évben kiadott rendeletében. Törekvése nem volt sükertelen; s habár Mátyása kívánt rendeletet — nehogy az a császári méltóság elnyerésénél akadályaul legyen — kiadni vonakodott, mindamellet fölhatalmazá a nádort, az 1610 elején egybegyült osztrák protestáns rendek előtt nevében kijelenteni, hogy az uraknak és nemeseknek adott vallásszabadságban kész a városok és falvak népségét is részesíteni. A nádor február 22-kén személyesen adá elő az egybegyült osztrák rendeknek a király ígéretét, majd fölolvastatván az e részben kiadott királyi átiratot, inté a rendeket elégednének meg mostanra a király ezen ünnepélyes ígéretével. Thurzó rá-

beszélő szónoklata nem téveszté el hatását, s midőn beszédét befejezve azon kérdéssel fordult a rendekhez: meg vannak-e elégedve az engedményekkel? nem volt hang, mely elégtelenségnek adott volna kifejezést. ¹⁾

XIII.

Alig, hogy a nádor ezen sikeresen befejezett küldetéséből haza tért, bent az országban sem mulasztá el protestáns hitsorsosai immár a törvény által biztosított jogainak érvényt szerezni, s felekezetének egyházi kormányát rendezni. A nádor ily czélból márczius hó 28-ik napjára zsinatot hirdetett az éjszaknyugoti megyéknek Zsolna városába, mely személyes elnöklete alatt, s az egyházi és világi rend nagy részvéte mellett megtartatván, több pontban szabályozá az ágostai hitvallásuk kormányát.

Habár a zsolnai zsinat határozatai által, csak az 1608-ki koronázás előtti első törvényczikkben biztosított szabad választásgyakorlat nyert szabatosabb kifejezést, s a protestánsok, midőn egyházaikat, iskoláikat saját maguk által választott főfelügyelők hatósága alá helyezék, csupán törvényes jogukkal éltek: a végzések mindazonáltal rendkívüli vihart idézték elő a katolikus papság között, főleg azért, mert a protestánsok ekként kivonták magukat a szent székek hatósága alól. Forgách Ferencz esztergami érsek, a zsinat határozatai ellen óvást téve, azokat egy éles hangon tartott nyomtatott iratban érvényteleneknek, jogtalanoknak nyilvánítá, s egyházi átokkal fenyegeté mindazokat, kik az egyházi adót — census cathedralicus — másnak, mint az arra eddig jogosítottaknak, beszedgáltatnák, vagy a superintendensek egyházi főhatóságát elismernék.

¹⁾ Katona: Hist. Crit. XXIX. 288. lap.

Thurzó, ki kevéssel a zsolnai zsinat után az Erdélyországban támadt bonyodalmak eligazítása végett — Szathmárba utazott, itt vevé a »vörös pap... rágalmazó írását« s habár fontos küldetése ez ügygyel behatóbban foglalkoznia nem engedé, az evang. lelkészekhez május 25-kén intézett levelében válaszolt reá.¹⁾

Ezen levél, melynek végszavaiban Thurzó az érseket alkotmányértőnek és békeháborítónak nevezé, az ellenpártiakat csak még jobban fölingerlé, s megindult a tollharcz, melyben a kath. papság közül Pázmány Péter az evang. közül pedig Lányi Illés, tűntek ki.

De ezen bár magában véve eléggé fontos ügyről egy időre elvonák az ország tekintetét az erdélyországi események.

Az általános elégületlenség, melyet a zsarnok és ledér Báthory Gábor önkényes uralkodása által Erdélyben előidézett, alkalmas ürügygyel szolgált a bécsi udvarnak is, ezen tartományt, mely a Bocskay-féle fölkelés által kisiklott kezéből, ismét hatalmába ejteni, s Mátyás minthogy látta, hogy a fejedelem inkább a törökök mintsem az ő pártfogását keresi ; a jezsuiták valamint az oláh- és morvaországi vajdák által Erdélyben titkon már elébb szítani kezdé az elégületlenséget. Az elvetett mag, csakhamar megtermé gyümölcseit: Báthory ellen egy nagyobbára kath. urakból álló összeesküvés támadt ; mely azonban idő előtt felfedeztetett. A fejedelem zsarnokságához illő rémszabályokhoz nyult ; a bűnös urak közül többeket kivégeztetett, s minthogy a jezsuiták részessége az összeesküvésben nem lehetett titok előtte, a Gyulafehérvártr tartott gyűlésen oly határozatot hozatott, mely szerint minden kath. pap kitiltatott Erdélyből.

Az elégületlenség Báthory eme rémszabályai folytán tetőpontját érte, s már-már kitör a belháboru, midőn Mátyás

¹⁾ Katona. Hist. crit. XXIX. 323.

a Magyarországra menekült erdélyi urak által is ösztönözve közbe lépett, s Thurzót oly megbizással küldé ki, hogy az ügyet a fejedelemmel rendbe hozza, s ha lehet feltétlen hódolatát kieszközölje.

A nádor junius közepe táján Szathmár közelében Daróc és Tasnád között személyesen találkozott Báthoryval, kivel követei által már elébb érintkezésben volt. De a fejedelem nem nagy engedékenységet tanusított, s ragaszkodott ama szerződéshez, melyet még két évvel előbb Kassán Illésházyval kötött volt.

Habár e szerint Thurzó küldetésében nem egészen szerencsésen járt el, az mindazonáltal nem maradt haszon nélkül; mert a végházakat, Kállót, Szathmárt, és Ónodot rendbe hozván, utjában a török követekkel is egyességre lépett, s junius 30-kán Sáros-Patakon Homonnay Bálint örököseitől, az országgyűlés végezése szerint, a török által még Bocskay István fejedelemnek adományozott korona visszaadását is kieszközlé. ¹⁾

Minthogy Báthory a nádorral való találkozása után sem szűnt meg háborogni, s a hajduságot — mi célból nem tudni — ismét zászlai alá gyűjté: Thurzó is, azon volt, hogy a fejedelem szándokát megghiusítsa. E végett a felső-magyarországi réndeknek augusztus elejére Kassára gyűlést hirdetvén, abban oly határozatot hozatott, mely szerint »tized nap alatt minden ember táborban szálljon, és az erdélyi vajda gonosz szándéka és igyekezete ellen óltalmazza magukat, sőt az ki magyar van mellette, hogy az is eljöjjön mellőle, az ki azt nem cselekedné, jószágát veszesse el.«

Ezen végzés, melynek nagyobb súlyt adandó, Thurzó a Tiszán tul gyülekező hajduság ellen már előbb Mágóchy Ferencz kassai kapitány vezérlete alatt egy hadosztályt utnak indított volt, — nem téveszté el hatását, s Báthoryt hajlan-

¹⁾ Závodszy naplója az 1610. évhez.

dóvát tette az egyességre. Alig, hogy a kassai végzésről követeli: Sennyey Bálint és Frater István által értesült, a fejedelem is megválasztá biztosait,¹⁾ kikkel azután augusztus 15-kén létrejött a szerződés. »Az békeségnek és egyességnek tractatusa az erdélyiekkel — írja az elért siker miatt elégtűlt nádor nejének — ma méne Istennek hála, véghez, szépen és csendesen. Az hajduságot ők is mindgyárást leszállítják, én is az hadakat eloszlatom . . . Ma itt örömet lőttem, és az szentegyházban Te Deum laudamust énekeltünk.«

A nádor fontos küldetéséből visszatérve, rövid pihenés után övéi körében, Bocskay áthozott koronájával elébb Bécsbe, majd Pozsonyba utazott; hová a nyolczados törvényszék határidejét, az 1609-ki 70. törvényczikk értelmében, october 18-kára már korábban kitűzte volt.

XIV.

Az igazságszolgáltatás hazánkban az utóbbi idők háboruságai miatt, már több év óta szünetelvén, a halomra gyűlt ügyek harmadfél hónapon át vevék igénybe a fáradhatlan buzgalmú nádor tevékenységét, s mire számtalan dolgait elvégezve, valahára ismét szeretett családjá körébe térhetett, már az új év is beköszöntött. Utjában haza felé szomorú kötelesség teljesítése várt Thurzóra. Ugyanis még Pozsonyban mulatásakor egy rendkívüli büntény esett tudomására, mely annál nagyobb mérvben voná magára figyelmét, a mennyiben azt egy főrangú, a náddal is rokonságban álló, előkelő hölgy követte el. E nő Báthory Erzsébet, Nádasdy Ferencz özvegye, s a nagyhirű lengyel király, Báthory István unokahuga vala,

¹⁾ A biztosok levele az árvai vár levéltárában. Dat. ex Tarchia die 8. aug. 1610.

ki ama képtelennek látszó rettenetes bünténynyel vádoltatott, miként több mint 300 ifju hajadont meggyilkoltatván, az ártatlanok vérét női hiuságának hozá áldozatul. A nádor — ki midőn a vérlázító büntény tudomására jutott ép azon osztályos ügy eligazításával vala foglalatoss, mely Báthory Erzsébet, ennek fia Nádasdy Pál, és két veje Zrinyi Miklós és Homonnay György között fennforgott — ¹⁾ nem hiheté, hogy a vérfagyasztó büntény való legyen; de mert sok volt a gyanu-ok, mely az irtózatoss vád alaposságát gyaníttatá. Ő maga akart a dolog mibenlétéről meggyőződni. Ily czélból magával vivén a vádlott nő két vejét, Zrinyi Miklóst és Homonnay Györgyöt, deczember 29-kén egészen váratlanul lép meg Báthory Erzsébetet bűnféskében, Csejthe várában. Emberei, kiket Nádasdyné megfogatása végett a várba küldött volt, »az mikor a csejthei kastélyba mentek volna be, . . . akkor is egy leányt halva találtanak az háznál, és második a sok sebek és kínzások miatt halálán volt. Azonképen egy asszony-ember is kínozva és sebesedve ült; az többi erős fogságban, az kiket jövendő kínzásra tart az átkozott asszony.«

A vád ily kézzelfoghatólag levén bebizonyítva, Thurzó a női szörnyet bűnsegítőivel azonnal befogatá, s Bicsére küldé, hogy »nagy őrizet és erős fogság alatt legyenek, míg Isten haza viszi és törvény szolgáltatik felettök.«

A fölháborodott nádor nem is késett az ítélethozással, s alig hogy haza tért, Báthory Erzsébetet örökös fogságra, bűnrészeseit halálra kárhoztatá. Az ítélet az utóbbiakon már a következő év elején végre is hajtattott. ²⁾

Ha Thurzó tántoríthatatlan igazság-érzete dáczára, a szabályszerű törvényes eljárás szándékos mellőzésével, ítéletében Nádasdyné irányában látszólag kiméletesebb vala, magyarázatát találja ez a körülményekben, melyek eme tekintet

¹⁾ Zrinyi Miklós levele a nádorhoz decz. 17. 1610. az árvai vár levéltárában.

²⁾ Závodscky naplója.

hangosan követelék. A rokoni kötelék, mely Báthory Erzsébet hazánk legelőkelőbb családaihoz fűzé, a törvénylátás formáságainak mellőzését szintugy javallották, mint a gyilkos asszony férje, a hős Nádasdy Ferencz dicső emlékének mocskotalan megőrzése. Ez lebeghetett a nádor szemei előtt, midőn ő maga — szemben a király személyes kívánságával, mely szerint ez utóbbi a bűnös törvény szerinti elítéltetését sürgeté — az általa kimondott ítélet helybenhagyását szorgalmazá. Ez volt a bűnös nő legközelebbi rokonainak is kívánsága, s ez iránt keresé meg Zrinyi Miklós 1611. február 12-kén kelt levelében Thurzót, kérve, járna közben ő felségénél, mikép ez a kívánt törvényes eljárástól álljon el. »Valamint Nagyságod vele (Báthory Erzsébettel) cselekedett — írja fentebbi levelében — nagyobb jónkra, becsületünk megmaradására és reánk következő gyalázatnak is eltávoztatására vagyon, hogysen mint az történhetnék, a kit ő felsége Nagyságodhoz írott levelének az másában practendál: jobb volna akkor elevenen meghalunk és semmivé lennünk az ő atyafiaival és gyermekivel, hogy nem az ő nyilván való iszonyú és rútalmas hohéri kinozásinak büntetésit, avagy csak hallanunk is.¹⁾«

Mily sükere volt Thurzó közbenjárásának? — nem tudjuk; annyi azonban tény, hogy Báthory Erzsébet csak néhány év múlva (1614-ben) fejezé be börtönében bűnös életét.²⁾

XV.

Ezalatt az állhatatlan természetű Rudolf és Mátyás között megújultak a viszályok. Az utóbbi a csehek által is meghíva, hirtelen összegyűjtött, részben magyarországi hadát

¹⁾ Zrinyi Miklós levele az árvai vár levéltárában. Ugyanott Nádasdy Pál levele. Dat. Keresztur 23. febr. 1611.

²⁾ Závodszky naplója az 1614. évhez.

Csehországba vezeté, s miután Rudolfot maguk a csehek lemondásra kényszeríték, magát május 23-kán Csehország királyává koronáztatá. A császár azután a következő év elején meghalt.

Mig Mátyás Csehországban vala elfoglalva, Magyarország kormányát teljesen Thurzóra bízta. A nádor, minthogy nem tudhatá, a birodalom tulsó felében kitört zavarok mily mérvet ölthetnek, mindenképen azon volt, hogy a béke Magyarországon a király távolléte alatt ne veszélyeztessék. Ily célból, míg egy felől az ország éjszak-nyugoti részén levő vég-házakban a szükséges véderőt összpontosítá, másfelől — nehogy a Báthory Gábor által Erdélyben és Oláhországban előidézett háborúság Magyarországra is átcsapjon — Mátyás tudtával követeket küldött Báthoryhoz a mult évi szerződés újabb megerősítése végett, a határszéli várak parancsnokainak pedig szigoruan meghagyá, hogy részükről a háborúságra okot ne szolgáltatassanak. ¹⁾

És a nádor fáradozása nem volt sükertelen. Báthory Gábor oláhországi hadjáratából visszatérve, Szebenben fogadá Mátyás követeit, kikkel »az ő felségével és országával tölt confederatiót ujonnan reformálván és ... confirmálván« ²⁾ Thurzót biztosította, hogy a szerződést fenn kívánja tartani.

Azonban míg a nádor a belbéke fenntartása érdekében annyi sikerrel járt el, Bécsben újra megindultak a fondorlatok Erdély ellen. Az országából elűzött Serbán Raduly, Mátyáshoz fordult segélyért, ki Csehországban már-már czélt érvén, hajlandó lón egyidőre elejtett tervét Erdélyt illetőleg újra felvenni. A viszonyok erre most különösen kedvezőknek látszottak. Ugyanis míg Serbán Bécsben szorgalmazott segélyt Báthory Gábor ellen, addig a politikai térről régóta visszavo-

¹⁾ Dóczy István levele a nádorhoz. Szathmár 22. martii 1611. az árvai vár levéltárában.

²⁾ Báthori Gábor levele ugyanahoz.

núlt Báthory Zsigmond a jezsuiták által felizgatva, a lengyel király és moldvaországi vajda segítségével szándékozott fejedelmi trónját ismét visszafoglalni. ¹⁾

A terv kiviteléhez alkalmas ürügyül szolgált a hajduk zavargása, kik Báthory Gábor által felbujtva, dúlták, pusztították Magyarország tiszántúli részeit. Mátyás még mindig a csehországi ügyekkel elfoglalva, május 12-kén Prágában kelt levelében a terv kivitelével Forgách Zsigmondot biztatta meg, s előadván, hogy bár ez ügy a nádort illetné, mindamellett, minthogy ez utóbbi jelenleg az ország kormányával van elfoglalva, őt (Forgáchot) választá ideiglenesen biztosul oly meghagyással, mikép ez ügyben a nádorral, valamint a moldvák, oláhok és lengyelekkel egyetértőleg mindent megtegyen, mit az ország java és fejedelmi tekintélye megkíván. ²⁾

Mátyás ezen rendeletét Thurzónak küldte meg, szabad tetszésére hagyván, hogy azt Forgáchnak kézbesítse, vagy pedig — ha a körülmények úgy kívánnák — neki ismét visszaküldje. A békeszerető nádor, ki a nyolczados törvényszék megtartása végett épen Eperjesre utazott, bár mindenképen azon volt, hogy a tiszántúli részek a hajduság türhetetlen zsákmánylásaitól megmentessenek, nem volt hajlandó oly eszközöz nyúlui, mely újabb háborút támaszthatott.

Azonban Báthory is csakhamar értesült az ellene szőtt fondorlatokról. Hogy valószínű megtámadtatása esetében készületlenül ne találtassék, alig hogy oláhországi hadjáratából visszatért követet indított a Portára, segílyt szorgalmazandó, Nagy András hajdu kapitányt pedig 12 ezer hajduval zsoldjába fogadván, Brassó vivására küldé, hogy az engedelmességet megtagadott várost megfenyítse, s a nyugtalanzkodó százszokat hűségére hajlítsa.

De a hajduság — mi okból, nem tudni — »elárulván és

¹⁾ Dóczy András fentebb idézett levelében.

²⁾ A kir. parancs mása az árvai vár levéltárában.

cserben hagyván az erdélyi fejedelmet, mindenestül kijött erővel, akarátja ellen« Erdélyből, s ismét haza tért. E közben Serbán Raduly is, a szászokkal kötött szövetség értelmében, Erdélybe tört, s Brassó falai alatt szállott táborba. A fejedelem, ki a történetek után Magyarország felől is minden pillanatban várhatta megtámadtatását, rögtön a vajda ellen fordult hadaival, s Radulylyal július 8-kán megütközött. De a szerencse most cserben hagyta Báthoryt; serege a véres ütközetben teljesen megveretett, s ő maga is csak élete veszélyével menekülhetett Szebenbe.

Thurzó alig hogy a történetekről értesült, nehogy a Báthorytól elhajlott, s az országba visszatérő hajduk újabb zavarásokat idézzenek elő, június 29-kén Forgách Zsigmondot küldé egy sereg élén az alvidékre, oly meghagyással, hogy a hajduságot megbékéltesse. De Forgách másban törte a fejét. Ő maga vágyott a fejedelmi székre, s most a kedvező alkalmat arra akarta fölhasználni, hogy a hajdusággal — melyet a király hűségére megesküdttetett, — »mint Váradot, az itt kin Erdélyhez tartozó megyékkel, sőt Erdélyt is« meghódítsa, »meg nem gondolván, hogy az mely eb egyszer által usza a Dunát, másszor is megpróbálja.« »Az hajduk is — írja Thurzó — egynehányszor hiteket megszegvén, most is könnyen hátra vethetik hiteket és esküvéseket.«

És valóban, valamint Thurzó előre megjósolá, úgy történt. Báthory látván a veszélyt, mely mindenfelől fenyegeté, rendkívüli erővel csakhamar más fordulatot adott a dolgoknak. Míg egy felől követői által a töröknél újabban is segílyt sürgetett, más felől Erdélyben a zsoldot kikiáltatá, s előadván, mikép a hadjárat ellene csak azért intéztetett, hogy a protestánsok vallásszabadsága eltörültetvén, a jezsuiták a meghódítandó Erdélybe ismét bevitessenek: a hadak minden felül szép számmal gyűltek zászlai alá, Nagy András pedig, alig hogy Forgách Erdélybe tört, szintén a fejedelemhez hajlott.

Forgách helyzete ezek folytán nemsokára igen veszélyessé lön. Ugyanis míg ő Kolozsvár, Gyulafehérvár, Szász-Sebes megvétele után Serbán Radulylyal egyesülve, Szeben falait sükertelenül ostromlá; egy felől Nagy András hajduival, más felől Omer török basa, mintegy 30 ezernyi sereggel szintén Erdélybe tört; úgy, hogy Forgách két tűz közé szorítva, Serbánnal »csak egy-egy lovon szaladtanak el. Az több hadai és gyalogi — írja október 11-kén Báthory, az időközben Magyarországba átcsapott Nagy Andrásnak — széllel az havason búdosóba vagynak, de mint szaladhassanak, nem tudjuk, mert az török és tatár mindenütt az hátán vagyon; az föld népe is túl vadássza őket, innen is penig az egész szükség minden fele nyomokban vagyon. Sőt annyira jutott dolgok: több másfél ezer gyalognál folyamodott a mi kegyelmességünkhöz, azokat is kegyelmességünkbe vöttük, s minden órában ide várjuk... Kegyelmed ez idő alatt — így folytatja a boszus Báthory — legyen szorgalmatos vigyázásban főképen Mamáramaros fele, mert Rákóczy Lajos nem sokad magával arra fogad. Rédey uramnak is irtunk felőle, kigyelmetek is mindenütt kergettesse, ölesse, vágassa, el ne szaladjanak; ezt kigyelmed minden fele bátorságosan írhatja.« ¹⁾

Mialatt ezek Erdélyben történtek, Thurzó kellően gondoskodott az ország védelméről, s míg egy felől a felső-magyarországi rendek által — kiknek aug. utóljára Kassára gyűlést hirdetett — a személyes fölkelést végzésül kimondatta, más felől ugyancsak a rendek kívánságára megírta »mind Lengyelországban, s mind a confoederatus országoknak, hogy segítséget küldjenek.« És a nádor fáradozása nem volt teljesen sükertelen. Midőn szeptember elején a tiszántul garázdálkodó hajduk egy része Tokajra ütött, Thurzó már azon helyzetben volt, hogy Széchy Tamást, Bosnyák Támást

¹⁾ Báthory Gábor levele — Nagy Andrásához. Kolozsvár oct. 11. 1611. Az árvai vár levéltárában.

és Forgách Miklóst küldheté »mintegy ezer lóval Szerencséhez, az híveknek oltalmazásaért, és az miből árthatnának azoknak az istentelen árulóknak hogy ártsanak.« A nemeség hada Ladánynál csapott össze a hajdukkal, s azokat derekasan megvervén, most saját székeikben akará megfenyíteni. De itt megfordult a koczka, s szeptember 13-kán Böszörménynél ismét a hajduk lőnek győztesek.

Midőn pedig Nagy András is visszatérvén Erdélyből, október közepe táján »egy néhány száz törökkel« Kállót szállotta meg; Thurzó haladék nélkül egybe gyűjté a rendelkezése alatt álló hadakat, s Tokaj alá sietett. Innen bocsátá azután okt. 23-kán Széchy Tamást mintegy három ezer lovassal Nagy András ellen, kinek csapatát rövid csatában szétszórta.

Thurzó bölcseséggel párosult mérseklete, mely minden tettet jellemzi, most sem hagyta cserben, s ő — habár nem hiányzottak, kik a pillanatnyi süker által felbátorítva a háboru folytatását javallották — a kedvező viszonyokat épen arra használta fel, hogy előnyös föltételek mellett, békét szerezzen a szenvedő országnak. Forgách Zsigmond serege romjaival még vissza sem tért hosszas bujdosásából, midőn levelével már is újabb háborura ösztönte a nádort. De ez utóbbit mi sem volt képes megtántorítani. »Ha az ország az békességet kívánja és akarja — írja nov. 14-kén nejének — csak heában igyekeznek azok, az kik a háborut akarják és szomszujhozzák, mert az ország ha mellettök nem leszen, nem tudom kívül hadakoznak. Ha pedig — így folytatja — Forgách uram még is örüli és kívánja az lóhust és budosást, ám lássa; én felkelek, és Isten velem lévén, haza megyek.« És Thurzó csakugyan erélyesen látott a béke-szerzéshez. Báthoryhoz követeket küldvén, a királyt is addig sürgeté leveleivel, míg végre ez is hajlandó lón a békére, mely némi alkudozás után december 27-kén meg is kötött.

XVI.

Annai munka s fáradság után, a hiven teljesített honfi-kötelesség bődögitő érzetével térhetett a nádor szeretett családja körébe, még is nem minden aggodalom nélkül, a békét »minémű néven veszik Bécsben . . . de bizony volna min örülniök azoknak is, és jó néven vehetnék fáradságomat — írja decz. 30-kán a haza térő nádor — mert bizonyos, ha békességre nem hoztam volna az dolgot, ez az egész föld elhasonlott volna ő felségétől, mind Tátraig.«

Ismerve Mátyás terveit Erdélyt illetőleg, Thurzó ezen aggodalma nem volt alaptalan. Mátyás a kötött szerződés végleges megerősítését egyelőre csakugyan függőben hagyta; mind a mellett míg ő a király-választási gyűlésre mainai Frankfurtba utazott, az ország ügyeinek vezetésével ismét Thurzót bízta meg, s azt e végett elutazása előtt márczius második felében több tanács urral Bécsbe idézvén, fölhatalmazá, nevében Báthoryval is elvégezni mind azt, mit a haza java és megmaradása, s a jó egyetértés megkíván.¹⁾

E közben a zsarnok Báthoryt mult évi hadjárata csak még elbizottabbá tévé. Féktelenkedéseitől már saját hivei sem maradtak megkimélve.

Thurzó, alig hogy az erdélyországi események értésére estek, levelet intézett Báthoryhoz, melyben a békeszerződés pontjaira figyelmeztetvén, keserves panaszra fakadt a mult évben elfoglalt javak visszatartása, újabbak elfoglalása s némely urak üldözése, befogatása és megbüntetése miatt. De Báthory mind erről mit sem akart tudni. »Mi — ugymond Thurzó levelére adott válaszában — nem hogy valakinek az ő felsége hivei közül újban jóságokat elfoglaltatnánk, de

¹⁾ Mátyás Báthoryhoz intézett megbízó levelének mása az árvai vár levéltárában.

az kiket az elmúlt Disturbiumban occupáltak volt is, visszaadtuk, úgy mint az ott kin magyarországi birodalmunkban; az mi pedig Erdélyben lévő jöszágokat illeti, mint-hogy mi szabad jurisdictionkban s fejedelemségünkben élünk, efféle dolgoknak dispositiojával szabadok vagyunk, sőt Nagyságodat kérjük, az külső magyarországi dolgoknak igazgatásához, az erdélyit ne conformálja, mert az confoederatio csak az magyarországiakat concernálja.« Biztosítván végül a nádort, hogy a múlt évi szerződést mindenekben meg akarja tartani, kéri adná mennél hamarább értésére, »legyen-e teljes akarátja ő felségének az lött confoederationak confirmálására, hogy annyival bizonyosb instructioval bocsáthassa fel követeit a jövőndő pozsonyi gyűlésre.« ¹⁾

A béke-szerződés ily értelmezése azonban korántsem volt alkalmas megnyugtadni Thurzót, ki ha nem is osztá Mátyás terveit Erdélyt illetőleg, még is azon volt, hogy a béke úgy magyaráztassék, mikép Magyarország nyugalma ezen tartomány folytonos zavargásai által ne veszélyeztessék. A nádor a Törökországból érkezett báborus hírek által is indítatva, rögtön intézkedett, hogy az ország azon esetre, ha az erdélyi zavarok ismét nagyobb mérvet ölteneének, készületlenül ne találtaassék, s ily czélból a felső-magyarországi rendeknek Forgách Zsigmond által július 15-kére gyűlést hirdettetésén, az ország védelme tekintetéből a legszükségesebb intézkedéseket megtétette.

Ha a magyarázat, melyet Báthory a múlt évben kötött szerződésnek adott; már Thurzót sem elégité ki, még kevésbé lehetett azzal megelégedve Mátyás, ki időközben római királylyá koronáztatván, alig hogy az országba vissza tért, régi terveit Erdélyt illetőleg újra felvév, s most az újabb zavargásokat arra akarta fölhasználni, hogy a tartományt Báthory megbuktatásával saját fenhatósága alá kerítse. Nehogy terve

¹⁾ Báthory levele Thurzóhos.

a törökök beavatkozása folytán — mint a múlt évben történt — meghiusuljon, most a birodalmi rendek segélyére is számitva, a Portához küldött követei által ott egyenesen követelék, hogy a Porta ne avatkozzék Erdély belügyeibe.

De a fenhájázó válasz, melyet Naszuff nagyvezér Negroni és Starczer királyi követeknek adott, a határozott hang, melyen az a zsitvatoroki békét oda értelmezé, mikép Erdélyhez a szultánon kívül senkinek semmi joga; ¹⁾ Mátyást is egyelőre lemondani kényszeríté kedvencz tervéről, és pedig annál inkább, mert a birodalmi rendek sem ígértek segélyt azon esetre, ha hogy Erdély miatt a törökkel kötött béke felbomlanék.

Időközben azonban Erdélyben is megváltoztak a viszonyok. Mióta Bethlen Gábor Báthory üldözései elől a töröknél keresett és talált oltalmat, a fejedelem is mindinkább félteni kezdé uralmát. És nem ok nélkül. Át kellett látnia, hogy a porta kegyeire többé nem számíthat, s hogy ha uralmát Erdélyben fenn akarja tartani, Bethlen ellenséges működését Mátyás pártfogásával kell ellensúlyoznia.

Mátyás szívesen ragadá meg az önkényt kínálkozó alkalmat, azt mit erőszakkal el nem érhetett — befolyását Erdélyre — békés uton érvényesíthetni, s midőn 1613 febr. 24-kén ifju neje megkoronáztatása vegett Pozsonyba országgyűlést hirdetett, Báthory követeivel csakugyan megköté az újabb szövetséget, mely szerint a fejedelem Mátyásnak hűséget fogadván, viszont ez utóbbi kötelezé magát, Báthoryt minden ellenségei ellen megvédeni.

De ezen szövetség még inkább sietteté Báthory bukását. A Porta ugyanis midőn erről értesült, Bethlent május 1-én Erdély fejedeleméül kikiáltatta, s nem sokára egy török-tár sereg, a moldvai és havasalföldi vajdákkal, Erdélybe tört.

¹⁾ Molart János levele Thurzóhoz.

Báthory Thurzóhoz fordultt segítségért. »Tudom, eddig is bőségesen megértette Nagyságod — írja Kamuthy Farkas szeptember 1-jén kelt levelében — miben legyen szegény hazánknak állapota, úgy, hogy egynehány felől vagyon ellenségünk, az török had országunkban beérkezett, éget, rabol és egyéb károkat cselekeszik, kinck kiváltképen való oka csak az, Nagyságos uram, hogy a római császárral ő felségével és Magyarországgal confoederált az mi kegyelmes urunk és országunk . . . Most vagyon Nagyságos uram az ideje, hogy Nagyságod — ha személye szerint nem lehet is, de mentül többb és jobb haddakkal segítse meg Nagyságod idején korán az mi kegyelmes urunkat, és szegény hazánkat; jól tudhatja nagyságod, hogy Erdélyország veszedelmével Magyarország egészen elvész.« ¹⁾

Thurzó örömetst teljesítette volna Báthory kérelmét; de attól tartott, hogy a beavatkozás okul fog szolgálni a nagy számmal bejött törököknek a béke megszegésére, s ezt minden áron elkerülni kívánta. Egy értelemben volt vele e részben Forgách is. ²⁾

Thurzó tehát, — ki épen a hódoltsági zavargások eligazításával vala foglalatlos — mindent megtőn, hogy az erdélyi ügyet ha lehet békésen eligazítsa. »Én éjjel nappal azon fáradszék és abban munkálódnám, hogy békesség és csendesség lehetne szegény hazánkban« írja ő maga aug. 20-kán nejének. ³⁾ Mint hogy Negroni és Starczer konstantinápolyi követektől hónapok óta semmi hír nem jöve, sőt felölők már azon — bár alaptalan — hire is lterjedt, hogy a Portán megölettek volna, a nádor — mig egy felől Mátyásnak azt javallá, hogy Konstantinápolyba az erdélyi ügyek békés elintézése végett magyar követ küldessék, más felől pedig a végházak kapitányainak szigoruan meghagyá, hogy kicsapásaikkal a hódoltsági törököknek

¹⁾ Dat. ex castris ad Váragya positis 1. sept. 1613.

²⁾ 1613 szeptember 3-án a nádorhoz intézett levele.

³⁾ Gyűjteményünkéből kimaradt.

ne szolgáltassanak okot ellenségeskedésre ¹⁾): a tanács uraknak október 19-kére Galgócra gyűlést hirdetett, hogy velők, a további teendők iránt értekezzék.

De a nádor habár Magyarországnak a békét biztosítá Báthoryt — ki időközben a 80 ezerre menő török-tatár had elől Nagyváradra menekült — többé meg nem mentheté. Bethlen a Kolozsvárra hirdetett gyűlésen október 23-kán az erdélyországi rendek által fejedelmül választatott. Hasztalan volt Báthory minden erőlködése, melyet ujabban is kifejtett, hogy a törökök kegyét megnyerje, s a mintegy két ezernyi segélyhad is, melyet Forgách Nagyvárad védelmére küldött volt, csak sietteté a fejedelem vesztét. Báthory ugyanis, nehogy a törökök haragját még jobban maga ellen zúdítsa a magyar segélyhadat a városba sem bocsátá; a miért azután a magyar had néhány altisztje a hajdu kapitányokkal összeesküdvén, Báthoryt október 27-kén meggyilkolták.

XVII.

Bethlen ezek után a tartományt dúló török-tatár hadakat ismét hazabocsátván, uralmát minden oldalról békés uton megerősíteni iparkodott. Ily célból Erdély viszonyainak elintézése végett Mátyáshoz is követeket küldött.

A békés egyetértés, melyet Thurzó Erdélylyel mindenha fönnt kívánt tartani, most is legfőbb igyekezetét képezé. Ő a fejedelemváltozást oly bevégezett ténynek tekinté, melynek megmásítása a törökökkel kötött béke-szerződés fölbontása nélkül többé nem volt lehetséges. Befolyását tehát arra használta föl, hogy az új fejedelem elismertetése elé akadályok ne gördítenek. Ily utasítással küldé német titkárát

¹⁾ Molart János levelei — Thurzóhoz.

Bethlen követével Linczbe, ily értelemben keresé meg ujabban is Mátyás környezetében lévő barátait. De a nádor szava, mely korábban mindenha annyi súlylyal esett az események mérlegébe, most nem idézé elő a várt hatást; irigyei, rágalmazói, kik befolyását a királynál már hosszabb idő óta aláásni iparkodtak, most némileg czélt érték. ¹⁾ Mátyás, ki kedvencz tervét Erdélyt illetőleg különben sem adta föl, inkább hajlott, a mind nagyobb befolyásra vergődött Khlesl bécsi érsek s a titkos tanács véleményére, és Bethlen követeit, oly válaszszaal bocsátá saját küldötteivel a fejedelemhez, mely előreláthatólag sem Erdélyt sem annak fejedelmét ki nem elégitheté, s nyilván csak arra volt számitva, hogy az udvar időt nyerjen s alkalmat találjon, titkon szöött fondorlatait Erdély ellen érvényesíteni.

Azonban Bethlen is résen állott. Alig, hogy a hideg fogadtatásról, melyben követei részesültek, értesült, komoly hadikészületeket tett, és a porta támogatását is igénybe vette. Fáradozása nem volt sikertelen. A szultán a királyhoz levelet intézett, melyben követelé, hogy Bethlennek az Erdélytől elszakasztott végházak, haladék nélkül adassanak át.

A fenyegető modor, melyen a szultán akaratát kifejezé, elég világos bizonytságot szolgáltatott, hogy a török Erdélyért, ha kell, kész a békét is fölbontani; a miért Mátyás — kinck bizalmas tanácsosai most abban fondorkodának, hogy a protestáns Bethlen megbuktatásával, a katolikusokat pártoló Homonnay Györgyöt segítsék a fejedelmi trónra — a szultán levelére kitérőleg felelt.

Mind ez Thurzó tudtán kívül történt. Ama körülmény, hogy Bethlen követei midőn első ízben mentek a király elé, utjokban elébb a nádort látogatták meg, okul szolgált, hogy Thurzó

¹⁾ Sculteti Márton levele — Thurzóhoz. Dat. Linczii, 24. jan. 1614.

— a királynak eddig az erdélyi ügyekben fő-tanácsosa — úgy a fejedelemmel, mint a törökökkel folytatott alkudozásnál teljesen mellőztetett. Nem hiányoztak ugyan az udvarnál férfiak, kik Thurzó tanácsát meghallgatandónak vélték; de ezek nem valának képesek, ellenei rossz akaratú gyanúsítását Mátyásnál ellensúlyozni; s midőn egy ízben egy nagy tekintélyű német főúr a titkos tanácsban, annak elnökéhez ama kérdést intézte volna, »valjon mindenek a nádor tudtával történnek-e?« a kérdézt gunyosan akként válaszolt, hogy »igenis, mindenek közöltetnek vele, s nehogy az Erdélybe küldendő német katonaság menet közben hiányt szenvedjen valamiben, eleségről a nádor gondoskodik.« ¹⁾

De ezen urak, ha alattomos áskálódásaikkal Mátyás bizodalma ezen rendithetlen híve iránt pillanatra megingatták; a határtalan bizodalma, s rendkívüli befolyását, melyel a monarchiá többi tartományaiban is bírt, meg nem győnthették. Átlátta ezt nemsokára maga Khlesl Menyhért bécsi püspök, a titkos tanács hatalmas elnöke is. »Ha, úgy mond, a nádor nem tart velünk, úgy lehetetlen a dolog sikerében remélnünk, mert a tartományok többet tartanak rá, mint bárki másra; de ha ő a mienk, győztünk; s azért az ő megnyerésében sem költséget, sem fáradságot nem kell kimélni« ¹⁾.

De Thurzót sem a titkos tanács urak haragja, sem pillanatnyi kegy-mosolya, fondorlataiknak megnyerni képes nem vala. Midőn Mátyás július 27-kére 1614. Linczbe összes országai és tartományai rendjeinek közös gyűlést hirdetett, a megelőzőleg tartott pozsonyi országgyűlés a congressusra küldött követeket — a nádor óhajta szerint — azon határozott utasítással látta el, hogy ott minden módon a béke fentartásán működjenek; mely felfogáshoz a monarchia többi tartományainak küldöttei is hozzájárulván; a linczi gyűlés sem eredményezé azt, mit tőle Mátyás és tanácsosai vártak.

¹⁾ Sculteti M. jan. 24-ki levelében.

²⁾ Horváth M. Magy. tört. V. 131. l.

Habár ezek után a viszonyok legkevésbé sem látszának kedvezni az Erdély ellen forralt terv keresztülvitelének, azt sem Mátyás, sem pedig tanácsosai nem valának hajlandók elejteni. És találkoztak oly magyar urak is, kik a bécsi titkos tanács terveit előmozdítani készek valának. Így Forgách Zsigmond, ki a tiszai hajdukat zsákmánylásra ösztönözvén, ezáltal a törököknek, és a felvidéki megyéknek egyaránt okot akart szolgáltatni a hajduk megtámadására, s ez által a közbéke megszegésére. De a nádor itt is elejét tudta venni a veszélynek, az által, hogy octóber elején szigorúan megtiltá Forgáchnak »a vármegyéket táborban ki szállítani, mivel hogy avval csak az török provocáltatnék, s nem is elégséges penig az vármegye hada, ellen állani annak az pogányságnak.« Forgách nem mert ellent állani a nádor parancsának, s október 16-kára a felvidéki uraknak és vármegyéknek Kassára gyűlést hirdetvén, abban felolvastatta a nádor levelét, mely úgy látszik önmagában elegendő vala Forgách minden ellenkező igyekezetét s rábeszélését ellensúlyozni. ¹⁾

Mátyás — ki a birodalmi rendeknél sem tapasztalt hajlandóságot segélynyújtásra, mit sem akart megkísértetlenül hagyni, hogy a nádort céljainak megnyerje, a miért azt novemb. havában Bécsbe idézé. Bizodalma ezen nagy befolyású férfiú iránt — ki korábban zavarából annyiszor ki tudta segíteni — még nem halt ki egészen; mielőtt azonban Thurzó Bécsbe érhetett volna, Forgách érsek is — bár hivatlanul — oda szített, s úgy látszik, hogy Khlesel mellett főkép az ő befolyásának tulajdonítandó, hogy azután a nádor bécsi utazása is elmaradt. ²⁾ És Thurzó ezóta naponként fájdalommal tapasztalható mellőztetését, még oly ügyekben is, melyeknek elintézésére hivatalos állásánál fogva okvetlenül be kellett volna folynia. 'A Homonnayval szótt fondorlatok 1615 elején ismét

¹⁾ Forgách levele a nádorhoz. 1614. oct. 10.

²⁾ Scultéti M. levele a nádorhoz. 1614. nov. 22. — Pethe László levele ugyanahoz. Ex S, Georgio. 5. dec. 1614.

színre kerültek, sőt keresztülvitelökre kísérlet is tétetett; s hogy a béke megháborítása nem sikerült, Bethlen éberségén kívül, főkép Thurzó befolyásának vala tulajdonítandó.

De a nádor békés törekvése, melylyel a nemzet háláját kiérdemlé, még inkább felingerelte ellene a bécsi udvart, annyira, hogy midőn nem sokára azután a király Bethlennel és a törökökkel alkuba bocsátkozott: az elnöklés az erdélyországi követekkel folytatott nagyszombati alkudozásnál Forgách érsekre bízott, a törökkel való alku pedig Bécsben, a nádor teljes kizárásával, Khlesl érsek elnöklete alatt folyt, úgy hogy Thurzó annak folyamáról is csak ott időző titkára által értesült.¹⁾

De a magyar béke-biztosok s ezek között főkép Forgách Ferencz érsek csak rövid ideig örvendhettek a diadálnak; mert midőn hosszas alkudozás után a német urak valahára megálapíták a békepontoszatokat, maguk is elréмültek a török halatlan követelésein, melyeket most öröme est ellensúlyoztak volna a nádor befolyásával. Maga Forgách érsek egyenesen megtagadta az alku aláírását,²⁾ kívánván, hogy a hódoltsági vonal kitérésének ügye (tán csak mert saját falui forogtak szóban) a nádor elé vittessék. Azonban Khlesl ezt is megakadályozá, s az alku Thurzó teljes kizárásával köttetett meg.

XVIII.

Thurzót mindez fájdalmasan érinté. Ezentúl a hivatalához szorosan nem tartozó ügyektől teljesen elvonult, s nagyterjedelmű jószágain, szeretett családjának élt. Ennek körében, valamint korábban mindenkor, most is föl találta a kárpótlást ama szenvedésekért, melyeket a politikai pályán folytatott

¹⁾ Sculteti M. levele a nádorhoz.

²⁾ U. o.

küzdelseiben el kell vala viselnie. Hét leányán kívül, most főkép egyetlen fia, Imre, vevé igénybe a nádor gondoskodását. A szép reményekre jogosító ifju házi nevelése épen befejezve lévén, Thurzó a wittenbergi egyetemre küldé, semmi áldozatot sem kimélve, hogy szeretett fia, — mint maga nevezé — »szemefénye« óhajtott sükerrel és rangját megillető fénynyel végezhesse az egyetemi tanfolyamot. Állását a külföldön könnyítendő, mindenek előtt a szász választó-fejedelem János György pártfogását igyekezett fia számára megszerezni; mi a külföldön is nagyhirű nádornak annál könnyebben sikerült, minthogy a választófejedelem személyesen is ismeré. ¹⁾ Egyébiránt Thurzó mint a magyarországi protestansok főpártfogója, mint ama férfiu, ki már azelőtt is számos ifjat képeztetett saját költségén a német egyetemeken, ²⁾ a wittenbergi egyetem tanárai előtt különben is oly tiszteletben állott, mikép ezek önönmaguk versenyezve följánlák szolgálataikat. ³⁾ — Kiséretül Thurzó több kitünő képzettségű ifjat adott fia mellé ⁴⁾, kik hivatva voltak tanulmányaiiban részt venni.

A tehetséges ifjú, atyjának folytonos intései által is ösztönözve, rövid idő alatt rendkívüli előmeneteleket tőn, s nem-sokára diszére vált a főiskolának. Lovagias magaviselete, nyájas modora s bőkezűsége egyaránt kedveltte tevé, s tanárai bizonyosan azért is, hogy a határtalan tiszteletnek, melylyel a nagyhirű nádor iránt viseltettek, kifejezést adjanak: ott időzése

¹⁾ Midőn Thurzó 1608-ban Mátyás megbízásából Prágában járt, hogy Rudolfot az országgyűlés egybehívására reá birja — a választófejedelemmel, ki épen akkor a császár látogatására volt, több ízben találkozott. — Thurzó napló-jegyzetei ez évhez.

²⁾ János György levele a wittenbergi egyetem tanáraihoz. Dat. Neusorg den 21. Juli 1615.

³⁾ Hutter Lénárd, Meisner Balthazar, Balduin Frigyes, Schmit Erasmus s a többi tanárok levelei a nádorhoz.

⁴⁾ Ezek között Armpruster Ferencz, pozsonyi fit, és ifj. Henkel Lázárt, Thurzó német titkárának fiát.

ötödik havában, a wittenbergi egyetem kormányzójává (rector) választák. ¹⁾ A szerény ifju gyöngesége érzetében eléggé szabadkozott a felajánlott diszes hivatalt elvállalni; de a tanári kar sürgetéseinek végre engedett, s még mielőtt atyjának beleegyezését kinyerte volna, a hivatalt elvállalá. »Már ha vétettem e részben valamit, — írja 1615. november végével apjának — szülőmtől, mint legalázatosabb fiu örömet szenvedem a dorgálást.« »A hivatalt, — szól a nádor válasza — ha arra alkalmasnak itéled magadat, beleegyezésünkkel, elvállalhatod, mert felette tisztességes az, s már nem egy fejedelem és gróf dicsérettel tölté be.« ²⁾

Ha Thurzót a kedvencz hírek, melyeket külföldön időző fiától, valamint a melléje adott kísérő társak és tanároktól vett, nagy mértékben megörvendeztették, s atyai kebelét méltán büszkeséggel tölték el: a szeretett, egyetlen fiu távolléte, szülői aggodalmát is fölébreszté. Utóbbi időben korán beállott köszvényes baja is nagy mértékben megújulván, vágya is naponként öregbedett, külföldön időző fiát közelében láthatni; a miért azt már a következő év elején (1616. május), s még mielőtt az egyetemi évet betöltötte volna, haza szolitotta.

Mintha érezte volna Thurzó, hogy immár nemsokára meg fog kelleni válnia fiától, a jó apa miután családjá jövőjéről halála esetére, már a megelőző esztendőben végintézkedett, gondoskodott arról is, hogy testben lélekben csaknem férfiuvá nőtt fiát, még míg ő él, saját szárnyaira bocsássa s önállósághoz szoktassa. Ily célból Thurzó egy ünnepélyes okmány nyolc 3953 frtnyi évdíjat rendelt tokaji jövedelméből fia számára, ezenfelül pedig szabad ellátást váraiban 32 lovashól álló kísérete s udvarnépe számára. ³⁾

¹⁾ Thurzó Imre levelei — apjához, az árvai vár levéltárában.

²⁾ U. o. Thurzó György válasza.

³⁾ A magyar szövegű eredeti okmány nyomán.

XIX.

Mialatt Thurzó családi ügyeit ekként rendbe hozva, rongált egészsége helyreállítása végett a ljethavai vár közelében levő rajeczi fürdőben keresett üdülést: a politikai láthatáron újabb zivatarfelhők tornyosultak. Khlesl bécsi érsek s a király több tanácsosai, — kiknek Thúrzo utóbbi időben csaknem teljesen átengedte a tért, — a megkötött békeszerződések daczára a Bethlen ellen szőtt fondorlatokat Homonnay és Serbán Radulylyal 1616. elején újra fölvevék. Az alkalom erre most annál kedvezőbbnek látszott, minthogy Bethlen a töröknek tett ígérete ellenére, Lippát és Jenőt még mindig át nem adván, az utóbbi is némi nehezteléssel viseltetett a fejedelem iránt. Homonnay a bécsi udvar által támogatva, örömezt ragadá meg az alkalmat, régen táplált vágyát kielégíthetni, s miután a magyar urak közül némelyeket megnyernie sikerült, míg egy felől nagy erélylyel némi zsoldos hadat gyűjtött maga körül, a budai és egri basákhoz is felhívást intézett, hogy őt Bethlen ellen támogassák, igérvén, hogy mit a fejedelem eddig elmulasztott, Lippát és Jenőt kezökhöz szolgáltatja.

És Homonnay — habár a török segélyben vetett reménye Bethlen ébersége folytán meghiusult, junius elején csakugyan némi hadat indított Lippa és Jenő ellen. De Bethlen erélye itt is meghiusítá igyekezetét. A fejedelem, miután Homonnay hadát Petneházy jenei kapitány már előbb szétveré — nemsokára maga is Lippán tért meg, s a várat az őrségtől átvevén, azt — hogy a törököt a maga hűségéről meggyőzze — a temesvári basának átadá.

A gyöngélkedő nádor alig hogy a történetekről, s főkép a török harcziás szándékáról értesült, mindent elkövetett, hogy az oktalanul felszított tüzet idején eloltsa. Míg egy felől a Homonnay ellen különben is nagy mértékben felzúdult felső-

magyarországi megyéket a nagyravágyó főúr elleni fölkelésre buzdítá, másfelől Mátyást és Khlesl bibornokot levelei által sietett a dolgok veszélyes fejlődéséről értesíteni. »Nem tudom — írja május 10-kén nejének — az igaz írásnak minemű fogamatja leszen, én tisztemnek azbul is meg akartam felelnem.«

A nádor jóakaratu figyelmeztetése a béke fenntartása érdekében, ez egyszer nem téveszté hatását. A bécsi udvar másfelől is bőven értesülván a török készülleteiről, maga is átlátta, hogy a Bethlen elleni fondorlatokat — legalább egy időre — tanácsos abba hagyni. Mig tehát egy felől Ali basához követ indítottatott, hogy őt a király békés szándékáról meggyőzze, Pázmány Péter a felvidékre küldetett, oly czélból, hogy a június végére Kassára egybehívott felsőmagyarországi rendeket megnyugtassa, Homonnayt pedig fondorlatainak felüggesztésére reábirja.

De Pázmány, ki útjában a nádort is meglátogató, — a Kassán egybegyűlt rendeknél nem sok bizodalomra talált, sőt megjelenése bizalmatlanságot ébresztett Thurzó ellen is.

A nádor, ki az udvar kegyét azért veszté el, mert a Homonnayval szőtt fondorlatokat ellenzé, méltán érzékenyen veheté a rendek bizalmatlanságát, annál inkább, mert hanyatló testi ereje nem engedé, hogy a felzudult kedélyeket — mint korábban oly gyakran — személyes megjelenésével megnyugtathatta volna. De ő, bár helyzete a történetek folytán mind nehezebbé vált, ezentul sem szüntmeg a béke fennmaradásán működni. Levelei, melyeket a béke fenntartása érdekében egy felől a Szolnoknál táborozó Ali basához, más felől Forgách Zsigmond kassai főkapitányhoz és az udvarhoz ujabban is intézett, nem maradtak eredmény nélkül, s miután Forgách a nádor parancsára a hadak leszállítását a maga »hitére és tisztességére« fogadá: Ali basa sem késett hadait Budára vissza vezetni. Forgách ez egyszer csakugyan maga is őszintén óhajta a békét, s Thurzóval, ki a felvidék háborgása miatt némi szemrehányással illeté — tökéletesen egyet értett, mint-

hogy azonban Homonnay még mindég fegyverben állott, nem oly könnyű vala a töröknek adott szavát beváltania.

Fáradozásai végre megtermék gyümölcseiket, s a béke legalább egy időre ismét helyreállott. Miután Pázmány — ki a kassai gyűlés után Homonnayhoz utazott, ez utóbbit terveinek felfüggesztésére bírá, a felső magyarországi rendek is megnyugodtak, s azon föltétel alatt, hogy Homonnay öt nap lefolyása alatt a fegyvert leteszi, ők is készeknek nyilatkoztak támadási szándékukról lemondani.

De a béke csak ideig óráig tartott. Homonnay, bár hadait a király parancsára eloszlátá, adott szavát korántsem váltotta be, s látván, hogy a viszonyok fondorlatai keresztülvitelére ide bent kedvezőtlenek, a Lengyelországban fegyverkező Serbán Radulylyal szövetekezett, hogy ez utóbbit Moldvaország ellen tervezett hadjáratában gyámolítva, majdan segítségével az erdélyi fejedelemségre vergődjék. Ily czélból mig egy felől Lengyelországban gyűjtött hadát, a julius második felében csakugyan Moldvába tört Raduly segítségére küldé, más felől ide bent a hajdukat titkon fölkelésre szolítá, s pártjára édesgeté. De a szerencse most sem kedvezett fondorlatainak; mert Raduly lengyel hada Szkender basa és az ez utóbbi által segítségül hívott Bethlen dandárai által teljesen szétveretvén, az Erdély ellen tervezett becsapás is dugába dőlt.

Mindez rendkívüli izgalomba hozta Bethlent és a törökök szintugy, mint a felső-magyarországi megyéket, mely utóbbiak tudva mikép Homonnay még mindig Bécsből veszi utasításait, nem ok nélkül komoly bonyodalmaktól tartottak.

Tartott ettől maga Thurzó nádor is, ki alig hogy a történteokről értesült, rögtön intézkedett, hogy az újból felszított tűz idején eloltassék. Hogy Bethlen nem fogja tétlenül nézni a hajduk gyülekezését előre látta, s azért minden módon azon volt, hogy ez utóbbiak nyugalomra hozassanak. Ily czélból Forgách által a felső-magyarországi rendeknek a hajduság

ellen közfelkelést hirdettetett, és Dóczy Endre szathmári kapitánynak s a többi végházak parancsnokainak meghagyá, hogy a hajdukat, ha másként nem megyen, erőhatalommal is oszlassák szét. ¹⁾

De e nádornak ezen intézkedései már későn jöttek. Még mielőtt a végek kapitányai parancsát végrehajtották volna, Betlen maga indított egy hadat a Homonnay Zsoldjába szegődött hajdu kapitányok ellen, a nádorhoz pedig — nehogy hadi készülétei félremagyaráztassanak — követét, ki a nádort békés szándékáról biztosítaná, egyuttal azonban fölkérné, mikép a hájduságot, — ha a béke fennmaradását ohajtja — azonnal leszállítsa. ²⁾

Thurzó örömmel vevé a fejedelem békés üzenetét, s Dóczynak ujabbán is meghagyá, hogy a hajduságot föloszlásra szólítsa. De a mily készséggel ügykezett az utóbbi a nádor parancsát teljesíteni: oly kevésbé állott módjában a hajdukat — kik időközben Bethlen hadát Tarcsánál megverék — nyugalomra hozni. Színtoly kevés sikere volt ama felszolitásnak, melyet Thurzó már elébb maga intézett volt a hajdukhoz, s melyben az utóbbiaknak keményen parancsolá, mikép mindjárt leszálljanak s csendességben maradjanak: Gombos András a Bethlen hadán vett győzedelmében elbizakodva, november idején Erdélybe tört.

Itt azonban megfordult a koczka. A türelmét vesztett Bethlen rögtön egy hadosztályt indított a hajduk ellen, kik Deésnél egy véres ütközetben megveretvén, Erdélyből kiűzettek. Egyuttal a nádort is komolyan figyelmezteté ama »rettenetes« veszedelemre, mely a béke meghaborításából következhetnék; es, hogy netaláni újabb megtámadtatása esetében készületlenül ne találtassék, hadát folytonosan szaporítván, a törököt is segítségül hívá.

¹⁾ Frankl Vilmos: Pázmány Péter levelezése I. 36: 1.

²⁾ U. o. A nádor levele Pázmányhoz.

Thurzó, kit hanyatló testi ereje immár hosszabb idő óta ágyhoz szegezett, egész nagyságában látta föltűnni a veszélyt mely főleg a török beavatkozásából, az egész országra következhethnék, s azért most sem mulasztá el mindent — mi gyöngye erejétől telhetett, úgy az udvarnál, mint Bethlennél és a zavargó hajduságnál elkövetni, hogy a béke mielőbb teljesen helyreállíttassék. Ez irányban keresé meg az időközben Magyarország primásává kinevezett Pázmány Pétert is, kérve, mikép vele együtt teljes erejével közreműködjék, hogy az időszakonként támasztott zavarok lecsendesedjenek, s hogy a fondorlatok szerzői méltó és megérdemlett büntetésöket vegyék. ¹⁾

Az udvar Thurzó jelentéseiből, s Bethlennek a nádorhoz intézett fentebbi leveléből a történelekről bőven értesülvén, most örömet oltotta volna a tüzet, melyet fölszított volt. Zavarában ismét Thurzóra, a hosszabb idő óta mellőzött államférfiura esett tekintete, ki november elején Bécsbe hivatott, hova a Prágában időző Mátyásnak is le kell vala randulnia. S minthogy a nádor egyre súlyosbodó betegsége miatt a meghívást nem követhette, Mátyás Pázmányt bízta meg, hogy a nádort fölkeresve, vele a teendők iránt értekezzen. Thurzó sirja szélén állván, csak kellenül fogadá az érsekprimást, ki daczára annak, hogy a nádor levelében egyenesen fölkerlte, mikép látogatását elhalasztza — Balassa Péterrel, Rákóczy Zsigmonddal és Forgách Zsigmonddal december 5-kén csakugyan meglátogató.

A bicssei tanácskozás folyamáról nincsen bővebb tudomásunk, de úgy látszik, hogy a végkép elgyöngült nádornak csak vajmi kis része volt mar ama levél szerkesztésében, mely nevében Bethlenhez íratott, s melyben Thurzó, ki eddig leveleiben Mátyást Bethlen előtt, ezt pedig a király előtt maga mindig csak menteni igyekezett — most élesen kikelt Bethlen

¹⁾ Frankl Vilmos idézett gyűjteményében 50. l.

ellen, hogy a nagyszombati békét megszegte, különösen pedig hogy a király birtokaiban hadat gyűjt, alattvalóit maga mellé csábítja, s a megyéket — azon ürügy alatt, mintha a király volna Homonnay zavargásainak indítója — ő felsége ellen ingerli. De bármikép legyen, annyi bizonyos, hogy a békeszerető nádor még most, halálos ágyán sem tagadta meg tanácsát, az utolsót melyet hazája s a közbéke fenntartása érdekében adhatott. Ezentul megtört ereje egyre fogyott s még mielőtt, a bár ismét csak pillantnyi béke helyre állott volna, a nádor több heti súlyos szenvedés után, Bicsén 1616. december 24-kén megszűnt élni, hazája, hitsorsai és szeretett családja pótolhatatlan veszteségére.

XX.

»A haza nem különben, mint. a protestáns egyház — így jellemzi Thurzót koszorus történetírónk Horváth Mihály — nevezetes emberét vesztette el benne. Ő hitében erős, lángbuzgalmu, a maga felekezetének vezére, főtámasza volt életében. De nemcsak hitfelei a protestáns vallás egyik főbajnokát tisztelték; nagyra becsülte minden magyar is benne a szilárd lelkű hazafit, kit egy mindenható miniszter kegymosolya sem volt képes eltéríteni az ösvényről, melyet törvény- és alkotmányőri magas tiszte elejébe szabott. A politikai pályán oly türelmes, hogy a különben általa nem kedvelt, de vele egy irányú Bethlen Gábor ellen minden ösztönzések dacára sem akart ellenségesen működni, a vallás kérdésében nem tudott megalkudni: Moschovin Jánost, ki arianus szellemenben írt könyvei által a protestáns felekezetben zavart támasztani ügyekezett, elfogatta s kiűzette, könyveit megégette; indítatva pedig a veszélyektől, melyekkel az ellenreformatio törekvései hitfelekezetét fenyegették, végintézetében családja

mind azon tagjait kizárta az örökösödésből, kik a kath. vallásra térnének.« ¹⁾

Thurzó, mint jelen vázlatunk fonalán többször hangsúlyoztuk, a béke embere volt, s mint ilyen családjában kereste, és föl is találta boldogsága eszményét. Lángoló hazafiságán, hitszeretétén kívül ez volt tetteinek főrugója. Midőn a harczban hite s hazája megmaradásaért — mint hős — életét kockáztatá; midőn béke idején, ennek fenntartásaért vagyonát, gyakran egészségét hozá áldozatul, s szívos tetteire egész hatalmával minden akadálylyal megküzdött: lelkében bájos kép gyanánt családját látta föltűnni, mely lelkesítő, bátorságra, kitartásra ösztönzé mindenli. A gyöngéd viszonyt, mely Thurzót hitveséhez — a nő és családanya eme mintaképéhez — egész a sűrű füzé, a levelek, melyeket ezen gyűjteményben vesz az olvasó, híven tüntetik fel. Gyermekéi iránt a leggondosabb atya volt és mit sem mulasztott el, hogy a kor minden kívánalmainak megfelelő oktatást nyerjenek; az erényes élet mintaképeül ő maga tündöklött előttök. Mint buzgó protestáns, mindenek felett vallásos volt, s tetteit a magánéletben is azon hamisíttatlan keresztény felebaráti szeretet jellemzi, melyet a szent-írás gyakori és szorgalmas olvasásából meritett. Még oly esetekben is, midőn legtisztább szándékát, legnemesebb törekvéseit gyanúsításokkal, hálátlansággal látta jutalmazva, önmagában s tettei indokainak tisztaságában kereste és találta meg nyugalmat, vigaszt találván a költő szavaiban:

... » Hic murus aheneus esto :

Nil conscire sibi, nulla paleocere culpa.«

Ama föltétlen engedelmességet, melylyel ő maga előjárói irányában viseltetett, alattvalóitól szintén követele; s ha az írás ama szavait, hogy: »a fejedelemnek szíve isten kezében van,« gyakran kelletténél szigorubban értelmezve, az uralko-

¹⁾ Horváth M. Magy. tört. V. 164.

dóknak bizonyos tekintetben csálhatatlanságot tulajdonított, lefelé a legszigorubb igazság szabályait követé, a bünt kiméletlenül sújtva, az erényt érdem szerint jutalmazva. Jobbágyai irányában általában kegyes és jóltevő volt. A Bocskay-féle lázadás után, például, a hajduság által kifosztott szegénységet — mint vázlatunk folyamán érintők — pénzzel s élelmiszerekkel ismét fölsegíté, sokakat jobbágyi tartozásaik alól is fölmentett. Mint barát Thurzó állhatatos s hív vala; miről az árvai vár levéltarában őrzött levelezése számos bizonyosságot szolgáltatathat. Viszonya Dersffy Miklóshoz, unokaöccse Thurzó Miklóshoz, Sirmiai Theodosiushoz, az idegen származásu, de honosított Kollonits Siegfriedhez, az osztrák Chernemell Erasmushoz, s főkép a tudós Zerotin Károlyhoz — az antik korra emlékeztet.

Thurzó modora általában szelid s megnyerő vala, s ennek köszönhető főkép azon általános szeretetet s tiszteletet, melyet még irigyei s ellenei sem tagadhatták meg tőle. Nem volt előtte ismeretlen ama mesterség varázslatása sem, mely tanítja, hogy apró figyelem- és előzékenységgel gyakran könnyebben lehet az emberek sziveit megnyerni, mint nagy szolgálatokkal.

Mily buzgósággal harczolt Thurzó a protestáns felekezet szabad vallásgyakorlata mellett, úgy az országban, mint annak határain kívül, a történelemből eléggé ismeretes, s azt elbeszélésünk fonalán is kiemeltük; itt még csupán futólag legyen szabad érintenünk, hogy miután felekezetének a szabad vallásgyakorlatot megszerzé, az egyház belső megerősödésén is buzgólkodott. Nagyterjedelmű uradalmaiban számos egyházat és iskolát alapítván, gondoskodott egyszersmind avatott hitshónokok és tanárokról, kik többnyire saját alumnusaiból kerültek ki. A bel- és külföldi irodalmat egyaránt pártolá, s bicssei könyvtára a korabeli magyar magánkönyvtáraknak mintá gyanánt szolgálhatott. Hogy egy külföldi írónak anyagot szolgáltatasson a kor történetéhez, a sárréti csatát ő maga

irta le, Istvánfi Miklós jeles történetírónkat pedig nemcsak anyagilag gyámolító műve kiadásánál, sőt erre a súlyosan beteg írótt ő maga ösztönzé. ¹⁾ Általán véve Thurzó — mint már a fentebb mondottakból is kitűnik — bőkezű vala; de ha ott, hol a közjó előmozdítása vagy egyesek gyámolítása forgott szóban, anyagi áldozattól sem riadt vissza: a magánéletben igen takarékos tudott lenni. Vendégszerető háza nyitva állott barátai előtt; konyhája, pinczéje megfeleltethet bármely korabeli inyencz igényeinek: de gondja volt arra is, »hogy tékozlás semmiből ne legyen;« mire nem egy ízben, midőn távollétekor jöttek vendégei, maga figyelmezteté hitvesét. Várait kora igényeinek megfelelő fényvel rendezé be, s ha e részben ismét semmi költséget sem kimélt: ügyelt a külső gazdaság helyes és rendes vitelére is. Számos tisztartóit szigorúan ellenőrizé, s hogy birtokai foglalás által csonkítást ne szenvedjenek, ha csak ideje engedé, még a kisebb fontoságú határvillongási ügyeket is ő maga intézte el; vissza nem riadva sem a zordonabb időjárás, sem a járhatlan utak okozta fáradsalmaktól. ²⁾

Thurzót, kinek elméleti tehetségei alig emelkedtek fölül a középszerűség színvonalán, jelleme teszi nagygyá. Élete, tettei áldást árasztottak közvetlen környezetére szintűgy, mint a hazára, mert cselekedeteinek indokai mindenha tiszták, becsületesek valának. Ha nem is teljesen ment kora előítéletei s gyarlóságaitól, az erényben, türelemben, önmegtagadásban fölülmulta gyakran fényesebb tehetségű kortársait is. Távol attól, hogy mint hazánk egyik legkiválóbb családjának sarja, s mint dúsgazdag főúr gögös lett volna: mégis nevére, születésére, rangjára sokat tartott, s e tekintetben nagy mértékben hódolt kora előítéleteinek. Nővérének Orsiknak — özvegy

¹⁾ Istvánfi M. levele — Thurzóhoz.

²⁾ Egy ily határvillongási ügy eligazításával vala elfoglalva csak halála előtt is. (L. az DXCVII. levelet.)

Géczynének második házasságát egy Lindau Tóbiás nevű német urral, sehogy sem tudta megbocsátani, s midőn amaz egy ízben Erdélyből Básta zsarnokoskodása elől menekülve, árva gyermekeivel bátyjánál keresett oltalmat, a rangillem megsértése miatt felbőszült Thurzó elég rideg vala, nővérét be sem fogadni várába. Hasztalanok valának Thurzó Orsiknak könyörgő levelei, melyekben bátyját árva gyermekeiért kérte, hogy kegyelmébe fogadja; hasztalan állítá, mikép jószága Erdélyben elpusztulván, mint védtelen özvegyet a kényszerűség vitte rá, hogy másodízben férjhez menjen: a különben jó szívű Thurzó kinek várai veszély idején a környékbeli nemességnek is nyitva állottak — nővérét azután sem fogadá házához. Eleget bizonyítá a jó asszony bátyja előtt, hogy férje »fő nemzet, s jószága is van az imperiumban«: Thurzó kérlelhetetlen maradt ¹⁾ s csak angyali jóságú neje könyörgésére engedé meg végre, hogy nővére egyik falujában vonhassa meg magát. S ennél több példát is idézhetnénk. De igazságtalanok volnánk, ha Thurzót ezen — korunk felfogása szerint kárhozatra méltó indokból fakadt — keménységeért elitelnők. Korában a rangelőítélet jogosult vala. Ő aristokrata volt tetőtől talpig, igaz; de az volt a szó nemes értelmében, s ha például egyetlen fiát ugyanazon szellemben nevelé, gyermekségétől szívébe oltotta: születésénél, rangjánál, öröklendő vagyonánál fogva az emberség és haza jogosan mit várhat tőle, s a költő szavait

»Dedecus est natis claros habuisse parentes
Ni studeant illi moribus esse pares«

a legkülönbözőbb változatokban nem tudta eléggé figyelmébe ajánlani.

Találóan jellemzi Thurzót végrendelete, melyből a gyöngéden szerető férj, a gondos apa, a családja fényére s fennmaradására feltékeny dynasta, a hiteért lángoló protestans egyaránt tisztán tükröződik vissza. Azon határtalan szeretetnek

¹⁾ Thurzó Orsik levelei — Thurzóhoz az árvai vár levéltárában.

s bizalomnak, melylyel hlv neje iránt teljes életében viseltetett, halála után is kétségtelen bizonytságot adandó, összes vagyonát életfogytiglani haszonélvezetül Czobor Erzsébetnek hagyományozá, szabad tetszésére bizván, a birtokból mennyit bocsásson fia rendelkezésére azon esetre, ha az megnöszülne. Mint gondos apa, midőn leányainak rangjához illő hozományt (a kiházásitáson fölül tiz-tiz ezer forintot) biztosított, családja fénye és fennmaradásáról is kellően gondoskodott az által, hogy valamennyi várait, nevezetesen Ijethavát, Bicsét, Hricsót, Tokajt és Árvát egyetlen fiának, Imrének, hagyományozá, a két utóbbi mint saját szerzeményét oly hozzáadással, hogy azt még azon esetre is ő maga bírja, s ha netán idővel még több fia születnék; az utóbb születtek egyedül a jövedelem aránylagos részére tarthatván igényt. Az örökösödést ezen fejedelemséggel felérő uradalmakra nézve az elsőszülöttség rendje szerint akként állapítá meg, hogy fia fi-magzat nélküli halála esetére, az örökösödés a leányágra is kiterjedjen;¹⁾ az osztatlan birtok igazgatása mindenkor a legidősb leányt illetvén férjével, ha ugyan mindketten az »igaz« ágostai evang. hitvallást követik. Mint buzgó protestans végül, gyermekei közül azokat, kik atyai tanításai- s intéseiről megfelelkezve, az igaz ágostai evang. hitvallástól (ab orthodoxa Augustana confessione) eltérnének, utódaikkal együtt az örökösödésből teljesen kizárá.²⁾

Ezen végrendelettel — mely királyi szentesítést nyervén, bizonyos tekintetben hitbizományi jelleget visel — vetette meg Thurzó alapját az árvai közbirtokosságnak, mely hazánk legelőkelőbb főuri családjait egy nagy nemzetség-családdá összefűzvén, most is fennáll, s tagjai leányágon maig is

¹⁾ Ily értelemben szól az adománylevél záradéka.

²⁾ Leányai a hagyományozott 10,000 forint nyugtatványozásakor, ugyancsak a végrendelkező akaratához képest ünnepélyesen fogadák, mikép az ev. valláson maradnak.

büszkén vallják magokat a fiágon oly korán kihalt hatalmas Thurzó-nemzetség utódainak.

Thurzó külső alakja, ha a bécsi cs. kir. könyvtárban őrzött, s Sadeler Egyed által 1607-ben rézbe metszett arczkép, valamint az árvai várban lévő — a nádort a ravatalon ábrázoló egykoru festmény után ítélhetünk, a középtermetűnél jóval magasabb, s inkább szikár mint vaskos vala; sűrű szemöldök- és pillától árnyalt barna nagy szeme szelidséggel párosult szilárd jellemről tanuskodik; nemes hajlású szabályos orra, sűrű bajsza s hullámzó hosszú fekete szakála a szép arcznak férfias méltóságot kölcsönöz.

A nagy férfiú hült tetemeit gyászoló özvegye rendkívüli fénynyel 1617 február 19-kén a bicsei egyházban takarítottatta el, honnan azonban már néhány év múlva, midőn egyetlen fia fi-magzat nélküli halálával ezen birtok iránt is megindult a versengés — az árvai vár kápolnájában levő sirboltba vitette át. Itt nyugossa most örök álmát a nemzete hite és nemzetségeért oly ernyedetlenül buzgólkodott nádor. Századok viharzottak el azóta, a test rég elporlott már: de emléket honfitársainál az idő el nem törülheté, nem a kegyeletet hálás unokáinál, kik dicső őstük remek nyughelyét az enyészettől mai napig híven megőrizék.

Az utas, ki most századok múlva e szép helyre téved, a vár-kápolnában ma is csodálhatja a nádor fehér márványból faragott életnagyságú szobrát s bizonyára velünk együtt ihlett kebellet ismétli a márványba vésett fölirat végszakát:

»Quisquis es et transis sincera mente precator :
Floreat in terris semper Thurzonia proles.«

BETHLENFALVI
GRÓF THURZÓ GYÖRGY LEVELEI

NEJÉHEZ

CZOBOR-SZENT-MIHÁLYI CZOBOR ERZSÉBETHEZ.

I.

1591. Január 9.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna, szerelmes mátkám Istentől sok esztendeig jó egészségedet és minden lelki testi jókot kívánok etc. Ezen órában jutván hozzám apám uram Dersffy uram jelenté betegségedet, kin bizony mennyi bánatom legyen, levelemben meg nem írhatom, hanem szívem tudja ; kérlek azért, ha engem szeretsz, ad mindjárást tudtomra mint és hogy vagy, mert addig szívem sem nyugszik, míg egészségednek állapotját nem érthetem. Adja az ur Isten, hogy egészségedről jó hirt halhassak. Ha annyi egészséged vagy, kérlek mond asszonyomnak anyámnak szolgálatomat. Adgya az Ur Isten az ő szent fiáért, halhassak felőled és egészséged felől kedvem szerint való hirt. Írtam nagy hamarsággal Bichén 9. Januarii, anno 1591.

Az te szerelmes mátkád
Thurzo György.

Az Istenért kérlek, hogy mennél hamarabb lehet írj egészséged felől.

Czím: Az Nagyságos Czobor Erzsébet asszonnak, énnekem szerelmes mátkámnak adassék ez levél.

II.

1591. Szeptember 24.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna, szerelmes én édes atyámfia az Ur Isten éltesen, az adjon minden kívánta jó szerencsüket és lölki testí jókat az kicsinkékvél egyetemben etc. Akarván Zriny uramhoz bátyámhoz Musinát (?) bocsátanom, nem akarom hozzád, mint én édes szerelmes lölkömhöz levelem nélkül bocsátanom. Dicsértessék az Ur Isten, én jó egészségben vagyok, noha még szintén az nevola és betegség el nem állott rólam, de hiszem az Ur Istent, hogy immár azbúl meggyógyulok. Itt számtalan sok dolgom vagon, mindazonáltal azon leszek, hogy pinteken estvére haza mehessek. Azon kérlek én édes szívem írj te is énnékem gyakorlatossággal az te jó egészséged felől, hogy értvén az te jó egészségedet Istenemnek hálát adván örülhessek rajta. Az Ur Isten én édes lölköm éltesen, és álgyon meg sok eszten-deig nagy jó egészségben, és adja, hogy láthassuk egymást nagy vigan és jó egészségben. Ex Árwa 24. septembris 1591.

Az te szerelmes urad,
ki úgy szeret, mint tulajdon magát,
Thurzo György.

Czím: Az Nagyságos Czobór Erzsébet asszonnak, énnékem az míg élek szerelmes atyámfiának.

III.

1591. November 27.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna, énnékem az míg élek mindenkoron én szerelmes szívem és lölköm, az én uramtúl és Istenemtúl mind azokat az jókat kívánok, melyeket tulajdon magamnak kívánnék etc. Azúta fogva, hogy te veled én szerelmes edes Mátkám beszélgettem, az én szivbül való te hozzád való szerelmembül szivembül ki nem vehettelek, hanem minden órában és szempillantásban felőled gondolkodván, nem türhetem, hogy levelem által meg ne látogassalak, melylyel akartam megmutatnom az én te hozzád holtomig való szerelnemet és jó akaratomat, tudván azt bizonynyal, hogy te is én szivem azon jó akarattal és szerelmeddel vagy én hozzám, mint én te hozzád, melyet avval bizonyithatod meg, hogy ha az te egészséges állapotodról leveled által engem bizonyossá teszel. Mely akaratomat hogy beteljesítsed, kérlek azon, mint szerelmes én édes mátkámot. Az kegyelmes Ur Istennek ajánljak, ki egyben birván bennünket engedgye ő szent felsége, hogy egymást sok esztendeiglen láthassuk nagy jó egészséghen. Amen. Irtam Bikszárdon 27. novembris anno 1591.

Az te szerelmes mátkád
Thurzo György.

Asszonyomnak anyámnak, kérlek én szivem, ajánljad én szómval szolgálatomat.

Czim: Nagyságos Czobor Erzsébet asszonynak, énnékem szerelmes Mátkámnak adassék.

IV.

1591. Deczember 1.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna én szerelmes lölköm az Ur Istentől sok esztendeig való egészségedet, sok jó szerencséket és minden lölki testi jókot kívánok. Ez minapiban irtam vala egy levelet Bikszádról neked, mint az kit óránként szivemben és gondolatomban viselek, de hogy semmi válaszon nincs levelenre nem egyébnek, hanem talám ellenem való szerelmedből való haragodnak tulajdoníthatom. Gondolom talám ezt a mentséget találhatnád, hogy magad nem tudsz írni, úgy vagy, de vagy bátyád, kinek dolgodat és akaratodat bizvást megjelentheted, ő kegyelme is kedig tudom, hogy az munkát felveszi, és az én levelemre kívánságod szerint válaszon is. Kérlek azért én szerelmes szivem, hogy ir énnékem az magad egészsége felől, mint és hogy vagy? Bizony hogy ha az egészségedért való ital használ, mind magamtól s mind szolgálóimtól ezből semmi véték nincsen. Az Ur Isten engedgye, hogy jó egészségben láthassalak, áldjon is meg azokkal az jókkal, az melyeket az én Uramtól Istenemtől magamnak kívánok. Irtam Biteken az én szerelmes szivemnek Czobor Erzsébetről való gondolatimban. 1. decembris, anno 1591.

Az én Suskám és Juditkám szolgálatjokat ajánlják, én kedig magamat, szerelmemet, és hozzád való éltémig való szerelmemet.

Az te sziből való szerelmes mátkád
Thurzo György.
Czobor Erzsébet.

Czím: Az Nagyságos Czobor Erzsébet aszszonnak, énnékem szerelmes lölkömnek és ödes mátkámnak adassék kezében.

V.

1591. Deczember 6.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna....
Tudván ezt bizonynyal, hogy énnékem, mint ki téged életinél
és mindeninél inkább szeret, jómot kívánod, mely hozzám
való jó akaratodból kívánod egészségem állapotját is értened,
azért az irhatom, hogy Istennek kegyelmességéből mindnyá-
jan jó egészségben vagyunk. Adja az én Uram és Istenem,
hogy te felőled is én lölköm hasonló jó hirt halhassak. Juthat
jól eszedben én édes szivem, hogy azon kértél engemet, hogy
az szegin feleségem láni közül némellet szerzenék neked.
Azért e minap az hercegné nagy méltósággal mene ezen há-
zunk mellől, és beküldte vala az leánasszonyt, ki szegin fele-
ségemnek fő leánya volt, hogy az kicsinkéket meglátogassa,
melylyel az hopmester által szólottam, ki mind az társáva.
egyetemben, ki az hercegnénél vagyon, nagy örömetst hozzád
jó. Azért kérlek add tudtomra, ha szükségesek-e vagy nem,
hogy ebből kedved szerint cselekedhessem. Én magam ez jövő
hetfőn Bécsben megyek, holott sokat nem késvén, hanem haza
jövén, valahon leszesz, de meglátogatlak. Adgya az Ur Isten
hogy jó egészségben láthassalak. Asszonyom anyámnak és
sógór uramnak ajánlad én szómval szolgálatomat. Irtam
Bitchén 6. decembris 1591.

Az az ki téged én szivem
ugy szeret mint tulajdon magát
Thurzo György.

VI.

1592. Január 1.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Én szerelmes szívem, én csak mai napon estve felé érkeztem ide Árvában, mert kedden Reway uramhoz jutottam Sklabinyára, szerdán ebédig soha el nem akara bocsátani. Ebéd után Nagyfaluban akartam jünnöm, de Nyary Pál uram és az új sógor Dóczi Gábor soha el nem bocsátának, hanem Suchánt kellett hálnom, ma úgy osztán érkeztem ide Árvában. Ha maga szekereit nem adta volna Reway uram soha szánon ide nem jühettem volna, mert Turóczban sehon semmi hó nincsen. Ez jövő szerdára Nyári Pál uram mind feleségestü, azonképen Reway Gábor ott lesznek nálunk Bichen. Azért én sem késsem sokat, hanem kedden jó idején, ha Istén egészségemet adgya, otthon leszek; kérlek azért édes lölköm, hogy az házakat fütessed, hogy bűdössök ne legyenek. Az ágyakat is készítesd el úgy, mint az palota mellett két házakban és az alsó bótban. Dánielt is haza bocsátám, hogy ő is lásson dolgához és az házakat elkészítesse. Az asszonyok csak te éretted mennek oda Bichére, hogy meglátogassanak. Énnékem édes lölköm ir egészséged felől, hogy értvén egészségedet Istenemnek hálakot adván örülhessek rajta. Engedgye az Ur Isten, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben. Irtam Arvában kis karácson estin, anno 1592.

Az ki úgy szeret, mint életit és magát
Az te Thurzo Györgyöd.

VII.

1592. Január 15.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Gondolván, hogy ebből is kedved szerint cselekeszem, hogy ha levelem által is meglátogatlak és egészségem felől irok. Azér szerelmes szívem azt irhatom, hogy most nagy jó egészségben vagyok, adgya az Ur Isten, hogy felőled is hasonló jó hirt halhassak. Az két kis lányom is egyébképen jól volnának, csak hogy a kisebbiket, az mig ott voltam nálatok, gondviseletlenségből csak Isten oltalmazta, hogy meg nem ölték szegint; mert éjjel az mely posztó széllel rengették szegint, az elszakadt, és az bölcső felfordult szeginynyel, az kezecskéje a bölcső alá esett, melyet ugy megsértett szeginnek, hogy most is barbél bánik kezecskéjével. Én bizony csodálom, hogy ijedtében szegint az kórság mindjárt ki nem ütötte. Az Istenért kérlek én lölköm, hogy szólj asszonyomnak anyámnak, hogy valami jó vén asszonyt szerezzen szeginyeknek. Csak alig várnám, hogy az mostanitúl megmenekedhetném. Ezeknek (*így*) ajánlom magamot, mint szerelmes mátkámnak. Hozzon az Ur Isten nagy jó egészséggel és adgya, hogy lássuk egymást nagy vígan és jó egészségben. Asszonyom anyámnak ajánlom szolgálatomat. Irtam Bitchen 15 januarii anno 1592.

Az te szerelmes mátkád,
ki ugy szeret mint tulajdon magát
Thurzo György.

VIII.

1592. Január 27.

Köszönetemnek és te hozzád, mint énnékem szerelmes lölkömhöz szibül való szeretetemnek és magam ajánlásának

utánna... Minthogy jól tudom szerelmes szívem az te én hozzám való szibül való szeretettedet, melybül kívánod egészségemnek állapotját óránként értened. Azonképen az én te hozzád tiszta szibül éltediglen való szeretetem arra készerite, hogy ezen órában, hogy besütettedet az sok havakon által verekedvén, és ide az magunk falujában Zazrivára jutván, Iatennek hála minnyájan jó egészségben ez leveletem, mint lölkömmnek neked irjam, és megküldjem, melyben azon kérélek, mint szívemet, hogy az te én hozzám való szeretettedért te is ezen embertül irj énnékem egészségednek állapotja felől. Mert Isten tudgya, hogy ez egynehány óráig nem láttalak, úgy tetszik, mintha egy holnapig nem láttalak volna. Tepliczen való késésedet az te magad jó akaratjára hattam én édes szívem, csak hogy azon kerlek, mint én édes lölkömmöt hogy azon légy, hogy otthon Bichén találhassalak. Én általam fogva, ha Isten éltet és az út szenvedí, ez jövő hétfőn vacsórára vagy éjjel otthon leszek. Az én kegyelmes Ur Istenemnek ajánljak én édes bánatimban való vigasztalóm, ez világon gyönörüségem és minden örömem, én édes szívem, ki tartson sokáig az ő szent fiáért és nagy sok esztendeiglen jó egészségben és őrizzen minden gonosztúl, álgyon is meg minden jovaival és engegye, hogy egymást nagy vigan jó egészségben láthassuk. Amen. Uramnak és asszonyom anyámnak ajánljad én szómval szolgálatomat. Irtam Zazriván füstös házban, tehenek, borjuk és bárányok rivási közt, malaczok, ludak, tyúkók között számtalan gyermek sírási közt. Inkább lezen hogy Valkani kint tizenkét asztalra főznek az háznál, s annyi asztalra is fognak őket. (?) 27. napján böjt elő hónap 1592.

Az te szerelmes társod,
ki úgy szeret mint tulajdon magát
Thurzo György.

IX.

1592. Január 31.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . .
Magam felől azt írhatom, hogy Istennek hála, jó egészségben
vagyok etc. Noha az előbbi levelemre szerelmes szívem semmi
választ nem írtál, mindazonáltal az én te hozzád való nagy
szeretetem arra kényszerite, hogy most is írjak. Innét kedig az
hegyek közül egyéb ujságot nem küldhettem, hanem egy szép
galóczát küldtem főve, Dersffy uramnak is és asszonyom
anyámnak egyet küldtem. Engedgye az Ur Isten, hogy nagy
jó egészségben költessed el. Én is, ha Isten egészségemet
adja, hétfőn vacsorára otthon leszek. Adgya az Ur Isten én
édes lölköm, szerelmes szívem, hogy egymást láthassuk nagy
jó egészségben. Az Ur Isten mind azokkal a jókkal álgyon
meg, valamelyeket az Ur Istentől kívánsz. Írtam Árwa vá-
rában utolsó napján böjt elő hónap 1592.

Az az ki ugy szeret téged mint tulajdon magát
Turzo György.

X.

1592. Január 31.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Ennek előtte egy órával írtam egy levelet, melyben égészsé-
gemnek állapotját tudtadra adtam. Ezen órában kedig vévén
az te leveledet én édes szívem, melyet bizony nagy örömmel
olvastam, értvén a te jó egészségedet, nem türhetem, hogy
ismég né írjak. Azért bizouy szívem szerint öröltem az te le-
veleden. Adgya az Ur Isten, hogy sok esztendeig oly jó hirt

irhass egészséged felől. Bizony én szerelmes szívem, én is sem éjjel, sem nappal ki nem verhetlek szívemből. Azért én is kívánságod szerint itt sokat nem késem, hanem ha Isten egészségemet adja, általam fogva hétfőn estvére haza megyek. Adgya az Ur Isten, hogy nagy jó egészségben láthassalak. Az Komóroczkital való leveleket hogy megküldted, mint szerelmes szívtől, nagy jó néven vettem. Az Ur Isten sok jóval algyon meg én édes szívem, szerelmes lölköm. Irtam Árva várában bőjt elő hónap utolsó napján anno 1592.

Az te szerelmes társod
Turzo György.

XI.

1592. April 1.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Noha nincsen mostansággal miről írnom, mindazonáltal nem tűrhetem az én te hozzád való szerelmemből, hanem az szá-
lások által akaralak levelemmel meglátogatnom, melyben azt
írhatom, hogy Istennek hála ide Ujhelig jó egészségben jöttem
Ma Manigára megyek hálni. Azon leszek, hogy pinteken Bech-
ben mehessek, kérlek azért azon én édes lölköm, hogy ez jövő
kedden bocsáss utánam egy szabadost lovon, melytől írj mind
magad s mind az kicsinek egészsége felől, hogy én is értvén
egészségedet örülhessek rajta. Adgya az Ur Isten, hogy egy-
mást láthassuk nagy jó egészségben. Él sokáig jó egészségben
én életém, én szívem, gyönörüségem és ez világi örömem.
Irtam Ujhelben 1. aprilis anno 1592.

Az te szerelmes társod
Turzó György.

XII.

1592. April 24.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna szerelmes szívem. Rövideden azt akarom tudtadra adnom. hogy Personalis uram és Sándorffy és az direktor azt mondák, hogy betérnek Bitchére, ezért az uraimval jól gazdálkoltass nekik és Personalis előtt prókátort is vallj, noha Sasinban is vallottál, de most is nem árt. Istennek ajánlak én szerelmes lölköm. Datum Trenchinii 24. aprilis anno 1592.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

XIII.

1592. Júlíus 12.

Köszönetem és magam ajánlása után . . . Szerelmes szívem, nem türhetem, hogy levelem által meg ne látogassalak, kérlek azért, ha engem szeretsz, hogy ird meg énnékem mint és hogy vagy, ha könnyebben vagy-e, hogy értvén könnyebbüléset, örülhessek rajta. Adgya az Ur Isten, hogy jó hirt hallhassak felőled. Holnap ebédre kérlek ne hagy cseresne nekül; ha egészséged leszen és haza mehetek, egyszer szépen megcsókollak érette. Az Ur Istennek ajánljak szerelmes szívem. Irtam az hévizben 12. julii anno 1592.

Az te szerelmes társod
Thurzó György.

XIV.

1592. Július 22.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Az te leveledet mind az több levelekkel egyetemben ma adák meg énnékem, hogy az leveleket megküldted mind szerelmes szívemtől nagy jó néven vettem. Forgách Mihály mit írjon, az maga leveléből megérted. Azért mind az én levelemvel egyetemben kérlek azért, hogy küldj sóska (?) vizet szeginnek egy gyalog embertől. Magam haza való menetelem felől azt írhatom, hogy sok dolgaim miatt előbb haza nem mehetek, de ha nem holnap estvére is, mindazonáltal általam fogván, csütörtökön ebédre otthon leszek, gondolom, hogy Revay uramval együtt leszek. Adgya az Ur Isten én édes szívem, hogy jó egészségben láthassalak.

Irtam Trenchinben 22. julii anno 1592.

Az te szerelmés társod . . .

Thurzo György.

XV.

1592. Augusztus 18.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Nem akarám szerelmes szívem az embert hozzád levelem nélkül bocsátanom. Istennek hála én ide Bánban jó egészségben jutottam, ennek utána is, hiszem Istent, hogy mind az én s mind az te imádságinkat meghallgatván jó egészségben megtart bennünket, és megadgya, hogy egymást nagy jó egészségben látjuk; nem szükség azért sem sokat gondolkodnod, sem bánkódnod, az Ur Isten mindenütt jelen vagy on az övéivel. Bizony ha értem hogy bánkódol, jó néven nem venném tőled,

sőt ha haza mennék is, egy napestig egyszer sem csókolnálak meg. Forgách Mihály kérlek minden nap meglátogasson és szükségiben légy segítséggel szegínnek, ha engem szeretsz, kiben bizony kétséges nem vagyok. Az Ur Istennek kegyelmes oltalmában ajánlak én szerelmes lölköm. Irtam Bánban 18. augusti, anno 1592.

Az te szived Thurzo György.
Az én lölköm Czobor Erzsébet.

XVI.

1592 Augusztus 21.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Tudván azt én édes lölköm, hogy kívánod gyakorta egészségemnek állapotját hallanod, ez levelem által akarom tudtadra adnom, hogy Istennek hála nagy jó egészségben vagyok. Holnap Ujvárbán megyek és onnét dinnét is küldök, mindazonáltal édes szivem te is külgy alá egy lovast kosarastul, az kitül szép gyümölcsöt küldhessek. Uj hireink sok vagyon, az török Bakát akarja megszállani, az Isten verje meg őket. Kérlek édes lölköm te is irj egészséged felől, mert tudgya Isten, hogy egy órában százszor is jutsz eszemben, kívánván jó egészségedet hallanom. Az Úr Isten adgya, hogy mind jó hirt halhassak felőled, s mind kedig egymást láthassuk jó egészségben. Amen. Amen. Irtam Egerszezen 21. augusti 1592.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

XVII.

1592. Augusztus 23.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Magam egészsége felől azt irhatom, hogy Istennek hála, még ez ideig jó egészségben voltam, engedgye Isten, hogy felőled is, én szerelmes szívem és az kicsinkék felől hasonló jó hírt hallhassak. Akarván édes szívem ezzel is megmutatnom, hogy szeretlek, és rólad el nem feledkezem, im valami szép dinnéket és szedert küldöttem az drabanttul egy kocsival; engedgye Isten, hogy nagy jó egészségben chessed meg, én tülem kedig, mint az ki ugy szeret, mint tulajdon magát, vedd nagy jó néven. Az mikorra haza mehetek, bizonynyal semmit nem irhatok; hiszem Istent, hogy sokat nem késvén, hamar haza mehetek. Revay András uram bátyám neked és mátkájának szolgálatját ajánlja, ő is huszonöt dinnét küldött, az kocsit is ő adta mind lovástul és az dinnét ő maga rakta; veszem eszemben, hogy azért hízelkedik, hogy szép két leányunk vagyon; illik, hogy az én két leányom is fáradságaért ő kegyelmének egy szép kezkenyőt varjanak. Az Ur Istennek ajánljak én szerelmes szívem, ki engedgye, hogy egymást láthassuk nagy jó egészségben. Irtam Ujvárbán 23. augusti anno 1592.

Azon is kir Révay uram, lgy az mátkáját hamar neveljed, az kinek ő kegyelme hat kerekded kicsin dinnét küldött.

Az te szerelmes társod
Thurzó György.

XVIII.

1592. Augusztus 28.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Én is Istennek hála jó egészségben vagyok. Az te leveledet én édes lölköm megadák énnékem, melyből megértettem mind magad s mind az kicsinkék egészségét, kin tudja az Ur Isten, hogy tiszta szibűl való nagy örömem volt; kérlek azért én édes szívem, hogy ennekutána is gyakorta írj magad egészsége és állapotod felől. Hogy sógor uram ott volt és vigan lakott, igen akarom, adgya Isten, hogy sokszor vigan lakhassék ő kegyelme az szegin háznál. Az embertül az minemü gyümölcsnek szerét tehettem, mint én édes bánatímban való vigasztalómnak és ez világon való gyönörűségemnek küldöttem. Adgya az Ur Isten, hogy jó egészségben költessed el. Az én haza való menetelmrül semmi bizonyost nem irhatok; bizony szívem szerint kívánom, hogy én is láthassalak hamar jó egészségben, kit adgyon az Ur Isten hamar, az ő szent fiáért, és tartson meg ő szent felsége sokáig, és sok esztendeiglen, álgyon is meg minden lölki és testi áldásával. Irtam Ujvárbán 28. augusti anno 1592.

Dersffy uram felől semmit nem hallhatok, ha feljűtt volt-e ő kegyelme vagy nem? azért ird meg édes szívem, ha mit hallottál ő kegyelme felől.

Az te szerelmes urad,
Thurzó György.

XIX.

1592. Augusztus 30.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Magam egészsége felől szerelmes én édes lölköm azt irhatom, hogy jó egészségben vagyok; hogy felőled is hasonló jó hirt hallhattam, örülem, Istenemnek is nagy szibűl való hálákat adok rajta. Az én hozzád való menetelem felől én lölköm semmi oly bizonyost nem irhatok, hanem azon leszek, hogy minthogy azt test az lélektől sokáig el nem szakadhat, szinte úgy én is sokáig tetőled nem szakadhatok el, hanem azon leszek, hogy hamar való nap meglássalak, kit engedgyen az Ur Isten, hogy lehessen nagy jó egészségben. Ajánlván magamat, szívemet és mindenemet, mint én édes ódalambúl kivett csontbúl való egyetlen egy testemnek és egy véremnek. Az Ur Isten mind téged s mind engem, valamig ő szent felségének kedves akaratja leszen, tartson meg együtt bennünket és adgya, hogy egymást nagy örömmel nagy jó egészségben láthassuk. Amen. Írtam egy rozsz faluban Nagy-Szegen. 30. augusti anno 1592.

Az te urad, ki szívében és elmében
forгатván óránkint el nem
feledkezzvén rólad, ugy szeret mint magát.

Thurzo György.

XX.

1592. Szeptember 2.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Mostansággal egyebet semmit nem irhatok én szerelmes lölköm, hanem az sátorokot visszaküldvén, mert nem igen látom hogy

szükségesek legyenek, mégis az levelemvel akaralak meglátogatnom. Istennek hála jó egészségben vagyok, sokat nem késvén személem szerint is meglátogatlak. Adgya az én Istenem, hogy nagy jó egészségben láthassalak én édes szívem.

Datum in Ujvár 2. septembris anno 1592.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

XXI.

1592. Október 11.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna ... Nem türhetem édes lölköm, hogy untalan ne írnék, hogy ezzel is megmutassam, hogy szívem szerint való szerelmes társom vagy. Istennek hála én magam jó egészségben vagyok. Azon leszek, hogy kedden estvére, az mint ez előtt is megirtam vala, haza mehessek. Adgya az Úr Isten, hogy egymást jó egészségben láthassuk, kit engedgyen az Úr Isten az ő szent fiáért. Amen.

Irtam Nagy faluban 11. octobris 1592.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

XXII.

1592.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna ... Nem türhetem én édes szerelmem, hogy az szállásokat innét Galgóczról levelem nekül bocsáttam volna hozzád, hanem mégis

egészségem felől akartam irnom. Melyrül azt irhatom, hogy Istennek hála ma pnteken hét órakorban reggel jutottunk ide Galgóczra jó egészségben. Azon leszek, hogy itt sokat ne késsem, hanem haza siessek. Adgya az Ur Isten hogy nagy jó egészségben találhassalak én szerelmes lölköm, és tartson sokáig mind azokkal, akikkel kívánod, nagy jó szerencsésen.

Irtam hamarsággal Galgóczon ma pnteken 1592.

Az te szerelmes társod...

Thurzo György.

XXIII.

1593. Január 1.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna.... Az Ur Isten ez uj esztendőben álgyon meg egy szép fival, ha az nem lenne is, csak téged tartson meg az Ur Isten sok jó uj esztendeig jó egészségben, és minden lölki és testi jovaiban. Szivem szerint kívántam volna szerelmes szivem, hogy ha te-magad állapotod felől irtál volna énnékem, de látom, hogy röstelkedel az levél irásban. Azért én mégis ezzel is akarván megmutatnom hozzád való szeretetemet, nem tűrhetem, hogy most is ne irjak. Kérlek ird meg mint és hogy vagy mind az kicsinkével egyetemben. Én is szibül örömet akarván látnom, hozzád sietek édes lölköm. Azért ez jövő hétfőn vagy nappal, vagy éjjel lehet, nálad leszek. Adgya Isten....

Datum Árván kis karácson napján 1593.

Az te Thurzo Györgyöd,
ki ugy szeret, mint magát.

XXIV.

1593. Január 2.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Nem tűrhetem én édes szívem, hogy minden nap ne irjak egy egy levelet, hogy ezzel is megmutassam hozzád való szívből szeretetemet. Én Istennek hála nagy jó egészségben vagyok. Engedgye az Ur Isten, hogy én is ez jövő hetfőn találhassalak nagy jó egészségben, mind az kicsinkékvel egyetemben.

Datum Árván 2. januarii 1593.

Az te szerelmes társod
az te Thurzo Györgyöd.

XXV.

1593. Február 10.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Mostansággal, én szerelmes lölköm egyebet nem irhatok, hanem Istennek kegyelmességéből én ide Pozsonban ma jó idején jutottam jó egészségben. Itt még semmit nem hallottam oly hirt, az kirül írhatnék. Az hat szekeres lovat megküldtem, az kin mégis jár hass mulatni. Az magad lovaít küldtem volna, de szánom őket az gonosz útban fárasztanom. Kérlek, hogy te is édes szívem írj egészséged felől gyakorta, hogy értvén jó egészségednek állapotját Istennek hálákat adván, örülhessek rajta. Adgya a zUr Isten, hogy itt minden jót végezhesünk, ki lehessen országunknak megmaradásár; innét osztán elindulván,

engedgye az Ur Isten, láthassalak nagy jó egészségben. Amen. Az én szerelmes és bizodalmas asszonyomnak édes anyámnak, ha szemben leszesz ő kegyelmével ajánljad én szómval szolgálatomat. Datum Posonii 10. februarii anno 1593.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

XXVI.

1593. Február 14.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Örülöm szerelmes atyámfia, hogy hallom jó egészségednek állapotját. Isten adgya hasonló jó hirt ennek utána is felőled hallanom. Egészségem, Istennek hála, magamnak jó vagyon, úgy is vagyon, hogy kerestem az pozsoni leányokban szebbet náladnál, de én sem Pozsonban, sem másutt szebbet nem találhattam, mint te énnekem vagy. Azért az nüg élek veled elégszem meg, holtomig is sem szebbet, sem jobbat nem kívánok. Az habarniczát, édes szivem Isten fogadgya. Én is az parmazánt és kalendáriumot megkültem. Adgya az Ur Isten, hogy mi is egymást nagy jó egészségben láthassuk. Asszonyomnak anyámnak, ha szemben leszesz vele, ajánljad én szómval szolgálatomat, Istennek ajánljak

Irtam Pozsonban 14. februarii, anno 1593.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

XXVII.

1593. Február 15.

Köszönetemnek és magam ajánlása után... Magam felől azt irhatom, hogy Istennek hála, nagy jó egészségben vagyok. Az gyűlés csak mostanában kezdetett el, csak Isten tudgya mikor leszen végi. Szivem szerint kívánnám óránként egészséged felől jó hirt hallanom, kérlek azért én édes lölköm, hogy ha engem szeretsz, irj gyakorta egészséged felől, hogy értvén jó egészségednek állapotját Istenemnek hálákat adván örülhessek rajta. Bizony édes lölköm úgy tetszik, hogy mintha egy esztendeje volna, hogy nem láttalak, csak alig várnám, hogy az jó gyűlésnek vége lenne, hogy annál hamarabb hozzád mehetnék. Az Ur Isten adgya, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben. Asszonyomnak anyámnak ajánlom éltig való szolgálatomat, Sógorom Czobor Mihály uram itt vagyon, elég idegenséget mutat hozzám, az császárnak is irt reám, hogy én az ő jószágát te veled együtt erővel el akarom foglalnom Ezeknek utánna az Ur Isten kegyelmes kezében és oltalmában ajánljak, mind az kicsinkékvel egyetemben.

Datum Posonii 15. februarii 1593.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

XXVIII.

1593. Február 17.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Isten fogadgya én édes szerelmes szivem, hogy irtál egészséged felől, melyről óránként kívánnék jó híreket hallanom, hogy dicsére-

tes az én Uramnak és Istenemnek szent neve érette, hogy jó egészségben vagy asszonyomval anyámval és az kicsinkékvél egyetemben. Istennek hála mi is jó egészségben vagyunk. Az gyűlés még jó módjával csak el sem kezdetett, mi leszen vége gyűlésünknek azt nem tudom. Adná az Isten, hogy lenne magunknak megmaradásunkra és az szegin megnyomorodott országunknak előmenetire. Uj hirünk itt semmi nincsen egyéb, hanem hogy az szegin néném Bánffy Miklósné asszonyom ez hónap 12. napján mult ki ez világbul. Bizony bátyámuak Zrini uramnak is elég bánatja vagyon rajta; mit tethetünk, ugy kell lenni, mint Isten akarta és rendelte. Az kövecskéket nem hogy meg nem venném, de sőt ha magam tudnék is hozzá, magam megcsinálnám, megvettem azért édes szivem, és meg is küldtem, vedd, kérlek tülem jó néven. Az többit is az mire kértél, megveszem, csak hogy adná Isten, hogy az gyűlés sokáig ne tartana. Bizony én is elkezdem unni az sok költséget. Éltessen Isten és adgya, hogy láthassalak nagy jó egészségben. Asszonyomnak anyámnak ajánljad én szómval éltig való szolgálatomat. Komám uram, Istennek hála, jó egészségben vagyon. Irtam Pozsonban 17. februarii 1593.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

XXIX.

1593. Február 20.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Magam egészsége felől azt irhatom, hogy Istennek kegyelmességéből minnyájan nagy jó egészségben vagyunk. Engedgye az

Ur Isten, hogy felőled is hasonló jó hírt hallhassak. Hogy ezzel is megmutassam hozzád való tiszta szibűl szeretetemet, az mint az előbbi leveledben emlékezel vala habarnicza felől, azért noha elég nehezen tettem szerét, mindazonáltal szerét tettem és a mennél többet küldhettem, annyit küldtem, vedd azért tülem én édes szivem jó néven. Engedgye is az Ur Isten, hogy költhessed el nagy jó egészségben. Az több aprólékot is, ha pénzem leszen, megveszem. Egyebet immár nem tudván írnom, hanem ajánljak az én Uramnak Istenemnek kegyelmes oltalmában, ki adgya, hogy láthassuk egymást mind vigan s mind jó egészségben. Irtam Pozsonban 20. februarii anno 1593.

Asszonyomnak anyámnak ajánljad én szómval éltedig való szolgálatomat.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

XXX.

1593. Február 22.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Szerelmes én édes szivem, mostansággal noha nincs mirül írnom, de tudom azt, hogy kívánod egészségemről hírt hallani. Akarván azbúl is kedveskednem, azt irhatom, hogy Istennek hála, jó egészségben vagyok. Adja az Ur Isteni, hogy én is láthassalak nagy jó egészségben. Asszonyomnak anyámnak ajánlom éltig való szolgálatomat. Istennek kegyelmes oltalmában ajánljak én édes szerelmes lölköm.

Datum Posonii 22. februarii anno 1593.

Az te szived és oly társod,
ki ugy szeret mint tulajdon magát
Thurzo György.

XXXI.

1593. Február 22.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Az Ur Isten úgy adta, hogy leveledbül jó egészségedet megértettem, kit hogy gyakorta sok esztendeiglen felőled hallhassak adgya az Ur Isten. Én is, Istennek hála, nagy jó egészségben vagyok. Az gyűlés felől semmi bizonyost nem irhatok, mikor leszen vége, de én végét nem várom, hanem azon leszek, hogy mennél hamarább lehet, haza mehessek. Komám uramnak Dersffy uramnak te szóddal izenetedet megmondtam, ő is ajánlja szolgálatját, mint szerelmes lányának. Sógor uram csak felém sem jű, hozzám sem szól, azért izenetedet meg nem mondhattam neki. Én szómval kérlek, vagy ird, vagy izend asszonyomnak anyámnak éltemig való szolgálatomat. Az Ur Isten engedgye, hogy én édes lölköm láthassalak hamar nagy jó egészségben. Datum Posonii 22. februarii, anno 1593.

Az te szerelmes urad és társod
Thurzo György.

XXXII.

1593. Február 24.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna.... Magam egészsége felől azt irhatom, hogy Istennek kegyelmességéből jó egészségben vagyok. Mostansággal egyéb hirt nem irhatok, adta volna az Ur Isten, hogy jobbat irhattam volna, hanem ezt irhatom, hogy ezen órában érkezék Dersffy Ferencz

uram levele, melyben azt írja, hogy ez elmúlt hetfőn éjjel vitte ki Isten asszonyomat ez árnyék világából, sokáig nem betegeskedett; komám uram Dersffy Miklós uram is oda ment; így imár az gyűlés alatt két atyánkfíát vette ki az Ur Isten az árnyék világából: Bánffy Miklósné asszonyomot, kinek az ura is halálon vagyon, és Dersffyné asszonyomot. Ezeket, kérlek, ird meg mindjárást asszonyomnak anyámnak. Az Ur Isten éltesen és adgya, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben.

Datum Posonii 24. februarii, anno 1593.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

XXXIII.

1593. Február 24.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Az te leveledet, édes szívem Gyurchánsky megadá, hogy jó egészségben vagy, legyen az én Uramnak és Istenemnek dicséretes az ő szent neve; én is Istennek hála, jó egészségben vagyok. Itt imár sokáig nem késsem, hanem ez jüvendő héten haza indulunk. Adgya az Ur Isten, hogy találhassalak nagy vigan és jó egészségben mind az én szerelmes kicsinkéimvel egyetemben, kinek édes szerelmes lölköm kegyelmes oltalmában ajánljak. Datum Posonii 24. februarii 1593.

Az te szeretmes társod
Thurzo György.

XXXIV.

1593. April 8.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Minden akaratom és szándékom az volt, én szerelmes szívem, hogy ez jövő pintekre estvére oda Tepliczre mentem volna, de akaratom ellen sok számtalan dolgaim miatt innét való elindulásomat ez jövő vasárnapra predikáció után kelleték halasztanom. Az nap Kralowánt hállok, hétfőn, ha az Ur Isten egészséget ad, ebédre oda Tepliczre megyek, vocsorára haza. Azért én szerelmes szívem, így lévén az dolog, az te akaratodra hagytam, hogy ha ott Tepliczen vársz meg, avagy haza mégy. Mindazonáltal azon kérlek, hogy az te hozzám való szerettedért ezen embertől ird meg mind magad s mind az kicsinek egészségteknek állapotját, és hon várni fogsz engem. A Ur Isten adgya, hogy felőled nagy jó hirt hallhassak és láthassalak nagy jó egészségben. Ezeknek utánna ajánljak az én kegyelmes Istenemnek kegyelmes oltalmában. Irtam Árvában 8. aprilis 1593.

Uramnak komámnak és az én bizodalmas asszonyomnak anyámnak ajánljad én szómval szolgálatomat.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

XXXV.

1593. Május 6.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Magam felől azt irhatom, hogy Istennek hála, nagy jó egészségben vagyok, haza is sietnék, de sok török hir vagyon. Az tisztesség nem engedi, hogy ily hírek lévén, elmenjek; mindazonáltal még egy szerencsét próbálok, talán az kegyelmes Ur Isten az ő szent fiáért megáldgya próbálásunkat, azt elvégezvén, mingyárt haza megyek. Adgya az Ur Isten az ő szent fiáért, hogy én szerelmes lölköm találhassalak nagy jó egészségben. Értettem azt is, hogy az litawai majorban mentél volt, bizony nem bánám, de tudod, édes szivem, az mostani állapotodat. Az Istenért kérlek, oltalmazd magadat, és irj énnékem egészséged felől, mert most sem tudom mire vélnem, hogy semmit nem irtál. Az kegyelmes Ur Isten kegyelmes kezében ajánljak én szivem, én édes lölköm. Irtam Suránban 6. maji. 1593

Az te szerelmes urad és társod
Thurzo György.

XXXVI.

1593. Július 12.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna.... Ide Okrut nevű faluban érkezvén, az minemű körtvéltre találtam, nem türhetem, hogy neked se külgyek benne. Adgya az Ur Isten, egészséggel elköltened és engedgye ő felsége, hogy láthassuk egymást jó egészségben. Asszonyomnak anyámnak tiszta szí-

bül való szolgálatomot ajánlom. Az Ur Isten kegyelmes oltalmában ajánlak én szerelmes lölköm.

Irtam Okruton 12. julii 1593.

Az függőket megadtam Balassyné asszonyomnak és levelet is vettem róla tőle.

Az te szerelmes urad
Turzo György.

XXXVII.

1593. Augusztus 24.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Én, Istennek hála, ide Arwában tegnapi napon jutottam nagy jó egészségben. Ide jutván midjárust nem türhettem, hogy levelem által meg ne látogassalak. Ujságot innét semmit egyebet nem küldhettem, hanem az minemű gyümölcsünk itt termett, azt mindenestül egy fazecskában oda küldtem. Itt több sem kevesebb nem termett, ezt is ujság gyanánt küldöttem, kérlek én szerelmes lölköm, vedd tülem jó neven, nem az ajándékot tekintvén, hanem az én hozzád való jó akaratomat, és tiszta szibül való szeretetemért. Az Ur Isten engedgye, hogy láthassalak nagy jó egészségben, és tartson meg sok esztendeiglen nagy jó egészségben.

Datum in arce Árwa 24. augusti 1593.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

XXXVIII.

1593. Augusztus 24.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Noha ma reggel irtam egy levelet, melyben irtam az magam egészsége felől, mindazonáltal ezen órában az székből eljűvén, ez levelemvel akarálak meglátogatnom; hanem im valami három szarvasgombát és egy madarat küldöttem, kérlek én édes szívem, vedd tülem jó néven. Adgya az Ur Isten egészséggel elköltened. Holnap elindulok, és az lengyel határookra megyek, gondolom, hogy pintekre ide jűvök, és vasárnap vagy hétfőn haza megyek. Adgya az én Uram és én Istenem, hogy nagy jó egészségben találhassalak. Ezeknek utánna ajánljak az Ur Istennek, ki tartson nagy sok jó esztendeig nagy jó egészségben. Irtam Árwában 24. augusti 1593.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

XXXIX.

1593. Augusztus 25.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna.... Itt Terstenán való városunkban, hogy az lengyel határra mennék, adák meg az te leveledet. Dicsértessék az Ur Istennek szent neve, hogy jó egészségben vagytok. Adgya Isten, hogy ennek utánna is gyakorlatossággal hasonló jó hirt halhassak felőletek. Én is, Istennek hála, nagy jó egészségben vagyok. Haza menetelem felől azt irhatom, hogy Isten velünk lévén, ez jűvő

vasárnapon, ha nem szombaton is otthon leszek. Engedgye az Ur Isten, hogy nagy jó egészségben találhassalak. Tartson is meg, én édes lölköm azon jó egészségben ő szent felsége mind az kicsinkékvel egyetemben nagy sok jó esztendeig. Amen.

Datum in Terstena 25. augusti 1593.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

XL.

1593. Szeptember 2.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Megtetszik én édes szivem ezbül is hozzám való szereteted, hogy rólam el nem feledkeztél, ide az hévizben is szép kalácsokat küldöttél, mint szerelmes lölkömtől nagy jó néven vettem. Én is innét az pusztából egyéb ujságot nem küldhettem, hanem az minémű füreket magam fogattattam, azokat oda küldöttem teneked, kérlek én édes szivem, vedd tülem jó neven. Adgya az Ur Isten, hogy én is az te küldötted kalácsot, és te is az füreket jó egészséggel költhessük el. És adgya ő szent felsége, hogy egymást láthassuk nagy jó egészségben. Ha Isten éltet, én is az jövő szombaton ebédre otthon leszek. Ezeknek utánna én édes szivem, ajánljak az Ur Istennek.

Irtam az hévizben 2. septembris 1593.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Az für, az kit küldtem, tizenhat, és egy haris. Itt elég kendered leszen édes szivem. Imár az kit kiszaggattak, két paszkoncúnak hínak, vagyon harminczhat kepe, még leszen annyi, ha nem több.

XII.

1593. Szeptember.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna Bizony soha nem tudom, mire vélnem, hogy beteges állapotomban tülem elválván, sem leveled által, sem senki által meg nem látogattál. Ne adgya az Ur Isten, de ha te rajtad úgy történt volna, hogy téged betegen hagyván, úgy kellett volna tüled elválnom, és hozzád ily közel lennem; bizony az én hozzád való szeretetemért annyi ideig sokszor mind irtam volna, s mind meglátogattalak volna, de hogy magad is megesmerd ez én tiszta szíbul való hozzád szeretetemet, most is ez levelem által meg akartalak találnom és látogatnom. Magam, Istennek hála, naponként mind könnyebben vagyok, noha még egészségem szintén helén nincsen, de akkor, hogy tüled elváltam volt, bizony azúta, hogy édes lölköm veled vagyok, nehézben nem voltam. Hiszem Istent, hogy ez jövő kedden estvére nagy jó egészségben mehetek hozzád. Engedgye az Ur Isten az ő szent fiáért, hogy találhassalak benneteket nagy jó egészségben. Amen.

Irtam az hévizben ma pinteken, anno 1593.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

XLII.

1593. Október 18.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna Én Istennek kegyelmességéből nagy jó egészségben vagyok. Új hirt egyebet nem írhatok, hanem hogy az török megértvén az mi itt jelen való létünket, elhatta az vár szálássokat, hanem Buda és Fejérvár között szállott táborban; gondolom, hogy imár ő békével lenne, ha mi békét hadnánk neki, kétség nélkül az Ur Isten megveri. Mi itt Komáromnál vagyunk táborban, ez napokban által megyünk az Dunán, ott meglátjuk osztán mihez tartsuk magunkat. Kérlek édes szivem írj énnékem gyakorta egészséged felől, mint és hogy vagy, mind az kicsin-kékvél egyetemben. Az Ur Isten Írtam az táborban 18. octobris, 1593.

Az te szerelmes társod és urad
Georgius Thurzo.

Holnap az Dunán tul való urakkal is együtt leszünk. Édes szivem, kérlek, ezeket add tudtára Dersffy uramnak is.

XLIII.

1593. Október 20.

Köszönetem és magam ajánlásának utánna Imár megírtam vala az második levelemet, hogy az Lakay meghozza az te leveledet; dicsértessék az Ur Isten, hogy jó egészségben vattok, mi is, Istennek hála, nagy jó egészségben vagyunk. Az sajtót, a kit küldöttél, mint én szerelmes szivemtől nagy jó

néven vettem. Én is örömet küldenék valami ujságot, de itt az táborban igen szűken vagyon. Tudom én szerelmes szivem, hogy csak az jó akaratot is jó néven veszed tülem. Uj hirt egyebet nem irhatok, hanem hogy az török az táborból eloszlott, hallván az mi gyülekezetünket; mi is utánok megyünk. Elhittem azt bizonynyal, hogy megveri az Ur Isten az pogányokat és nekünk adgya az győzedelmet az ő szent fiáért. Az Ur Isten... Írtam az komáromi táborban 20. octobris 1593.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Kérlek, édes szivem, külgý énnékem valami lepedőt, mert kettőnél többet nem hoztanak, süvetneket is külgý, mert igen szűkössők vagyunk nála nélkül.

XLIV.

1593. Október 22.

Köszönötemnek és magam ajánlásának utánna . . . Isten fogadgya, én szerelmes szivem, hogy rólam el nem feledkezhén, egészséged felől irsz énnékem. Én is magam felől azt irhatom, hogy, Istennek hála, nagy jó egészségben vagyok. Hirt semit egyebet nem irhatok, hanem ezen órában hozák hírül, hogy az alföldiek igen megverték volna az temesvári passát, kit engedgyen Isten, hogy ugy legyen. Mi itt az hidegben eléggé fázunk és veszteg heverünk. Az török mind oszloton oszol. Az urak között elég nagy igyenetlenség vagyon. Isten ne adgya, az a jele, hogy honban oszlunk el; mindazonáltal harmad napig elválík, mint és hogy leszen dolgunk.

Kérlek édes lölköm ennek utána is irj énnékem gyakorlato-
sággal egészséged felől, hogy én is örvendezhessek rajta. Az
Ur Isten . . .

Irtam az táborban eléggé fáfván 22. octobris, 1593.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

Nagy Miklós uram komám megszolgálja, hogy irtál
felessége és gyermeki egészségek felől. Az bátyád, Bánffy
uram és Réwaj uram szolgálatjokat izenék.

XLV.

1593. Október 24.

Köszönetemnek és magam ajánlássának utánna . . .
Csodálkozom én édes szivem rajtad, hogy enni sok időtül
fogva énnékem, semmit nem irtál, talán szintén elfeledkeztl
rólam. Én kedig, tudgya az Ur Isten, egy szempilantásban
sem vethetlek ki szíveimből; kérlek azért én édes szerelmes
atyámfia, hogy irj mindgyarást énnékem, mint és hogy vat-
tok, hogy értvén jó egészségeteket, én is örülhessek rajta.
Magam felől azt irhatom, hogy, Istennek hála, nagy jó egész-
ségben vagyok. Az elmúlt pinteken mentünk volt Bánffy
uramval csatára. Az Ur Isten jó szerencsét adott, mert hét
eleven törököt hoztunk, és negyvennél többet vágunk le.
Annak utánna imár innét az Dunán szálottunk táborban, az
Dunán tul való urakkal és vármegyékvel mit kellessék imár
mielnünk ma tanácsot tartván róla az urakkal, azt csele-

kegyük. Az Ur Isten adgya, hogy ez mostani gyülekezetünk legyen az Ur Isten nevének dicséretire és országunknak jóvára. Amen. . . .

Irtam tul Dunán való táborban 24. octobris, 1593.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

XLVI.

1593. November 5.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . Szerelmes atyámfia nagy jó néven vettem tüled, hogy rólam el nem feledkezzvén, Herkuday által leveleddel meglátogattál én is ez ideig egynehányszor irtam volna, de az táborbul tegnap mult egy hete, hogy Fejérvár alá mentünk vala, mellet ágyúnak, pornak és golóbisnak kevés voltáért meg nem vehe-ténk, hanem ugy mint ez elmúlt kedden eljüvénk alula, holott kétszáz emberig veszett az ustromon; szerdán viradóban az budai hassa utánunk jüve, az holott az tábor szállott volt, mi is ugy mint szerdán reggel az viadalhoz hozzá készülénk, mi az ujbári sereggel együtt voltunk az elő járóban, mi Jézust és az török Allaht kiáltván egyben menénk; noha az török szántalan sok lövést tén reánk, és negyvenkét ta-raszkot háromszor sütettek reánk, de Istennek kegyelmesé-gébül közülünk az lövéssel kevesset sértének, az jancsárok is, kik négyezeren voltak, minden puskájokat reánk süték. Az után az Ur Isten megfutamtatta őket, és nyolcz ezer törökig fogtunk és vágtunk le benne, az eleven igen kevés, de az holt test szántalan, egynehány béket is vágtak le. Az törö-köknek száma bizontalan, némelyek mondgyák, hogy tizenöt

vagy tizenhat ezer, mi közöttünk igen kevés veszett, de szántalan sok sebes ló vagyon az jancsár miatt, kikben talán csak tiz sem szaladott haza. Engemet Isten sebtől megmentett, noha az tafota inget megfogta az szablya. Az lovam is, az kin voltam, sebes. Pálffi uramnak az keze sebes. Banffi uramnak az szeme felett az fején vagyon seb. Az győri kapitánnak is az lába sebes, de ezeket is, s mind az többit meggyógyítja az Ur Isten. In summa, Az Ur Isten oly szerencsével szeretett bennünket és az ellenséget . . . verte meg, hogy il nyerességet mi időnkben nem emlétünk; mely Istennek velünk tett kegyelmességéért dicsértessék az ő szent nevén. Te is szerelmes atyámfia izend meg mindenütt jószágunkban, hogy az predikátorok adgyanak hálát az Ur Istennek, és dicsérjék az ő szent nevét, Litavára és Arvára is izend meg, hogy lőjenek örömet. Magam imár szolgálómat itt alatt jó módgyával hadván és megnyugodván, fel megyek hozzád, benneketek meglátogatni az Ur Isten adgya, hogy egymást láthassuk nagy jó egészségben. Az én szerelmes uram bátyám Bánffi uram és Révay . . . mindketten szolgálatjokat iratják, otthon jól gazdálkodgyál, mert hamar . . . vendégid lesznek. Az Ur Isten . . . Komáromban 5. novembris 1593. Az te szerel . . .

Az bátyád is szolgálatját ira . . . egészségben vagyon, és semi do . . . *)

*) A levél részben, a papir szakadozottsága következtében, olvashatlan.

XLVII.

1593. November 9.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Istennek legyen nagy hála, hogy minnyájan jó egészségben vattok, én is, Istennek hála, jó egészségben vagyok. Sok dolgaim miatt sokat, én édes szerelmes szívem, nem írhatok, hanem csak azt írom, hogy ha az Ur Isten éltet, ez jövő pintekre otthon leszek, ha valami oly hírünk nem lesz. Adgya az Ur Isten, hogy nagy jó egészségben találhassalak benneteket. Ezeknek utánna . . .

Datum in Tornocz 9. novembris 1593.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

XLVIII.

1591. November 26.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Magam egészségem felől szerelmes lölköm azt írhatom, hogy Istennek hála, nagy jó egészségben vagyok. Itt is az Ur Isten jó szerelemmel szerette a keresztyénséget, mert az török az táborra akart ütni, azokat minek előtte ide jutottunk volna, verték meg az alföldi urak, Divin is Istennek hála ma jutott közünkben, Fileket is erősen löttetjük, azt is vagy holnap, vagy holnap után kezünkben adja az Ur Isten, onnét tovább megyünk, hívén az Ur Istenben, hogy jó szerencsével látogat meg bennünket. Dersffy Miklos uram, sem Zriny uram itt nincsenek. Ezeket az híreket közzeld az többivel is édes szívem. Töböt írnék, de sok dolgaim miá nem érkezhetem. Hanem az

Ur Istennek ajánljak édes lölköm, ki adgya, hogy egymást láthassuk egymást, nagy jó egészségben. Irtam Filek alatt való táborban 26. novembris 1593.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

Fileknek immár mind várasát, mind föld várát megvet-tük. Az Ur Isten az kő várát is talán csak holnap is kezünkben adja. Ezeket az hireket édes szivem ird meg Kubiny Dánielnek is késedelem nélkül.

Melléklet:

Szerelmes én édes atyámfia, tegnap az mely levelet irtam vala, azt meg nem küldhetém, hanem bizonyos hirt akartam irnom Filekvára felől, mely felől azt irhatom, hogy mai napon azaz 27. napján novembernek az török kezünkben adta hitre, mely vár immár kezünkben vagyon, szép erős vár, mint egy Árva. Az törököt is elkisérténk, az ki benne volt. Így immár az Ur Isten mind Fileket s mind Divint kezünkben adta, kiért dicsértessék az ő szent neve. Innét Szechen felé megyüük, hisszük az Istent, hogy ő szent felsége nem hagy ott is bennünket, hanem azt is kezünkben adja. Gyurchánsky, az Istenért, küldje meg az háromszáz forintot Tarnóczára az Bori Mihály lova árát, késedelem nélkül éjjel és nappal küldje, mert Bori Mihály igen kéri tülem. Az Istenért ezen vétek ne essék.

XLIX.

1593. November 29.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . .
Jutván eszemben az te kéréssed, szerelmes szivem, hogy

gyakorta írjak egészségem felől, azért akarván ezből is hozzád való szeretetemet megmutatnom, mostansággal is akarok írnom. Egészségem felől azt írhatom, hogy Istennek kegyelmességéből, mind sógor uramval, az bátyáddal egyetemben jó egészségben vagyok. Az minemű hireink voltak úgy mind az török megveréssérül és Filek megvételéről, az elmúlt levelemben írtam. Az Ur Isten . . .

Költ Filek alatt való táborban 29. novembris, 1593.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

L.

1593. Deczember 1.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . Mint én szerelmes lölkömtől nagy jó néven vettem, hogy cveled által meglátogattál és egészséged felől irtál, mely levelet, Isten tudgya, hogy nagy örömmel olvastam. Az Ur Isten adgya, hogy ennek utánna is sokszor hasonló jó híreket hallhassak felöletek. Én is, dicsértessék az Ur Isten, nagy jó egészségben vagyok, mind az bátyáddal egyetemben. Hirt egyebet nem írhatok, hanem hogy még itt Filek alatt való táborban találtnak leveledvel, de holnap mind az egész sereggel egyetemben Szechen alá megyünk, mellet adgyon az Ur Isten kezünkben, az ő szent fiaért. Hogy magad kezedvel édes lölköm irtál az levélben egynehány igét, szivem szerint láttam és jó néven vettem túled, mint szerelmes és édes tanítványomtól, hogy il jól tanulsz, én is valami szép török morhát viszek ajándékon, csak meglásd, hogy még ennél is jobban tanul írni, mert ha véték esik

az írásban, ha Isten haza viszen jó egészségben, talán megkezdik az tanítvánt suprálni, ha nem egyébbel, de egy néhány szép csókval. Miklós uram megszolgálja, hogy háza népe egészsége felől irtál, ő is, ha szükség kész küldeni egy ag vén koffa török asszont, szitén olyant, az minemű otthon vagyon, de még talán ennél is inkább foga vagyon. Kérlek én szerelmes szívem, hogy enek utána is írj gyakorlatossággal jó egészséged felől. Az Ur Isten . . .

Költ Filek alatt való táborban, 1. decembris, 1593.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Valkany Lukács azt mondgya, hogy az otthon való Bulának Czadi neve, azért menj végére tüle, ha az-e neve. Az bátyád, sógor uram szolgálatját ajánlja, mint szerelmes asszonyának hugának.

Az Ur Isten imár három várat adott kezünkben: Fileket, Divint, Ajnáskövet is kezünkben adta az török.

LI.

1593. Deczember 4.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Az te magad kezedvel irt leveledet az Lakay megadá én-nékem, hogy szintén Filek alul Szechen alá megyünk vala, mellet bizony nagy örömmel és szeretettel olvastam, főképpen, hogy még soha magad kezedvel irt leveledet nem láttam vala. Adgya az Ur Isten, én szívem, lölköm, hogy irhass gyakorta, sok esztendeig magad kezedvel az te jó egészséged felől. Én is, Istennek neve dicsértessék, nagy jó

egészségben vagyok. Új hirt egyebet nem írhatok, hanem, hogy tegnapi napon jüvénk ide Szechen alá, az török nem vára meg bennünket Széchenben, hanem meggyújtván mind az várat s mind az várast, kiment belőle, mi is mai napon vettük kezünkben Szechent. Az tűz nem sok kárt tett az várban, s mind az várasban, és így, dicsértessék az élő Ur Isten, Szechen is imár kezünkben vagyon. Innét imár hova megyünk, bizonynyal meg nem írhatom; hanem az mi kapitányunk Pálffy uram azon volna, hogy Nógrád alá menénk, ha az kassai kapitánt reá vehetné. Az Ur Isten adgya, hogy ennek utána is hasonló sok jó híreket irhasak, és adgya, hogy láthassalak, mind énnékem szívem szerint való szerelmes társomot, mind azokkal egyetemben, az kiket mind ketten szeretünk, nagy jó egészségben.

Költ Szechen alatt való táborban 4. die decembris 1593.

Az te szerelmes társod
Thurzó György.

Hollókú várát is ma adta az Ur Isten kezünkben.

LII.

1593. Deczember 8.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Nem türhetem, szerelmes lölköm, hogy gyakorlatossággal ne írnék az magam egészségemnek álapatja felől és az itt való hírek felől, akarván azzal is hozzád való tiszta szíbüil szeretetemet megmutatnom, és levelek írásimval is neked kedveskednem. Magam egészsége felől azért azt írhatom, hogy, Istennek hála, nagy jó egészségben vagyok. Az itt való ála-

pot felől kedig azt irhatom, hogy Szechen alatt való táborban az alföldi királ képe elhasonla tölünk, és ő az alföldi urakval és ádgjukval Somoskő alá ment, mellet Isten kezekben is adott. Mi csak szerencsére, ádgjú nekül ide Drégelre jöttünk, mely bizony vagyon oly erős vár, mint Litawa. Az Ur Isten ugy megrettentette az törököt, hogy az ép várast meg nem gyujtván, pusztán hatta, és ugy adta Isten kezünkben. Az második kastélt, ki bizony az is elég erős, meggyujtván, azt is pusztán hatta, de, Isten segítségébül, azt is nem nagy kár nélkül megoltánk. Itt kegyelmeségével álda meg bennünket az kegyelmes Ur Isten. Innét, miérthogy igen hideg is vagyon, és az tábor is igen megszűkült, nem tudom még hova megyünk. Igy imár az Ur Isten tizenegy várat adott kezünkben, ugymint Fileket, Szechent, Drégelt, Divint, Kéköt Somosköt, Ajnásköt, Hollóköt, Bujákot,*) és az Uj Palánkot, kit Drégeli Palánknak is hínak. Itt sok jóval áldott meg az Ur Isten bennünket, kiért legyen dicséretes az ő szent neve. Kérlek én édes szívem, te is írj énnékem egészséged felől s mind az kicsinkékrül, mert bizony soha nem tudom mire vélnem, hogy enni sok időtül fogva semit nem irtál. Én, miérthogy ugy szeretlek, mint magamot, nem türhetem, hogy gyakorta ne irjak. Ez uj hirt, kérlek, add tudtára az predikátornak is. Adgyon ő is az községgel hálát az Ur Istennek. Az Ur Isten . . .

Költ az Drégeli Palánk alatt való táborban 8. decembris, 1593.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

*) Egy helynév olvashatlan.

LIII.

1593. Deczember 9.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . .
Az te leveledet, szerelmes lölköm, megadá Chepeni Lőrincz, melybül megérttettem a te jó egészségedet, kin Isten tudgya, szivem szerint örültem. Adgya az Ur Isten, hogy ennek utána is jó egészségednek állapotja felül hasonló jó hirt hallhassak. Én is, dicsértessék az Ur Isten, jó egészségben vagyok. Az mi az te panaszkodásodat illeti, hogy sok időtül fogván nem irtam volna, bizony én édes szerelmem, méltó volna panaszkodásod, ha gyakorta nem irtam volna; de Isten tudgya, hogy számát nem tudom az sok levélnek, az mennit irtam, csak azon csodálkozom, hogy kezekben nem jutottanak. Ne is véld én édes szivem az én hozzád való szerelmemet oly kicsinnek lenni, hogy rólad elfeledkezvén, gyakorta ne írnék. Most is azért nem akarám Chepenit késlelnem, hanem haza akartam bocsátanom, hogy tüle is megérthessed mind az itt való állapotot, s mind kedig magam egészsége felől értekezhessél tüle. Az mint tegnapelőtt megírtam vala, az tábor Drégeli Palánk alatt az nagy hideg miatt sokáig nem késheték, hanem el kellett ték oszlani. Tegnap indultunk el az táborbul. Drégelben és az Palánkban Nagy Ferenczet hattuk kapitányul, Szechenben Thonhauzert az viglessi kapitánt, Filekben Nyári Pált. Az több házakot is mind fő fő emberekre bízták. Tegnap ide jutottunk Füzes Gyarmattra, mely falu egy mélföld Lévához. Ma Isten segítségébül Barsra megyünk hálni. Holnap Komjatin hálunk, holnapután Tornóczra megyek, ott semit nem késsem, hanem két vagy három nap ott való dolgaimot elvégezvén, és az lovaimot megnyugatván, hozzád

mint én lelkemhez haza megyek, csak posta módon. Engedgye az Ur Isten, hogy egymást láthassuk nagy jó egészségben. Bánffi uram, az bátyád, és Révay uram szolgálát-jokat ajánlják. Miklós uram is komám, nagy jó néven vette tőled, és meg is szolgálja, hogy irtál az otthon valók egészségeik felől. Az Ur Istennek ajánljak . . .

Költ Füzes Gyarmathon 9. napján decembernek 1593

Hadd meg, édes szivem Chernanskinak én szómval, hogy éjjel külgjön Peklinára egynéhány drabantot, kik egy Andrej nevű Miklós uram komám zellérét, ki az gazdáját adgyon ütötte, megfogják, és addig, míg Isten haza viszen bennünket, hogy tartsák ott az várban vasban.

A te szerelmes urad és társod
Thurzo György.

LIV.

1593. Deczember 29.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna. Szerelmes lölköm csak ezt akarám tudtadra adnom, hogy az nagy szél miatt Isten tudgya csak minemő nagy kinnal vetekeheténk ide Urhanora; örömetst haza mentem volna, de gyalogon nem mehctek, lovam kedig nincsen. Azért édes szivem, én itt az lovakot megvárom, kérlek azért hadd meg Posgaynak, hogy annak ideiben induljon holnap. Engemet itt ✓

talál Urbanon az besztercei udvarbíró házánál. Ha illen nagy szél leszen, lehetetlen, hogy szálon mehessek, hanem szekerre kelletik költöznöm. Isetn legyen veled . . .

Költ Urbanon 29. decembris 1593.

Az te szerelmes urad,
Thuzo György.

LV.

1593. Deczember 31.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna szerelmes atyámfia. Én az kis viz miatt nem megyek, hanem csak rák módon mászok, Istennek hála mindazonáltal jó egészségben vagyok, kit Isten adgyon, hogy felőletek is hallhassak. Elunván az lassan való sétálást, itt Illaván szekerekre költözöm, talám Isten úgy adgya, hogy valamenire hamarébb járhatok. Ezt az levelet édes szerelmes atyámfia küld mingyárost késsedelem nélkül Liptóban Ujvárra Forgach Miklósnénak. Ha mi válaszom leszen, küld ide Ilavára kománknak Osztrozit uramnak, ő kegyelme énnékem megküldi; kérlek, hogy az levelet ne késleled, az választot is késsedelem nélkül küld ide Ilavára. Isten sokáig élteszen, mind fiunkal és leáninkal egyetemben.

Datum in Ilawa 31. decembris 1593.

Az te szerelmes urad,
Thurzo György.

LVI.

1594. Január 5.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . .
Noha sok számtalan dolgaim vannak, és azt az kevés időt is,
az mig ezt az levelet írák, csak alig kaphatám, kérlek édes
szivem megbocsáss énnékem, hogy sok szóval nem írhatok,
hanem rövideden azt írhatom, hogy, Istennek hála, jó egész-
ségben vagyok, adgya az Ur Isten, hogy egymás felől min-
denkor minden jó hirt hallhassunk. Ez jövő vasárnapra, ha
az Ur Isten egészségemet adgya, áltálám fogva otthon leszek.
Adgya az Ur Isten . . .

Ex Arwa 5. januarii 1594.

Az te szerelmes urad, ki ugy
szeret, mint életét és tulajdon magát
Thurzo György.

LVII.

1594. Január 6.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . .
Az te leveledet, szerelmes szivem vettem, melyből megértet-
tem jó egészségedet, kin szivem szerint örültem; én is, Isten-
nek kegyelmességéből jó egészségben vagyok. Hadban most
sohova nem megyünk, hanem főképen mostanában vagyom
disputálássom az kapitánál szolgálatom felől, hogy ha kel-
lessék-e még maradnom, vagy nem, mely dolgomot elvégez-

vén, azon leszek, hogy itt sokat ne késsem hiában, hanem alkalmatoságát látván haza megyek. Engedgye az Ur Isten . . . Datum in Ujvár 6. januarii 1594.

Az te szerelmes társod,
Thurzo György.

LVIII.

1594. Január 9.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Isten éltessen érette, én édes szívem, hogy rólam el nem feledkezhvén, ily gyakorlatosággal irsz egészséged felől; egyebet nem ígérhetek érette, hanem ha Isten egészségemet adgya, azon leszek, hogy haza menvén egy igen szép csókval aján-dékozhasalalak meg hozzám való jó szeretettedért. Én is, di-csértessék az Ur Isten, jó egészségben vagyok. Itt sokat nem késsem, hanem ez napokban ismeg haza megyek, miért-hogy mostansággal hadunk nem leszen. Adgya az megváltó élő Ur Isten . . .

Költ Tornóczon 8. januarii Anno 1594.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

LIX.

1594. Január 17.

Thurzo György Bethlenfalway, Árwa vármegyének fő ispánja és császár ő felsége lovas hadnagya etc. A ő szerelmes, tiszta szibül való házasságát az Nagyságos Czobor Erzsébet asszont Czobor szent mihálit úgy szereti, mint szintén ő magát, azaz mint szívét, lölkét és életit, kinek bizonságára adta ezt az ő czéduláját, keze irássával megerősítvén.

Költ Bichén 17. januarii 1594.

Georgius Thurzo.

LX.

1594. Február 7.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Szerelmes én édes szívem tegnap ide jüvén Tornóczra sokféle hírekre érkeztem, Istennek hála, jó egészségben, mert úgy mint ma menten kelletik mennem Ujvárbau; inkább hiszem, hogy táborban is kezdünk szállani. Azért édes szívem kérlek, hogy ez levél látván, mingyárost ird meg Árvára Horváth Istvánnak, hogy minden szerével jüttön jüjjön alá. Az két Dubovski is azonképen, Visnowski is és Chepeni Lőrincz mingyárost jüjenek alá; ha oly hirtelen szerszámot nem találunk, találunk itt szerszámot nekik. Az istenért éjjel nappal siessenek. Daniel is, ha ott vagyon, éjjel nappal siessen vissza. Az herczeget, Mátyás herczeget holnapra várják Nagy-

szombatban, Ferdinand herceget is Győrre várják. Az Isten adgya minden igyekezetünket minden jóra. Kérlek szerelmes szívem írj gyakorta egészségtek felől. Az Ur Isten . . .

Költ nagy sietséggel Tornóczon 7. februarii 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

LXI.

1594. Február 10.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Magam felől azt irhatom, hogy Istennek kegyelmességéből jó egészségben vagyok. Mostansággal szerelmes lölköm egyebet nem irhatok, hanem ez napokban török várát száljuk, kit Isten adgyon jó szerencsével véghez is vinnünk. Azért mikorra haza mehessek meg nem tudom irnom, hanem az kegyelmes Ur Isten adgya, hogy valamikor leszen, láthassuk egymást nagy jó egészségben. Im irtam egy levelet Gyurchanskinak és Frivaldskinak, hogy táborban való élést külgyenek, kérlek azért édes szívem, hogy te is külgy valami szép sajtocskákat és viasz gyertyát. Ha az Ur Isten békével megtérít az hadbul, azon lesznek, hogy az munkáért szépen megcsókoljalak. Az herczeg is, Mátyás herczeg ma ment Nagyszombatban, gondolom, hogy ő is együtt leszen velünk az táborban. Édes szívem imátkozál az Istennek én érettem, én is te éretted, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben. Péter uramot is kérjed, sőt ugyan temagad hidd hozzád, hogy ő is az egész községgel egyetemben könyörögjön az Ur Istennek, hogy szégyenitse meg az pogányokat, és adgyon győzedelmet az keresztyéneknek, kit

adgyon az Ur Isten az ő szent fiáért. Amen. Irj édes szivem, gyakorta énnékem, én is te néked édes szivem, hogy értvén egymásnak egészségünknek állapotját örülhessünk mindketten. Az kegyelmes élő Istennek ajánljak ...

Irtam Ujvárbán 10. februarii anno 1594.

Az te szerelmes társod és urad
Thurzo György.

LXII.

1594. Február 12.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna ... Nem türhetem, szerelmes lölköm, hogy gyakorlatossággal ne irjak egészségem felől, tudván azt, hogy kedved szerint cselekszem, ha gyakorta irok. Istennek hála én jó egészségben vagyok, és itt egyebet nem cselekedünk, hanem hadban készülünk, sokat sem késsünk, hanem elmegyünk, kit Isten adgyon minden jónkra. Szerelmes lölköm kérlek azon téged is, hogy énnékem gyakorta irj, mint és hogy vattok. Adgya az Ur Isten ...

Költ Tornóczon 11. februarii 1594.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

LXIII.

1594. Február 13.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Szerelmes szívem mai napon úgy mint 13. napján kelt leveledet vettem, melynek egyike költ 9. napján februárnak, az második 10. napján, melyből megértettem az te jó egészségedet, kit Isten tudgya, szívem szerint örültem. Értem panaszolkodásodot is szerelmes lölköm, hogy gyakorta nem írok, kérésedet is, hogy gyakorta irjak. Azért bizony édes szívem, számát sem tudom leveleimnek a menniszer és mennit irtam, Isten se adgya azt, miért hogy oka sincsen, hogy méltatlanul reád haragudgyam avagy ne írnék, mert nem oly kicsin az én tehozád való tiszta szíbüől való szerelmem, hogy rólad elfeledkezőn gyakorta ne írnék. Magam felől azért most is azt irhatom, hogy, Istennek hála, jó egészségben vagyok, az hadban váltig készülünk, ha időnk, vagy módunk volna dolgainkban, de ide az idő igen alkalmatlan és gonosz. Így lévén bizony édes szívem indulásunk felől kevés bizonyost irhatok, de itt semmiképen sokáig nem késhetünk, mindazonáltal azon leszek, hogy ha elindulunk mingyárást tudtadra adgyam, most kedig hogy haza nem mehetek én édes szerelmes lölköm semi idegenségre ne véljed, mert Isten bizonságom, hogy talám magad sem kívánhatod úgy haza való meneteletemet, mint én kívánom, hogy mennél hamarabb lehetne, láthatnálak, de miérthogy hazánknek megmaradásában és oltalmában áll a dolog, mind énnekem, mint teneked édes szívem békével kel szenvednünk.

Megadgya az Ur Isten, hogy is még hamar való nap egymást jó egészségben láthatjuk, kit engedgyen az Ur Isten az ő szent fiáért. Amen. Amen. Éltessen az Ur Isten...

Datum in Tornocz 13. februarii 1594.

Az te szerelmes urad,
Thurzo György.

LXIV.

1594. Február 14.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Noha csak tegnap is irtam, de ma is irnom akartam én édes szerelmes lölköm, mely irásomban noha nincsen mirül irnom, mindazonáltal egészségem felől azt irhatom, hogy, Istennek hála, jó egészségben vagyok. Mai napon megyünk Pálffi uramval Nagyszombatban az herczeghez, ott elvégezzük mint és hogy induljunk és hova. Isten adgya minden jónkra indulássunkat. Kérlek édes szivem, mond meg én szómval Gyurchanskynak, hogy az mirül irtam neki, hogy alá külgyön, késsedelem nélkül külgye alá, hogy ne valljunk vétket. Édes szivem az kegyelmes Ur Isten...

Datum Tornoczon 14. februarii 1594.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

LXV.

1594. Február 14.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Isten fogadgya én édes szivem, hogy gyakorta irsz egésséged felől, kívül bizonynyal esmerhetem hozzám való szeretettedet. Azért édes szivem, noha csak ezelőtt irtam egy levelet, mindazonáltal, hogy megmutassam, hogy én is bizony ugy szeretlek, mint tulajdon magamot, azért ugyan meg akarom veled unatnom sok írásimot, kit tudok édes szivem, hogy én tülem jó néven veszed. Édes szivem, én jó egészségben vagyok és vátig hadban készülünk. Isten adgya minden jóra hadra való indulássunkat, és adgya, hogy egymást láthassuk nagy jó egészségben és lakhassunk az házban sok esztendeig nagy vigan, és egymáshoz tiszta szibül való szeretetünkben. Amen. Amen.

Datum ex Tornocz 14. februarii 1594.

Az te szerelmes urad
Georgius Thurzo.

LXVI.

1594. Február 14.

Én édes szerelmes szivem miérthogy óránként, sőt minden szempillantásban eszemben forogsz, ezen órában hozának egy barátomtul valami szép körtvélt, édes lölköm azt jobb helre nem küldhettem, hanem édes szivem neked küldtem azban az kosárban, az kiben fánkot adtál volt, kérlek szerelmes atyámfia, hogy ne az ajándékot tekintsed, hanem az én hozzád való szibül szeretetemet és tülem vedd jó néven. Nagy Miklós szol-

gálatját ajánlja, és megszolgálja, hogy irtál az otthon valóknak egészségek felől, kér azon, hogy ezután is el ne feledkezzél róla, hanem írj nekik egészségek felől neki. Édes lölköm az Ur Istennek ajánljak.

Datum Tornoczon 14. februarii 1594.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

LXVII.

1594. Február 17.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Hogy Nagyszombatból Mátyás herczeg urunktól Pálffi urammal megjüvek, találám itt az szíjgyártómat, az ki megadá énnekem az te leveledet, melybül megértettem mind az te, s mind az én szerelmes kicsinim egészségét, kin bizony szívem szerint örültem ; adgya az Ur Isten, hogy ezután is hasonló jó híreket hallhassak felőletek. Magam felől szerelmes lölköm azt irhatom, hogy Istennek kegyelmeségebül jó egészségben vagyok, és óránként az hadban készülünk, az fejedelem is személe szerint együtt leszen velünk, ez jövő szombaton elindulunk, az Ur Isten álgya meg mind indulásunkat s mind igyekezetünket ; onnét is, szerelmes szívem azon leszek, hogy mennél gyakortabb lehet, irhassak mind az magam egészsége felől s mind kedig az hadnak állapotja felől, adgya Isten, hogy minden sok jó híreket irhassak. Amen.

Én édes szerelmes szívem ezen kérlek, se szíved meg ne kesseredgyék, sem pedig valami gonoszra ne magyarázzad. Gondolván az embernek állapotját minemű, hogy egy órában

egészséges, más órában kedig kimulik ez világbul. Tudván kedig azt, hogy én is ember vagyok, és nem tudom mely órában hivattatom én is az én Uram és Istenem eleiben, főképen il sok zürzavar és hadak között, akarván beneteket, ha mi magamnak is történnék, halálom után jó rendben hadnom, az mennél jobban tudtam, lelkem isméreti szerint irtam meg testamentumomat, mellet mester előtt is vallottam, a kinek egyikét te neked, mint az kivel egy vagyok, és az mellet ugy szeretek, mint tulajdon magamot, magam pecsétémvel megpecsételvén küldöttem, kérvén azon tégedet, mint énnékem, az mig élck, szerelmes atyámfát, hogy az te énhozzám való szeretetedért még engem Isten haza nem viszen meg ne nissad, hanem egy jó helen tartsad, hanem ha Isten halált bocsátana reám, kitül, Istent hiszem, hogy ő felsége megoltalmaz, akkor osztán megnithatod, kibül az én utolsó akaratomat megértheted. Gondolom, hogy az magad állapotodat is oly Isten szerint rendeltem, hogy ha halálom történnék is, de azután is jót mondasz édes szivem érette énnékem. Ezeket hiszem édes szivem, hogy hozzá tartod magadat. Megadgya mindazonáltal az kegyelmes Ur Isten, hogy nemcsak egy ideig, hanem sok esztendeig és vénsigünkig együtt megtart bennünket, és megáld, kit engedgyen az ur Isten. Édes szivem te is irj énnékem gyakorlatossággal jó egészséged felől, én is azon leszek, hogy mennél gyakrabban lehet, irhassak. Az Ur Istennek....

Datum Tornoczii 17. februrarii 1594.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

LXVIII.

1594. Február 18.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna. . . . Szerelmes lölköm megemlékeztén az te kérésedről, hogy gyakorta irjak, akaralak most is ez levelemvel meglátogatnom Magam egészsége felől azt irhatom, hogy, Istennek hála, nagy jó egészségben vagyok, kit Isten adgyon, hogy felőletek is hallhassak. Indulatunk felől azt irhatom, hogy ez jövő vasárnapon innét elindulunk. Az Ur Isten ő szent felsége álgya meg mind utunkat s mind kedig minden igyekezetünket. Ennek utána is én szerelmes szivem azon leszek, hogy valamikor alkalmatoságom leszen, hogy gyakorta irjak. Adgya Isten, hogy minden jót irhassak. Az én bizodalmas uram szerelmes öcsém, Revai András uram ezen órában ide hozzám érkezvén, ajánlja tiszta szíbul való atyafiui szolgálatját, és kér azon, hogy imágy Istent érette, hogy jühessen meg az hadbul nagy jó egészségben, és hogy adgyon az Ur Isten az után neki vagy egy szép leánt, vagy egy szép gazdag özvegy asszont. Azon kér, hogy ezért ispitálban is imádkoztasd az kuldosokat, mukájokat nem hadgya heában, ha Isten meghozza jó egészségben. Az Ur Isten . . . Datum ex Tornocz 18. februarii, 1594.

Ücsém uram Revai uram dolgát csak tréfában irtam

Az te szerelmes urad és társod,
Thurzo György.

LXIX.

1594. Február 20.

Köszönetemnek és magam ajánlássának utánna . . . Szerelmes én édes szívem Isten fogadgya, hogy gyakorta irsz énnekem egészségednek álapatja felől. Bizony életemben soha semmi kedvesb dolgom nem lehet, mint az, mikor egészséged felől jó hirt hallhatok. Én is, Istennek kegyelmességébül, jó egészségben vagyok, holnap indulunk el az táborban. Az Ur Isten adgya, hogy te is én lölköm én felőlem, és én is te felőletek sok jó hireket hallhassak. Most egyéb uj hirt semit nem irhatok. Azon leszek, hogy mennél gyakrabban lehet, irhassak. Az Ur Isten adgya, én szerelmes lölköm, hogy egymást nagy jó egészségben láthassuk. Giczi Pál uram megyen hozzád ez napokban mind felességestül, valami szolgáló leány asszont viszen hozzád, édes szívem fogadd mind jó kedvel s mind jó szálással, azonképen jó gazdálkodással légy neki. Az kegyelmes Ur Istennek, . . .

Datum in Thornocz 20. februarii, 1594.

Az te szerelmes urad,
Georgius Thurzo.

LXX.

1594. Február 23.

Köszönetemnek és magam ajánlássának utánna . . . Én édes szerelmes lölköm mai napon Ujvárbul való jüttemkort három leveledet vettem, mellekbül megértettem az te jó egész-

ségedet, kin bizony szívem szerint örültem. Az élő kegyelmes Ur Isten adgya, hogy sok jó esztendeiglen hasonló sok jó híreket hallhassak mind te felőled én édes szívem s mind az mi szerelmes kicsinkéink felől. Magam felől én édes lölköm azt irhatom, hogy, Istennek hála, jó egészségben vagyok; eddig elindultunk volna az táborban, de az nagy rettenetes fergeteg miatt sohova nem mehetünk, ki miatt emberek is holtanak. Az te kezeddél varrott ajándékokat, én édes lölköm, te tüled, mint én szívemtül nagy jó néven vettem. Az Ur Isten adgya, hogy sokat varrhass és küldhess. Az viasz gyergyát, apró sajtotcskákat és az kalácsokat, mint én édes sziventül, nagy jó néven vettem. Most édes szívem egyébrül nem irhatok, hanem kérlek, mint édes lölkömet, hogy semmi idegenségre ne magyarázzad, hogy most haza nem mehetek, mert bizony tiszta szibül látnálak imár egyszer édes szívem, de az országunknak megmaradássaért és jovaért mostanában itt alatt kellettik kénem. Hiszem azért édes szívem, hogy enni késséssemet semi gonoszra nem véled, megadgya az Ur Isten, hogy hamar egymást megláthatjuk nagy jó egészségben, kit engedgyen az Ur Isten az ő szent fiáért. Amen. Luchanskinak, csak neked kedved szerint szolgáljon, megengedtem az pénzt. Az Ur Istennek . . . Datum ex Thornocz 23. februarii, 1594.

Az te szerelmes urad,
Thurzo György.

Holnap imár az táborban elindulunk, azon leszek, hogy onnét is édes szívem gyakorta irhassak.

LXXI.

1594. Február 27.

Köszönetemnek és magam ajánlássának utánna . . . Dicsértessék az Ur Isten, én is jó egészségben vagyok. Ahon azon kérsz én szerelmes lölköm, hogy gyakorta irjak, azért én édes szívem meglátod, hogy azon leszek, hogy az mint ez ideig gyakorta irtam, ez után is gyakorta irhassak. Mostani álapatunk felől egyebet nem irhatok, hanem, hogy bizony elég gonosz időnk jár, mindazonáltal tegnap indítottuk el Léwárul az ágyukat, tizenkét faltörő ágyut és sok apró taraszkot. Az német mind lovag s mind gyalog igen gyűl. Az kapitán együtt velem tegnap estve nagy késsen jöttünk ide Koszmalra, ma az herczeg eleiben megyünk, ki ez éjjel Nitrán hált. Imár ez után semit nem késünk, hanem Isten segítségével elindulunk Nóg-rád felé, valamint adgya az Ur Isten az szerencsét, azon leszek édes lölköm, hogy tudtodra adgyam. Nem tudom édes szívem, ha megadták-e ez minap az embertül, az kitül az fűszerszámot küldtem volt, az én öreg pecsétémmel bepecsétlett egy öreg levelet küldtem volt, azért édes lölköm, kérlek, add tudtomra, ha kezedhez vetted-e, vagy nem? Most imár édes egyetlen egy szerelmes atyámfia nincsen mirül írnom, hanem ajánljak az én Uramnak és Istenemnek . . .

Költ hajnalban Koszmalt, 27. februarii, 1594.

Az te szerelmes urad,
Thurzo György.

LXXII.

1594. *Február 28.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Én édes szerelmes lölköm tegnapi napon irtam vala egy levelet, melyben irtam vala, hogy az fejdelemhez Pálffy uramval megyek Nitrára, azért ma onnét ide Léwára jüvén és az fejdelmet hozzánk ide Léwára várván, nem türhetem, én édes szívem, hogy itt Léwán lévén, levelem által meg ne látogattassalak. Magam felől azt irhatom, hogy Istennek kegyelmeségébül nagy jó egészségben vagyok, kit adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy felőletek is hallhassak. Kérlek én édes szívem, hogy te is irj énnékem gyakorta egészségtek felől, hogy értvén egészségteknek jó állapotját, Istennek hálát adván örülhessek rajta, kit adgya az kegyelmes Ur Isten az ő szent fiáért Amen. Isten legyen veletek.

Datum in Léwa 28. februarii 1594.

Édes atyámfia hadd meg Dinochanskinak, hogy az bichei várnak heazatjára való sindelnek vissele ugy gongyát, mint illik.

Az te szerelmes urad,
Thurzo György.

LXXIII.

1594. *Márczius 12.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Ide Léwára érkezvén ez emberemet nem akarám levelem nélkül hozzád bocsátanom. Magam egészsége felől azt irhatom, hogy

Istennek kegyelmességéből én jó egészségben vagyok. Hirt egyebet nem irhatok, hanem hogy az Ur Isten Nógrádot kezünkben adta. Hitre adta meg az török ez elmúlt csötörtökön. Az törököt békével bocsátták el, onnét még nem tudgyuk hova mennek. Én itt semit nem késhetem, hanem menten megyek Drégel felé, ott osztán az idő és az Isten megtanít, mihez tartsuk magunkat. Az Ur Isten adgya, hogy én is felőled én édes lölköm, te is én felőlem én édes szívem jó híreket hallhassunk egymás felől. Amen. Az kegyelmes Ur Istennek . . .

Datum Léván 12. martii, 1594.

Az te szerelmes társod
Georgius Thurzo.

LXXIV.

1594. Apríl 14.

Köszönetemnek és magam ajánlássának utánna . . . Jutván eszemben én szerelmes szívem az te kéréssed, hogy egészségem felől irjak, akarék most az szálásokról egészségem felől édes szívem írnom. Istennek hála én jó egészségben vagyok, Ujhelnél szállottam volt ki az szálóul és mentent mentem Ujvárbán, holott egyéb hirt nem hallhattam, hanem hogy az törököt igen megverték ismég ujonnan, mert mind Budára s mind Esztergamra szántalan sebes törököt visznek. Ha mily hireim lesznek ennek utánna édes szívem, tudtodra adom. Ma jöttem ismég ide Tornóczra Ujvárbul, hogy szintén az zálók (?) elérkeztenek. Isten segítségéből vagy holnap, vagy holnapután táborban megyünk Esztergam felé. Isten adgya édes szívem, hogy onnét is gyakorta irhassak egészségem fe-

löl. Téged is, édes szivem, kérlek, ird meg mindgyárást mint és hogy vagy, egy lovastul. Hiszem reá talál az hon az tábor leszen, csak Ujvárban menjen, ott megmondgyák, hon leszünk. Édes szivem még is kérlek, irj mindgyárást mint és hogy vatok, mert bizony csak alig várom, hogy valami jó hirt hallhassak felőletek, kit adgyon Isten, hogy hamar legyen. Amen. Amen. Az kegyelmes Ur Istennek. . .

Irtam sietséggel Tornoczon 14. aprilis, 1594.

Az te szerelmes urad,
Thurzo György.

LXXV.

1594. April 18.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Noha szerelmes lölköm most nincsen mirül irnom, mindazonáltal megemlékezvén az te kérésedről, hogy gyakorta irjak, akarván ezzel is az én tehozzád szibül való szeretetemet megmutatnom, csak magam egészsége felől is akarok irnom. Én azért, Istennek legyen nagy hála, jó egészségben vagyok. Ez ideig azért nem indulhattunk el, hogy még az saxoniai had el nem érkezett volt, hanem holnap vagy holnapután általam fogva elindulunk. Az Ur Isten adgya, hogy onnét is gyakorta irhassak egészségem felől és egyéb jó hírek felől is. Kérlek én édes szivem téged is, hogy irj gyakorta egészségtek felől. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy felőletek minden jó híreket hallhassak. Az kegyelmes Ur Istennek...

Datum ex Thornocz 18. aprilis, 1594.

Az te szerelmes urad,
Thurzo György.

LXXVI.

1594. April 19.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . En édes lölköm az te kérésedért én gyakorta irok. Azért most is módomban levén az levél elküldésben, írni akarék. Egészségem felől azért azt irhatom, hogy Istennek hála, jó egészségben vagyok. Holnap általam fogva elindulunk és Bajchnál, mel falu Ujvárhoz egy mélföld, Esztergam felé szálunk táborban. onnét osztán, ott minnyájan egybe gyűlvén Esztergam alá megyünk. Az Ur Isten álgya meg mind indulásunkat s mind igyekezetünket, és adgya, hogy sok jó hireket irhassak. Te is, édes szivem irhass gyakorta minden jót egészségted felől. Az Ur Isten . . . Irtam Tornoczon 19. aprilis, 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

LXXVII.

1594. April 22.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Az te leveledet az minemő örömmel olvastam, bizony nem hogy megirhatnám, de sőt meg sem mondhatnám. Az Ur Isten adgya, hogy ez után is hasonló sok jó hireket hallhassak felőled én édes lölköm. Az förödést az Ur Isten adgya nagy jó egészségedre. Én is, Istennek hála, nagy jó egészségben vagyok, és imár itt Bajchnál táborban szálottunk. Ma Komáromban megyek Pálffy uramval az fejedelemhez. Itt elég sokan vagyunk,

még többeket várunk, az jövő hétfőre gondolom, hogy megszálljuk Esztergamot. Az Ur Isten adgya jó szerencsével véghez vinnünk. Amen. Mihent érkezik az Péter, édes szivem külgy mingyárust mást lovon leveleddel, és ird meg mint és hogy vagy, mert bizony édes lölköm, azt kívánnám, hogy minden órában hallhatnék jó hirt felőletek. Sógor uram szolgálatját izené mint szerelmes asszonyának hugának. Adgya az Ur Isten...

Irtam Bajchnál való táborban 22. aprilis, 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

LXXVIII.

1594. April 23.

Köszönetemnek és magam ajánlásának . . . Noha szerelmes lölköm csak tegnap irtam egészségem felől és álapatunk felől, mindazonáltal most is nem türhetem, hogy ujonnan ismég egészségem felől ne irjak. Én azért Istennek hála, az mint tegnap is ide Komáromban Pálffi urammal való indulássomról irtam vala, mindnyájan Komáromban jó egészségben jutottunk. Az herczeget itt nem találtuk, noha azt irtam volt, hogy még tegnap itt leszen az gályákkal, hajókkal és sajkákkal, de még ez ideig is nem érkezett el. Hogy il késsen jár, elég nehézségünkre vagyon, noha óránkint várjuk, mihent érkezik, nem késsünk, hanem mingyárust Esztergam alá indulunk; valamint Isten ott rendeli szerencsénket, én édes szivem, késedelem nélkül

tudtodra adom, ha Isten jó egészséget ad. Azért édes lölköm, én felőlem sokat ne gondolkodgyál, se kedig én érettem ne bánkodgyál, mert bizony most is jó egészségben vagyok. Az Ur Isten ennek utána is azon jó egészségben megtart, csak az te imádságodért is, és megadgya azt, hogy egymást nagy jó egészségben meglátjuk, kit adgyon Isten, hogy legyen az ő szent fiáért. Amen. Énnékem kedig édes szívem kedvesb dolgot soha nem mivelhetsz, hanem hogy ha egészséged felől irsz, mert az világon bizony soha nagyobb örömem nem lehet, mint hogy ha egészséged felől jó hirt hallhatok Éltessen az Isten . . .

Irtam Komáromban 23. aprilis, 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

LXXIX.

1594. *Ápríl 27.*

Köszönetemnek s magam ajánlássának utánna Szerelmes atyámfia akarván kérésednek eleget tennem, most az levelemvel akarálak meglátogatnom. Magam egészsége felől azt irhatom, hogy az Ur Isten kegyelmes jó akaratjából jó egészségben vagyok, mely jó hirt adgya az Ur Isten, hogy felüled is, én édes szerelmes lölköm, hamar való nap hallhassak. Az itt való álapat is, Istennek neve dicsértessék, jó álapatban vagyon. Az fejedelem elérkezett, és az Dunán igen szép gályát hozott vele, még hatot hoznak, ő maga itt Komáromban vagyon, mi tegnap indultunk bajchi táborból, és szállottunk innét az Dunán, ma tul szállunk; az fejedelem

is mezőben száll. Zrini uramot és Nadasdit oda várjuk, és ha azok elérkeznek, mentent megyünk Esztergam alá. Az Ur Isten álgya meg utunkat. Téged kedig én édes szerelmes szívem tartson meg ő szent felsége . . .

Datum az komáromi Szent Miklósnál való táborban 27. aprilis 1594.

Sógor uram szolgálatját írja, ha az Ur Isten jó egészséget ad, és az had leszáll, velem egyetemben felmegyen és meglátogat, kit Isten adgya, hogy hamar legyen és jó egészségben. Ha engem szeretsz édes szívem, írj gyakorta egészséged felől.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

LXXX.

1594. April 29.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Szerelmes én édes szívem, noha imár ugyan sok levelet irtam ez napokban, mindazonáltal valahon kit értek hogy afelé megyen, nem türhetem, hogy ne írnék mégis, ha nem egyebet, mégis hogy egészségem álapatja felől bizonyossá tegyelek, hogy ezzel is megmutassam, hogy az te kérésedrül el nem feledkezem, hanem fogadássomnak eleget akarok tennem. Azért édes szívem én felőlem sokat ne gondolkodgyál. Az mely Isten egyben szerzett bennönket, azon Isten az ő szent fiáért megadgya, hogy egymást meglátjuk nagy vigan és jó egészségben. Én édes szívem kérlek, hogy te is írj gyakorta

egészséged felől, mint és hogy vattok, hogy értvén egészségedet, én is örülhessek rajta. Az Ur Isten adgya . . .

Irtam az táborban Komáromnak innét, 29. aprilis, 1594.

Diochanski az drabantokra szegyen ismeg pénzt ez jüvendő hóra, minden két portátul egy drabantra, és készen tartsa, hogy ha szükség leszen alá küldhesse; Arvára és Litavára is megírja, hogy chez tartsák magokat.

Az te szerelmes urad,
Thurzo György.

LXXXI.

1594. April 30.

Köszönetemnek és magam ajánlássának utánna . . . Nagy jó néven vettem én szerelmes szivem, hogy il gyakorta irsz egészséged felől, bizony ez világon én nékem soha semmi kedvesb nem lehet, mint az mikor egészséged felől jó hirt hallhatok. Kérlek én édes lölköm, ez után is irj gyakorta énfénekem, főképen az magad egészsége felől. Én is Istennek kegyelmességéből nagy jó egészségben vagyok. Az itt való állapot felől egyebet nem irhatok, hanem ha Isten egészségünket adgya, ez jövő hétfőn elindulunk Esztergam alá. Az Ur Isten álgya meg utunkat. Berint hogy az alföldiek meg vették, és hogy most Hatvan alatt vannak, tegnap megírtam. Az bátyá dszolgálatját ajánlja, mint szerelmes asszonyának hugának. Az Ur Istenért kérlek édes lölköm, hogy énérettem sokat se gondolkodgyál, se bánkódgyál. Lám valahon mi ur vagyon Magyarországban

azok mind itt vannak, még az betegesse is ide hozatta magát, úgy mint Lichtistajna uram. Sok asszony vagyon azért én édes szívem, ki most ura nélkül vagyon, nemcsak te magad. Jól adgya meg az Ur Isten, és jó egészségben az te szibül való könyörgéssedet meghallván ő szent felsége, ismég haza viszen és megadgya azt, hogy az mely jó egészségben otthon hattalak, azon jó egészségben ismég meglátlak, kit adgyon az Ur Isten az ő szent fiáért. Komám Miklós uram meg szolgálja, hogy irtál az háza népe egészsége felől. Az Ur Isten éltesen.

Irtam Komáromnak innét való táborban 30. aprilis, 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Bánffi János szolgálói, mintegy tizenhat lóval mentek volt csatára, azok közül egynéhányan elvesztenek szegények.

LXXXII.

1594. Május 5.

Köszönetemnek és az én tehozzád való tiszta szibül szerelmemnek utánna ... Akarván szerelmes szívem az itt való álapatot tudtodra adnom, Bánffi uram bátyám embere találkoztván. Azért szerelmes lölköm magam egészsége felől azt irhatom, hogy, Istenek neve dicsértessék, nagy jó egészségben vagyok. Adgya az Ur Isten az ő szent fiáért, hogy felőletek is, édes szívem, hassonló jó hirt hallhassak. Ez elmúlt vasárnapon az Ur Isten az alföldieknek il szerencsét adott, hogy Berint megszállván és megvevén, Hatvan alá mentenek volt,

mellet hogy megszállottak, az budai bassa, az begler bék és temesvári bassa mentenek volt Hatvannak segítségére, ott erősen megvittak és az törököt igen megverték, két ezerig vesztének, az begler bék és az budai bassa sebessek, az temesvári bassának fejét vették. Így az Ur Isten az ő szent fiáért nagy jó szerencsével látogatta meg az alföldieket, ehez képest mi is bizvasban jöttünk ide Esztergam alá. Tegnap szállottuk meg, ma viszik az álgyukat az sánczban alája, nyolczvan öreg faltörő ágyút. Noha igen erős az vár és igen keményen tartják magokat, mindazonáltal hiszszük Istent, hogy ke-zónkben adgya az Ur Isten, miérthogy az budai bassa is meg-veretett, és sohonnét semi bizodalmok nincsen. Ha az Ur is-ten kézben adgya, mindgyárást tudtodra adom. Az mieink erősen csatáznak, és az sok eleven törököt és fejet hozton hoz-zák. Itt valahon ki fő ember vagyon, ur, nemes ember, az be-tegektül megválva, mind itt vannak, szántalan sok fegyveres és nemes gyalog ; ha az alföldiekkal egyben jutunk, retenetes nagy hatalmas tábor és megmondhatatlan sok nép leszen. Az Ur Isten az ő szent fiáért legyen minnyájunkkal és verje meg az pogányokat, kik őtet nem esmerik. Én felőlem, szerelmes lölköm semit ne gondolkodgyál, csak az Ur Isten éltesen té-gedet és tartson meg jó egészségben. Az te imádságodért meg-tart engemet is teneked ő szent felsége és megadgya, hogy egy-mást nagy vigan és örömmel jó egészségben meglátjuk. Banffi uramval megbékélettem igen jól és szeretettel vagyunk egy-máshoz, mint szintén azelőtt szolgálatját ajánlja, mint bizo-dalmas asszonyának hugának. Az bátyád is szolgálatját iratja velem. Az Ur Istenek ajánljak . . . Irtam az Esztergam vára alatt való táborban 5. mai, 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Édes szivem irj gyakorta egészséged felől, mint és hogy vagy. Dersffi uram és asszonyom anyám mint vannak, azt is ird meg én édes lölköm.

LXXXIII.

1594. Május 7.

Köszönetemnek és magam ajánlássának utánna . . . Nem türhetem, hogy az te énhozzám való szeretetedért gyakorlatossággal ne irjak mind magam egészsége felől, s mind kedig az itt való álapat felől. Magam egészsége felől azért édes szivem egyebet nem irhatok, hanem dicsértessék az Ur Isten, én jó egészségben vagyok. Adgya az Ur Isten, hogy felőled is hasonlő jó hirt hallhassak. Esztergam várát erősen lötetjük, de még egy ideig nehezen vehetjük meg; mindazonáltal jó az Ur Isten és kezünkben adgya. Tegnap az várbul az sánczban az mieinkre ütöttek az törökök, mind mi közülünk, s mind az törökök között egynehány esett el. Ma ismeg oly hírünk jüve, hogy az budai bassa minden népével Budárul elindult. Imár nem tudgyuk, ha reánk jün-e, vagy az alföldiekre, kik meg Hatvan alatt voltanak; valahova jünek, hiszszük Istent, hogy ő szent felsége megszégyeníti őket. Az minapi Hatvan alatt való harczban bizonyossan végére mentünk, hogy három ezer töröknél több veszett, de az temesvári bassa ott sem volt, hanem az gyulai béknek vették fejét, mi közülünk egy urfi veszett, kinek Keglowith volt neve. Báthory István, Káthai Mihály és Ballassi Ferencz sebessek. Most én édes szivem egyéb hireket nem irhatok. Adgya az Ur Isten, hogy ezután hallhassak sok jó hireket, melleket teneked is megirván, te is, édes lölköm, jó szivvel és örömmel olvashassad, kit adgyon az Ur Isten az

ő szent fiaért. Nem tudom én édes szivem és én édes lölköm, hogy semit nem irsz, nem tudom mint és hogy vattok, kin menni bánatban és gondolatban vagyok, csak az egy Isten látja. Én édes szerelmes szép szivem, ha szeretsz, irj gyakorta énnékem, ne legyek enni sok gondolatban felőled. Az udvarbirónak hadd meg én szómval, hogy az gyalogoknak mind Árvából, Litawáruul és Bichérül külgyenek pénzt, mert mind az vármegyék még egy holnapig megmaradtanak szállón; külgjön valami eleven tyúkot, ludat, zabot is, egyébféle élést bár ne külgjön; külgjön valami sert is, de jó komlós legyen, hogy meg ne eczetessédjék. Ha az Ur Isten egészségemet adgya azon leszek, hogy ha Isten Esztergamot kézben adgya, egy-néhány napra haza mehessek és meglátogassalak. Az drabantot, az ki az levelet megviszi, külgye vissza Gyurchanski, avagy mást külgjön helette, külgjön valami száras csizmákat is, lám vagyon készen az csizmaziánál. Éltessen, álgyon és jó egészségben megtartson az kegyelmes Ur Isten. . . . Datum Esztergam alatt való táborban, 7. mai, 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzó György.

LXXXIV.

1594. Május 7.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna. . . . Az én tiszta szibül való hozzád szerelmem arra készerít, hogy ha lehetne minden szempillantásban írnék. Azért most is egyebet nem írhatok, hanem az mint tegnap is irtam, dicsértessék az Ur Isten, nagy jó egészségben vagyok. Az esztergami várát

erősen lőtetjük, még egyszer sem volt jobb módgyával az megszálás, mint most, az Ur Isten szerencséltesse igyekezetünket. Én édes szivem most egyéb ujságot nem küldhettem, hanem egynehány szem cseresnét küldtem. Adgya az Ur Isten, hogy egészséggel elkölthessed. Uramnak komámuak és asszonyomnak anyámnak ajánljad én szómval szolgál'atomat. Kérlek én édes lölköm irj te is gyakorta énnékem. Adgya az Ur Isten, hogy mindketten egymás felől minden jó hirt hallhassunk. Éltessen az Ur Isten. . . Datum ex castris ad Strigionium 7. mai, 1594.

A te szerelmes urad
Thurzo György.

LXXXV.

1594. Május 8.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Discsértessék az Ur Isten, én is jó egészségben vagyok. Esztergam várát még ez ideig meg nem vehettük, az törökök igen keményen tartják magokat. Tegnap mentek volt ostromnak az várnak, az mieinkben is egynehányan elhullának és sokan megis sebessédének, de az törökökben két annian vesztenek, de még is meg nem veheténk. Az várát is mindenestül megégeténk; hiszem Istent, hogy második vagy harmadik ustromban kezünkbe adgya az Ur Isten, kit adgyon Isten az ő szent fiáért. Hogy komám uram asszonyomval anyámvval egyetemben felgyűttenek Teplára, azon bizony igen örültem, mert tudom, hogy magad egyedül lévén, én nálam nélkül minemű bánatban voltál, de így imár miérthogy az Ur Isten felhozta asszonyomot anyámot, könnyebben szenvedheted az én otthon való nem

létemet; kérlek azért szerelmes szívem, hogy asszonyomat anyámat kérjed, hogy jűjön hozzád Bichére, és tűled el ne távozzék, kit én, ha élek, ő kegyelmének, mint bizodalmas asszonyomnak anyámnak meg szolgálók. Irtam komám uramnak és asszonyomnak anyámnak két levelet, kérlek édes lölköm avagy megadd, avagy küldd meg ő kegyelmeknek. Most imár egyébrűl nem írhatok, hanem csak azon kérlek, mint énnékem szerelmes én édes szívemet, írj gyakorta énnékem egészséged felől, hogy értvén egészségednek jó állapotját, én is Istennek hálát adván örűlhessek rajta. Bizony szerelmes én édes lölköm azon voltam, hogy itt a táborban valami ujságot vegyek és ajándékon neked külgym, de miérthogy itt szerét nem tehettem, az minemő réz pénzzel fizettenek, abban 50 küldöttem, végy nyárra való egy szoknyát magadnak, és viseld meg érettem jó egészséggel. Én felőlem kedig én édes szerelmes szívem se sokat ne gondoskodgyál, se érettem ne bánkódgyál, miérthogy sok egyéb főur, kik fők Magyarországbán, mind itt vannak és azok is országunknak il szükségében feleségeket elhatták. Más az, jó az Ur Isten és meghallgatja az ő hiveinek könyörgéseket, az minthogy én kérem ő szent felségét, hogy láthassalak jó egészségbén, azonképen tudom, hogy te is azon kéred ő szent felségét. Megadgya azért az mi Urunk és Istenűnk azt, az miért őneki könyörgűnk, és az, mit ő szent felségétől kívánunk; kit adgyon a mi Urunk és Istenűnk az ő szent fiaért. Amen. Az kegyelmes Ur Istennek ajánlak ... Irtam Esztergom alatt való táborban 8. mai, 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Szolgálatomat, szívem szerint való jó akaratbűl irom és ajánlom kegyelmednek. Az Ur Istentűl minden kívánta jókat kívánok kegyelmednek. És hogy azt ne vélhesse kegyelmed én

felőlem, hogy én kegyelmed felől elfeledkeztem volna, irom ezt kegyelmednek, mert én az kegyelmed atyafia és szolgálja most is ugyanaz vagyok, az ki azelőtt voltam és én velem szolgáltasson kegyelmed, szivem szerint szolgállok kegyelmednek.

Az kegyelmed bátyja és szolgálja

Michael Czobor.

Sógor uram itt vala nálam, hogy ezt a levelet írá, nagy szeretettel emlékezek felőled és ahozképest írâ ez egynehány szót ez levelemben. Azt mondgya, hogy ha Isten egészséget ad neki, én velem egyetemben feljû és meglátogat, kît adgyon Isten, hogy lehessen nagy jó egészségben. Amen.

LXXXVI.

1594. Május 10.

Köszönetemnek és magam ajánlássának utánna . . . Dicsértessék az Ur Istennek az ő szent neve, én jó egészségben vagyok. Noha csak nem régen is irtam egy levelet, mindazonáltal hogy ezzel is megmutassam az én tehozzád való szerelmemet, az szállássokat levelem nélkül hozzád nem akartam bocsátanom. Az esztergami nagy várást, mely kövel volt kerítve, az Ur Isten ez éjjel adta kezünkben, egy felől ustromlották, más felől egy kis kapun az ráczok az mi feleinket bocsátton bocsátták, és ugy adta osztán az Ur Isten kezünkben, az benne való törököket mind levágták ; hiszem az Ur Istent, hogy imár az várat sem tarthatják meg, hanem azt is kezünkben adgya ő szent felsége. Ha az leszen, azt is mingyárást tudtodra adom. Most imár én szerelmes szivem egyebet nem

irhatok, hanem téged is kérlek, mint szerelmes én édes atyámfiát, hogy te is irj gyakorta énnékem egészséged felől. Most én édes lölköm egyéb ujságot nem küldhettem, hanem valami narancsot, gesztenyét és konfejtet küldöttem. Az Ur Isten adgya, hogy egészségben elköltthessed. Az én szerelmes és bizodalmas asszonyomnak anyámnak ajánljad én szómval tiszta való éltenuiglen fiui szolgálatomat. Éltessen az kegyelmes Ur Isten . . . Datum az Esztergam alatt való táborban 10. mai, 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Imár megírtam vala szerelmes lölköm az levelet, hogy érkezék ez táborban az hir, hogy az Ur Isten az ő szent fiáért ugy megáldott, hogy az alföldiek Berint megvették, Hatvan alá mentek, hiszszük Istent, hogy ott is jó szerencsével meglátogat bennünket; méltó azért szerelmes szívem, ezen Istennek hálát adgyatok és kérjétek ő szent felségét, hogy ez után is hasonló jó hire szerencsével áldgyon meg bennünket, hogy én is édes lölköm ez után is hasonló jó hireket irhassak. Adgya azt az Ur Isten az ő szent fiáért Amen. Amen.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Post scripta. Szerelmes lölköm, az én édes kis Jankómnak most egyéb ajándékot nem küldhettem, hanem három pár köttött kapezácskát küldtem. Engedgye az Ur Isten, hogy megszolgálhassa és visselhesse nagy jó egészségben, láthatam is mind ötöt s mind téged én édes szívem nagy jó egészségben benneteket, mind az többivel egyetemben. Én ezen órában indulok el, az kegyelmes Ur Isten adgya, hogy láthatalak benneteket nagy jó egészségben. Ajálván mind magamot s mind beneteket az kegyelmes Istenek.

LXXXVII.

1594. Május 14.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Az mint tegnap is megírtam, én, dicsértessék az Ur Isten, nagy jó egészségben vagyok. Hireink egyebek nincsenek, hanem az mellekről az előtt írtam ; de mindazonáltal, hogy én édes szerelmes egyetlenegy szívem megismerhessed, hogy bizony tiszta szíbul szeretlek, ez levelem által akarálak meglátogatnom, semire inkább nem kérvén, hanem hogy egészségednek álapatja felől írj gyakorta énnékem, hogy én is értvén az te jó egészségedet, dicsérhessem az én Uramot és Istencmet, hálákot adván ő szent felségének hozzám megmutatott kegyelmeségéért, kit hiszek, hogy az én hozzám való szeretetédért meg is cselekeszed. Az Ur Isten éltesse. . . Datum ex castris ad Strigonium positis 14. mai, 1594.

Az te szerelmes urad.

Thurzo György.

LXXXVIII.

1594. Május 14.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Dicsértessék az Ur Istennek az ő szent neve, én jó egészségben vagyok. Az itt való álapat felől azt irhatom, hogy az honnét az falt megtörték volt, semiképen ustromnak onnét nem mehetni, hanem ma más felől kezdték imár törni, noha az nagy város, Istennek hála, kezünknel vagyon, de mindazonáltal az török igen keményen tartja magát, bizony azt vélem, hogy

még egy ideig megtartják. Az Ur Isten adgyon imár módot benne, szerencséltesse dolgainkat és adgya kezünkben. Amen. Az török gyakorta üt ki az sánczra, az német uraim, még oda sem érkeznek, török uraim, mingyárust elfutnak; hanem imár magyar gyalogot kellett vinni az sánczban, kik most is inkább tudgyák oltalmazni az sánczot, hogy nem mint az németek. Ő felsége herczeg urunk gyűlést hirdet ez jüvő hónap első napjára, valahon az táborban leszünk, ott leszen az gyülekezet. Az alföldiek is erősen vitatják Hatvant, de még azok sem vehették meg. Ha mi egyéb hireim lesznek szerelmes én édes lölköm, azon leszek, hogy tudtodra agyam. Kérlek édes szivem az árvai viceispánnak küldd meg az én leveletem az ő felsége parancsolatjával egyetemben, Gyurchanskinak is mondd meg, hogy az drabantoknak való pénzt mind az három jószágból késsedelem nélkül külgye meg, minden két portától vegyen egy gyalogra való pénzt. Most imár egyébrül nincsen mirül irnom, hanem kérlek én édes szerelmes szivem írj gyakorta egészséged felől, mert ez világon nincsen kedvesebb dolgom, mint az mikor egészséged felől gyakorlatossággal jó hirt hallhatok. Adgya az Ur Isten, hogy sok esztendeig és gyakorlatossággal hallhassak sok jó híret felőletek, és ti is mi felőlünk. Éltessen az kegyelmes Ur Isten . . Datum az Esztergam alatt való táborbul 14. mai 1594.

Sógor uram jó egészségben vagyon, mind teneked, s mind asszonyomnak anyámnak szolgálatját ajánlja. Én szómval is, édes szivem mondd asszonyomnak éltémiglen való szolgálatomat, mint énnékem bizodalmas és szerelmes asszonyomnak és anyámnak. Adgya az Ur Isten, hogy mind ő kegyelmét, mind téged, én édes lölköm láthassalak nagy jó egészségben.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

LXXXIX.

1594. Május 16.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Discsértéssék az Ur Istennek az ő szent neve, én jó egészségben vagyok, adgya az Ur Isten, hogy felöletek is hassonló jó hireket hallhassak. Hogy egészséged felől gyakorta irsz énnékem, az minemő örömem vagyon rajta, és mennire kedves dolgot cselekeszel, azt bizony ingyen meg sem tudnám mondanom, nemhogy megirnom. Kérlek én édes lölköm azt a jó akaratot az írásbul ezután se hadd el, hanem irj gyakorlatosággal, én is azon leszek, hogy mennél gyakrabban lehet, irhassak. Az várat még meg nem vehettük. Az alföldiek sem vehették meg Hatvant. Az Ur Isten segítséggel legyen mind nekünk s mind az alföldieknek, hogy az pogányok is megesmerhessék, hogy ő az mi Istenünk. Ha mi oly jó szerencsével látogat meg benünket az Ur Isten, azon leszek, hogy késsedelem nélkül tudtodra adgyam. Az én bizodalmas uramnak komámnak és asszonyomnak anyámnak ajánljad én szómval tiszta szibül való szolgáltatomat. Sógor uram is jó egészségben vagyon, szolgálatját ajánlja. Éltessen az Ur Isten . . . Datum az Esztergam alatt való táborbul 16. mai 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

XC.

1594. Május 20.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna.... Dicsértessék az Ur Istennek az ő szent neve, hogy jó egészségben vattok; adgya az Ur Isten, hogy sok esztendeiglen az magad egészsége felől hassonló sokszor való jó hireket irhass. Az magam egészsége felől azt irhatom, hogy, dicsértessék az Ur Isten, jó egészségben vagyok. Az Ur Isten ez elmúlt hétfőn atta kezünkben az új kastélt, mellet az törökök az Szent-Tamás hegyen csináltak volt. Tegnap ismét az második városnak, holott az víz vár vagyon, mentünk vala ustromnak. Pálffi uram is jelen volt. Bizony soha életemben én is nagyobb szerencsén nem voltam, mert ezer puskánál, szakalosnál és taraszknál többet lőttek hozzám. Az ustromrul az német gyalog futamodt volt meg, mind bal kéz felől, s mind jobb kéz felől sok ember hulott el mellettem, de mégis az Ur Isten az ő szent fiáért, és az te szibül való könyörgéssedet meghallgatván, engem békével és jó egészséggel meghozza; ő felségének egy fő ember német hadnagyának Kurcznak az lábát lőtték által. Balassi Bálint is sebes, Tapolchani János is. Bizony édes lölköm, ha tegnap meg nem ölte, imár egy ideig bár ne félt, megadgya az Ur Isten, hogy az te kívánságod szerint egymást meglátjuk nagy jó egészségben. Mi állapotban leszen ez után is itt az dolog, azon leszek, hogy megírom; kérek téged is édes szivem, hogy gyakorta írj énnékem. Szakach Bálintot haza bocsáttam hozzád, hogy legyen mégis, édes szivem, ki kedved szerint főzni. Most édes lölköm egyéb ajándékot nem küldhettem, hanem valami habarniczát és narancsot küldöttem, ne nizz édes szivem az ajándéknak kicsin voltát, hanem hogy tiszta szibül való szerelmemből küldöttem, és tülem,

mint szerelmes uradtul, vedd jó néven. Adgya az Ur Isten, hogy gyakorta küldhessek ajándékot és láthassuk egymást...

Datum az Esztergam alatt való táborban 20. mai 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Bátyám uram Zrini uram szolgálatját iratja velem, ő küldte az habarniczát neked hat kötéssel, a két kötéssel küld édes szívem asszonyomnak anyámnak az én levelemmel egyetemben. Azt hagyja irnom Zrini uram, hogy ha medve epét nem küldesz neki, ő sem küld habarniczát. Azért, kérlek édes szívem, hogy afféle epét kerestess és külgý énnékem.

XCI.

1594. Május 22.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Dicsértessék az ő szent neve az én Uramnak és Istenemnek, én jó egészségben vagyok. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy felöletek is hassonló jó hireket hallhassak. Jutván eszemben az te sokszor való kérészed, hogy gyakorta irjak, nem türhetem, hogy most is, módóm lévén az levél elküldéssében, ne irjak. Az itt való állapot most ebben vagyon. Az csötörtöki ustrom után az várat az fejedelem igen megtörtettette sok álgyuval, imár holnapi napon mennek ismég az ustromnak. Az Ur Isten szerencséltesse az keresztyén népet

és adgyon diadalmat nekik, valamint járnak az ustromon
ningyarást megírom. Az Ur Isten sokáig éltesse...

Datum Esztergam alatt való táborban 22. mai 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Uramnak komámnak és asszonyomnak anyámnak, kérlek
édes szívem, mondd szolgálatomat.

XCII.

1594. Május 23.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Hogy
leveled által gyakorta meglátogatsz, hála legyen az Ur Isten-
nek, kin bizony szívem szerint örülök. Én is, dicsértessék az
Ur Isten, mostansággal nagy jó egészségben vagyok. Az vár
megvétele felől azt írhatom, hogy tegnap éjjel mentek volt az
németek ustromra az kisebbik esztergami városnak, kit víz-
várnak is hínak, holott szegényekben sokan vesztenek, sokan
sebesedtenek is, de az várost meg nem vehették. Tegnap is
még reggel az magyar ment ustromnak, azokban is bizony ele-
gen vesztenek, sokan sebesedtenek, de semiképen az várost
meg nem vehették. Az Ur Isten legyen ő szent felsége velünk,
és adgyon az ő szent fiáért győzedelmet az pogányokon. Én
édes szerelmes szívem, engemet semitül ne félts, mert az Ur
Isten mind az te s mind az több sok keresztyén szíbul való
imádságát meghallgatja, és te éretted engemet megtart nagy
jó egészségben, meg is adgya, hogy egymást megláthatjuk nagy
jó egészségben. Én kedig most édes lölköm egyébre nem kér-

lek, hanem csak azon, hogy mennél gyakrabban lehet, írj én-
nékem az te jó egészséged felől, hogy értvén egészségedet,
Istenemnek hálákot adván, örülhessek rajta. Én is azon le-
szek, hogy gyakorta irhassak. Most kedig, akarván azzal is te
hozzád való szibül szerelmemet megmutatnom, egyéb ajándé-
kot nem küldhettem, hanem három hível kesst(?)küldöttem; édes
lőlköm, kérlek azon, hogy tülem, mint szerelmes uradtul vedd
jó néven és viseld meg egészségemért. Sógorom Czobor Mihály
uram jó egészségben vagyon, uramnak komámnak, asszonyom-
nak anyámnak és neked is szolgálatját ajánlja. Én szómval is
kérlek mondd mind uramnak s mind asszonyomnak tiszta szí-
bül való szolgálatomat. Éltessen az kegyelmes Ur Isten . . .

Költ Esztergam alatt való táborban, az Duna mellett,
23. mai 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

XCIII.

1594. Május 24.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna Sze-
relmes én édes atyámfia vettem az te leveledet, az kibül meg-
érttettem az Dersffi uram, az én bizodalmas uram és komám,
azonképen asszonyom anyám keserűségét, hogy az kis fiok
megbetegedvén halálra fekünnék. Skrabak Mihál irt levelébül
osztán megérttettem, hogy az Ur Isten kivette volna ez világ-
bul, mellet Gyurchanski az te leveleddel küldött énnékem.
Bizony egykor nagyobb bánatban nem voltam, mint hogy ér-
tettem ezt az gonosz hirt, kin ő kegyelmeknek minemő nagy
bánatjok legyen, csak az magam példájából is eszemben veho-

tem; de édes szivem vigasztald ő kegyelmeket, miérthogy Isten akaratjából vagyen, kinek ellene állani nagy bűn; lám azt mongya ő kegyelmek az miatyánkban, hogy Legyen az Ur Isten akaratja. Magam bizony szivem szerint haza mennék de az fejdelem semmikép el nem bocsát. Az tisztesség, jó hirnév, jó példa nem ezenvedik édes lölköm; kérlek ments ő kegyelmeknél, nálad is én édes szivem legyek ment ember, megadgya az Ur Isten, hogy Esztergamot hamar való nap kezünkben adgya, és én is haza mehetek. Adgya az Ur Isten, hogy láthassalak nagy jó egészségben.

Datum ex castris ad Strigonium positis 24 mai 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

XCIV.

1594. Május 28.

Szerelmes szivem. Noha bizony az fejdelem nehezen bocsáta el, mindazonáltal kedvedért és Dersffi uram komám és asszonyom anyám kedvéért tegnap az táborbul elindulván ide siettem, és ezen órában Istennek hála, jó egészségben ide jutottam. Akartam volna bizony, ha itthon találhattalak volna. Azért édes szivem ha magad ide nem jühetsz is, bocsásd el ide az predikátort, az egy jeles napon hogy lehessek az szentegyházban, és adhassak az Ur Istennek minden velem jó tétéméniért hálákat. Én itt negyed napnál tovább nem késshetem, mert az fejdelem csak nyolczad napig adott szabadságot. Valamikor ide jűsz hozzám, szeretettel látalak, mint szerelmes

szivemet. Én szómval mondd édes szivem uramnak és asszonyomnak éltig való szolgálatomat. Az Ur Isten éltesse . . .

Datum Bichen 28 mai, 4. órán 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Édes szivem, ha gondolnád, hogy késsen érkezel ide éjel, Istenért ne szerencséltesd magadat, mert egy dőlésbül, Isten oltalmaz, oly dolog következhetnék, kit mind én s mind te megbánnánk, hanem holnap jó reggel felkelvén, még az predikációra is elérkezhetel. Isten hozzon nagy jó egészségben.

Post scripta. Az drabantot édes szivem ott semit ne késleltessd, hanem az kocsival vissza bocsásad, melytül irj egészséged felől is, mert tudgya Isten csak alig várnám, hogy halhatnék jó hirt egészséged felől, kit adgyon Isten hamar halanom felőled.

XCV.

1594. Jánus 7.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Dicsértessék az Ur Isten én jó egészségben vagyok, adgya az kegyelmes Ur Isten, én édes szivem, hogy felöletek is hasonlő jó hirt hallhassak. Az itt való álapat felől azt irhatom, hogy tegnapi napon szállották meg bizonyában Esztergamot. Hiszük az Ur Istent, hogy nem sok idő mulván rajtunk könyörülvén az Ur Isten kezünkben is adgya. Az gyűlésben még semi dollogban végzés nincsen, az mit végeznek, tudtodra adom, kér-

vén csak azon, hogy énnékem írj gyakorlatossággal egészségek felől, hogy értvén egészségedet én is örülhessek rajta. Az kegyelmes megváltó Ur Istennek ajánljak én édes szívem.....

Datum ex castris ad Strigonium positis 7. junii 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

XCVI.

1594. Jónius 9.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Szerelmes szívem, nagy örömmel és szeretettel olvastam az te leveledet, melyet énnékem irtál egészséged felől. Adgya az Ur Isten, hogy ezután is gyakorlatossággal irhass hassomló jó hirt. Én is, dicsértessék az Ur Isten, jó egészségben vagyok. Az várat erősen lőttetik. Ma reggel hajnalkorban érkezék az török és az táborra ütött, de bennünkben sok kárt nem tehetett, hanem tiz paraszt és szegin embereknek szették az tábor szélén fejeket. Azonban mi is felültünk vala, de az török látván hogy sokan vagyunk, visszatére. Az hatvaniak az török táborra ütöttek volt, és az török strázát igen megverték. Az Ur Isten adgya, hogy sok jó diadalmunkrul írhassek édes szívem gyakorlatossággal neked. Az Ur Istennek ajánljak én édes szívem, ki adgya, hogy egymást láthassuk nagy jó egészségben. Uramnak komámnak és asszonyomnak ajánljad én szómval szolgálatomat. Az Ur Isten éltsessen...

Datum ex castris ad Strigonium 9. junii 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

XCVII.

1594. *Június 11.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utána Az te leveledet mind ajándékidval egyetemben, én édes szivem, megadták énnékem, mellet minemű örömmel olvastam, csak Isten tudgya, főképen értvén az te jó egészségedet, mely jó egészségben tartson meg az kegyelmes Ur Isten ez után is nagy sok jó esztendeig. Az ajándékokat kedig, úgy mint az pisztrángot és fahé vizet, mint én édes szivemtül nagy jó néven vettem. Adgya az Ur Isten, hogy sokszor küldhess nagy jó egészségben. Uj hírünk egyéb itt nincsen, hanem az gyűlés tegnap végeződék el. Minden portátul öt holnapig egy egy forintot adnak, ehez magok erszényébül valaki valamenni portát bir, ötven pénzt egy portátul, avagy nyolcz portátul egy lovast. Az urak hogy mindenik személe szerint jelen legyen. Az nemes ember vagy hogy személek szerint mindenik jelen legyen, avagy személétül egy jó lovast hadgyon. Az várat eléggé lőtetjük, de még mind ez ideig is meg nem vehettük. Az várban az török igen keményen tartja magát. Az Ur Isten szégyenitse meg az pogányokat és adgyon diadalmat az keresztýénségnek. Édes lölköm kérlek azon, hogy énnékem gyakorlatossággal írj egészséged felől, mert bizony életemben semmi nem lehet oly gyönörüséges dolgom, mint az, mikor jó hirt hallhatok felőletek, kit kívánok, hogy lehessen nagy sok jó esztendeig. Amen. Az Ur Isten kegyelmes oltalmába ajánljak.

Datum ex castris ad Strigonium 11. junii 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

XCVIII.

1594. *Június 12.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna ... Bizony én édes szerelmes szivem tüled, mint én szerelmes lölkömtül igen nagy jó néven veszem, hogy egészséged felől gyakorta irsz énnékem, mert bizony ez világon énnékem semi dolgom nem lehet oly kedves, oly gyönörüséges és vigasztaló, mint az mikor egészséged felől jó hirt érthetek leveledbül. Adgya az kegyelmes Ur Isten az ő szent fiáért, hogy ezután is gyakorta irhass hasomló jó hireket az te jó egészséged felől. Én is, Istennek hála, jó egészségben vagyok. Hirünk itt egyéb ninesen, hanem az gyűlés elmulék, az mit végeztenek, az előbi leveledbül megérttetted. Az nemeségnek mind fejekint ez hónap huszonkettődik napjára ismég itt kell lenniük. Tegnap mentenek vala az ustromnak, noha mi közülök is vesztenek, de az török közül hat hét anni vezett, de mégis sem az várást, sem az várat meg nem vehettük. Az Ur Isten könyörüljön imár rajtunk, és adgyon az ő szent fiáért diadalmat az pogányokon. Ujságot egyebet most nem küldhettem hanem valami cseresnét küldtem, kérlek édes szivem, vedd tülem jó néven, adgya az Ur Isten, hogy jó egészséggel elkölt-hessed. Ezeknek utánna ajánljak az kegyelmes Ur Istennek ...

Irtam az Esztergam alatt való táborban 13. junii 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Édes szivem, ezt az én levelemet János uramtul küldöttem, gondolván, hogy hamarabb viszi meg, az cseresnét az gyalog embertül küldöm meg.

. XCIX.

1594. *Június 16.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Szerelmes lölköm tegnap és ma három leveledet vettem, melynek egyikét az litavai ember hozta vala, az másikat, az kit az én édes szép kezemvel irtál, sógor uram adta meg, ma ismét az harmadikat Visnowski hozá. Dicsértessék az Ur Isten, hogy jó egészségben vattok, adgya az Ur Isten, hogy sok esztendeig hasonló jó hirt írhasz az te jó egészséged felől. Én is, dicsértessék az Ur Isten, jó egészségben vagyok. Az mi az árvai tisztartó dolgát illeti, nem tudván hon eszett és miért, miérthogy ez dolog felől senki semit nem irt, nem tudok felőle itilletet tennem, hanem megértvén mint és hogy esett, az mi legjobb leszen, azt mivelem. Bizony bánom, hogy ez az dolog eszett, nem is kellett volna hírem nélkül cselekedniek. Az karimás nyári süveget megkeressem, ha talállok, nagy örömet megveszem. Mi itt az vár alatt csak hiában heverünk. Az ráczok támadtak fel az török ellen, deszpótát választottanak magoknak. Vannak tizenhat ezeren, az mint az követek beszéli, az kit ide az fejdelemhez küldtenek. Az temesvári bassát is igen megverték. Imár több törököt vágtanak le tizenöt ezernél, az temesvári bassának is fejét vették. Az Ur Isten ezután is támaszon több ellenséget ellenek. Most imár egyebet nem írhatok, hanem azon leszek én édes lölköm, hogy hamar való nap meglátogassalak. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben. Most egyéb ujságot nem küldhettem, hanem valami cseresnét küldtem, kérlek, mint szerelmes lölkömet, hogy vedd tülem jó néven. Az Ur Isten adgya egészséggel elköltencd. Éltessen az Ur Isten . . . Az Esztergám alatt való tabórbul 16. junii 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

C.

1594. június 18.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utána . . . Magam egészsége felől azt írhatom, hogy, Istennek hála, egyébképen nagy jó egészségben vagyok, csak hogy az Palfi uram lóva tegnap az lábomat valamennire megrugta, ki miatt most nem járhatok, de azbul Isten segítségével meggyógyulok, hamar való napon azon leszek, hogy haza menvén meglátogassalak. Adgya az Ur Isten, hogy láthassalak nagy jó egészségben. Mi mégis itt az vár alatt heverünk. Tegnap indultak volt egy hajóval az törökök Buda felé, melleket az mieink eszekben véné, mindenestül az vízben ölték őket. Az temesvári bassát is, az mely innét Budáról Temesvár felé indult volt, azt mondgyák, hogy az erdéliek az utban igen megverték, ugyannira, hogy igen kevés szaladott haza bennek. Adgya az Ur Isten, hogy igaz hír lehessen. Az karimás nyári süveget bizony szibül megvettem volna, de bizony csak egyet sem találtam, mindazonáltal azon leszek, hogy valahon szerét tehetem, hogy megvetessem. Én magam is, az mint felől is megírák, azon leszek, hogy szent Iván nap után meglátogassalak. Az Ur Isten éltesse . . . Datum az táborban 18. junii 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CI.

1594 Június. 19.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Vetem szerelmes én édes lölköm az te leveledet, mellet magad kezedvel irtál, mellet minemü szeretettel láttam és olvastam, azt csak az egy Isten látja, főképen látván, hogy oly jó tanítvánom volt, az ki oly szépen tanult írni. Az Ur Isten adgya, hogy sok esztendeig irhass nagy jó egészségben. Én is, dicsértessék az Ur Isten, nagy jó egészségben vagyok. Az lábom is, az mellett Palffi uram lova megrugott volt, meggyógyult Isten segítségével azon leszek, hogy magam is szent Iván nap után felmehessek, csak azért is hozzád sietek én édes szívem, hogy magad kezedvel irtál. Uj hírünk itt egyéb most nincsen, csakhogy még is itt heverünk Esztergam alatt, és az várat meg nem vehetjük; mint adgya az Ur Isten végét hadakozásunknak, azt csak ő tudgya. Az német gyalog mind jöttön jü, adgya az Ur Isten, hogy jobbak lehessenek az előbbieknél. Most egyéb hirt nem irhatok, adgya az Ur Isten az ő szent neveért, hogy haza menvén találhassalak nagy jó egészségben. Amen. Az kegyelmes Ur Istennek ajánljak. . . Irtam az Esztergam alatt való táborban 19. junii 1594.

Az te szerelmes urad

Thurzo György.

Szerelmes lölköm most egyéb ajándékot nem küldhettem, hanem valami narancsot küldtem.

CII.

1594. *Június 23.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna. . . . Az te én hozzám való szerelmed arra készerit, hogy mennél gyakrabban lehet, egészségem felől irjak. Azért, dicsértessék az Ur Isten, én jó egészségben vagyok, az lábom is meggyógyult. Az török gyakorta kiüt az sánczra és az német uraimban eleget vág le; most édes egyetlen egy szívem egyebet nem írhatok, hanem azon vagyok, hogy hamar való nap meglátogassalak. Engedgye az Ur Isten, hogy felőled én is jó hirt hallhassak, és egymást láthassuk nagy jó egészségben. Amen. Ex castris ad Strigonium 23. junii 1594.

Az te szüed és lölked
Thurzo György.

CIII.

1594. *Július 17.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna. . . . Eszemben jutván szerelmes lölköm az te kéréssed, hogy egészségem felől gyakorlatossággal irjak, akarám ezt az levelecskét irnom és az itt való állapotot megjelentenem. Én, dicsértessék az Ur Isten, tegnap jutottam ide az táborban nagy jó egészségben. Az tábort úgy találtam, hogy szintén készülöben volt, Győr felé akarunk menni, mert Sinan bassa is mintegy százezeren a felé vagy, Tatát mondgyák, hogy megakarná szállani. Az szigeti bék is Chákánt Kanizsa felé, az mi kastélunkat megvette, Kis Komárt pedig megszállotta. Azon van-

nak, hogy Sinan bassa hadával megvíunk. Az Ur Isten az ő szent nevének dicséretiért legyen minnyájunkkal, verje meg az ő káromló pogányokat. Adgyon diadalmat az ő benne bizó zegin kevés kereszténinek. Édes lölköm ezután ha mit irsz, imár ne külgy ide Esztergam felé, hanem Győr felé. Az Ur Isten adgya, hogy mind én tégedet életemben vigasztalómat és gyönörüségemet láthassalak nagy jó egészségben.

Datum Esztergam alatt való táborban 17. júlí 1594.

A te szerelmes urad
Thurzo György.

CIV.

1594. Júlíus 19.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Mostansággal szerelmes én édes lölköm egyebet nem írhatok, hanem Istennek hála, most nagy jó egészségben vagyok. Tegnap az fejedelemvel egyetemben elhagyván Esztergamot, ide jöttünk az Duna mellé táborban. Sinan bassa, mintegy százezeren szállotta meg Tatát; egymáshoz egy mértföldnire vagyunk, és egymásra nézünk. Az szándék az, hogy Istennek kegyelmességébül az törökkel megvíunk; noha az török táborához az mienk kicsin tábor, de elég nagy és hatalmas az élő Ur Isten, az ki az ő kevés keresztyéni által megronthatja és semié teheti az ő szent nevének elenségét és káromlóját. Te is én édes lölköm, könyörög az Ur Istennek, hogy legyen jelen minnyájunkkal, verje meg a pogánt és adgyon szerencsés dia-

dalmat. Amen. Ha Isten éltet, ezután is azon leszek, hogy gyakorta írjak. Az Ur Isten éltesse . . .

Datum az Komáromnál való táborban 19. julii 1594.

A te szerelmes urad
Thurzo György.

CV.

1594. *Július 22.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna. . . Noha én édes szerelmes lölköm, az volt az végezés, hogy még vasárnap bocsásd hozzám egy követedet leveleddel, de miérthogy semit felőled nem hallhatok, azon bizony elég nagy búsulásom vagyon, nem is tudom mire vélnem. Azért ha engem szeretsz, és énnékem, én édes szivem, jómat kívánod, mindgyárt ird meg voltaképen mint és hogy vattok, mert tudgya Isten, hogy addig sem nyughatom, sem kedig jó kedvem nem lehet, valamig egészségték felől valami bizonyos jó hirt nem hallhatok. Az Ur Istennek az ő szent neve dicsértessék, én jó egészségben vagyok. Sinan bassa Tatát erősen löteti, de még ez ideig meg nem vehette. Az török az Duna partjára jüttön jü, az várból erősen lőnek hozzájuk, ez mindenestül való dolgunk; mint adgya az Ur Isten ezután is való dolgunkat, ő tudgya, miérthogy a had veréssét csak ő magának választotta. Pozárt szegint elfogták az törökök, de elevenen nem vihették be az török táborban, hanem megholt. Most egyebet semit nem írhatok, az Ur

Isten legyen vezérünk és igazítónk minden dolgunkban, ki adgya az ő szent fiaért, hogy egymást nagy jó egészségben láthassuk. Amen.

Datum az Komáromnál való táborban 22. julii 1594.

A te szerelmes urad

Thurzo György.

CVI.

1594. *Július 23.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Az te kezeddél írott leveledet vettem, kin bizony elég nagy örömmöm volt, főképpen értvén az te jó egészségedet. Dicsértessék az Ur Isten, én is jó egészségben vagyok. Az ajándékot mind az szép bokrétát, s mind az szarvas gombát, mind én édes szerelmes lölkömtül, nagy jó néven vettem; hogy én is most valami szép ajándékot nem küldhettem, kérlek és édes szivem, énnékem megbocsásd, mindazonáltal azon leszek, hogy hamar való napon hasomló szép ajándékot küldhessek, kit én tülem jó néven vehess. Az régen csinált bokrétát, kit egészségedért tiszta szibül viseltem, ismég megküldöttöm, nem hogy nem szeretném, hanem miérthogy imár szebbeket is küldöttél, ugy akarám megküldenem. Adgya az Ur Isten, hogy mind én tened, s mind kedig te énnékem sok esztendeig egymásnak ajándékokat küldhessünk nagy jó egészségben. Az itt való állapot felől semit egyebet nem írhatok, hanem az mint tegnapi iram Teodosius uram által. Ezeknek utánna ajánljak az kegyelmes Ur Istennek . . . Datum ex castris ad Comaromium positis 23. julii 1594.

Az te szerelmes urad

Thurzo György.

Az én bizodalmas uram és szerelmes bátyám Banffi János uram kéré azon, hogy az ő kegyelme szovával neked szolgálatját irjam; azon kér, hogy ő kegyelmének égess fahé vizet mennél erősb lehet. Azért én is kérlek szerelmes atyámfia, mingyárást, mennél hamarabb lehet, vetess fahé vizet mennél jobban tudod és késsedelem nélkül küld utánnam, ő kegyelme bátyám uram megiszolgálja, én is kedig, mint szerelmes atyámfiátul, nagy jó néven veszem. Uram öcsém Rewai András uram is szolgálatját iratja. Azonképen az bátyád Czobor Mihály uram.

Post scripta. Szerelmes lölköm, mostanában egyéb ajándékot nem küldhettem, hanem egy török kövecskét küldtem, kerlek, én édes szivem, vedd tülem jó néven, és ne az ajándéknak kicsin voltát, hanem az én te hozzád való tiszta szibűl szerelmemet tekintsed. Isten adgya, hogy sok jó ajándékokat adhassunk egymásnak.

Édes szivem imár mind az levelet s mind az post scriptát megirtam vala, hogy bizonynyal meghozák, hogy az fejdelem holnap délre tizenkét óra korban itt leszen. Isten hozza ő fel-ségét jó egészségben, hogy dolgainkat annál hamarébb vihes-sünk véghez, Isten segítségébül nagy jó szerencsésen. Amen. Amen. Amen.

CVII.

1594. Júlíus. 24.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Hogy megismerhessed, én édes szívem, hogy tiszta szibül szeretlek, és az te kérésedrül el nem akarok feledkezni, ez gyakorta való írásomval akarám megbizonyitanom. Dicsértessék az Ur Isten, én jó egészségben vagyok. Adgya az Ur Isten, hogy fölletek is hasonló jó hirt hallhassak. Az itt való álapat felől adta volna Isten, hogy jobbat írhattam volna. Tatát ez hónap 19. napján szállották volt meg az törökök, csak egy nap lőteték, az rossz ember Paxi tegnap adta meg az töröknek hitre. Zrini uram és Battyáni Győr felé mentenek, mert az a hire, hogy Győrt akarná az török megszállani. Az Ur Isten tudgya csak, mint leszen dolgunk, a tábor imár az Nírségben nagyon, ott éget és rabol. Az Ur Isten könyörülön rajtunk. Téged kedig én édes szerelmes lölköm éltesen . . . Datum ad Comaromium 24. julii 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CVIII.

1594. Júlíus 25.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . No-ha mind óránként irok, de mindazonáltal hogy megmutassam, hogy tiszta szibül szeretlek, nem türhetem, hogy leveledre, az ✓ mellet Zolnai Lukácstul írtál, választot ne írjak. Dicsértés-

sék az Ur Isten, én jó egészségben vagyok, én felőlem szerelmes lölköm semit ne gondolkodgyál. Az Ur Isten kétség nélkül csak az te könyörgéssédért is megadgya, hogy egymást nagy jó egészségben látjuk. Forgach Sigmondné asszonyom szive szerint látna, ha hozzája mennél, és azzal is az időt elmulatnád. Uram Forgach uram is azon kére, hogy oda bocsás-salak. Azon maradánk, hogy ha az Ur Isten haza viszen jó egészségben, hogy mint ketten alá gyűjünk, és ő kegyelmekhez menjünk, én osztán az táborban megyek, te ismég onnét há-zunkhoz mehetsz. Il tiszta szibül való atyafiui kívánságoknak méltónak itélem lenni, hogy ellent ne mondjunk, hanem az ő kegyelmek kívánsága szerint cselekedjünk. Ha Isten éltet be-nünket, innét az táborbul másuva szállunk Győr felé. Azért édes szívem, ha azután ide küldenél követet, Komáromban tudakozzék felőlünk, hon leszünk, hogy az levéllel el ne téve-ledgyék. Ezeknek utánna az kegyelmes Ur Istennek ajánljak. Datum ex castris ad Komaromium 25. julii, 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CIX.

1594. július 28.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Az te leveledet, szerelmes lölköm, megadták énnékem, melybül megértettem az te jó egészségedet, kin tiszta szibül örültem ; dicsértessék az Ur Isten, hogy mindkettem egymásnak sok esztendeig'egészségünk felől jó hireket irhassunk. Az tábor álapatja felől azt irhatom, hogy az török tábor ma ment el

Tatta alul Szent Márton alá, gondolom, hogy azt is nem sok idő mulván megveszi. Azután Győr alá akar menni. Az tatár is az alföldön vagyon, Szölöst, Debreczent, Tagyot, egyéb sok falut és várast megégetett. Az Ur Isten tudgya csak mint és hogy leszen dolgunk, csak ő állhat elene az pogány dücsőségének, verje meg az kegyelmes Ur Isten őket, és az ő szent fiáért és annak érdemeért megbocsátván bűneinket, adgyon győzedelmet az pogányokon. Gyulafit küldte ide az erdéli vajda, ő is kész elene támadni az töröknek, kit Isten adgyon minden jónkra. Most imár én édes szívem lölköm többbrül nem tudok mirül írnom, hanem kérlek, hogy énnékem gyakorlatossággal írj, mint és hogy lesztek; az követet az levelekkel ezután Győrré küldgyék, mert ott leszünk táborban. Adgya az Ur Isten én édes szívem, hogy mindenkoron írásidban magad felől jó hirt irhass és adgya, hogy egymást nagy jó egészségben láthassuk.

Irtam az komáromi szigetben való táborban 28. julii 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Ezt is akarám édes lölköm megírnom, hogy az szegin Ballassa Ferenczet is megölték az tatárok.

CX.

1594. Július 30.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Az Ur Isten kegyelmességéből én jó egészségben vagyok. Az itt való álapat felől azt irhatom, hogy az fejdelem az egész né-

met haddal egyetemben Győrrre ment, Pálffi uramot és enge-
met ide küldött Komáromhoz táborba, azért mi itt vagyunk.
Az Ur Isten mai napon jó szerencsével is látogatott meg ben-
nünket, mert tegnap az míg mi az fejedelmet Győrrre kísér-
tettük, az vitézlő uraim mintegy negyedfélszáz lóval, fegyve-
ressel egyetemben mentenek volt szerencsét próbálni. Isten
ugy adta, hogy egy sereg törökre találtak, az kik a Sinan
passa táborában, ki Szent Márton alatt vagyon, akartak
menni és azokban hatvannál többet vágtanak le, tevét sok szép
morhával megterheltetvén száz negyven nyolczat hoztanak,
azonképen egynehány öszvéreket. Eleven rabot is egynehá-
nyat hoztanak. Az én szolgálóimban is hatvan lóval voltanak
oda, kiért dicsértessék az Ur Istennek az ő szent neve, és ez-
után is verje meg az kevés pogánt, és legyen hadnagya és di-
adalmas vezére az ő keresztyéninek. Ezt, édes lölköm, azért
irtam, hogy te is értvén eztet az jó szerencsét, együtt velünk
Istenünknek hálákat adván örülhess. Azon leszek, szerelmes
szivem, hogy az kótyavetyén valami szép marhát, neked valót
ha talállok, megvegyem, és azzal is az én tiszta szibúl hozzád
való szerelmemet megmutassam. Kérlek én édes egyetlen egy
szerelmes atyámfia, hogy te is írj énnékem gyakorlatossággal
egészségtek felől, mint és hogy vattok, hogy értvén az te jó
egészségedet, azzal vigasztallhassam magamot. Azonképen ird
meg, mint és hogy vagyon oda az idő, és mint áldotta meg
Isten vetésünket. Mindezekről az te én hozzám való szerel-
medért kérlek, hogy bőségessen írj énnékem. Adgya az Ur
Isten, hogy mind te én felőlem, én is felőled jó hirt hallhas-
suk . . . Datum in castris ad Comaromium 30. julli Anno
1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXI.

1594. Augusztus 1.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Dicsértessék az Ur Istennek az ő szent neve, hogy leveledből, az mellet Nagy Miklóstul küldöttél édes szivem énnékem, azt érttettem, hogy jó egészségben vattok. Adgya az Ur Isten, hogy ezután is én édes lölköm hassonló jó híreket irhass. Én is, dicsértessék az Ur Isten, jó egészségben vagyok. Uj hirt én édes lölköm egyebet nem irhatok, hanem Sinan passa Györüt szállotta meg, ő felsége Mátyás herczeg az németekkel ott vagyon Győrnél táborban, mi is ma oda megyünk. Az Ur Isten könyörülön rajtunk. Szent Márton is imár az török kezében vagyon, az rosz emberek mingyárt megadták. Ma mentem vala csatára, az minemü törököket adott Isten, im oda felküldtem; miérthogy kedig imár sokan vannak az rabok, az főembert hadgyák Bichen, egynéhányát külgyék Litavára, mert anni rabot, miérthogy kevessen vattok, ha főképen az drabantokat meg nem bővítik, együtt tartani nem igen jó. Ha az építés kedveért együtt tartják őket, az Istenért úgy vigyázanak reájok, hogy valami csint ne cselekegyenek. Én édes lölköm, az minemü nyerességet adott minap az Ur Isten, azbul az minemü ajándékot küldhettem, im küldtem, az mint három vég patyolatot küldöttem. Az Ur Isten adgya, hogy viselhessed meg jó egészséggel, én tülem kedig, ki téged úgy szeret mint szivét, lölkét és életit, vedd jó néven. Adgya az Ur Isten, hogy gyakorlatossággal szeretettel ajándékozhaszuk egymást, és sok esztendeig jó egészségben és szeretettel egymással élván, ha Isten éltet bennünket, mostani szükségben egymástul mesze

levén, jó egészségben ismég láthassuk egymást. Az kegyelmes élő Ur Isten kegyelmes oltalmában ajánljak . . . Datum az komáromi táborban 1. augusti 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Én édes szívem kérlek írj gyakorlatossággal énnékem, mint és hogy vagy, az leveleket ezután Győrre küldgyék. Sógor uram felől egyebet nem írhatok, hanem hogy jó egészségben vagyoni az mint levelébül, az kit énnékem irt, édes szívem megérted.

CXII.

1594. Augusztus 22.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Dicsértessék az Ur Isten, én jó egészségben jutottam ma jó idején ide Semtére, adgya az Ur Isten, hogy felőled is, főképen az te jó egészséged felől, hassonló jó hirt hallhassak. Az tábor felől azt írhatom, hogy még az törökkel meg nem vittanak, hanem azon vannak, hogy megvijanak, az Ur Isten verje meg őket az ő szent nevének dicséretiért. Ujságot az minemőt il hirtelen küldhettem szerelmes lölköm az szálásoktól küldtem. Azon leszek, hogy ha Bécsben kellek is küldenem is, hogy narancsot is küldgyek, most az mit küldhettem, kérlek vedd tülem jó néven. Adgya Isten, hogy ezután is sok esztenleig küldhessek nagy jó egészségben. Szegin Barbell Jánost, ki igen fő vitéz hadnagy volt, meglőtték és meg is holt. Pénteken az sánczban az törökben többet vágtak le hatszáznál.

Az Ur Isten ezután is adjon jó szerencsét az keresztyéneknek. Amen. Az kegyelmes élő Ur Istennek ajánljak . . .

Irtam az Vág parton Semténél, 22. Augusti 1594.

Az te szerelmes urad

Thurzo György.

CXIII.

1594. Augusztus 23.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Én ma, dicsértessék az Ur Isten, nagy jó egészségben jutottam ide Győr alá az táborban. Az hireket mind külömben találtam, hogy nem mint ottan hallottuk. Az erdéliek nem hogy megvették volna Temeswárat, de még ingyen meg sem indultak. Az török az sánczot szintén az vár bástyájához hozta, halmot is hajt az árokra, az árkot is tölteni igyekezik, de hiszszük Istent, hogy nem viszi véghez. Az nép gyűlön gyűl minden felől. Az németek is Morvábul, Slesiábul és Austriábul gyűlön gyűlnek, el is hittük azt, hogy az Ur Isten segítségével és jelen voltával megverjük az elenséget. Te is édes szívem könyörög az Istennek, kétség nélkül az ő benne hívő keresztyéneket az imádságért meghallgatja és az elenséget meg is veri. Mehent jutottam az táborban, mindgyárust juta eszemben az te kérészed, hogy narancsot külgyek. Azért Isten ugy adta, hogy ugyan itt találtam narancsot, kit im meg is küldtem, kérlek én édes lölköm, vedd tülem jó néven; az narancs száz, sem jobbat, sem szebbet nem találtam. Kérlek én édes szi-

ven; te is írj gyakorta énnékem egészséged felől, hogy értvén az te jó egészségedet. Istenemnek hálákat adván, örülhessek rajta. Az kegyelmes élő Ur Istennek ajánljak...

Datum Győröt 23. augusti 1594.

Az te szerelmes urad

Thurzo György.

CXIV.

1594. Augusztus 29.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Tudván azt bizonynyal, hogy semmi dolog nálad, szerelmes lölköm, oly kedves nem lehet, mint hogy ha gyakorlatosággal egészségem felől és az itt való állapot felől írok, azért most én édes szívem, akarván ezzel is hozzád való szibül szerelmemet megmutatnom, ezt írhatom, hogy tegnapi napon az török sánczára bocsáttunk vala egynéhány ezer gyalogot, kik az sánczban sok törököt vágtak le, az ágyúkat el nem hozhatták, hanem kerekít elvagdalták és az lukokat beszegezték, elég sok török veszett, az mieinkben is sok megholt, sok meg is sebesedett. Az én szegin jobbágim közül negyvennyolczat nem találunk fel, nem tudgyuk, ha meghaltak-e szeginyek, vagy haza szökteenek. Más felől mi az Rábaköziben harczoltunk az törökkel, bizony hogy ott is sok veszett benne, mi közülünk is, s mind az nimet közül ki veszett, ki kedig megsebesedett. Pálffi uramnak az lábát lötték által, de azbul meggyógyul, sógoromnak Czobor Mihálnak az lovát lötték meg alatta, ő magának, Istennek hála, semmi nyevalája nincsen. Az német

kapitányok közül kettő holt meg, egy megsebesedett. Szolgáim közül sok sebes vagyon, főképen lövés miatt, szegin Chepeni Lőrincz is igen sebes, az czombját lötték által, de meggyógyul. Az ki megholt, inkább mind az ágyúlövés miatt vesztenek szeginyek. Dicsértessék az Ur Isten, én magamnak semmi nyevolám nincsen, sem magam, sem lovam meg nem sebesedett, noha én is ott forgottam. Ezbül tetszik meg én édes lölköm, hogy sokat használ az te imádságod és az szeginségé, bizony csak az Ur Isten oltalmazott meg, mert hátam megett hatot is ellőttek egyszersmind az ágyugulóbissal, előttem azonképen, mégis magamnak semi nem történék, kiért elég hálákat nem adhatok az Ur Istennek. Én bizony soha életemben iszonyubb helen és nagyobb szerencsén nem voltam, mint tegnap. Az Ur Isten ezután is csak az te imádságodért is megtart, és megadgya az ő szent nevéért, hogy egy mást jó egészségben láthatjuk. Kérlek én édes lölköm írj te is egészséged felől, mint és hogy vagy? vagy-e valami jó reménségben, hogy az Ur Isten valami szép fival, avagy leánynyal mégáld bennünket? mindezekről az te énhozzám való szeretetedért kérlek megis írj énnékem. Az kegyelmes élő Ur Istennek ajáuljak

Datum az győri táborban 29. augusti 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXV.

1594. Szeptember 1.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna.... Di-
csértessék az Ur Isten, jó egészségben vagyok. Adgya az Ur
Isten, hogy felőled is, mint szerelmes én édes egyetlen egy
szerelmes atyámfiaul hasomló jó hirt hallhassak. Hirt most
egyebet nem írhattam Istóktúl, hanem hogy tegnap az török
Rábaközit mind elrablotta. Bodonhelt is, Nádazdi uram kas-
télát megvették. Az Ur Isten könyörülön rajtunk és verje meg
az ő szent fiáért az pogányokat. Ujságot, szerelmes lölköm,
egyebet nem küldhettem, hanem valami narancsot és czitro-
mot küldtem; kérlek, mint szerelmes szívemet, tülem, mint
szerelmes uradtul vedd jó néven. Adgya az Ur Isten, hogy
jó egészségben költessed el. Kérlek én édes szívem, hogy te
is írj gyakorta énnékem egészséged felől, hogy értvén egészsé-
gedet, örülhessek én is rajta. Zrini uramnak megadtam az
kezkenyőcskét, nagy jó néven vette és egészségedet meg is
viseli. Az Ur Isten kegyelmes oltalmába ajánljak...

Írtam az győri táborban 1. szeptembris 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXVI.

1594. Szeptember 3.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Leveledet én édes szívem, nagy örömmel és szeretettel olvastam, melyből megértvén az te jó egészségedet, tiszta szíből örültem rajta. Az Ur Isten adgya, hogy ezután is gyakorlatossággal hassomló jó hirt irhass. Én is, dicsértessék az Ur Isten, most jó egészségben vagyok. Új hirt egyet nem igen jót, az másikat valamenire örvendetesbet irhatok. Egyik az, hogy az török az egész Rábaközit, Nádazdi és Török István uraim jószágát mind elrablotta, Bodonhelt megvette és megégette, szántalan sok szegin embert, nemes és paraszt aszoni állatokat, sok morhájokkal egyetemben hozott el. Az Ur Isten könnyörüllön rajtunk és fordítsa az ő haragját az pogányokra, kik őtet nem esmerik. Második hirt azt irhatom, hogy az erdéli vajda, havasalföldi és moldvai vajdákval egyetemben elálott az töröktől és hozzánk állott, kit az Ur Isten adgyon az egész keresztyéneknek jovokra és előmenetelekre. Dersffi uramnak irtam egy levelet édes lölköm, kérlek küldd Zolnára, onnét ha valaki Nagy Ida felé megyen, elvihetik. Az Ur Isten adgya én édes szerelmes lölköm, hogy egymásnak gyakorta jó híreket irhassunk egészségünk felől, és láthassuk egymást nagy jó egészségben. Ha engem szeretsz édes szívem, kérlek, hogy te is gyakorta írj énnékem. Az kegyelmes Ur Istennek ajánljak...

Irtam az győri táborban 3. septembris 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXVII.

1594. Szeptember 6.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna Szerelmes én édes lölköm soha kedvesb dolgot nem mielhetsz énnékem, mint hogy egészséged felől gyakorta irsz énnékem; kérlek azon, mint szerelmes szívemet, hogy ezután is gyakorta írj egészséged felől, kivel engemet minden bánatimban és gondolatimban megvigasztalsz. Adgya az Ur Isten, hogy sokszor és gyakorta minden jó híreket írhasz, és azután az mikor Isten akarja, lássuk egymást nagy jó egészségben. Magam felől azt írhatom, hody Istennek hála, jó egészségben vagyok. Új hírünk most semmi nincsen; az török vátig lótetí Győr várását, de nem vélem, hogy véghez vihesse az megvételeét, kit Isten se adgyon. Az vármegyék azt végezték, hogy minden portátul egy egy gyalogot itt tartsanak az táborban. Ujságot én édes lölköm egyebet nem küldhettem, hanem egy vég patyolatot küldtem, az mellet szolgálím hoztanak tegnapi csatában, és valami két kötés aszu habarniczát; kérlek én édes szívem, mint szerelmes uradtul vedd tülem jó néven az te énhozzám való szeretetedért. Az Ur Isten szent fiáért sokáig élteszen ...

Datum Győr alatt való táborban 6. septembris 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXVIII.

1594. *Szeptember 8.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Dicsértessék az Ur Istennek az ő szent neve, hogy leveledből jó hirt érthettem egészséged feiől, adgya az Ur Isten, hogy ezután is sok esztendeig hasomló jó hirt hallhassak felőletek. Én is, Istennek hála, most jó egészségben vagyok etc. Örülök azon is tiszta szibül, hogy jó reménségben vagy, hogy az Ur Isten az ő szent laért megáld bennünket; csak az Ur Isten téged tartson meg, én édes lölköm, jó egészségben, az többit is megadgya kétség nélkül az Ur Isten, kit hogy jó egészségben, és jó szerencsésen adgyon ő szent felsége, alázatos szível könyörgök ő szent felségének. Kérlek én édes szivem, ezután is ird meg énnékem mint és hogy leszesz, hogy értvén leveledből minden jó állapotodat, Istenemnek hálát adván én is örülhessek rajta. Miérthogy kedig leveledből azt értém, hogy Istenedben bizván én édes szivem jó reménségben volnál, azért én is im egy ezüst török tányért küldöttem, mely jó leszen az jüvendő vendégnek, kit ha az Ur Isten békével megad, kérlek én édes lölköm vedd tülem jó néven. Most imár egyéb hirt nem irhatok, hanem ajánljak az élő hatalmas Ur Istennek . . .

Költ az Győr alatt való táborban 8.septembris anno 1594.

A te szerelmes urad
Thurzo György.

Post scripta. Imár megirtam vala az levelet én édes szivem, hogy az török nagy sialkodással az Vág partjára ágyukat vonatott, gondolják, hogy hidat kezd áttal csinálni; mint leszen imár az dolog, csak az jó Isten tudgya. Az Ur Isten

legyen velünk az ő szent segítségével, álgyon meg bennünket és verje meg az ő szent nevének, azonképpen az ő benne hívő keresztyéneknek elenségit. Valamint lesz az dolog, ha Isten egézségben megtart, mingyarást, én édes szivem, megírom.

CXIX.

1594. Szeptember 12.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Adta volna az Ur Isten, hogy jobb hirt irthattam volna édes szivem, de úgy kell lenni, az mint az Ur Isten akarta. Az mind ezelőtt megírtam vala, hogy az török hidat akarna csinálni az Dunán által és hogy réa akarunk menni. Azért csötörtökön reájok menénk, de az sánczot, az kit az hid előtt csináltak vala, semiképen meg nem veheténk tőlök, ott erősen velek megvivánk mind tatár s mind török sok vesze, de az mieinkben is, miérthogy kétszer vitunk meg velek elegen veszének. Szegin Révai Andrást is meglövék, ki meg is hala. Tót Benedeket, Topor Ferenczet és egyéb sok fő embereket és németeket. Szolgáimban is egynehán vesze és sebesedék, szegin Podgorait is megölék. Azon nap, Istennek hála, Isten megtartta minden gonosztul. Azután pinteken, ugymint tegnap éjjel az stráza én voltam, az török egy taraszok lövésnire volt tülem, csak az egy Isten tudgya minemő szerencsén voltam, reggel az egész tábor megrémüle, és mintegy futva jüvünk el Győrulul sok sátorokat ott hagyván és egyébféle sok élést, és szántalan sok morhát, az szekereket más utra bocsáttuk volt, mellemekre az tatár reá ütött sok szántalan szekeret vitt el az meletek valókat kit megfogott, kit levágott. Az fejdelmek szekereit is mind elvitte. Az én sátorim is mind oda vannak. Mi

utánunk is jüvének, és az utoljárt az seregnek megüték, kik meg is futamának és az Rábába mind német s mind magyar sok hala be, kit az török levága, ott is nem kevés szolgálom veszett. Az Ur Isten engem ott is megtarta. Ma imár ide jövének Óvár-ra. Én, Istennek hála, jó egészségben vagyok, nem is sebesedtem meg. Gondolom én édes lölköm, hogy az te imádságod tartott meg, noha elég sok kárt valottam, szolgálaim is sokan vesztenek szeginek, és elég sok kárt is vallotanak. Legyen ugy, az mint Isten akarta. Imár csak az egy Ur Isten tudgya mint leszen dolgunk. Itt az egész föld mind fut. Ezt édes szivem hirtelenséggel azért irom, hogy ha valaki felőlem neked valami gonosz hirt mondana, ne hinnéd; mert Istenek hála jó egészségben vagyok. Ha módom leszen kedig benne, azon leszek, hogy hamar való nap meglátogassalak. Adgya az Ur Isten, hogy láthassalak benneteket nagy jó egészségben . . .

Irtam Ovárat (12) septembris 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXX.

1594. Szeptember 12.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Én azon vagyok én édes lölköm, hogy írásomval ugyan meguntasalak. Most is egyebet nem írhatok, hanem dicsértessék az Ur Isten, én jó egészségben vagyok, noha kárt eleget vallottam, de legyen ugy, az mint az Ur Isten akarta. Tudom azt édes szivem, hogy azzal megelégedel, hogy én jó egészségben vagyok, el is hittem azt, hogy az Ur Isten ezután is megtart jó egészségben, teéretted és az te imádságodért. Új hirt egyebet nem írhatok, hanem az tatár vátig égeti az falukat. Az

erdéli vajda Báthori Bodizárt és egyéb tanácsit megfogatatta, némelyeknek fejeket szedetette, hogy az keresztyénség mellé nem akartak állani, hanem az török mellé vontak. Az Ur Isten adgya, hogy ez fejdelemnek hozzánk való hajlása legyen jóvunkra és ez szegin nyomorodott országunknak szabadulására. Most én édes szerelmes szivem egyebet nem írhatok, hanem ajánljak az kegyelmes Ur Isten oltalmába...

Datum Ovárat 12. septembris 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXXI.

1594. Szeptember 12.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna.... Dicsértessék az Ur Isten, én jó egészségben vagyok, noha elég kárt valottam, miért hogy minden sátorim oda vannak, ezüst mivemben is kárt vallottam; de miérthogy nemcsak magam, hanem egyéb sok jábor vallott kárt az elenség miatt, más az, eleget Istenemnek érte nem szolgálhatok, és neki elegendő hálágot nem adhatok, hogy magam egészségben jöttem meg, az kárt is békével szenvedem. Sógoronnak Czobor Mihál uramnak is mindene oda vagyon, mind lovai s mind morhája, még inget is én adtam neki; de ő maga, Istennek hála, jó egészségben vagyon. Győrt noha az török erősen lőtetí, de meg nem veheti; hiszük Istent, hogy ezután sem veszi meg. Én édes szerelmes lölköm, kérlek az te énhozáim való szeretetedért, írj gyakorta énnékem egészséged felől, az levelet Posonra küldgyed, és úgy hozzák ide Ovárra. Az tisztartóimnak minden

három várunkban hadd meg, hogy szent Mihál napjára az pénzt gyűjtsék, hogy bort vehessünk rajta, kit, ha Isten éltet bennünket, télben ihassunk. Az só eladássában is meglássa Gyurchanski, hogy gongya legyen. Ezeket én édes szivem kérek, hogy én szómval hadd meg. Magam házamhoz való menekulem felől semmi bizonyost nem irhatok, mert az fejdelem el nem akar bocsátani; valamikor leszen, adgya az Ur Isten, hogy egymást, én édes lölköm, láthassuk nagy jó egészségben. Az hatalmas élő Ur Istennek ajánljak . . .

Datum Ovárat, 12. septembris 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXXII.

1594. Szeptember 24.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Tudván azt bizonynyal, hogy tiszta szibül kívánod egészségemnek álapatját érteni, nem türhetem, hogy most is álapatunk felül ne irjak. Azért édes egyetlen egy szivem, én édes lölköm, egészségem felől azt irhatom, hogy Istennek hála, jó egészségben vagyok. Tegnap indult el az egész had ide Léva felé, ma én ide Koszmalra jöttem, bizony hogy elég gonosz fergeteg időben. Mátyás herczeg is utánunk jó. Gondolom, hogy Nógrádot kezdgyük megszállani. Az kegyelmes Ur Isten álgya meg mind szándokunkat s mind kedig igyekezetünket. Most egyéb hirt édes szivem nem irhatok. Kérlek téged is, édes lölköm irj énnékem gyakorlatosságal egészségtek felől, hogy értvén egészségteket, Istenemnek hálát adván örülhessek rajta. Az levelet csak Lévára külgýék az várban, ott megmondgyák osz-

tán az embernek hon talál meg bennünket, avagy az ember-től elveszik az leveleket, és énnékem az táborban bizonyos embertől meg küldik; én is az gyalogot egyenkint haza bocsátom, és tülök gyakorta irok. . . .

Datum in Koszmal, 24. septembris, 1594.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CXXIII.

1594. Október 11.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Tegnap, én édes szívem, csak Puchóig jüheték, az szálón ott elest-veledénk. Telekessy Mihált szerencsére ott találánk, és együtt evénk vacsorát vele, menyegzője leszen ez jövő vasárnapul az másikon. Igen kére, hogy ott lennénk. Ha módom leszen benne, és az jó fizetéstül megmenekedhetem, azon leszek, hogy akorra feljűjek, és ha teneked tetszeni fog, együtt oda menjünk, de ez-bül mit kellessék mielnönk, az Isten és az idő megtanit. Téged én édes lölköm, csak azon kérlek, hogy énutánnam ne bánkodgyál. Az mely Ur Isten egyben adott bennünket, azon teéretted megtart, és neked jó egészségben ismég meghoz. Az idő alatt azon leszek, hogy én is gyakorta irjak magam egészsége felől, tudván azt, hogy gyakorta való irássomval kedves dolgot cselekeszem; kérlek azért téged is, miérthogy ez világon semi nincs nekem szerelmesb náladnál, irj te is énnékem egészséged felől gyakorta, úgy hogy értvén egészségedet, Istennemnek hálát adván örülhessek rajta. Az én Uram és Istenem

tarson meg . . . Irtam az szállón 11. octobris reggel Belus-
nál, 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György

CXXIV.

1594. Október 12.

Szerelmes én édes lölköm, én tegnap nagy késsen érkez-
tem ide Ujhelre, volt mintegy kilencz óra tájában. Szolgámot
itt találám, ki által az fejdelem és az kapitán erősen hivatott.
Azért én édes lölköm, ha szintén otthon tovább késtem volna
is, ugyan éjel nappal el kellett volna sietnem, de azon leszek,
hogy mennél hamarabb lehet, ismég felmehessek. Uj hirt egye-
bet nem irhatok, hanem hogy az török Komáromot megszáll-
lotta. Igen kevesen szorúltak bele. Az tatár Esztergamnál jött
által az Dunán, és az Ujvár táját erősen rabolja. Egyet fogtak
el az tatárok közül, ki azt mondta, hogy nem azért szállotta
meg Komáromot, hogy megvegye, hanem hogy az gályákat, az
kiket Győrnél nyert volt el tőlünk, alá vihesse. Dobó uram és
Rákóczi uram Sentén vannak. Banffí uram igen beteg, igen
dagadoz, kétséges életi, az péstyéni hévizben vitette magát.
Kérlek én édes lölköm irj te is gyakorta énnékem az te egész-
séged felől, az mely felől hogy minden jót hallhassak, adgya
az Ur Isten az ő szent fiáért. Amen. Irtam Ujhelben 12.
octobris 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXXV.

1594. Október 16.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Az Ur Istennek szent neve dicsértessék, hogy leveledbül egészségtek felől jó és bizonyos hirt érthettem. Adgya az Ur Isten, hogy ezután is hassomló jó híreket hal hassak felőletek, és álgyon meg az Ur Isten azon jó egészséggel és lölki testi jókkal bene-teket nagy sok jó esztendeig etc. Én is, szerelmes én édes szivem azt irhatom magam egészsége felől, hogy dicsértessék az Ur Isten, jó egészségben vagyok. Ez elmúlt pinteken mentem vala Ujvárbán az kapitánhoz, mihent bementem az várban az tattár az mellele való falut meggyujtá, mellek után, miért-hogy az kapitán az seb miatt ki nem mehetett, én mentem vala az uraimval. Istenek hála, az tattár, ki másfél száz lóval volt, mingyárást megfutamodt, üztük őket harmadfél mélföldnél tovább, és negyven felé vágtunk le benne. Az Ur Isten ezután is szerencséltesse az ő benne hívó és bizó keresztyéneket. Az fejdelemnek az szándéka, hogy Komáromot megsegitse és az törökkel megvion, mely viadalhoz most készülünk. Én is holnap vagy holnap után elindulok Poson felé. Az Ur Isten álgya meg ő felsége és minnyájunk igyekezetit. Ha azért édes lölköm ezután levelet irsz, engemet Poson felé keresenek az levélel. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy te is édes szivem én felőlem, én is tefelöled minden jó hirt hallhassunk egymás felől. Az szegin komám Nagy Miklós egészsége felől is, kérlek édes szivem irj bizonyos hirt énnékem. Az Ur Isten kegyelmes oltalmába és gondviselésébe ajánljak . . . Irtam Gerenchért 16. octobris 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

8*

Addig csufolkodtam Puchomwal, (?) hogy az bátyja megholt, hogy az vélekedés bizonyára fordult, bizonyos, hogy megholt, de az gyermeknek addig, míg én fel nem megyek, édes szivem meg ne mondgyátok. Ugnoth Dávid felessége is megholt. Édes szivem kérlek irj gyakorta énnékem, én is azon leszek, hogy gyakorta irjak.

CXXVI.

1594. Október 18.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Noha elég gyakorta irok levelet, szerelmes szivem, mindazonáltal gondolván magamban, hogy mennél gyakrabban irok, hogy annál kedvesb dolgot cselekeszem; azért magam egészsége felől azt irhatom, hogy dicsértessék az Ur Isten, én nagy jó egészségben vagyok, adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy felőletek is hasonló jó hirt hallhassak. Kapitán uramtul hozának ezen órában egy levelet, hogy az míg ő nem ir, hogy addig innét Gerencherrül meg ne induljak. Azért imár tüle várok, noha holnap jó reggel akartam elindulnom. Az fejdelem Posenbul általám fogva elindult, az alföldi urak is mind itt vannak és oda indultak, gondolom, hogy mi is sokat nem késünk; most én édes szerelmes lölköm egyebet nem tudok mit írnom, hanem ajánljak az én Uramnak Istenemnek . . .

Datum ex Gerencher 18. octobris 1594.

Az te szerelmes urad

Thurzo György.

CXXVII.

1594. Október 18.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Minemő nagy örömmel olvastam, szerelmes én édes szivem, az te irt leveledet, azt nem hogy megirhatnám, de ingyen ki sem mondhatnám, főképen hogy az te jó egészséged felől jó és kedves hirt értettem leveledből. Az kegyelmes Ur Isten az ő szent nevének dicséretiért ezután is azon jó egészségben tartson meg, és adgya, hogy gyakorlatosággal nagy sok jó esztendeig hasomló jó és kedves hireket hallhassak felőled, én édes szerelmes atyámfia. Magam felől azt irhatom, hogy Istennek kegyelmességéből én jó egészségben vagyok. Uj hirt semmit egyebet nem irhatok, hanem az mint édes szivem az előtt is megirtam vala, hogy ő felségének az volna szándékja, hogy Komáromot megsegitené, kihez segítse az Ur Isten, és álgya meg az ő benne hívő keresztyéneknek szándékokat. Az ajándékot az mellet küldöttél, mint énnékem szerelmes én édes lölkömtől és szivemtől nagy jó néven vettem. Az Ur Isten adgya hogy ezután is hasonló szép ajándékokat küldhess nagy sok esztendeig. Én kedig mostansággal semi oly szép ajándékot nem küldhetek, hanem ha az Ur Isten jó egészségben megtart, azon leszek, hogy magamot vigyem. Tudom azt bizonynyal, hogy magamnál kedvesb ajándékot nem küldhetek. Én ma, vagy holnap innét elindulok az fejedelem után. Azért az leveleket ezután Posenban külgyed, ott megértik, hon leszen az tábor. Az minemő levelet irtam Dersffi uramnak és asszonyomnak anyámnak, kérlek édes szivem, küld meg. Azonképen Telekesinek is. . .

Irtam Gerenchért 18. octobris 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Szerelmes szívem, ujságul egy új kalendáriumot küldöttem, kérlek vedd tülem jó néven.

CXXVIII.

1594. Október 20.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Dicsértessék az Ur Isten, én jó egészségben vagyok. Ezen órában megyek Posenban az fejdelemhez, ott ha mi oly bizonyos hirt érthetek, mindgyarást édes szívem tudtadra adom. Most kedig illen jó hirt irhatok, hogy az török hallván az mi reájok való menetelünket, Győr felé ment és Komáromot elhatta, kiért dicsértessék az mi kegyelmes Urunknak és Istenünknek az ő szent neve; kétségkívül elhittük imár, hogy az mi elenségünket megrettenti, és az ő szent orczáját túlök elfordítván, reánk, szegin bünös fiaira, kegyelmes szemvel tekint, ellenséginktől minket megszabadit, és őket megrontja és semié teszi, kit engedgyen az Ur Isten. Amen. Én édes szívem, im lásd te, hogy én mindennap irok, kérlek téged is az én hozzám való szeretetedért, irj te is gyakorlatossággal énnékem, mert életben semmi kedvesb nekem nem lehet, mint az mikor felőled, szerelmes lölköm jó hirt érthetek. . . . Datum in Gerencher 20. octobris 1594.

Az te szerelmes társod és urad
Thurzo György.

CXXIX.

1594. Október 22.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Ezen órában érkezem Posenbul az fejdelemtől. Az komáromi elszálása az töröknek, az mint irtam, nincsen; sőt nem hogy elszállott volna, de még inkább az bástyák alatt erősen ásatja, fel akarván porral vetetni. Az kapitán is sebes, az lábát lőtték által. Az fejdelem általám fogva meg akarja segiteni. Én is innét holnap elindulok; kérlek én édes szerelmes szivem, én szómval kérd az predikátort, az szeginséggel egyetemben könyörögjenek az Ur Istennek, álgya meg ő szent felsége igyekezetönket, verje meg az pogányokat, és hozzon meg neked engem jó egészségben. Az udvarbirónak irtam, hogy éjjel-nappal pénzt külgjön. Az Istenért abban vétek ne essék, mert az fejdelem most semmi pénzt nem adhat, ha adnak, ismég megadhatom helére anni pénzt, az mennit küldnek. Az pénzt Posenra külgyék bizonyos két lovas embertül. Én édes szerelmes szivem irj gyakorta énnékem magad egészsége felől, hadd vigasztaljam azzal magamat sok dolgaim között. Hogy ezzel is szerelmemet hozzád megmutassam, egyéb ajánlékot most nem küldhettem, hanem két kötés habarniczát küldtem. Én édes lölköm vedd tülem, mint szerelmes uradtul jó néven. Adgya az kegyelmes Ur Isten hogy gyakorta küldhessünk egymásnak . . . Datum in Gerencher 22. octobris 1594.

Az te szerelmes urad

Thurzo György.

CXXX.

1594. Október 23.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Hogy én édes szerelmes szivem énnékem gyakorta irsz, azbul esmerem meg hozzám való tiszta szerelmedet. Én is, én édes lölköm, akarván megmutatnom, hogy bizony szibül szeretlek, hassomlóképen gyakorta való írásomval akarlak meg látogatnom. Noha egyéb hirt most sem írhatok, hanem az mellet tegnap irtam. Hanem mentek volt Rákóci uram szolgálai csatára, kik harmicz eleven törököt hoztanak. Az Ur Isten ezután is adgyon hassomló sok jó szerencséket, és verje meg az pogányokat. Azon kérlek én édes lölköm, hogy az udvarbiró ne késlelje az pénzt alá küldeni, az kirül irtam, ha egyebütt szerét nem teheti, édes lölköm, adgy te is neki kölcsön, az mely pénzt én magam megadom, és töled, mint szerelmes szivemtől nagy jó névem veszem. Az pénzt kedig Skrabaktúl és Kasza Pétertől külgyék el, kik jól viseljenek gondot, hogy az pénzből kárt ne valljak; legelőször Posonra jüjenek, ott megértik hon lesz az tábor és ugy jüjenek hozzám, kik á tal irj én édes egyetlen szerelmes atyámfia magad álapatja felől is, hogy értvén jó egészségedet, örülhessek rajta. Akarván kedig ezzel is szerelmes szivem, hozzád való szerelmemet megmutatnom, egy uj kalendáriumot szépen bekötvén, más könvel egyetemben, kibben török ellen való imádságok is vannak, küldtem. Én édes szivem vedd én tölem, mint szerelmes társodtul jó néven és jó kedvvel. Én is holnap elindulok minden seregemvel az ellenség ellen, álgya meg az Ur Isten minden igyekezetünket és adgya, hogy láthassuk egymást vigan és jó szerencsével. Amen. . . . Költ Gerenchért 23. octobris 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXXXI.

1594. Október 25.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy gyakorta jó és kedves hireket írhas, én édes lölköm, magad jó egészsége felől. Én is magam felől, azt írhatom, hogy Istennek hála, jó egészségben vagyok. Uj hirt, én édes szívem egyebet nem írhatok, hanem hogy az komáromiak kiütöttek vala az sánczbeli törökökre, kik közül nagy sokat vágtanak le. Ágyujokban is egynehányat nyertenek el; de ismég az sánczban az török az éjjel két anni jött, mint annak előtte. Az fejdelemnek az szándékja, hogy az elenséggel általam fogva megvion. Én is holnap az táborban megyek az fejdelem után; mint és hogy adgya az kegyelmes Ur Isten dolgunkat, csak ő tudgya és érti. Az ő szent nevének dicséretiért álgya meg ő szent felsége igyekeztünket és adgya, hogy jó kedves hireket írhaszak mind magam egészsége felől, azonképen az török ellenség ellen való győzedelmes diadalmunk felől. Sógor uram, az bátyád, Istennek hála, jó egészségben vagyon, ez napokban gyakorta együtt voltunk, szolgálatját ajánlja, mint szerelmes hugának. Komám uramnak adtam választot levelére, kérlek, én édes szívem, küld meg neki. Az én tiszta szibül való szerelmemet ajánlom én édes szerelmes szívem lölköm. Magamot is teveled egyetemben az kegyelmes Ur Istennek ajánlom, Ő szent felsége vezérelje utainkat, álgya meg igyekezetinket, és adgya, hogy láthass engem jó egészségben, én is, én édes szívem, azonképen tégedet. Az Ur Isten éltsessen . . . Datum Baiskeiben (?) Szent György mellett való faluban, 25. octobris 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXXXII.

1594. Október 29.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Szerelmes lölköm, tudván azt bizonynyal, hogy tiszta szibül kívánód mind magam egészségemet, azonképen az itt való állapotot értened, akarván ebbül is, én édes szívem, kedved szerint cselekednem, ez levelemvel akarálak meglátogatnom. Magam állapotja felől azt irhatom, hogy dicsértessék az Ur Istennek az ő áldott szent neve, én jó egészségben vagyok. Adgya az Ur Isten, hogy felőled is hassomló jó hirt hallhassak. Ez éjjel jüvénk ide Komárom felé Pálffi uramval. Istennek neve dicsértessék, mi nagy békével jüvénk be ide az várban, az török mind az éjjel s mind ma mentent ment Tata felé. Így imár, Istennek hála, Komáromot nem kell féltetni. Az török is elment, az Ur Isten szakaszsa oda nyakát. Az fejedelmet holnap ide várjuk, akkor végeznek osztán, hogy ha utánna menjenek-e az töröknek, avagy eloszoljanak. Gondolom inkább, hogy az had el kezd oszolni, miérthogy igen elfáradt; ha ugy leszen, gondolom magamban én édes lölköm, hogy hamar való nap meglátogatlak. Adgya az kegyelmes Ur Isten . . . Datum Komáromban az várban 29. octobris 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXXXIII.

1594. November. 1.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Szerelmes én édes lölköm. Komárombul vissza való jüttemben, szerelmes szívem, két leveledet találtam itt az táborban, melynek egyikét Kasza Péter hozta, az másikat egy szegin ember; mely két levélből értettem az te jó egészségedet, kin tiszta szibül örültem; adgya az Ur Isten, hogy ezután is hasomló jó hirt irhass magatok felől nagy sok jó esztendeig. En is, dicsértessék az Ur Isten jó egészségben vagyok. Uj hirt egyebet nem irhatok, hanem mi itt vagyunk táborban Nyarazdnál. Az török kedig Buda felé ment táborban. Az csehországiak ma mind elmenének. Ezután mi leszen szándékja ő felségének, még ma elválik, miérthogy azrul ma fognak tanácskozni. Mihelen valamit végeznek, mingyárust, édes lölköm, Kaszátul megirom. Az pénzt az mi illeti, hogy örömet ide adtad volna hogy ha az udvarbiró előbb alá nem küldte volna, az te én hozzám való szereteted felől soha semmi kétségem nem volt. Most is bizonynyal tartom azt, hogy az mi szeretetünk oly egymásunk között, hogy édes szívem az mi enim az ted, és az mi ted, az enim. Azért Isten fogadgya, hogy örömet ide adnád, de imár nem szükség. Az te jó akaratodat, én édes lölköm, mindennél nagyobbra becsüllöm. Az Ur Isten szent fiáért, ezután is tartsa meg közöttünk ezt az tiszta szibül való szeretetet. . .

Irtam az nyarazdi táborban 1. die novembris 1594.

Az te szerelmes urad, ki ugy szeret, mint
magát, életit és mindenét
Thurzo György.

CXXXIV.

1594. Deczember 31.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna Dicsértessék az Ur Isten, én tegnap jöttem ide Sklabinyára, Istennek hála, nagy jó egészségben, Rewai uramékot jó egészségben találván, mind asszonyomval hugomval egyetemben. Az bába felől szóltam asszonyomval hugomval, sok szolgálatját iratá velem, és igen dicséré az bábát és irt is neki, hogy eljűjön, azért imár én anak gongyát viselem. Ma imár Arvában megyek, kérlek, szerelmes szivem írj énnékem gyakorta egészséged felől. Adgya Isten, hogy sok jó hireket hallhassak édes lölköm felöletek. Az Ur Isten adgya, hogy láthassuk egymást ...

Datum in Sklabinya ultima decembris, anno 1594.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXXXV.

1595. Január 2.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna Tegnap adák meg itt Arwában az te leveledet, melyből megértetem az te jó egészségedet. Az Ur Isten az ő szent fiáért azon jó egészségben tartson meg és minden jovaival megálgyon. Dicsértessék az Ur Isten, én is jó egészségben vagyok. Édes lölköm, ha ezután is valahonnan hoznak leveleket, küldd meg

énnékem. Az bába dolgából ma bocsátom Zolnai Lukácsot Besztercze-Bányára. Sógor uram Révai Péterrel ma mentek Krakóban. Most én édes szívem egyebet nem irhatok, hanem kérlek, hogy az te énhozzám való szeretetédért irj gyakorta énnékem egészséged felől. Engedgye az Ur Isten, hogy minden jót irhass egészséged felől ...

Datum in Arwa 2. januarii 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXXXVI.

1595. Január 3.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Noha csak tegnapi napon is, szerelmes szívem, irtam az magam egészsége felől, mindazonáltal jutván eszemben az te szép kéreressed, hogy gyakorta irjak. Én is mai napon ágyambul felkelvén és felőled én édes lölköm gondolkodván, imádságim után ez levelecskémvel akartalak meglátogatnom, és így az mit az mostani szükség és idő nem engedett hogy magunk szeretettel nem beszélgethetünk, azt levelem által cselekedgyem. Az minemő jó és öröndetes hirket irnak, azokat veled is akartam közlenem. Azért az minemő levelet irtak, annak az mását oda küldöttem. Adgya az Ur Isten, hogy igaz hírek lehessenek. Akarván kedig tiszta szibül való szerelmemet ezzel is megmutatnom egy asszu laszaszt küldtem. Az Ur Isten adgya jó egészséggel elköltened. Magamot is neked én édes szívem megviszem ez jüvő szombaton, ha penig nem lehetne, azon leszek, hogy hétfőn ott nálad lehessenek. Mindazonáltal

mikorra megyek haza, mert az az én hazám, az hon te vagy, én édes lölköm, bizonynyal egy vagy két nappal azelőtt tudtadra adam. Adgya az Ur Isten, hogy leglőször irhass egészséged felől minden jó hirt, azután láthassuk egymást...

Datum ex Arwa 3. januarii 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXXXVII.

1595. Január 4.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Vettem az te leveledet, melyből megértettem az te jó egészségedet. Az Ur Isten ezután is azon jó egészségben tartson meg, és álgyon meg mind azokval az jókval, az melleket az mi Urunktul és Istenüinktül kívánsz. Dicsértessék az Ur Isten, én is jó egészségben vagyok. Ma megyek vadászni, az mit az Ur Isten ad vadászatunkban, nagy szivem szerint, veled, mint az kit ugy szeretek, mint énmagamot, közlöm; addig itt számvétel is talám elvégeződik, mely hogy ha véghez megyen, azon leszek, hogy itt ne késsem, hanem mennél hamarabb lehet, hozzád siessék; adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben. Az hajfonókra való selmet oly örömet, mint tulajdon magamnak meghozatnám, de az leveled, én édes szivem, késsén érkezett. Hanem az gyűlésben Posonban megveszem, nemcsak azt, hanem egyebet is, az mit entülem kívánsz, hogy vegyek. Bizony hogy ha előbb érkezett volna az levél, örömet meghozattam volna most is, de imár Krakóban elmentek vala, hogy édes szivem, az te leveled ér-

kezők. Azért az kevés haladékot édes lölköm gonoszra ne magyarázzad, mert ha én magam tegy (?) vagyok, mért tiltanám vagy morhámot, vagy pénzemet tüled. Az Ur Isten kegyelmes oltalmában ajánljak...

Datum in Arwa 4. januarii 1595.

Az te szerelmes urad,
ki ugy szeret, mint szivét, lölkét
és tellességgel ő magát
Thurzo György.

CXXXVIII.

1595. Január 4.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna..... En ezen órában jöttem meg az kriwai majorbul és az vadászatbul, dicsértessék az Ur Isten, nagy jó egészségben. Hogy azért irásimval ugyan meguntasalak, és azt hogy bizonyosképen szeretlek, megmutasam, ez levelet akarám irnom. Vadászatombul miérthogy nagyobb vadat nem kaphattam, három nyulat, halászatombul kocsonyául való galóczát és majorsá-gombul az kriwai major mellett való kerben termett almát, ki egyedül termett egy fán, küldtem neked, mint én édes szerelmes lölkömnek ajándékon. Ezeket én édes szivem, mint oly uradtul, ki ugy szeret, mint szivét, lölkét, in summa, mint tulajdon magát, vedd jó néven. Adgya az Ur Isten, hogy költ-hessed el nagy jó egészségben. Hamar való napon magamot

is megviszem neked én lölköm, el hívén azt, hogy magamnál semmi kedvesb ajándékot nem vihettek. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy láthassuk egymást...

Datum in Arwa 4. januarii anno 1595.

Az te szerelmes urad, ki nem különben kívánja jódot, mint tulajdon magának, és ugy szeret, mint életit, szívét és lölkét
Thurzo György.

CXXXIX.

1595. Január 6.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Hogy, édes szivem, azbul kedvem szerint cselekeszel, hogy irsz én-nékem egészséged felől, mint szerelmes én édes lölkömtől nagy jó néven vettem, az habarniczát is köszönöm. Adgya ar Ur Isten, hogy ezután is minden jót gyakorta irhass egészséged felől, és ajándékot is küldhess. Én is, dicsértessék az Ur Isten, jó egészségben vagyok. Ha az Ur Isten jó egészségemet adgya, ez jüvő vasárnapon otthon leszek. Talám addig sógor uram is elérkezik. Adgya az kegyelmes Ur Isten...

Datum in Arwa 6. januarii, anno 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXL.

1595. Január 18.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna ... Nem akarám Petit levelem nélkül, én édes szivem, hozzád bocsátanom, melyben csak azon kérlek, hogy az te hozzám való szeretetedért az rólam való gondolkodásrul és énutánnam való bánatnak hagy békét, mert tudod állapotodat, efféle heában való dologal nyevolát is talász magadnak, énnékem kedig siralmat, bút és keserüséget. Hiszem azért, én édes szivem, hogy ezt az én intésemet jó néven veszed, és ahhoz tartod magadat. Adgya az Ur Isten, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben.

Datum Bitchá 18. januarii 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXLI.

1595. Január 23.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna Magam felől szerelmes szivem az irhatom, hogy tegnapi napon jutottam ide Prágában, Istennek kegyelmességéből nagy jó egészségben. Bizony soha nem hittem volna, hogy il messze út legyen. Ma voltam szemben az fejdelemvel, elég kegyelmességgel ajánlotta magát. Imár ezután mi válaszom leszen, nem

tudom. Talám az Ur Isten ugy adgya, hogy jó válaszom leszzen. Hirt innét semit olyat nem irhatok; ő felsége császárunk jó egészségben vagyon. Az erdéli követekkel még semit nem végeztenek. Ha az Ur Isten egészségemet adgya, azon lesznek, hogy e jövő héten talám innét elindulhatok. Ha nem lehet is akkor, miérthogy imár az fejdelem akaratján áll innét való elindulásom, de valamikor leszzen, de arra Bichére megyek, és téged, mint szerelmes atyámfiát meglátogatlak. Onnét osztán ugy megyek az gyűlésre, csak vége felé Posomban. Most édes szivem, többet nem irhatok, mert az sok dolgaim miatt hozzá nem érkezhetem. Adgya az kegyelmes megváltó Ur Isten az ő szent fiáért, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben. Ezeknek utánna ajánljak az kegyelmes Ur Istennek, ki legyen jelen és oltalmazzon meg minden gonosztul, és adgya, hogy láthasuk egymást nagy jó egészségben. Hogy ha komám uram és asszonyom anyám oda érkeznek, kérlek, édes lölköm, ajánljad én szómval ő kegyelmeknek szolgálatomat. Az kegyelmes Ur Isten adgya, hogy ő kegyelmeket is láthassam jó egészségben és térhessek meg innét Prágából minden jó veggel.

Datum Pragae 23. januarii, anno 1595.

Az te szerelmes urad,
ki ugy szeret, mint tulajdon ő magát, az még él
Thurzo György.

CXLII.

1595. Januar 30.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Hogy innét Prágából, szerelmes én édes lölköm, az mint én is akar-nám, gyakorta nem irhatok, azt énnékem se rólad való elfelej-téssemnek, sem kedig valami idegenségnek ne tulajdonítsad, mert annak az oka nem egyéb, hanem sok szántalan dolgaim, és hogy nem volt módom az levelek elküldésében, mindazonál-tal azért minden szempillantásban szivemben forgasz; mert hogy feledkezném el rólad, én édes lölköm, ki egy vér és egy test vagy velem, s kit úgy szeretek, mint életemet, in summa, mint tulajdon magamat. Most kedig elunván sokféle költségi-met, nem is lévén válaszom az én dolgomrul még ez ideig az én kegyelmes uramtól, szolgálaimnak egyik részét sok költség-nek eltávoztatássaért haza bocsátottam, kik által hozzád való; mint szerelmes én édes lölkömhöz, tiszta szíbüől való szeretete-met meg akarván mutatnom, levelem által akaralak megláto-gatnom. Magam egészsége felől azt irhatván, hogy Istennek kegyehnes jó voltából, nagy jó egészségben vagyok. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy felőled is, én édes szivem, hasomló jó hirt hallhassak. Az én dolgomrul még semmi válaszom nin-csen. Én kivülem is vannak egynehány magyarországi urak, kik dolgokban még ez ideig semmi véget nem érhettenek ő felségénél, maga némely közülök két hónapig is itt voltanak. Ugy veszem eszemben, hogy kicsin dologért ide fel nem jó fá-radni, mert ha keveset kíván, két annit költ addig, az mig vá-laszza leszen. Ha az Ur Isten innét megszabadit és válaszom leszen, bizony nem most leszen, hogy ismég az jó Prágát lás-sam, kit bizony tiszta szíbüől meg is untam; de úgy legyen, mint Isten és ő felsége akarja. Reménlem midazonáltal, hogy itt

imár igen sokat nem késsem, hanem ez purgatóriumból hamar való napon meg szabadít az jó Isten, ki hogy mennél hamarabb lehessen, bizony csak alig várom, főképen hogy téged láthatnálak jó egészségben. Uj hirt egyebet innét nem írhatok, hanem hogy Ferdinánd herczeg megholt. Az erdéliekkel mindent jól végezett ő felsége, az elmúlt szombaton lett jó vége az tractatusnak. Adgya az Ur Isten, hogy legyen az Ur Istennek szent neve dicséretire, országunknak jóvára és megmaradássára. Ha komám uram és asszonyom anyám ott volnának, sziből örülénék rajta, főképen, én édes szivem, teéreted, hogy az én ott-hon való nem lételemkor is lenne kivel beszélgetned és az időt elmulatnod. Ha azért ő kegyelmek ott vannak, édes lölköm, mondd én szómval ő kegyelmeknek szolgálatomat. Meghattam levelem által Gyurchanskinak, hogy irjon mingyárust egy ember által, mellet előmben külgyön egészséged felől ; kérlek én édes szivem, hogy te is irj, mint és hogy vagy ? Én felőlem kedig, én édes szivem semit ne gondolkogyál, se érettem ne bánkodgyál, mert avari énnékem semit nem használsz, magadnak kedig ártasz vele. Jobb, édes lölköm itt egy keveset késnem és dolgomban véget érnem, hogy nem mint semmit nem végeznem, s mód nélkül haza mennem. Mihelt vég leszen dolgomban, éjjel nappal hozzád sietek ; meghattam, hogy paripákat is külgyenek előmben Olomuczig, hogy onnét osztán hozzád siethessek. Adgya az kegyelmes Ur Isten . . .

Irtam Prágában 30. januarii, anno 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXLIV.

1595. Február 14.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Szerelmes én édes lölköm, az Ur Isten uramot sógoromot ide hozta Trenchinben jó egészségben, kérem ő kegyelmét, hogy az kevés fáradságot felvegye, és asszonyomat anyámat és tégedet is meglátogasson. Azért ő kegyelme im oda megyen, kérlek, édes szivem, gazdálkogyál ő kegyelmének kedve szerint. Asszonyomnak anyámnak mondd én szómvál szolgálatomat, ő kegyelme szóljon uramval sógoromval a felől is, az miről ő kegyelmének emlékeztem vala. Én ő kegyelmének s mind sógor uramnak, az mig élek, szeretettel szolgállok. Az kegyelmes Ur Istennek ajánljak. . . Ex Trenchin 14. februarii anno 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXLIII.

1595. Február 21.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Magam felől azt irhatom, hogy dicsértessék az Ur Isten, nagy jó egészségben vagyok. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy felőled is, én édes lölköm, hassomló jó hirt hallhassak. Hogy énnékem, én édes szivem, leveleket irtál, igen kedvem szerint cselekedtél, kérlek ezután is irj gyakorlatossággal énnékem az te jó egészséged felől. Az itt való álapat felől azt irhatom, hogy még ez ideig az gyülés véghez nem ment, de gondolom,

hogy nem sokára véghez megyen. Teneked kedig én édes lölköm, jobb hirt nem irhatok, ki kedved szerint lehetne, hanem hogy semmi oly tisztet fel nem akartam venni, és így az jüvendő hadban vagy otthon leszek, avagy az hadban, minden kettővel szabad leszek.

Én édes lölköm az vásárolásra, az mellre kértél, hogy mingyárt meg nem küldtem, kérlek énnékem megbocsáss, mert itt minden felette igen drága, hanem ha veszem eszemben, hogy az gyűlés el kezd múlni, valamit vehetek, megveszem és magam megvizsem. Adgya az Ur Isten szent fiaért, hogy láthasuk egymást nagy jó egészségben. Én édes szerelmes lölköm, az én szerelmes asszonyomnak anyámnak ajánljad én szómval szolgálatomat. Többet irtam volna, én édes szivem, de sok dolgaim miatt nem érkezhetem hozzá, kérlek te is irj gyakorta énnékem. Az kegyelmes élő Istennek ajánljak . . . Irtam Posonban 21. februarii, anno 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXLV.

1595. Február 24.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Diszértessék az kegyelmes Ur Isten, én jó egészségben vagyok. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy tefelőled is, én édes szivem, hasomló jó hirt hallhassak.

Az itt való álapat felől azt irhatom, hogy még az gyűlés véghez nem ment, hanem az ország akarátjokat írásban adta be ő felségének, kire még válaszunk nincsen. Az mely katonák az végházakbul kiszöktének, avagy töröknek kezekbe

adták, azokra holnap leszen törvény, mi leszen törvények édes lölköm, ezután tudtodra adom.

Kérlek azon az te énhozzám való szeretetedért, irj gyakorta énnékem. Én is azon leszek, az mikor sok dolgaím miá hozzá érkezhetem, hogy gyakorta irjak. Adgya az Ur Isten, hogy te is énnékem, én is neked, magunk egészsége felől jó hirt irhassunk egymásnak. Az én bizodalmas asszonyomnak anyámnak ajánlad én szómval szolgálatomat. Sógor uram tegnap jött be, jó egészségben vagyon. Ajánljak én édes szívem az kegyelmes Ur Istennek . . . Datae Posonii 24. februarii, 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXLVI.

1595. Február 28.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Magam is, Istennek legyen nagy hála, nagy jó egészségben vagyok. Ne adgya az Ur Isten, én édes szívem, én szerelmes társom, hogy rólad elfeledkezném, hogy azért ezelőtt egynehány nap nem irhattam, ne egyébnek, hanem sok számtalan dolgaímnak tulajdonítsad; hogy lehetne az, hogy rólad elfeledkezném, kit úgy szeretek, mint tulajdon magamot, szívemet, lelkemet és életemet? Azért ne véld, én édes lölköm, hogy rólad elfeledkezném, azon is leszek, hogy irjak gyakorta, valamikor hozzá érkezhettem. Gondolom, hogy az gyűlés sem fog imár sokáig tartani és magamot viszem meg neked, én édes lölköm. Adgya az Ur Isten, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben. Uj hirt innét egyebet nem irhatok, hanem hogy az török császár megholt, és az fia lett helette császárrá, Sultán Me-

hemet neve, ki bizony nekünk nem öröm, mert igen vitéz ifju leginnek mondgyák lenni, ő maga személe szerint akar reánk júni, legyen velünk az Ur Isten és verje meg az pogányokat, az kik őtet nem esmerik. Asszonyomnak anyámnak mondd, én édes szivem, szolgálatomot. Az kiknek irtam, és az kiknek az levelek szólnak, küldd meg én édes szivem. Az kegyelmes Ur Istennek ajánljak. . . Datum Posonii 28. februarii, anno 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXLVII.

1595. Márczius 2.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Nagy kedves dolgot cselekszel, én édes lölköm, hogy kívánságom szerint gyakorta irsz énnékem. Én is akarván hozzád való szerlmemet evel is megmutatnom, fogadásom szerint valamenél gyakrabban lehet, irni igyekezem. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy mindenkoron magunk jó egészsége felől minden jó hirt irhassunk egymásnak. Az gyűlést nem vélem, hogy imár igen sokáig tartson. Csak alig vérnám, hogy véghez menne, hogy én is téged, mint életemet és én szivemet láthatnálak nagy jó egészségben. Édes lölköm, irtam Gyurchanski-nak egy levelet, hogy késsedelem nélkül kétszáz forintot küldene utánam, mert soha drágáhb hel nem lehet, mint most Poson, az aprólékot is, az mire kértél, meg kellenék vennem. Valami jüvedelemből lehet s valahonnét, kérlek mondd meg Gyurchanskinak, én édes szivem, hogy ebben vétket ne tegyen, hanem éjel nappal küldtön külgye ide Posonban. Az

én bizodalmas asszonyomnak anyámnak ajánljad, én édes szívem, szolgálatomat. Komám uram és sógor uram egészségben vannak. Az kegyelmes Ur Isten éltesen . . .

Irtam Posonban 2. martii, anno 1595.

Az te szerelmes társod

Thurzo György.

Revai Ferencz erősen fonja az inát az letawai dologbul de nem telik kedve az jámbornak. Ebnek beste kurvássának ne önnékem legyen ezután barátom ; soha nem hittem volna, hogy illen álorczájú ember legyen, de ezután én is, az mint megérdemli, úgy tudom megbecsülni. Ezt is akarám, én édes szívem, tudtodra adnom, hogy te is értsed Révainak álnokságát és praktikáját.

CXLVIII.

1595. Márczius 3.

Köszönetemnek és magam ajánlásának után . . . Vettem az te leveledet, melybül megértettem az te jó egészségedet, tartson meg azon jó Ur Isten azon egészségben mind az kicsinkékvel egyetemben nagy sok jó esztendeig. Én is, hála az Ur Istennek, alkalmas egészségben vagyok. Az én dolgom Rewaival az mint veszem eszemben elő kel. Az igazságnak Ura és Istene legyen segítséggel az benne való bizóknak, és szégyenitse meg az hamisakat. Az gyűlés imár nem sokáig tart, elég nagy rovást ígértek, mindenik portátul 9 forintot, és azonképen az magunk erszényébül 9 forintot, ki 18 fl. tesszen. Az herczeg holnap hitt ebédre bennünket. Ezeknél egye-

bet most nem irhatok sok dolgaim miatt, hanem ajánljak az jó Ur Istennek

Irtam Posenban 3. martii, 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXLIX.

1595. *Márczius 5.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Az itt való álapat felől egyebet, én édes lölköm, nem irhatok, hanem az gyűlés imár véghez megyen, és én sem késsem, hanem hamar való napon haza megyek, csak az árvai dolgot viszem véghez, kiben az Ur Isten jó módot is adott, hogy véghez megyen. Uj hirt most egyebet nem irhatok, én édes lölköm, hanem hogy az régi jóakaró kegyelmes uram Ernestus herczeg megholt, kin ő felségének is nem kicsin bánatja vagyon, de ugy kell lenni, mint az Ur Isten akarta és rendelte. Az én bizodalmas asszonyomnak anyámnak parancsolatjára az pormazant megveszem. Komám uram szolgálatját iratta velem, meg szolgálja, hogy róla el nem feledkeztél . . . Datum Posenii 5. martii, anno 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Asszonyomnak anyámnak ajánljad én szómval tisztaszüből való szolgálatomat.

CL.

1595. April 6.

Szerelmes édes atyámfia, Istenül jó egészséget és minden jót kívánok . . . Szerelmes szívem, Istennek hála, én jó egészségben vagyok, adgya az Ur Ister, hogy tégedet is jó egészségben, én édes lölköm, találhassalak. Szerelmes szívem, csak azt akarám tudtadra adnom, hogy holnap semiképen oda Bichére nem mehetek az gonosz ut miatt, mert itt épen nagy hó esett, hanem szombaton általam fogván estvére otthon lesznek. Én szómval kérjed, én édes lölköm, uramot és asszonyomot anyámot, hogy ő kegyelmek gonosz néven ne vegye, hogy holnap oda nem érkezhetem, hanem várjon meg imár ő kegyelmek, kit én ő kegyelmeknek, az mig élek megigyekezem szolgálnom. Én édes lölköm, ajánljak az kegyelmes élő Ur Istennek . . . Datum Trenchinii 6. aprilis, 1595.

Az te szerelmes atyádfia
Thurzo György.

CLI.

1595. April 13.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Nem nyughatott addig az szívem, én édes szívem, az mig ez levelet nem irhatám, látván az minemő bánattal bocsáttál el magadtul. Én édes lölköm, kérlek az egy Istenért is, én utánam való bánkodásnak hagy békét, csak az Ur Isten téged gyógyítson meg, elhittem én azt, hogy hamar való napon az én Istenem megviszen teneked engem jó egészségben. Adgya az egy Ur Isten, hogy tégedet is láthassalak jó egészsé-

ben; az leány asszonnak minden portékáját, édes lölköm, készítesd el, hogy ha Isten meghoz, késsedelem nélkül legyen meg az menyegző. Asszonyomnak anyámnak, édes lölköm, ajánljad én szómval szolgálatomat. Az kegyelmes Ur Istennek ajánljak . . . Irtam Puchón 13. aprilis, 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLII.

1595. April 13.

Szerelmes és énnékem, az mig én élek, mindenkoron én édes egyetlen egy atyámfia . . . Hogy inkább enyhítem bánatidat, édes lölköm, azon vagyok, hogy mig módom vagyon benne, hogy gyakorta irjak. Ma azért elég gonosz utban ide Morvaországban Szrelna nevő faluban jutottam jó egészségben. Holnap meddig mehetek, ha Isten egészségemet adja, megirom. Csak azon kérlek, ha engem szeretsz, az bánkódásnak, ki neked bizony nagy ártalmadra vagyon az mostani betegségedben, hagy békét. Csak az Ur Isten téged gyógyítson meg, és tartson meg jó egészségben, kétség nélkül engemet is hamar való napon megtérít neked jó egészségben. Asszonyomnak anyámnak ajánljad én szóval szolgálatomat. Az kegyelmes élő Istennek ajánljak . . . Datae Szrelnán az morva háztárban 13. aprilis, 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLIII.

1595. April 14.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Én édes lölköm imár úgy tetszik, két levelem által találta meg, mellekben kértelek, mint énnékem szerelmes atyámfia, hogy utánna való bánkodásnak és gondolkodásnak hagy békét, mert az féle gondolkodással és bánkodással egyebet nem talál sz magadnak, hanem nagyobb betegséget és nyevolát, énnékem kedig bűt és bánatot, ki még nagyobb, hogy Istenedet is megbántod eféle gondolkodással, kivel énnékem semit nem használ sz, magadnak kedig, édes szívem, ártasz vele. Hanem édes szívem, ha engem szeretsz, légy jó kedvő és az bánatnak hagy békét. Az Ur Isten hamar való napon ismét haza viszen jó egészségben, kit hiszek, hogy az te énhozzám való szeretetedért megcselekeszed.

Az mit az előbbi utamban negyedfél napig jöttem el, azt mos két nap jöttem el, hogy csak hamarébb elvégezvén dolgaimat, hozzád siethessek. Azért Istennek hála, ma ide Krömerizre jutottam, Istennek hála, jó egészségben; gondolom, hogy holnaptul fogva negyed napra Prágában elérkezem; miérthogy kedig imár oly módomban nem lehet, hogy irhassak ezután, kérlek, édes szívem, ez jövő csötörtökön bocsásd énutánna Kasza Pétert, és ird meg, mint és hogy vagy, hogy én is, értvén jó egészségedet, örülhessek rajta; megírtam Gyurchanskinak is, hogy költséget adgyon neki. Én is Mittni Györgyöt, mihelt Prágában elérkezik az tevékkel, és megértem, hogy mely hamar megyen véghez az én dolgom, Prágából haza bocsátom, és mindenekről bőségesen írok. Adgya az Ur Isten, hogy édes szívem, hogy én is tefelölled, te is kedig énfelöllem, egymásunk felől hallhassunk minden jó hirt, és az mikor az Ur Isten haza viszen, láthassuk egy-

mást nagy jó egészségben, melyben tartson meg az kegyelmes Ur Isten nagy sok jó esztendeig. Asszonyomnak anyámnak és komám urannak is ajánljad én szómval szolgálatomot. Datum Krömerizen, az hon az olomuczi püspök lakik, 14. aprilis 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLIV.

1595. April 21.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Miérthogy szerelmes lölköm, az én tehozzád való szerelmem oly nagy, hogy soha csak egy szempillantásiglan is szivemből ki nem vethetlek, mely okbul ha másutt vagyok is, azt akarnám, hogy minden nap kétszer is irhatnék, de miérthogy innét Prágából nincs módgya, hogy gyakorta irhassak, az helnek megszé való voltaért, és követet is nem gyakorta kaphatni; mindazonáltal tudván, hogy tiszta szibül kívánod egészségemnek állapotját értened, az drabantot, mellet az tevékkel hoztam volt fel ide Prágában, ez levelemvel hozzád, mint én szerelmes lölkömhez akarám bocsátonom, elhívén azt bizonynyal, hogy ez irássom neked, mind én szerelmes szivemnek, kedves leszen. Dicsértessék azért az Ur Isten, én ez elmúlt szerdán jutottam ide Prágában, noha elég gonosz uton, mindazonáltal jó egészségben. Tegnap voltam szemben császárunkkal ő felségével, azon képen Mátyás herczeg urunkkal, még tegnap bocsátták az én dolgomot Hoffmanra, kinél vocsorán voltam, eléggé ajánlja magát, hogy nem késlel. Reménlem is, hogy Isten segítsége velem levén, hamar véghez megyen dolgom,

noha az hadi dologban vagyon főképpen császáruuk foglalatos. Kivánnám is, tudgya Isten, tiszta szíből, hogy hamar menne véghez dolgom, nem annira magamért, mint teérted, én szerelmes szívemért, hogy annál hamarébb haza mehetnék. Asszonyom anyám nevével is beadtam az suplicatiót császárnak. Ma szólok Rumffal az ő kegyelme dolgárul, hiszem Istent, hogy arrul is jó válaszunk leszén. Mihelt értem, édes szívem, mikora lehet válaszom, Mittni Gyurkót elől haza bocsátom, hogy az szekeres lovakot előmben küldhessék, attul ismét írhatok. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy felőled is minden jót hallhassak, és hamar való napon láthassuk egymást nagy örömmel, nagy jó egészségben. Amen. Amen. Asszonyomnak anyámnak, és komám uramnak ajánljad, én édes szívem, én szómmal sok szolgálatomat. Irtam Prágában 21. aprilis 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLV.

1595. April 25.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Én is, Istennek hála, jó egészségben vagyok. Az mi az itt való dolgot illeti, Mátyás herczeg miatt még vég nem lett dolgomban, de hiszem Istent, hogy ez héten vég leszén benne, hiszem is Istent, hogy jó válaszunk leszén. Az asszonyom anyám dolgát informatióra bocsátták Posonban, de Rumph uram igen ajánlja magát, hogy az mibül tud, örömet segitséggel leszén és szolgál is mind komám uramnak, s mind asszonyomnak. Az erdéliek most Nándorfejeváron túl két véget veettek meg

Smilechet és Techonyát. Hétezer töröknél többet vágtak le. Az Ur Isten ezután is szerencséltesse az jó fejdelemnek igyekeztit. Az császár csak az hadi dologban foglalatos. Ide elég hir vagyon, megírnom sok volna, de gondolom, hogy inkább kívánod magamtul azt megértened, hogy nem mint, édes szívem, levelemben olvasnod. Azt is hamar való napon megadgya az jó Ur Isten, kit adgyon ő szent felsége békével és jó egészséggel. Komám uramnak és asszonyomnak anyámnak mondd, én édes lölköm, szolgálatomat. Álgyon meg, én édes lölköm, az kegyelmes Ur Isten minden jovaival ...

Datum Prágában 25. aprilis 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Az pecsétet megcsináltattam, édes szívem, azzal pecsétlettem meg ez levelemet, mellet én magam megviszek ; fáradtságomért, édes szívem, ha az Ur Isten jó egészséggel haza viszen, egy szép csókval tartozol.

CLVI.

1595. Május 3.

Köszönetemnek és magam ajánlásanak utánna . . . Diszértessék az Ur Isten, én is jó egészségben vagyok. Szerelmes én édes lölköm, bizony soha nem véltem volna, hogy itt enni sok ideig lett volna késsedelmem ; de úgy kell lenni, mint az jó Isten és az fejdelem akarta. Imár ma két egész hete, hogy itt vagyok Prágában, Tököli kedig imár egy egész hónapja, hogy itt vagyon ; sem énnékem, sem kedig ő neki nem

volt még ez ideig válaszungk, mert az fejdelem is beteges volt, és egynéhány nap nem jött ki az kamorabul, hanem ma általam fogva válaszung leszen, mely meglevén, semit nem késsem, hanem éjel napal, édes szivem, hozzád, mint én édes lölköm-höz elsietek; mely nagy szivfájdalomval mulattam ez ideig is itt, főképen hogy tégedet, mint én lölkömet ez ideig nem láthattalak, azt csak Isten tudgya és látja, de csak válaszung legyen, itt hagyom a levelért egy szolgálmat, én magam elsietek, hogy kedig annál hamarabb haza mehessek, Kasza Pétert haza bocsáttam, hogy hat lovat külgyenek előmben; kérlek, én édes szivem, az kit az lovakkal elküldenek, irj attul is az te jó egészséged felől, hogy értvén az te jó egészségedet, Istennemnek hálákot adván, annál vigabban mehessek tehozzád, én édes szivem lölköm. Az herczeg ma ötöd napja, hogy elment, az mansfeldi gróf, ki az had előtt leszen, ma megyen el. Az török felől azt irják bizonynyal, hogy mind Erdélre sietnek alá az itt fen való végbeli törökök is. Most én édes szivem mirül többet irjak, nincsen, hanem megadgya imár hamar való napon az jó Ur Isten, hogy magunk is szemben leszünk egymással, és beszélgethetünk az itt való állapot felől. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy egymást láthasuk nagy vigan és jó egészségben. Komám uramnak és asszonyom anyámnak, kérlek én édes lölköm, mondd én szómvál szolgálatomat. Az kegyelmes Ur Isten éltesen...

Datae Pragae 3. mai 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLVII.

1595. Jūnius 5.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Édes szívem találkozván itt Manigán oda felmenő ember, nem akarám hozzád levelem nélkül bocsátanom. Istennek hála én jó egészségben vagyok. Adgya Isten, hogy felőled is hassomló jó híreket hallhassak. Sógor uram szolgáláival ma itt Manigán együtt ettem vacsorát. Istennek hála, ő is jó egészségben van. Ezeknek utánna én édes szerelmes lelkem ajánljak az kegyelmes Istennek...

Datae ex Maniga 5. junii, 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Az hrichói ház mellett való Vágnak és az vár mellett építéssének, azonképen az toronynak is Gyurchanski viselje gongyát, ugy az mint illik.

CLVIII.

1595. Jūlius 13.

Szerelmes én édes egyetlen egy atyámfia... Szerelmes én édes szívem igen nagy jó néven veszem tőled, hogy egészséged felől gyakorta irsz énnékem. Én is, Istennek hála, jó egészségben vagyok. Az itt való állapot egyébképen jó volna, mert az herczeg ugy tartja magát, mint jámbor és tekéletes

vitéz fejdelem, de az német gyalog az minemő rossz volt mind éltig, most is szintén olyan; tegnap mentek volt ustromnak, noha oly nagy az törés, hogy szabadon, lovon is bemehetnének, de az rossz emberek, noha eléggé biztattuk az herczeggel őket, nem akartak semiképen mindazonáltal bemenni, sok nem veszett közülök, de sokan sebesedtenek. Azt vélem, hogy egynehányat felakasztat benne az fejdelem, hogy reá nem mentek az ustromra. Jó reménségünk vagyon az Istenben, hogy ha másféle gyaloggal fogja ustromoltatni, hogy hamar való napon kezünknel leszen.

Az herczeg énnékem igen kegyelmes uram; tegnap kérdezé tőlem, hogy ha nős vagyok-e? Ahoz képest két spanyol keztyűt ada és igen kért, hogy ő nevével, szerelmes lölköm, neked külgym, az mint oda is küldöttem, noha az te kezedre nagyok lesznek talám, mindazonáltal az szabó megkissebit-heti; ha nem is, kérlek édes szivem, az jó fejdelem emlékeze-tiért tarts meg.

Kérlek, én édes szivem, ezután is írj gyakorta énnékem, én is azon leszek, hogy gyakorta irjak. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy édes szivem láthassuk egymást nagy jó egész-ségben...

Datum az Esztergam alatt való táborban 13. julii. 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLIX.

1595. *Július 16.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Most egyebet nem írhatok, hanem az Ur Istennek hála, én mai napon jutottam ide az táborban jó egészségben. Itt, Istennek hála, minden dolgot jó állapotban találtam. Az várat bizony igen megrontották, ma akartak ustromnak menni, de az esső miatt nem lehet. Gondolom, hogy holnapnál, vagy holnaputánál tovább nem halad az ustrom. Az Ur Isten legyen velünk, álgya meg minden igyekezetünket szent fiaért, és adgyon diadalmat az keresztyénségnek. Ezután is, ha az Ur Isten életet, tudtadra adom, édes szivem, az itt való állapotot. Kérlek édes szivem, ha szeretsz, írj te is énnékem gyakorta az te egészséged felől . . .

Esztergam alatt való táborbul 16. julii, 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzó György.

CLX.

1595. *Július 21.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Discértessek az kegyelmes Ur Isten, én nagy jó egészségben vagyok. Álgyon meg az Ur Isten, édes szivem, tégedet is azon jó egészséggel, melyben láthassalak is hamar való napon. Noha elég gyakorta írok, de tudván azt, hogy mennél gyakrabban

irok, annál inkább kedvesb dolgot neked, mint az kit úgy szeretek, mint magamot, mielek, azért most is ez levelemvel akaralak, én édes szivem, meglátogatnom. Az itt való állapot felől azt irhatom, hogy az budai bassát, segítségével egyetemben, óránként vártuk, és most is várjuk. Beszélük, hogy nem igen sokan vannak. Az Ur Isten verje meg őket. Az Párkánt, hiszszük Istent, hogy holnap vagy holnapután kezünkben adgya az jó Isten. Azután az vár sem állhatja meg sokáig. Én édes lölköm, az mint hogy én gyakorta irok, kérlek azon, hogy te is az te énhozzám való szeretetedért irj gyakorlatossággal énnekem az te jó egészséged felől, kinél bizony soha kedvesb dolgot, édes szivem, énnékem nem cselekedhetsz. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy egymásunk felül minden jó hirt hallhassunk . . .

Datæ ex castris ad Strigonium, 21. julii, 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLXI.

1595. *Julius* 22.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Én édes szerelmes szivem, éltesse az Ur Isten sokáig, hogy szerelmes uradnak kedve szerint akarsz cselekedni gyakorta való írásodból is; mert mai napon is, édes lölköm, két leveledet vettem, egyiket, az mellett Stephanustól küldöttél, az másodikat az mellet az szegin embertül küldöttél. Dicsértessék az Ur Istennek az ő szent neve, én jó egészségben vagyok. Az itt való állapot felől egyebet semit nem irhatok, hanem az mit

tegnapi napon irtam. Adgya az kegyelmes jó Ur Isten, hogy te is gyakorlatosággal egészségtek felől hasonló hireket írhas, az mint ez ideig irtál; kérlek is azon, mint én szerelmes lölkömet, hogy ezután is gyakorlatosággal írj énnékem. Az Ur Isten éltesen . . .

Datae az Esztergom alatt való táborban 22. julij, 1595.

Az te szerelmes urad,
Thurzo György

Az cseresne, én édes szerelmem, az mellet küldöttél énnékem, inkább mind elveszett volt, de mindazonáltal nagy jó néven vettem tüled. Én is valami muskatal körtvélt küldtem. Hamar való nap magamot viszem, édes szivem, neked aján-dékon.

CLXII.

1595. Július 23.

Köszönetemnek utánna . . . Szerelmes én édes lölköm mai napon ágyambul felkelvén, legelső dolgom is ez volt, hogy téged, mint szerelmes én édes lölkömet levelemvel meglátogassalak. Dicsértessék az Ur Isten, én jó egészségben vagyok Engedgye az kegyelmes Ur Isten, hogy édes szivem, felőled is hasonló jó hireket hallhassak gyakorlatosággal. Uj hirt egyebet nem írhatok, hanem ma hozának az mieink két törököt, melyek azt mondgyák, hogy az török, ki Budánál gyült volt essze, azon volt, hogy tegnap estve elindulván, ma hajnalban megütött volna bennünköt, de mára halasztották az elindula-

tot; az mint beszélük, igen kevesen vannak. Verje meg az Ur Isten ökö, minden gonosz igyekezeteket és tanácsokat fordítsa az jó Ur Isten az ő magok fejekre. Ezután is, szerelmes én édes szivem, ha mi oly hirem lesz, azon leszek, hogy mint szerelmes én édes lölkömnek tudtadra adgyam. Ajánlom mind magamat, mind kedig téged, szerelmes én édes szivem, az kegyelmes Ur Isten gondviselésében és oltalmában, ki adgya, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben.

Datca az Esztergom alatt való táborban 23. julii. 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLXIII.

1595. Július 24.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Dicsértessék az Ur Istennek az ő szent neve, én is nagy jó egészségben vagyok. Most is, édes lölköm, egyéb hirt nem írhatok, hanem csak azokat, az melleket tegnapi napon írtam. Chrennanski István igen megesmerkedett az fejdelemvel. Tegnap hogy eleiben ment, azt tudta, hogy sidó, az után hogy eljött az fejdelemtől az fő emberek új keresztyén barbelnek pevezték; eléggé bánja, és haragszik is, hogy az emberek ol fé itélettel volnak felőle. Az hasza valamennire megapadt, megvárom, hogy még valamennivel inkább megapadgyon, azután haza bocsátom. Kérlek, én édes szivem, te is irj gyakorlato-

sággal énnékem. Én is valamikor módom és alkalmatoságom leszen hozzá, azon leszek, hogy gyakorta irjak...

Irtam Esztergam alatt való táborban 24. julii 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLXIV.

1595. Július 25.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánná . . . Szerelmes én édes lölköm, Istennek kegyelmeségéből én jó egészségben lévén, neked, mint én szerelmes lölkömnek, illen örvendetes hirt irhatok. Az mieink, az kik túl az Palánkot Kakatot megszállották volt, tegnapi napon az kastélnak ustromnak mentenek, az Párkánt meggyútván, az egyik részét az töröknek benne levágván, az Párkánt kezünkben adta tegnapi napon estve az jó megváltó urunk és Istenünk. Az törökök közül két hajóval mégis által szalattanak az Dunán az esztergamvárban. Hiszük Istent, hogy imár ő szent felsége velünk lévén az várat is kezünkben adgya.

Az töröknek bizonyal való szándékát értjük, hogy Esztergamot meg akarja ma vagy holnap segíteni és az tábort megütni. Az Ur Isten velünk vagyon és ő vi miértünk, ő elene pedig senki nem állhat; verje meg azért az győzedelmes Ur Isten, és álgya meg az ő benne hívő keresztyéneknek szándékokat és minden igyekezeteket.

Az kakathi nyereségből, szerelmes lölköm, im két török kalánt küldöttem kérlek, édes szivem vedd túlem jó néven. Ha az Ur Isten valami gonosz szerencsét reám nem bocsát, azon leszek, hogy magamot is hamar való napon megvigyem. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben . . .

Irta m Esztergom alatt való táborban 25. julii 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLXV.

1595. *Július 26.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánn . . . Tiszta sziből örültem leveleden, én édes lölköm, mivel hogy értettem az levélből az te jó egészségedet. Tartson meg az jó Ur Isten azon jó egészségben nagy sok jó esztendeig. Dicsértessék az Ur Isten, én is jó egészségben vagyok. Mai napon jött vala az török ide az tábor felé, és az strázára az kik érkeztenek az mieinkban azokkal megharczolt. Az törökben veszett ötvenig, de az mieinkben kettő vagy három. Ezután is az szándéka, hogy az várat megsegitse. Verje meg őket az hatalmas Ur Isten. Az égen ma igen nagy két jelt láttunk, mit jegyezzenek, csak az egy Isten tudgya, az jelek szintén az tábor felett voltanak. Hogy Fejérvár alatt megvertük vala az törököt, akkor is hassomló jelt láttunk. Édes szivem, azon leszek, hogy

ha nem egyébképen, hanem csak postán is, ez napokban, mint szerelmes lölkömet meglátogassalak. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy láthassuk egymást . . .

Irtam Esztergom alatt való táborban 26. julii 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLXVI.

1595. *Augusztus 29.*

Szerelmes én édes szivem. Éltessen az kegyelmes Ur Isten sokáig, megálgyon jó egészséggel és minden jókval az én szerelmes leánimval egyetemben etc Dicsértessék az Ur Isten, én ide nagy jó egészségsben jutottam Bajmóczban. Bátyámat Bernart uramot elég betegessen találtam, noha egyébihez képest jobbadán vagyon. Ő kegyelme dinét ada, hogy neked, mint szerelmes szivemnek külgyem. Az mellet im meg is küldtem. Adgya az Ur Isten, hogy jó egészségsben költhessed el. Én édes lölköm, szólj az tisztartókval, az zabot az fejdelemnek küldtön külgyék, mennél hamarabb lehet, mert most is igen szorgalmaztatják. Esztergamot pinteken ustromlották meg, de meg nem vehették. Az Ur Isten álgya meg az szegin keresztyéneket és adgyon győzedelmet nekik és adgya, hogy láthassuk egymást . . .

Irtam Bajmóczban 29. augusti 1595.

Az te szerelmes urad
Georgius Thurzo.

CLXVII.

1595. Szeptember 2.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Dicsértesék az Ur Isten, én tegnapi napon érkeztem ide az táborban jó egészségben. Az Ur Isten úgy mint ma negyed napja az keresztyénséget ismég jó szerencsével látogatta meg. Az mely tábora volt az töröknek Veresvárnál, azt megütötték, és egy béket hoztak elevenen, az másikat levágták. Azok kivül kétszáz töröknél többet vágtak le. Tegnapi napon ismég az török az esztergami várbul szót adott volt ki, hogy az várat megadgyák hitre, mely dolog tegnap véghez nem mehetett, hanem ma ebédig az török az várbul mind kiköltözött, mindenik anni morhát elvivén vele, az mennit ő maga elvihetett. Az török egygyel mással volt ötezeren az várban; bizony ha az Ur Isten meg nem rettentette volna őket, egy ideig még megtarthatták volna az várat, és nem kevés ember kárral kellett volna az megvételének véghez menni, mely Istennek jótéteméniért illik, hogy hálákot adván, dicsérjük az ő szent nevét. Azért édes szívem izend meg mindenüvé az predikátoroknak, hogy szentegyházakban adgyanak hálákat az Ur Istennek, és mind Arván, Litawán és Bichén löjenek örömet. Mi legyen ezután szándéka ő felségének, nem tudom még, nem is végeztek ez ideig még arrul semmit; kit ha megértek, talám én sem késsem, hanem felmegyek. Adgya az Ur Isten, hogy nagy jó egészségben láthassalak kérlek is, én édes szívem, irj gyakor-

latosággal te is énnékem az te jó egészséged felől és az gyermekeknek álapatjok felől. Az kegyelmes élő Ur Istennek ajánlak . . .

Datae az Esztergam alatt való táborban 2. septembris 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLXVIII.

1595. Szeptember 4.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Szerelmes én édes szivem, az te leveledet megadá énnékem az hegedős gyermek, hogy alkalmas egészségben vagy. Tiszta szíből örültem volna, hogy ha inkább jó egészségben voltál volna, hogy nem mint alkolmassul, az mint irod. Fordítsa az jó Ur Isten az alkolmas egészséget is ugyan jó egészségre. Az én szerelmes kis Borbálkámot kedig gyógyítsa meg. és adgya meg az előbbi jó egészséget szent fiaért szégnének. Amen. Amen. Én, dicsértések az Ur Isten, naponként mind jobb jobb egészségben vagyok. Uj hirt azt irhatom, hogy Isten Esztergamot kezünkben adta, és tegnapi napon az várban misét hallgatott volna az fejdelem, és Te Deum laudamust inekeltek volna sok lövésekkel és trombita szókval. Az Ur Isten az vörösvári törököket ugy megrettentette, hogy magok Vörösvárat meggyujtván megégették, és kimentek belőle. Ma imár Visegrád felé és Vác felé mennek egynéhány ezeren, ha onnét megjűnek és mint járnak, édes szivem, tudtodra

adom. Kérlek téged is, én édes szívem, irj te is énnékem gyakorlatossággal, főképpen az magad egészsége felől, és az én szerelmes Borbálkám gyógyulása felől. Adgya az kegyelmes Ur Isten, hogy mind te mifelőlünk, és mi is felöletek minden jó hirt hallhassunk. Az udvarbirónak, édes szívem, mondd meg, hogy az fejdelem zabját ne késleljék, hanem alá külgyék. Az építésre és majorságra szorgalmatos gondot viseljen, és az mely pénzt az Vitembergában menő diákoknak kellett volna adni, hogy addig meg ne adgya, az mig Isten haza nem viszen. Az borra való pénzre szorgalmatos gondot viseljen, és az jüvendő hóra való pénzt is lassan lassan készítsék, hogy osztán hirtelen az szeginséget reá ne szorítsák. Ezeknek utánna az kegyelmes élő Ur Istennek ajánljak . . .

Datae az esztergami táborban 4. septembris, 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLXIX.

1595. Szeptember 23.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Noha most nem volt mirül írnom, mindazonáltal emberem találkozáván, és hozzád, mint szerelmes szívemhez, szeretetemet meg akarván mutatnom, ez levelemvel akaralak meglátogatnom. Istennek hála, én ma ebédre ide Nagyfaluban jutottam nagy jó egészségben. Kérlek, édes szívem, ha engem szeretsz, irj gyakorta énnékem az te jó egészséged felől. Az bichei udvar-

birónak mondd meg, édes szívem, hogy szorgalmatos gondot viseljen az építésre és az borra való pénznek gyűjtésére. Az litawainak is írják meg, hogy az pénz dolgából ahoz tartsa magát. Adgya az Ur Isten, hogy láthassuk egymást...

Datae Nagyfaluban 23. septembris 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzó György.

CLXX.

1595. Szeptember 25.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Elégé nem csodálkozhatom, édes szívem, hogy enni sok időtül fogván énnékem semit nem irtál, az te jó egészséged felől, mellet bizony tiszta sziből kívántam, kívánok is hallani, az mig élek; kérlek azért, mint szerelmes szívemet, írj gyakorlatosággal az te jó egészséged felől; mert egy kis idegenségnek is, noha bizony édes lölköm az te hozzám való szerelmedben kétségem nincsen, vélhetném, hogy az miulta fogva itt vagyok egy levelet sem irtál, de azt inkább az te betegeskedéssednek tulajdonítom. Én, Istennek hála, alkalmas egészségben vagyok. Itt, hiszem Istent, hogy csötörtökig dolgaimat elvégezem, és az jövő pénteken estvére otthon lehetek. Adgya az Ur Isten, hogy láthassuk egymást nagy vigan és jó egészségben. Itt az a hire, hogy Wissegrádnak az várát is megvették

volna ; kérlek, édes szivem, ha mi bizonyost értetek, vagy értesz, add tudtomra. Az Ur Isten éltesen...

Ex Arwa 25. septembris 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLXXI.

1595. — —

Szerelmes én édes egyetlen egy atyámfia. Dicsértessék az Ur Isten én ide Prónára nagy jó egészségben jutottam. Adgya az Ur Isten, hogy felőled is én édes szivem minden jó hirt hallhassak. Én édes lölköm, elfelejtettem volt meghadnom Gyurchanskinak, hogy egy szállon sert külgyön az táborban. Azért édes szivem kérlek, mondd meg én szómval neki, hogy az mikor az fejdelem zabját és énértem való eleven pisztrángot elküldi, hogy sert is külgyön négy vagy öt átalaggal. Az zabbal ne késsék, mert itt is találtak imár egy levéllel, hogy az zabot ne késlellem. Az Ur Istennek ajánljak.

Irtam Prónán ma csütörtökön 1595.

Georgius Thurzo.

CLXXII.

1595. — —

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Mihent mai napon felköltem, szerelmes szívem, eszemben senki egyéb nem volt Isten után legelsőben is egyéb, én édes szívem, te náladnál, nem tűrlhettem ezért, hogy levelem által meg ne látogassalak. Istennek hála, mi jó egészségben vagyunk. Essőt is jót ada ide az Ur Isten. Az határjárásban ma kezdünk, nem vélem, hogy ma véghez mehessen, az minemő zurzavarban vagyjon az dolog. Tegnap bocsáttam volt haza Posgait ezekért az okokért, hogy az mely zabbot Arvából alá hoztak, hogy 57 árwai — — az én lovaimért megtartsanak. Az 400 hogy alá külgyék Komáromban, de megvessék, hogy hány szombati méczet teszen. És az szerint irjanak az komáromi profont mesternek, hogy menni mécz zabot küldtek alá. Azt is meg kell túle érteni, hogy mikor kelletik az többi is alá küldeni. Az zabbal az vén vámos menjen alá, mindenik szállon egy árwai szállas maradjon, az másik litawai vagy bichei legyen. Adgyanak költséget az litavainak és bicheinek fl. 1. egyiknek; meglássák, hogy kárt az zabban ne tegyenek, mert ha valami kár leszen benne, minekenk is mást kelletik adni az fejdelemnek, de bizony mi is az szállasson vesszük meg, az ki miatt kár leszen. Stephanus menjen Nagy Szombatban egy lovon, és irjanak levelet mi szónkkal az váras birájának, hogy adgyon egy méczet az város pecségi alatt, az mellet vigyen Stephanus alá Komáromban az zabbal, és avval az mértékkal, az mint Nagy Szombatban élnek vele, csapva mérresse fel az zabot, és az prófontmestertől az menni mécz leszen, annira vegyen competen-tiát. Az szombati méczet felhossa vele, hogy osztán legyen mivel

mérettetnünk itt fenn is az zabot. Az vámokra is levelet adgyanak, hogy fejdelemnek viszik az zabot túlünk Komáromban. Az középső pecsétet add ki édes szivem, hogy azzal pecsétellék be az leveleket, miérthogy kedig az szálokon kevés zab vagyon, több deszkákat szegeztesen hozzá Gyurchanski és mennél több zab fér egy szála, annit töltsenek, és mennél kevesebb szállon lehet, úgy vigyék az zabot. Az mely szálasok maradnak az árvaikban, miérthogy kevesbek lesznek az szála, azoktul mindeniktül vegyen Gyurchanski fl. 2. d. 50. Ötven pénzt hadgyon költségre nekik, mert Árában fl. 3. adtak egyiknek, és ossza az litawai és bichei szállassoknak per fl. 1. Az mint ezzel az pénzzel ér jó, az többit az jószág adgya meg. Stephanusnak is adgyanak költséget. Ezekről izentem volt Posgaitul, de talám elfeledkezett róla; kérlek, édes szivem, hogy ezeket olvastasd meg Gyurchanski előtt, avagy hadd meg hogy ehez tartsa magát, hogy vétek ne essék az dologban. Az zabbal, Istenért, ne késsenek, hanem holnap induljanak el jó idején még az viz tart. Ezeknek utánna ajánljak az kegyelmes Istennek...

Irtam Krasznán ma öt óra korban 1595.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLXXIII.

1596. Január 4.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Miérthogy szerelmes lölköm azon kértél, hogy írnék mind magam, azonképen gyermekink állapotunk és egészségünk felől, akar-

Gróf Thurzo György levelei.

ván ezzel is hozzád való tiszta szíbul szeretetemet megmutat. nom, kéréssed szerint ez kis levelecskét akarám írnom. Magam, dicsértessék az Ur Isten, mind ill sokáig betegségben való fekvő ember, jobbadon érzem naponként magamat. Leánink minnyáján jobban vannak. Az kicsinke is ez éjel alkalmasint aludt, és könnyebben vagyon, neha néha horut, (?)de azbul is, hiszem Istent, hogy hamar meggyógyul. Ezután is, ha könnyebben lesznek, avagy nehezebben, kitül Isten oltalmazzon, tudtoddra adom; de hiszem Istent, hogy imár ezután könnyörülvén az jó Isten rajtunk, meggyógyit bennünket. Kérlek, édes szivem, ird meg énnékem, mikorra várjalak ide, mind az én bizodalmas asszonyomval anyámval egyetemben, kinek én szómval ajánljad éltediglen való tiszta szíbul fiúi szolgálatomat. Az kegyelmes Ur Istennek oltalmában és jó gondviselésében ajánljak. . . Datae Bitche 4. januarii, anno 1596.

Az te szerelmes urad.

Thurzo György.

CLXXIV.

1596. Január 4.

Szerelmes én édes atyámfia. Az jó Ur Istentől minden jókat kívánok, az én bizodalmas asszonyomval anyámnival és hugomval egyetemben . . . Noha csak mai napon írtam, szerelmes lölköm, de miérthogy valami köpölözéssért hivatta az doktor az zolnai barbél, nem akarám az embert, mellet barbélért küldtem, levelem nélkül bocsátanom. Istennek hála, én minden órában jobban érzem magamat. Ma az fejemet megmosatván azután ebédre, Istennek hála, két czipót ettem meg. Leánink is

mindenik jobban és könnyebben vagyon. Az kicsin főképen ugyan jól vagyon,eléggé játszottam ma vele. Adgya az Ur Isten, hogy felőled is, édes szivém, jó hirt hallhassak. Asszonyom anyámnak, kérlek, mondd én szómvál szolgálatomat. Az Ur Isten éltesen . . . Datae Bitche 4. januarii 1596.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CLXXV.

1596. Január 5.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Ma jó reggel, még ágyamban feküvén, vettem szerelmes lölköm az te leveledet, melybül megértettem az te jó egészségedet, kit nagy örömmel olvastam. Dicsértessék az Ur Isten, én is egészségemben alkomasint vagyok, csakhogy az térdemben való fájdalom az lábom fejében ment; hiszem az Istent, hogy imár onnét minden fájdalmot ki veszén az jó Isten. Gyermeink, Istennek hála minnyájan meggyógyultak és jó egészségben vannak. Az kicsin főképen víg és igen jól vagyon. Tartsa meg az jó Ur Isten azon jó egészségben őket sok jó esztendeig. Az mi az te ide haza való jüveletedet illeti, szerelmes én édes szivem, miérthogy az jó Ur Isten megtérítette imár az kicsinkének egészségeket, hattam azt az te jó akaratedra, vagy holnap avagy vasárnap estvére akarod. Csak kérlek azon, hogy leveled által add tudtomra, hogy ha holnap avagy kedig vasárnap külgyek éretted. Én azért imár tüled várok, és az mikor megírod, azkorra, én édes lölköm, érted küldök. Adgya

az Ur Isten, hogy jühess hozzánk jó egészségben, és találhass bennünket is, az mint kívánod, nagy jó egészségben. Amen. Asszonyomnak anyámnak mondd, édes szívem, szolgálatomat, és kérd ő kegyelmét is, hogy el ne maradgyon tőled, hanem együtt ide jűjön veled ő kegyelme, miérthogy az kis Borbalkát is imár meggyógyította az Ur Isten, ő kegyelme inkább mulathat vele, hogy nem mint azelőtt. Ha eljű asszonyom anyám veled, kérlek add azt is tudtomra. Ezeknek utánna ajánlak az kegyelmes Ur Istennek . . .

Datae Bitchae 5. januarii, anno 1596.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CLXXVI.

1596. Január 6.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Ez estve késsen adták meg, én édes szívem, az te leveledet, az melybűl megérttettem az te jó egészségedet, kin tiszta szibűl örültem etc., kívánván, hogy ezután is az Ur Isten adgya, hogy hassomló jó híreket érthessek leveleidbűl. Én is, dicsértessék az jó Ur Isten alkotmas egészségben vagyok. Ma az doktor engedelmébűl az szentegyházban is mentem vala, úgy vettem eszemben, hogy óránkint mind jobban jobban érzem magamat. Az kicsinkék minnyáján jól vannak, csakhogy az Jutka az sértéstűl igen horut, egyébképen az is jobbadon vagyon. Az öregbik is jól vagyon. Az kis Barissenke kedig ugyan igen jól vagyon, kedvedért meg is csókolgattam. Az lo-

vakat holnap kívánságod szerint estvére oda küldöm, és hétfőn ebédre ide várlak, az én szerelmes asszonyomval anyámval egyetemben, kinek, kérlek, mondd én szómmal szolgálatomat.

Datae Bitche 6. januarii 1596.

Az te szerelmes társod

Thurzo György.

CLXXVII.

1596. Január 7.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Dicsértessék az Ur Isten, én naponként jobban jobban érzem magamat. Az lábaim talpaiban érzem még az fájdalmat, de azokbul is, hiszem Istent, hogy imár kimegyen. Az kicsinkék, dicsértessék az Ur Istennek szent neve, ez éjjel jól aludtának, és főképen az öregbik és az én Borbálkám igen jól vannak. Az Jutka az sérés miatt, mely én azt hiszem, hogy az grádicson való eséskor esett, betegeskedik, de azbul is az Ur Isten naponkint meggyógyítja. Az lovakat és egy kocsit szolgálomval egyetemben, szerelmes szívem, érted küldöttem, és imár holnap ebédre haza várlak. Kérlek, szerelmes lölköm, asszonyomot anyámat el ne hadd magadtul. Azért nem küldtem magunk szekerét is érted, hogy asszonyom anyám szekereén jűjj haza, és ő kegyelmét is elhozd magaddal; ő kegyelme imár kedve szerint mulathat Borbálkával is, miérthogy imár az Ur Isten meggyógyította. Hozzon azért az kegyelmes Ur Isten, szerelmes lölköm, asszonyomval egyetemben nagy jó egészségben.

Az doktor csináltatott énnékem egy taffota vánkuskát, hogy az mikor az égre kimegyek, azt szagoljam; az gonosz ég és pestis ellen felette igen jó. Én is látván, hogy igen jó szagú, neked is, szerelmes lölköm, egyet csináltattam, talám holnap valami gonosz idő leszen, mégis jó leszen az szekérben azt szagolnod. Kérlek, vedd tülem jó néven. Hugontúl Forgách Ilona asszontúl hoztak neked szóló egy kis levelet, kit azt is, szerelmes szívem, megküldtem. Asszonyom anyámnak ajánlom tiszta szibül való fiui szolgálatomat...

Datum Bitchae 7. januarii, anno 1596.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

Ezen szent órában volt nálam az én kis Babussom, te képedben, édes szívem, kétszer csókoltam meg.

CLXXVIII.

1596. Február 18.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna ... Tegnap napon adta meg Kozár Benedek, én édes szívem, az te leveledet, melybül megértettem, hogy Istennek hála, jó egészségben vagy; tartson meg az kegyelmes Ur Isten azon jó egészségben sok jó esztendeig. Én is, dicsértessék az jó kegyelmes Isten, alkalmas egészségben vagyok. Én édes szívem értem leveledbül panaszolkodásodat is, hogy gyakorta nem irok. Bizony ez egynehány nap imár egynehány levelet irtam, nem is feledkeztem el rólad, mert lehetetlen is, hogy én rólad, mint én szerelmes társomrul elfeledkezném, de az követek

vétke, hogy az leveleket hamar meg nem viszik. Ezután azon leszek, ha itt késnem kellenék, hogy gyakrabban irjak. Az gyűlés, nem vélem, hogy imár igen sokáig tartson. Török császárt mondgyák, hogy bizonynyal ki akarna reánk júni. Az urakat mai napon vendéglem meg szállásomon. Adgya az jó kegyelmes megváltó Ur Isten hogy egymást hamar való napon láthassuk, nagy vigan és jó egészségben.

Datae Posonii böjt második vasárnapon 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLXXIX.

1596. Február 26.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Magam felől azt irhatom, hogy dicsértessék az Ur Isten, jó egészségben vagyok. Adgya az Ur Isten, hogy felőled is, én édes egyetlen egy lölköm, hassomló jó hirt hallhassak gyakorlatossággal; mely jó egészséged és állapotod felől, hogy énnékem gyakorta irj, kérlek azon, mint énnékem, az mig élek, szerelmes én édes egyetlen egy atyámfát. Én is, mennél gyakrabban lehet, azon leszek, hogy irjak. Adgya az Ur Isten, hogy gyakorta minden jót irhassak mind az itt való állapot felől, s mind pengig az magam egészsége felől.

Most pedig az itt való állapot felől egyebet nem írhatok, hanem az szegin végbelieket, az kik az törököknek kezekben adták az várakat, tegnap volt törvények, az mint az előtt is irtam vala, kiket szeginyeket, ugy mint tattaiakat, beszperimieket és szent mártoniakat hitlenné tettek és halálra íté-

tek. Az többinek holnap leszen törvények. Az gyűlés mikorban végeződik el nem tudgyuk, mert az mi irásunk még ő feliségénél vagyon. Hiszem mindazonáltal az Ur Istent, hogy ez héten vég leszen az jó gyűlésben, kit adgyon az Ur Isten, hogy hamar legyen, és innét elmenvén téged, mint az kit ugy szeretek, mint magamot, iáthassalak, mint én szívemet, hamar való napon jó egészségben, etc. kit adgyon az Ur Isten, és az ő szent fiaért az jüvendő vendéget is adgya meg békével és jó egészségben. Amen. Az én szerelmes és bizodalmas asszonyomnak anyámnak ajánljad szolgálatomot én szómval. Sógor uram, Istennek hála, jó egészségben vagyon. Komám uram is azonképen. Malozat, ramfolt és egyéb tengeri morhát vihetek neked, én édes szívem, de az vásárlás nem tudom mint kezd véghez menni, hogy ha az gyűlés sokáig kezd tartani; ha egyéb morhát nem vihetek is, de ha magamot viszem, velen tudom is bizonynyal, hogy minden vásárlásnál kedvesb leszek. Az kegyelmes élő Ur Istennek ajánljak . . . Datae Posonii, tempore comitiorum 26. februarii 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLXXX.

1596. Február 28.

Köszönetem után szerelmes én édes szívem. Miérthogy az prédikátor kedveért egy lovassomat kellett viszabocsátanom, nem akarám, mint én szerelmes szívemhez, levelem nélkül bocsátanom. Istennek hála, én magam jó egészségben vagyok, szemem is jobbadon vagyon. Adgya az jó Ur Isten, hogy

felőled is, én édes szivem, minden jó hirt hallhassak. Uj hirt egyebet nem irhatok, hanem hogy Forgach Sigmondné megholt. Az Erdödi Tamás mind jószágát s mint morhaját mingyarást magára elfoglalta. Kérlek édes szivem, hogy te is irj gyakorta énnékem egészséged felől. Többet, édes szivem, most nem irhatok, hanem ajánljak az én kegyelmes jó Istenem gondviselésében . . .

Nagy szombatban 28. februarii 1596.

Az te szerelmes társod

Thurzo György.

CLXXXI.

1596. Márczius 3.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Kasza Pétert itt sokáig nem akartam késlelnem, hanem levelemmel ismét vissza akartam hozzád bocsátnom, mint én szerelmes lölkömhez. Én az fejdelem vendégsége után alkolmas jó egészségben vagyok, mert itallal felettébb nem bántottak bennünket. A szegín predikátor halálát könyves szemvel és fájdalmas szívvvel hallottam. Az Ur Isten bár se jobbat, se keresztyénebbet ne adgyon annál. Az indiai pávákát, mint szerelmes lölkömtül nagy jó néven vettem. Az én dolgom holnap, vagy holnapután elő kel Revaival; mint adgya az Isten, szerelmes szivem, tudodra adom. Az váczí várast az mieink megvették és az benne való törököt levágták. Verje meg az Ur Isten ezután is az pogányo-

kat és adgyon győzedelmet az keresztyéneknek. Az Ur Isten, szerelmes szivem, éltesen . . . Datae Posonii 3. martii 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Az medenczét, édes szivem, megveszem. Az többit is, főképen ha festékkal felérjük.

CLXXXII.

1596. Márczius 12.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Vetem, szerelmes lölköm, az te leveledet, melyből megérttettem az te jó egészségedet. Adgya az Isten, hogy ezután is hasomló jó és kedves hirt irhass. Dicsértessék az Ur Isten, én is alkalmas egészségben vagyok, és mind naponként jobban jobban érzem magamat. Az pisztrángot, mint szerelmes szivemtől, nagy jó néven vettem. Az gyűlés, gondolom, hogy nem sokáig fog imár tartani. Az erdéli fejdelmet ide várják az héten. Az urakat tegnap vendéglettem meg. Azon leszek imár, hogy itt igen sokat ne késsem, hanem hozzád, mint szerelmes szivemhez siessek. Kérlek, szerelmes atyámfia, irj egy szép levelet asszonyomnak az anyádnak, másikat Dersffi uramnak, hogy asszonyom jünne fel, és szükséged korán jelen legyen, és hogy uram asszonyomot elbocsássa. Én is irtam ő kegyelmének ugyanez dolog felől. Az leveleket küldd Árvában és onnét az egyik Dihowski hadd vigye lovon szinte oda alá, hogy bizonyos választot hozhasson. Bátyám uram szállássán hogy irtam ez levelet, mint jóakaró uram és atyámfia, akarván hozzád is jó akaratját megmutatni, ez levelemben irt ő kegyelme neked

egynehány szót. Az Ur Isten éltessen . . . Datae Posonii 12. martii 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek mint asszonyomnak és ángyomnak, kegyelmed énnékem parancsoljon és szolgáltason velem.

Kegyelmednek szolgája, atyjafia
Zriny György.

CLXXXIII.

1596. Márczius 15.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Hogy szerelmes szivem, leveleddel most is meglátogattál, mint szerelmes lölkömtül, nagy jó néven vettem. Isten adgya, hogy ezután is gyakorlatossággal hasomló jó híreket irhass az magad és gyermekink álapatja felől. Én is, dicsértessék az Ur Isten, alkalmas egészségben vagyok. Hogy kedig ill késsen adok választot leveledre, egyébnek ne tulajdonítsad, hanem hogy tegnapelőtt az erdéli fejdelem ide érkezett. Engemet rendelték gazdája az maga személye mellé; mind tegnapelőtt azért, tegnap is abban voltam foglaltos, hanem ma elmene ő felsége. Adgyon az jó Isten szerencsés utat ő felségének. Mihelen azért visszatértem az késsértésbül, ez levelet akarám neked, én édes szivem, irnom, és az te kérésedet heában nem akarván hadnom, azon leszek, hogy általam fogva az jövő héten elinduljak és kívánságodnak az haza való sietésbül ele-

get tegyek. Adgya az kegyelmes Ur Isten, én édes szivem, hogy láthassuk egymást nagy vigan . . .

Datae Posonii 15. martii 1596.

Az te szerelmes urad

Thurzo György.

Dersffi uramnak irtam egy levelet, kérlek, édes szivem, küld Árvában, külgyek az rosombergi postára, hogy az kassai postára külgye, és Kassáru vigyek meg Nagyidára.

CLXXXIV.

1596. Márczius. 18.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Miérthogy az gyűlés is, Istennek neve dicsértessék, mai napon ment véghez, Réwaival való dolgom is elhaladott és elő nem vették, az társzekeremet aprólékimval egyetemben elől akarván bocsátanom, minthogy én magam Sasinra és Holichra megyek, nem akarám, édes szivem az szekeret levelem nélkül hozzád bocsátanom. Istennek hála, én naponként mind jobban jobban érzem magamat. Adgya az Ur Isten, hogy tégedet is nagy jó egészségben találhassalak, kin mind én s mind kedig te örülhessüük, és az Ur Istennek hálákat adhasunk. Amen. . .

Datae Posonii 18. martii 1596.

Az te szerelmes urad

Thurzo György.

Szerelmes lölköm, hogy megmutassam most is hozzád való szeretetemet im egy kis gyenge gyémánt gyűrőcskét küldtem; viseld, édes szívem, egészséggel az én tehozzád való szeretetemért.

CLXXXV.

1596. Márczius 19.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Noha tegnapi napon irtam egy levelet, de miérthogy mai napon, hogy szintén induló félben voltam haza felé, Kasza Péter érkezék és az te leveledet, én édes szívem, megadá énnékem, melyre csak azt irhatom, hogy imár az én dolgom Rewaival elő nem kelhet, noha vátig futotta, ezután sem nyer sokat, most kedig azért nem költ elő, hogy tegnap lett vége az gyűlésnek. Imár én sem késsem schon, hanem ma Malaczkára megyek háltni, holnap Sasinban megyek, holnapután Holichban, onnét osztán éjjel nappal sietek. Adgya az Ur Isten, hogy láthassuk egymást nagy vigan...

Datae Posonii 19. martii 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLXXXVI.

1596. Márczius.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Most sok szántalan dolgaim miatt sokat nem írhatok, hanem, Istennek hála, én alkalmas jó egészségben vagyok. Az gyűlés sokat nem tart. Revaival való dolgomot ez gyűlésben fel nem akarták venni, kit én sem bánok, talám elviszi azomban az ördög. Az fiával könnyebb leszen osztán alkudni. Zrini György uram bátyám volt ma ebéden nálam, én általam szolgálatját ajánlja, és im egy igen szép rubint gyűrőt küldött én általam. Viseld, én édes szívem nagy jó egészséggel sok esztendeig. Éltessen, édes szívem, az jó Ur Isten...

Irtam Posonban martii 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Kérlek, én édes szívem, hogy magadra és egészségedre visel szorgalmatos gondot. Én sem késvén igen sokat, haza sietek. Adgya Isten, hogy egymást láthassuk jó egészségben. Sógor uram Czobor Mihály menyegzője elhaladt pünkösöd után. Egyik okát azt írják, hogy te is jelen lehess és asszonyom anyám is szükséged korán jelen lehessen.

CLXXXVII.

1596. Szeptember 2.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Istennek hála, ide Prógyére (*igy*) jó egészségben jutottam, de az mint értem az lakaitul, hogy az sulói hegyen úgy talált elő, hogy erősen sirtál, én édes lölköm, eléggé nem csodálkozhatom rajtad, hogy keresztyén ember lévén, és bizván Istenedben, hogy úgy töröd magadat. Lám egyfelől azt mondod, édes szívem, hogy az Ur Istenben oly reménséged vagyon, hogy mind az te s mind kedig az több sok jámbor imádságát meghallgatja s engemet minden gonosztul megoltalmazván, jó egészséggel meghoz ő felsége; másfelől sirásiddal az Ur Istent is busitod és az én szívemet is szomoritod. Azért ha engem szeretsz, én édes szívem, afele heában való sirásnak hagy békét. Az nez-nafalvai nemeseknek és jobágyoknak irtunk egy levelet, hogy az bajmóczi káplánt szent Mihály napjára vigyék az ott való egyházhoz, minthogy most reá felelt, hogy oda megyen. Azért édes szívem, kérlek, bizonyos embertül küldd meg nekik az én leveletem. Éltesse az jó Ur Isten...

Datae Privideae 2. septembris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CLXXXVIII.

1596. Szeptember 5.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna....Dicsértessék az Ur Isten, én is jó egészségben vagyok. Itt Marolthon megszálván, bizonyosan meghozák, hogy az jó Ur Isten könyörülvén az ő benne hívő keresztyénin és meghallgatván az keresztyénségnek imádságát, ez elmúlt kedden viradóra ustromval adta kezekben az keresztyéneknek Hatvant. Az benne való törököknek egy részét levágták, egy részét clevenen hozták ki, sok szántalan szép morhával és ékeségekkel, kiért legyen áldott az ő szent neve. Miérthogy kedig ez után mely felé menjen az tábor bizontalan, és vélem, hogy talám az víz mellé szálunk ismég ; azért én édes lölköm, kérlek, irj énnékem egészséged felől és az bitchei udvarbirónok Gyurchanskinak hadd meg, hogy élésse készen legyen, hogy ha irnék szállon mingyárust élést küldhessen. Azonképen az mely pénzt rendeltem volt borra, abban tartson meg ötszáz forintot, úgy, hogy ha tovább kellenék késnünk itt alatt, és élésbül megfogyatkoznánk, azonképen költség nélkül, első levelünkre mind pénzt mind élést küldhessen. Adgya az kegyelmes Ur Isten, szerelmes szivem, hogy ezután is mind magam egészsége felől s mind az tábor álapatja felől minden jó híreket irhasak. Az kegyelmes Ur Isten legyen mind velem s mind veled, én szerelmes lölköm, ...

Irtam hirtelen Marolton 5. septembris 1596.

Az te szerelmes urad
Georgius Thurzo.

CLXXXIX.

1596. Szeptember 9.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna....
Magam felől, szerelmes lölköm, azt irhatom, hogy tegnapi napon szintén oly kort érkeztem ide az hatvani táborban, Istennek hála nagy jó egészségben, hogy az tábor szintén elkészült innét Vác felé; oka ez, hogy török császár személe szerint kijű ellenünk nagy sok néppel; ez hónap tizenkettedik napján leszen Budán, azután mely felé menjen, még bizonytalan. Az fejdelem mind urát, nemest és nemtelent az táborban hirdet. Verje meg ő maga az kegyelmes Ur Isten, minthogy emberi erő nem állhat ellene. Most ennél, szerelmes én édes lölköm, egyebet nem irhatok, kérlek az te énhozzám való szeretetedért, írj te is gyakorlatossággal énnékem az te jó egészséged felől, úgy hogy értvén az te egészségedet és az kicsinkékét, Istenemnek hálát adván, örülhesek rajta. Dersffi Miklós uram komám itt volt az táborban, minek előtte én ide jutottam volna, addig ő haza ment. Az kegyelmes Ur Isten oltalmában ajánlom mind magamot, s mint kedig téged, én édes egyetlen egy ez világon való gyönörüségem...

Datae az hatvani táborbul szintén hogy induló félben volnának Vác felé, 9. szeptembris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXC.

1596. Szeptember 11.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna.... Én is, Istennek legyen nagy hála, igen jó egészségben vagyok. Tegnapelőtt jövének el Hatvan alul és tegnap érkezünk ide Vác alá, az holott az te leveledet, édes szívem, adták meg énnékem; kérlek, édes lölköm, az te énhozzám való szerctedért, ezután is irj gyakran énnékem az te jó egészséged felől, kinél énnékem soha sem jobb, sem kedvesb hirem nem lehet. Hatvant mind elégeték, mert meg nem építhettük, és török császárt senki meg nem merte várni benne. Török császár szántalan sok néppel jű ellenünk, kinek ellene ember bizony nem, hanem csak az egy jó Ur Isten állhat. Itt Vácznál leszünk egy ideig, az míg megértjük, mely felé fordul az török császár hada. Többet, édes szívem, most nem írhatok, mert nem lön mirül írnom, hanem ajánlak az élő Ur Istennek...

Irtam Vác alatt való táborban 11. septembris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXCI.

1596. Szeptember 13.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna.... Az mire kértél, szerelmes szívem, hogy gyakorta irjak, akarván hozzád való tiszta szibül szeretetemet megmutatnom, im az

szerint cselekeszem, és mennél hamarabb lehetett, hogy az táborban jutottam, mingyárást irtam; most sem mulatom el, hanem módom lévén az írásban, mindenkor írok, te tüled is, édes lölköm, azt várnám, hogy egészséged felől énnékem gyakorta írnál, de mind azóta fogván, hogy házamtul elindultam, egy levelednél többet én nem láttam; kérlek azért, én édes atyámfia, mennél gyakrabban lehet, írj énnékem állapototok felől, ez levélvivő szolgálmat is kérlek, ha engem szeretsz, ne késleld, hanem írj ő tüle is, mint és hogy vattok. Török császár inár Szolnoknál vagyon, csak egy Isten tudgya, mint leszen dolgunk. Itt elég rémülésben, rettegésben és gondolkodásban vannak az emberek. Könyörgjete, édes szivem, ti is az Ur Istennek, hogy legyen ő segetségünk és értünk való bajvivőnk, mert csak ő állhat ellene ennek az sok pogánságnak. Az mi ezüst mivecskénk vagyon, azonképen arany mivőnk, azokat Hanzzal szépen rakasd ládákban, hadd álljon ugy, mégis jobb, hogy veszteg álljon készen, hogy nem mint azután, kitül Isten oltalmazzon, ha szükség volna hogy csak kétfelé kapjunk. Más emberek is azt cselekeszik; mi se legyünk azoknál eszesbek. Az mi vetés volt minden jószágomban, az Istenért mindenött csépeljék ki és az várakban hordgyák az szemét; ezt, édes szivem, az tisztartóknak igen erősen meghadd. Minthogy kedig mind szeginnek és gazdagnak hadban kellettük jünni, hadd meg, édes lölköm, az tisztartóknak, hogy ugy bocsásák az szegínséget ide alá, hogy otthon is az vetésnek és szántásnak gongyát visellesék. Az Ur Isten oltalmaz meg bennünket minden gonosztul, és téged is tartson meg sokáig nagy jó egészségben, melyben hogy egymást láthassuk..

Datae ex castris ad Vacium 13. septembris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXCII.

1596. Szeptember 16.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Az mint, szerelmes szivem, ezelőtt is ajánlottam volt neked magamot, az te kérésedre, hogy gyakorta irok, azért mennél gyakrabban lehet, örömet irok, gondolván azt, hogy gyakorta való irásomval kedves dolgot cselekeszem nálad. Istennek neve dicsértessek, én jó egészségben vagyok. Engedgye az jó Ur Isten, hogy az te jó egészséged felől is és azokérul, az mellekkel az jó Ur Isten szeretett bennünket, sok esztendeig hasomló jó hirt hallhassak. Új hirt, szerelmes szivem, semmit bizonyost nem irhatok. Irják azt, hogy török császár még ez esztendőben Egret akarná megszállani, de nem bizonyos hir. Az Ur Isten adgya, hogy igaz ne legyen. Az mi táborunk sem végezett semmit hova menjen, és mit cselekedgyék, mert addig nem tudgyuk mihez tartanunk magunkat, az mig valami bizonyost török császár szándéka felől nem érthetünk; ha mi oly bizonyos hirem leszen, szerelmes lölköm, tudtodra adom; kérlek szerelmes szivem, te is írv gyakorta énnékém az ott való álapat felől, főképen kedig az te jó egészséged felől. Adgya az Ur Isten, hogy minden jót irhassunk egymásnak álapatja felől...

Datæ Vác alatt való táborban 16. septembris 1596.

Az te szerelmes urad
Georgius Thurzo.

CXCIII.

1596. Szeptember 18.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Aldott legyen az Urnak az ő szent neve, én jó egészségben
vagyok. Engedgye az jó Isten, hogy felőled is hasomló jó hirt
érthessek. Az tábor állapotja felől semmi bizonyost nem írha-
tok, mert mi csak az török császár hadátul varunk, az hova az
fordul, mi is osztán meglátjuk míg kellessék mennünk, és mit
kellessék cselekednünk. Az vármegyéből az urakat és a ne-
meséget erősen várjuk, ha jünének. Ujságul most, édes szivem,
egyebet nem küldhettem, hanem ez eljüvendő esztendőre való
kalendariumot küldtem. Adgya az Ur Isten, hogy sok uj esz-
tendőkre való kalendariumokat olvashass és láthass mindazok-
val egyetemben, az kiknek veled egyetemben életeket kívánod.
Ezeknek utánna az én kegyelmes Istenemnek mind magamot
s mind tégedet ajánlom . . .

Datae Vác alatt való táborban 18. septembris, anno 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXCIV.

1596. Szeptember 18.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . .
Miérthogy az ő felsége parancsolatja érkezett az én árwai.
vármegyémre, az mellet késsedelem nélkül kelleték felkülde-

nem, szolgálomat levelem nélkül nem akarám elbocsátanom. Dicsértessék az Ur Isten, én jó egészségben vagyok, adgya az Ur Isten, hogy felőled is, édes szívem, hasomló jó hirt hallhassak. Új hirt egyebet, szerelmes szívem, nem irhatok, hanem hogy tegnap estve mintegy nyolcz órákorban, hogy szintén vocsoráltam volna, az Ur Isten oly nagy szélvésztt támaszta, hogy egy sátor sem volt, az mely megállotta volna, hanem mindenik fenekest feldőlt. Az én sátorimban sem maradt csak egy is épen meg, hanem mind elszakadoztanak. Tábori ágyamat mind eltörte. Én magamat is mindazokkal egyetemben, az kikvel vocsoráltunk, csak Isten oltalmazza meg benünket, hogy egyig az sok árbo czfa meg nem öle. Bizony ez szélvész miatt az menni kárt vallottam, fel nem vettem volna ötszáz forintért, de Istennek neve dicsértessék, hogy mégis egészségben maradtunk meg, mert bizony soha életemben nagyobb égi háborut sem láttam, sem hallottam, mint az vala. Az Ur Isten szent fiáért adgya minden jóra. Amen. Ezután is, ha az Ur Isten éltet, azon leszek, hogy ha mi oly hirem leszen, mindenkoron tudtadra adgyam. . . .

Datae ex castris ad Vacium 18. septembris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Édes szívem, az mint hogy én gyakorta irok, tetűled is azt várom, hogy magad egészsége felől gyakorta irj énnékem.

CXCV.

1596. Szeptember.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna ... Tegnap napon adák meg énnékem, szerelmes lölköm, az te leveledet, melybül megértvén, édes szivem, az te jó egészségedet, bizony tiszta sziből örültem rajta. Adgya az Ur Isten, hogy te is, édes szivem, énfelőlem, és én is azonképen tefelőled, hasomló jó hirt hallhassak gyakorlatosággal. Az szegín embert azért kellett mai napig megtartóztatnom, hogy tegnap estve menetünk vala Buda felé csatára, az Ur Isten jó szerencsét adott volna, hogyha egy német pribék be nem szökött volna, és hogy sokan voltunk, azt az Budán való töröknek meg nem jelentette volna. Mindazonáltal eleven hoztunk tizennégyig, és sokat vágtak le az sakmányosokban. Ezen órában az csatáról megjüvén, noha bizony elég fáradt ember voltam, nem türhetem mégis, hogy ez levelemvel meg ne látogassalak. Istennek hála, édes szivem, én jó egészségben vagyok. Az urak, az kik az csatán együtt voltak, ma nálam voltak ebéden, vendéglém őket nem bichei, hanem tábori módon, mert az kenyér is oly szük itt, hogy hat forintára kenyérrel egy nap be nem érhetem. Az még az erszén győzi, szerelmes lölköm, itt kellett lennem, minthogy mind az emberség s mind kedig az tisztesség azt kívánja. Költségem nem lévén, az több jámborok magok tartásokhoz szabjuk magunkat...

Datum ex castris ad Vaciam positus (?) septembris 1596.

Az te szerelmes urad
Georgius Thurzo.

CXCVI.

1596. Szeptember 21.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . .
Isten fogadgya, hogy leveled által gyakorta meglátogatsz, és
az te jó egészséged felől irsz énnékem; adgya az Ur Isten,
hogy ezen jó egészségtek felől kedves jó híreket gyakorlato-
sággal irhass énnékem. etc. Dicsértesék az Ur Isten, én is jó
egészségben vagyok. Török császár, bizonyos hogy inár Ma-
gyarországban vagyon, háromszázezer és huszezer néppel jött
ki, az végbeliek nélkül. Minthogy ismég ujonnan kellett fel-
támadnunk az elenség ellen, az fejdelem kívánsága szerint, és
az vármegyék végezése szerint, egyebet nem tehetek benne,
hanem csak szekerem fel kellett mennem mind szolgálóimot s
mind lovaimot és egyéb tábori eszközömet itt az táborban
hagyván. Engedgye az Ur Isten hogy láthassuk egymást...

Datae in castris ad Damaz 21. septembris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXCVII.

1596. Október 1.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Szerelmes lölköm, ezen órában érkezem ide Széchen alatt való
táborban, Istennek hála, jó egészségben, az fejdelem még
ide nem érkezett, hanem holnap ide jű. Egret igen lövik. Az

érdéli fejdelem is jű szép néppel. Az alföldi had is egyben megyen velőnk, és azon vannak, hogy Egret megsegitse; az Ur Isten verje meg az pogányokat és segítse az keresztyéneket. Dersffi Miklós uramot komámot az alföldi had küldte ide az fejdelemhez, Istennek hála, jó egészségben vagyon. Kérlek édes szivem írj te is gyakorta énnékem egészségéd felől. Az követ Filekre jűjön, ott megértil hon leszen az tábor. Az Ur Isten szent fiáért, adgyon jó egészséget neked...

Szechen alatt való táborban 1. octobris 1596.

Az te szerelmes szived
Thurzo György.

CXCVIII.

1596. Október 2—6 között.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Istennek szent neve dicsértessék én is jó egészségben vagyok. Csodálkozom én édes lölköm rajtad, hogy enni sok időtűl fogva semmit nem irsz, édes szivem, az te egészségéd felől énnékem, keddig ez világon semmi kedvesb hirem nem volna, mint hogy az mikor az te jó egészségéd felől valami bizonyost érthetnék. Kérlek azért, ha engem szeretsz, édes szivem, írj gyakorta énnékem az te jó egészségéd felől. Hirt egyebet nem irhatok, hanem itt Széchennél erősen gyűlkeüzünk. Az erdéli fejdelem is az alföldi táborhoz jűn. Az török császárt mondgyák, hogy az egri szállást félben akarná hadni. Ezt valami török rabok mondták. Az Ur Isten adgya, hogy igaz legyen. Az várme gyékre és az urakra, az kik jelen nincsenek az táborban, erősen neheztel az fejdelem. Most, én édes szivem, ezeknél egye-

bet nem irhatok. Adgya az megváltó Ur Isten, hogy jó és kedves híreket irhassak . . .

Datae Széchén alatt való táborban (?) octobris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CXCIX.

1596. Október 7.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Diszértsek az Ur Istenek szent neve, én jó egészségben vagyok. Isten fogadgya, szerelmes lölköm, hogy egészséged felől jó hirt irsz énnékem. Engedgye az kegyelmes Ur Isten, hogy czután is gyakorlatosággal hasomló jó hirt irhass az magatok álapatja felől. Mi, az Ur Isten velünk lévén, holnap elindulunk Filek felé Egernek segítségére. Az seregoknak Ura és Istene legyen mind nekünk vezérünk és az szegin egricknek is segítségül. Ezután ha mit irsz, vagy az udvarbiró, szerelmes lölköm, külgyék az követet Filek felé, ott megérti, mely felé leszünk. Az Eger kilső várát megvették az törökök, de hatalmas az elő Ur Isten, az ki megtartsa az több részit az várnak az mi segítségünk kívül is. Az Ur Istennek ajánljak . . .

Datae ex castris ad Széchén 7. octobris, anno 1596.

Az te szerelmes urad, ki ugy szeret
mint magát, szívét, életit és lölkét
Thurzo György.

CC.

1596. Október 11.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Di-csértessék az Ur Isten, én is jó egészségben vagyok. Hogy meg-mutassan, szerelmes lölköm, hozzád való tiszta sziből szere-tetemet, akaralak innét is levelem által meglátogatnom. Mi, Istennek hála, az táborral ide Jánosházára jutottunk, az fejdelem is utánnunk jü, mely hely Egerhez csak öt mélföldnire vagyon. Török császár még Egret meg nem vehette, hanem erősen vitatja, noha imár az kilső várat megvette. Az erdéli fejdelem is imár az alföldi hadhoz érkezett, mi is együve men-vén velek, az mit az idő és alkalmatoság mutat, azt cseleke-szők, noha azt reménlők, hogy meg nem várnak benönket. Az Ur Isten szent fiáért verje meg az ő elenségit, és segítse meg a ő benne hívő keresztyénit. Kérlek szerelmes atyámfia irj te is énnékem az te jó egészséged felől mennél gyakrabban lehet, az kinél énnékem soha semmi kedvesb dolgot nem cseleked-hetsz. Dersffy Miklós uramval komámval imár az táborban szemben voltam, Istennek hála, jó egészségben vagyon. Czobor Mihály uram is, sógorom, itt vagyon, Istenek hála, ő is jó egészségben. Kérlek édes szivem, hogyha az udvarbiró eszé-ben veszi, hogy az hadnak az jüvő holnapra is itt kellenék lenni, ismég minden portátul szedgyen négy négy forintot, és külgye az táborban, miérthogy az szegénség helett énnékem itt lova-sokat kell tartanom. Azt kedig az pénzt mind az Prini uram jobágyitul s mind kedig az enimektül, mint Litawán s mind Bichén szedgye ki. Lám szekeret sem leszen szükség hogy ad-gyanak. Az Ur Isten sokáig éltessen . . . Datae Jánosfalván 11. octobris, 1596.

Sógorom Czobor Mihály nram ajánlja szolgálatját mint szerelmes asszonyának hugának. Az udvarbiró szorgalmatos

gondot viseljen az borvételre, mert ha az Ur Isten megtart,
ha jó bort iszom télben, öneki köszönöm, ha nem, öneki tu-
lajdonítom.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCI.

1596. Október 14.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Kö-
szönöm, mint szerelmes lölkömnek, hogy egészséged felől ir-
tal énnékem, az kinél bizony soha kedvesb hirt nem irhattál
volna énnékem. Adgya Isten, hogy ezután is hasom'ó jó hirt
irhass, szerelmes lölköm, egészséged felől, és az én kis Bor-
bálkámot is gyógyítsa meg az jó Isten. Én is, dicsértessék az
Ur Istennek szent neve, jó egészségben vagyok. Az egész tá-
bor imár ide Rima-Széchére jutott; közhirrel hallottuk, hogy
török császár Eger alul elakarna szállani Buda felé, kit Isten
adgyon, hogy igaz legyen, de ha szintén el nem szállott volna
is, azon vagyunk, hogy az Ur Isten velünk lévén, megviunk
vele. Az erdéli fejdelem is imár az alföldi táborhoz jutott.
Szégyenitse meg az elő Isten az ő szent fiának ellenségét, és
dicsőitse meg az ő szent nevét mi általunk az ellenségen úgy,
hogy ők is megismerjék, hogy nincs egyéb igaz Ur Isten, ha-
nem az, mellet mi hiszünk és vallunk. Kérlek, édes szivem,
irj ezután is gyakorlatossággal az te jó egészséged felől, vi-
gasztalhassam magamat hallván az te jó egészségedet, mellet
sokáig adgyon meg az Ur Isten szent fiáért. Amen. . .

Datae Rima Széché mellett való táborbul 14. octo-
bris 1596.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CCII.

1596. Október 15.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Magam egészsége felől, szerelmes szívem, egyebet jónál nem írhatok, mert az Ur Istennek szent neve dicsértessék, én jó egészségben vagyok, de az szegín egriek felől semi jót nem írhatok, mert ez elmúlt vasárnapon hitre megadták az ellenségnek, de minthogy az ebeknek szokások, hogy hitiszegtek, azonképen ez mostani hiteket is megszegték és az szegín egrieket mind levágták. Nyári Pált és Terchkát elevenen vették török császár eleiben, azután nem tudjuk, ha levágták-e szegíneket vagy nem. Gróf Turent is, az kinél az néném volt, Zrimi uram húga, meglőtték szegint. És így imár Eger is török közben vagyon. Az Ur Isten tudgya csak, mint leszen szegínyeknek dolgok az alföldieknek. Im mi azon vagyunk, hogy az miből lehetne, segíthetnénk szegínyeknek, és imár ide Hanwa nevű faluban jutottunk, mely Szikszóhoz öt vagy hat mélföldön vagyon. Az Jézus Krisztus szent nevéért verje meg az ő szent nevének ellenségit, ő segítse az ő benne hívó keresztyénit, és adgya, hogy édes szívem, egymást jó egészségben láthassuk és innét minden jó híreket írhassek ezután. Predikátor uramnak, kérlek édes szívem, mondd én szómval köszönetemet. Az Ur Isten éltesse . . .

Irtam utamban Hanwa nevű falu mellett való táborban, vacsora után, 15 octobris 1596.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CCIII.

1596. Október 19.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Istennek hála, édes lölköm, hogy jó egészségben vagy. Én is, dicsértessék az Ur Isten, jó egészségben vagyok. Az itt való alapat felől, én édes lölköm, azt irhatom, hogy itt az alföldön, Szikszónál innét egy mélfölddel, egyben mentünk mind az erdéli fejdelem hadával, azonképen az alföldi haddal. Az török császár Egret megvévén, azon vagy, hogy az mi földünkre menjen és ott raboljon; ha Eger alul elmegy, gondolom, hogy minekünk is hátra kellitik mennünk. Az mi táborunk elég nagy és sok, az melynél én soha nagyobbbat sem többet nem láttam. Az Ur Isten általunk cselekedgyék minden jót, verje meg az ellenséget és térítsen meg házunkhoz jó egészségben. Egret is szabadítsa meg az pogány kezéből és engedgye sz nt fiáért, hogy jó egészségben láthassuk egymást. Komám uram Dersffy Miklós uram és asszonyom anyám, Istennek hála, jó egészségben vannak. Czobor Mihály uram is, sógorom, jó egészségben levő. Bori Mihálylyal csatára ment volt. Istennek hála, jó szerencsésen jártak. Elevent huszonhatot hoztak. Tevét, lovat és öszvért sokat, és az törökökben sokat le is vágtak. Ő maga is sógorom, az mint értem, egyet vágott le. Isten szerencséltese az több vitézeket is ezután szent fiáért. Amen. Az Ur Isten éltsen . . . Datae ex Castris ad Sajó Wámos positis 19. octobris anno 1596.

Öcsém és komám uram Balassa uram ezen órában érkezék ide az táborban nagy jó egészségben. Azért vigasztald asszonyomat, hogy ne bánkodgyék, mert jó egészségben va-

gyon. Talán azért ezután úgy történhetik, hogy orczul vágják, kit kívánok ő kegyelmének hogy ne történjék. Az ő kegyelme levelét, kit asszonyomval írt, küldd meg késsedelem nélkül, édes szivem.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CCIV.

1596. Október 20.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Az Ur Istennek legyen nagy hála, én édes lölköm, hogy jó egészségben vattok, én is, dicsértessék az Ur Isten jó egészségben vagyok. Az ajándékot és az varráson való munkádot, mint szerelmes lölkömmül, nagy jó néven és szeretettel vettem. Engedgye az megváltó kegyelmes Ur Isten, hogy ezután is sok esztendeig varhass szép kis keszkenyőket, nagy jó egészségben. Én is azonképen nemcsak ezt az te kezeddal varrott kis kezkenőcskét, hanem sokat, többet is viselhessek el, és így mindketten élhessünk az ő szent akaratjáig, az ő szent neve dicséretire, egymásunknak segítségére és örömünkre. Amen. Amen. Mi az Jézus Kristust mi megváltónkat híván legelsőben segítségől mai napon indultunk az tegnapi táborhelünkéből, az ő szent nevének elenségire, az török császár táborára. Sajó Vámosrul ma elindulván, itt Miskócznál szállottunk táborban, ezután harmad nappal megviunk velek, ha el nem mennek előttünk. Az Ur Isten ne nézze az mi bűneinket, hanem az ő szent fiának érdemét és tisztességét, és verje meg az hitetlen pogányokat, hogy ők is megismerjék, hogy nincsen egyéb igaz

Isten, hanem az, mellet mi vallunk és hiszünk. Ha az Ur Isten megtart, vagy megviunk vele, avagy ha el megyen is előttünk, mingyárást, édes szivem, tudtodra adom. Ha elmennék előttünk, avagy Isten segítségéből megverjük őket, mingyárást ismég Egret megszáljuk, és kétség nélkül hozzá segít az Isten bennönket, minthogy jó kézt is mutatott ő szent felsége, mert soha életemben szebb keresztyén hadat nem láttam az mostaninál. Az Ur Isten adgyon jó és kedves hirt írhatnom, hogy teveled egyetemben és az keresztyenséggel dicserhessök az Ur Istennek velünk való jó tétemeniért . . .

Datae Miskócz mellett való táborbul 20. octobris 1596.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CCV.

1596. Október 24.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Az én tehozzád való tiszta szibül szeretetem arra készerít, hogy mennél gyakrabban lehet, irjak egészségemnek álapatja felől, Azért most oda való menő emberem találkozáván, akarám tudásodra, édes lölköm, adnom, hogy, az Ur Istennek hála, én jó egészségben vagyok. Török császár felől és hada felől semmi oly bizonyost nem érthetünk; némelyek azt mondgyák, hogy még Eger alatt volna, némelyek kedig, hogy mind hadastul elment volna. Ha igaz leszen hogy elment, azon lesznek, édes lölköm, hogy itt sokat nem késvén, hozzád siessck. Engedgye az megváltó Jézus Krisztus, hogy láthassuk egymást vigan és jó egészségben, Komám uram Dersffi Miklós uram azonképen

asszonyom anyám és sógor uram jó egészségben vannak. . . .
Datae Abrancz nevő pusztá falun Eger felé való táborban
24. octobris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCVI.

1596. Október 27.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Akarám szerelmes lölköm tudásodra adnom, hogy tegnapelőtt legelsőben vittunk meg az török császárral, és noha egynehány gyalogunk veszett, de mindazonáltal mienk lön az győzedelem, mert az mely sáron reánk akart jünni az török, azt mi megoltalmazván, hátra üztük őket. Tegnap ismég szabad akaratunk szerint által bocsáttuk az vizen és sáron, és ott nagy erős viadalmunk lön velek. Istennek neve dicsértessék, ott igen megvervén őket és taraszkokat nyervén, ismég által üztük őket az sáron; de meg nem elégedvén az első, Istenünknek hozzánk megmutatott kegyelmességével, mi által mentönk utánnok az sáron, és szintén az táborokig hajtottuk és öltük vágtuk őket. Szintén az sátoroknál hogy volnánk, az Ur Isten büneinkért reánk haragudván, az vitézlő népnek elvette szivét és megfutamodt, ott osztán nagyobb része gyaloginknak mind elvesze. Fő emberek közül ki veszett, még nem tudom. Nagy Miklóst sem tudgyuk, él-e vagy elveszett. Engem az Ur Isten, az te imádságodért, sógoromval Czobor Mihály uramva egészséggel hozott meg, sebes sem vagyok, noha elég nagy szerencsén maradtam, az mint Berkeszy megbeszélheti. Az

fejdelemek, mind az mi fejdelmünk, s mind az erdéli, csak Isten tudja, ki hova szaladtak. Én ez éjél egynéhány magammal Diósgyőrre szaladtam, az erdéli fejdelemvel, Báthori Istvánnal, és egyéb urakkal; Pálffy uram Putnok felé ment. Maximilianus urunk Ónod felé, az taborban szekereket, sátorokat és egyébféle tábori eszközöket, ágyukat, taraszkokat ott hagyván. Ma ide Szenderőre jöttem mintegy nyolczad magammal. Innét Nagyidára megyek. Morhám, lovaim, szekereim, szegin szolgálím, hova lesznek, elgyűhetnek-e, vagy oda vesznek, csak az jó Isten tudgya. Elég az, hogy Isten bűneinkért igen megvere bennünket. Én magamot neked könyörgésedre megtartván, bátyáddal egyetemben, Nagyidán semit nem késem, hanem hozzád sietek. Adgya az Ur Isten, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben . . .

Irtam Szenderőben hamarsággal 27. octobris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Nyári Pál az harcz alatt egészséggel eljött az török táborbul, ez éjél együtt háltam vele Diós Győrben.

CCVII.

1596. Október 29.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Az mint tegnap is Berkessy Gergeltül, édes szívem, tudtodra adtam, azonképen most sem irhatok egyebet, hanem hogy az élő Ur Isten meghallgatván az te és az több jámborok imádagait, nagy ha talma által sok veszedelem között hozott meg

engem egészszégben, noha szolgálaim lassan lassan jüttön jünek, de Nagy Miklós felől még sem hallok semmit, él-e vagy elveszett. Szegin komámnak Horvath Jánosnak, beszélük, hogy fejét vették volna. Isten adgya, hogy igaz ne legyen. Ma ide Nagy-Idára jutottam, asszonyomot és komám uramot jó egészszégben találván. Miérthogy kedig komám uram, asszonyomval együtt, Czobor Mihály uram, sógorom, Bakith uram, mind oda házunkhoz jünek, kérlek, hadd meg Hanznak(?), hogy az házakban kárpitokat és szőnyegeket szépen, az előbbi mód szerint felvonasson. Az udvarbiró is lássa, hogy készen várjon bennünket étéssel és egyéb szükséggel. Prini uram is asszonyomval egyetemben felmennek az litawai jószágban, az töröktől való feltekben. Azon is kérlek én édes szívem, külgyl előmben hat szekeres lovat az magadót, Szuchánig, hogy az magam szekerem eleiben fogják őket, minthogy . . . fáradtak, hogy hamarébb, édes szívem, hozzád siethessek. Öreg lov . . . nek hála, mind elhozták. Ezüst mívemet is, azonképen . . . Adgya Isten, hogy az hármat is meghozzák. . . . Datae in Nagy Ida, 29. octobris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Ha nagy leszen a viz, édes szívem, nem szükség az szekeres lovakot előmben küldeni. Hanem ha igen kicsin volna a viz, mert ha jó szál viz leszen, szálon megyek alá.

(A levél egy része szakadozott.)

CCVIII.

1596. November 2.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Szerelmes lölköm csak azt akarám tudtadra adnom, hogy én, Istennek kegyelmességéből, mai napon érkeztem szálon ide Bakith uram fiával Kralowanra, nagy jó egészségben. Holnap estvére azon leszek, hogy otthon lehessenek, azért várj édes szívem, vöcsorára bennünket. Az alsó bótót, az melyben szoba és szenesház vagyon, készítettessd édes lölköm Bakith uramnak, de mind az szobában s mind az szenes házban ágyak legyenek, mert az ifju Révai Ferencz is ez jövő hétfőn oda jű. Bichére szállithassam őtet is együtt Bakith uramval, az ház tiszta és meleg legyen és gyertyatartó és mosdó legyen az házban. . . .

Irtam Kralowant, ma szombaton igen készen estve, az az 2. novembris, anno 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCIX.

1596. November 28.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Szerelmes lölköm, csak ezt akarám tudtadra adnom, hogy én jó egészségben vagyok. Az néném jószága miben legyen, még nem írhatom, de Istennek hála, jó állapotban rendeli az jó Isten. Onnét felől, hattam, hogy valami gyalogot külgyenek után-

nam. Édes szivem, te is szorgalmaztasd Gyurchanskit, ne kés-
sék, hanem siessen alá. Itt, Istennek hála, sok jó barátink
vannak, az kik készek üstököt is vonni mellettünk, ha szükség
kívánja. Adgya az Ur Isten, ha azért öneki kellemetes, hogy
dolgainkban jó és szerencsés véget véthessünk. Komám uram-
nak, ha az Ur Isten ő kegyelmét meg hozta, és asszonyomnak
anyámnak, mondd tiszta szíből való szolgálatomat. Datum ex
Bosin 28. novembris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Szezin locumtenenst ma temeték el Posenban.

CXC.

1596. Deczember 1.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Szer-
elmes lölköm, az itt való álapat felől azt irhatom, hogy imár
Sempezet és Cheklészt én bírom, és hozzám hajtottam őket, és
senkitől nem hallgatnak, hanem csak éntőlem. Az öcséim is
az mint levelekből kitetszik, gondolom, hogy meg kezdnek ve-
lem alkodni, és így hiszem Istent, hogy nem leszen hiában sem
költségem, sem fáradságom, csak hogy hirtelen nem lehet, és
az nehéz, hogy itt egy ideig kell késnem, és hozzád én szerel-
mes lölkömhöz fel nem siethetek ; kérlek azért én édes lölköm
az te énhozzám való szeretetedért, irj gyakorta énnékem az te
jó egészséged felől, hogy értvén az te jó egészségedet, sok bu-
sodalmim, gondaim és fáradságim közt legyen mivel vigasz-
talnom magamat. Egy igen jó varró bulyát (?) szerzettem, édes
szivem, akarván azzal is, mint én lölkömnek és szivemnek

kedveskednem; kérlek, hogy tőlem vedd jó néven. Adgya az Ur Isten, hogy itt dolgaimot jó móddal elvégezvén, láthassalak nagy jó egészségben, melyben tartson meg az kegyelmes Ur Isten nagy sok esztendeig. Komám uramnak és asszonyomnak anyámnak, kérlek, mondd szolgálatomat, ő kegyelmek, megbocsásák, hogy leveleket nem írhattam ő kegyelmeknek az sok dolgaimnak és foglalatosságimnak tulajdonítsák ő kegyelmek. Írtam Sempezen 1. Decembris 1596.

Az te szerelmes urad és társod
Thurzo György.

CCXI.

1596. Deczember 5.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Noha az volna minden akaratom, hogy az magam egészsége és az itt való állapot felől, szerelmes szívem, gyakorta írnék, de az sok szántalan dolgaim és foglalatosságim miá az íráshoz nem érkezem; hogy azért gyakrabban nem írok, kérlek, édes szívem, megbocsáss, és legelsőben ez sok dolgaimnak tulajdonítsad; volna más okom is hozzá, hogy ne írjak, minthogy te is elfeledkeztél rólam, és enni időtül fogvást egyszerűl többször nem írtal, de tudom, hogy talán neked is, szerelmes atyámfia, valami méltó okod, avagy mentséged lehet, hogy ez ideig gyakrabban nem írhattál. Azon leszek mindazonáltal, hogy én is mennél gyakrabban lehet írjak, és tetűled is, mint szerelmes lölkömtől azt várom.

Dicsértessék az Ur Isten, én jó egészségben vagyok. Az itt való állapot kedig ebben vagyon, hogy én Sempezet, Chlek-

lést és egynehány falut birom és benne vagyok, jövedelmével, buzájával és borával egyetemben. Az urak Illésházi uram, Pálffi uram és az többi mind mellettem vannak. Az öcséim az várakban vannak, és azt birják, de vélem, hogy talán alkovásra kezd menni az dolog, de még az nem leszen és véghez nem megyen, vagy akarom, vagy nem, itt békével kel lennem az jószágban; mint Isten adgya ezután, édes lölköm, tudtodra adom. Ezt az én álapatomat, kérlek, édes szivem, ha feljött komám uram ő kegyelmének, ha kedig nem, asszonyomnak anyámnak, én szómvál mondván szolgálatomat ő kegyelmének, jelents meg. Az íráshoz sok dolgaim miatt nem érkezhettem, megbocsásák, ő kegyelmek, hogy nem irhattam.

Posgai ha megjött, az mit neked vett, azt vedd el tüle édes szivem, az mit énnékem, rakja az tárházban; maga jöjön alá késsedelem nélkül.

Az drabantoknak azzal egyetemben, az kit imár nekik adtak mind Árvából, Litawából és Bichérül külgyenek egy hó pénzt. Az sőt ha alá hozták, rakják fel és oszták el, az mint az előbi esztentőben. Az kracson adáját mind az három jószágból mindenestül szedgyék ki és tartsák készen, hogy mi-hent irok felőle, készen találtasék. Ezeket édes szivem, kérlek, én szómvál mondd meg Gyurchanskinak. Ezeknek utánna az irgulmas kegyelmes Ur Istennek ajánljak . . . Irtam Senczen 5. decembris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXII.

1596. Deczember 6.

Köszönetemnek utánna ... Noha csak tegnapi napon irtam mind az magam egészsége felől, s mind kedig az itt való állapot felől, mindazonáltal, minthogy csak ezen órában hozák Gyur-chánski levelét, az embert nem akarám hozzád levelem nélkül bocsátanom. Istennek hála, én jó egészségben vagyok, az itt való dolgot is, hiszem az jó Ur Istent, hogy jó végben hozza az Ur Isten. De hogy szintén ill igen elfeledkeztél rólam, hogy az bitchei embertül is semit nem irtál, mire véljem, nem tudom. Noha azért, kevés dolgaid lévén, inkább irhattál volna édes szivem, hogy nem mint én, szántalan dolgaim lévén, ugy annira, hogy imár harmadik éjjel mult el, hogy semit, vagy igen keveset aludtam: mindazonáltal mióta itt vagyok nem egyszer sem kétszer irtam, hanem sokszor, és el nem feledkeztem rólad, mert ugy szeretlek, mint szivemet, lölkömet, életemet és magamat; te kedig az bichei követtül sem irtál semit, édes szivem csak az magad jó egészséged felől is. Ezt azért az levelet panaszolkodásképen írom, és az te magad tulajdon itéletedre hagyom, édes lölköm, ha bűnes vagy-e ebbe, hogy semit nem irtál, vagy nem. Ezután azért, ha magad nem irhatnál is sokat, még is csak három, vagy négy szóval írj az te jó egészséged felől; sok szántalan busodalmim és gongyaim miatt való fáradságimban legyen még is az vigasztalásom, hogy egészséged felől jó hirt érthetek, mert az mint az test lélek nélkül holttest, akképen te nálad nélkül én soha nem lehetek, édes szivem, és noha mesze vagyok tüled magamnak, teneked és gyermekinknek jóváért, mindazonáltal szivemben hordozlak és gondolatimban mindenkor ott forgasz; írj azért, édes szivem, ha engem szeretsz, kiben kétségem nincsen, az te jó egész-

séged felől. Asszonyom anyámnak, kérlek mondd szolgálatomat, azonképen komám uramnak is, ha feljött. Ezeknek utánna ajánlak az kegyelmes Ur Istennek . . .

Ex Sencz 6. decembris 1596.

Az te szerelmes urad
Georgius Thurzo.

CCXIII.

1596. Deczember 7.

Szerelmes én édes lölköm. . . Szerelmes lölköm, Gyurchanskít valami szekerek végett akarván felbocsátanom, nem akarám, mint én lölkömhöz, hozzád, levelem nélkül bocsátanom. Istennek hála, én jó egészségben vagyok. Az itt való dolgaimat mi végben rendeli az jó Ur Isten, azt csak ő tudgya. Hiszem azért, hogy ő szent felsége jó és szerencsés végben hozza és rendeli dolgaimat. Posenban bódogasszony havának huszad vagy huszonötöd napján leszen országgyűlésse. Ezeknek kivüle egyebet nem volt, az mirül irjak, hanem ajánljak az irgalmas kegyelmes megváltó Ur Istennek, ki adgya, szent fiaért, hogy láthasuk egymást nagy jó egészségben. Komám uramnak, ha az Ur Isten felhozta ő kegyelmét, és asszonyomnak anyámnak mondd, édes szívem, tiszta sziből való szolgálatomat. Az Ur Isten éltsessen . . . Ex Sencz 7. decembris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXIV.

1596. Deczember 8.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Hogy megismerjed, édes lölköm, hogy szeretlek, és sokféle dolgaim között is szivemből ki nem vehetlek, csaknem minden nap irtam ez ideig is; most is az írástul nem akarván megszűnnöm, akarom tudtadra adnom, hogy Istennek hála, én jó egészségben vagyok, kívánnám azt tőled is, édes lölköm, hogy az mint én neked gyakorta írok, hogy te is azonképen gyakorta írál énnékem, hogy én is örülhetnék az te jó egészséges állapotodat értvén. Adgya az Ur Isten, hogy minden jó hírt érthések leveledből az te jó egészségedről. De ugy veszem eszemben, hogy Tepliczen hitted el magadat, hogy semit nem irsz. Elhidd, édes szivem, hogy lesz oly idő, hogy asszonyom meszebb leszen tőled, én pedig megmaradok. Azért noha méltó, igaz is, Isten is azt kívánja, hogy asszonyomnak szolgál és kedvét keresed, de az is méltó volna, hogy én rólam, mint az kivél egy test és vér vagy, ill igen el ne feledkeznél, hogy csak ingyen sem irsz. Dersffi Ferencz uram Temetwén várát meglopatta, noha semi közi nincs az feleségének, ugy mint leányágnak ez jószághoz, de mindazonáltal ő azt véghez vitte és benne vagyon, de mint maradhasson meg benne, nem tudom. Az török is Váczt ismét ujonnan megszállotta. Pálffi uram segítségére ment. Ezeknek utánna ajánljak az kegyelmes Ur Istennek, ki adgya, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben. Ha komám uram feljött, mind ő kegyelmének s mind asszonyomnak anyámnak mondd szolgálatomat.

Irtam Szenczen 8. decembris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXV.

1596. Deczember 8.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Én is, Istennek hála, jó egészségben vagyok. Hogy bánod, édes
szivem, kogy nyárban is másutt voltam és most is télre másutt
kellennem, bizony, elhidd, édes szivem, hogy én is hasomló-
képen bánom, hogy együtt nem lehetek veled. Ne egyébnek
tulajdonítsad édes szivem, hanem csak az mostani szükségnek.
Talám az Ur Isten úgy adgya, hogy hamar jó vége lesz dol-
gainknak. Derzsffi Ferencz uram ír egy levelet, hogy Temet-
vénben volna az várban, és jószágát is birná. Imár, édes löl-
kam, itélheted-e csak czbül is, ha Derzsffi uram, kinek igen
kevés közü vagyon az jószághoz, birja Temetwént, az én igaz-
ságomat én is hogy hallgathassam el. Mindazonáltal vagy vé-
gezhetők valamit, vagy nem, avagy én megyek fel hozzád,
avagy téged hozatlak ide hozzám, ha valahogy fel nem me-
hetnék, hanem itt alatt kellenék lennem. Adgya az Ur Isten,
hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben. Írják azt is, hogy
Dobó uram megholt volna, kit nè adgyon az Ur Isten, hogy
úgy legyen, egyébrül most nincs mirül írnom

Ex Szencz 8 decembris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo Gzörgy.

CCXVI.

1596. Deczember 11.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Istennek hála, édes szívem, hogy az mint irod, jó egészségben vagy, dicsértessék az Ur Isten, én is jó egészségben vagyok. Az atyafiak között is minden jót végeztünk, az mint ha az Ur Isten jó egészségben haza viszen, magamtul is megérted. Az kecségére gondom vagyok, és mennél hamarabb lehet, éjel nappal küldök. Gondolom, hogy kecségét kívántál. Adgyon az Ur Isten szent fiáért egy szép fiat, kiért mind ketten dicsérhessük az jó Istent. Asszonyomnak anyámuak mondd, én szómval szolgálatomat, mint bizodalmas asszonyomnak anyámuak. Adgya az Ur Isten, hogy láthassuk egymást . . .

Költ Nagyszombatban 11. decembris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXVI.

1596. Deczember 13.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Hogy leveledben, szerelmes szívem, mented magadat, hogy ez ideig gyakorta irtál, de Chernanski bünös, hogy leveledet meg nem küldte. Bizony édes lölköm, abba tagadást nem tehetek, hogy az miben Chernanskit bünössé tészed, talám temagad lehetnél abba bünös, mert találhattál volna oly embert, az

ki bizonyos embert találván, elküldhette volna bizonyosképen énhozzám az te leveledet, de ezt az vétkeket egyébképen meg nem bocsáthatom, hanem ha az Ur Isten haza viszen egész-ségben, akkor végezzük el magunk között, ki leszen bűnös. Én kedig, az Ur Isten velem lévén, azon leszek, hogy ez jövő csö-törtökön otthon lehessenek. Itt, Istennek hála, jól vagyok az dolog, és az senezzi és cheklészi városoknak birodalmában va-gyok, ki feje az Sente jószágának, ezután az gyűlésben jobb álapattal végezhetünk az atyafiakval, kirül, ha az Ur Isten haza viszen többet beszélhetünk egymással

Datæ in Sencz 13. decembris 1596.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXVIII.

1597. Január 29.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Noha nem igen régen váltunk el egymástul, szerelmes lölköm, nem is volna most oly dolog, az kirül irnom kellenék, mind-azonáltal egymásunkhoz való szeretetünk arra készerite, hogy mégis irjak az magam egészsége felől, és az te egészséged fe-lől is levelem által értekezzem. Én azért, Istennek hála, teg-nap jó egészségben jutottam ide az várban, és utam is igen jó volt, ugy annira, hogy te is komám uramval és asszonyomval anyámval szabadon az jó uton eljühettetek volna. Az fonalak felől, ugymint len és kender felől, meghattam az tisztartónak, hogy mihez tartsa magát. Asszonyom anyám parancsolatjára

is megszerzettem imár az galóczákat, de addig elevenen tartatom és meg nem főzetem, az mig alá nem megyek. Gondolom, ha az Ur Isten egészségben megtart, hogy ez jövő vasárnapon ebédre, avagy vacsorára, vagy Teplicen, avagy Zolnán leszek, ott lehetek. Itt, Istennek hála, jó állapotban találtam mindeneket. David Jánosnál volt egy falum zálogban, még régen adtam volt neki, azt most akarom megváltanom tőle; gondolom, hogy nem kedve szerint cselekeszem az jámbornak, de magamot inkább szeretem másnál. Kérlek, édes lölköm, írj te is egészséged felől, mint és hogy vagy, az kicsinkék is mint vannak? úgy hogy értvén egészségedet, minthogy most együtt nem lehetünk, az te jó egészségeddel dolgaim közt vigasztalhassam magamat. Az én bizodalmas uramnak komámnak és asszonyomnak anyámnak, kérlek, mondd, én szómval, tiszta sziből való szolgálatomat. Az Ur Isten kegyelmes gondviselésében ajánlom mind magamot s mind téged

Irtam Árwa várában 29. januarii 1597.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXIX.

1597. Február 19.

Szerelmes én édes lölköm . . . Én, Istennek hála, ide Sempeczre ezen órában, jó egészségben jutottam, adgya az Ur Isten, hogy felőled is gyakorta minden jót érthesek etc. Az fejdelem ma jutott be Posonban, délután négy órakerben, én is holnap vagy holnapután bemegyek. Asszonyomnak anyámnak, sógor uramnak, Czobor Pálné asszenyomnak ajánlom

szolgálatomat. Adgya az Úr Isten, hogy Posenban minden jót végezvén, láthassuk ismét egymást nagy jó egészségben.

Imár írom vala ezt az levelet, hogy érkezék Bitchérül egy levelem. Babuska, Istennek hála, jobban vagyon minden órában, az többi is egészségben vannak.

Ex Sencz 19. februarii, anno 1597.

Az te szerelmes urad
Thutzo György.

CCXX.

1597. Február 21.

Köszönetemnek utánna ... Édes szivem, én ezen órában érkezém ide Posenban, jó egészségben. Az fejdelem az írást imár kiadta, sokat kíván, de keveset ígérhetünk. Az öcséim Senczen voltak; de csak szemben sem akartak velem lenni, de talám Isten úgy adgya, hogy megszélédölnek. Komám uramnak és sógoromnak idejé leszén imár bejűnni. Im hat szeke-res lovat köldtem, megis legyen, ha kelletik. Komám uramot és asszonyomot anyámot, szolgálatomat mondván ő kegyelmeknek, kérjed én szómval, hogy az te dolgoz felől ne feledkezenek el szólni sógor uramval. Azon is kérlek, írj gyakorta énnékem, ha engem szeretsz, egészséged felől. Adgya az Úr Isten, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben...

Írtam Posenban 21. februarii 1597.

Az te szerelmes urad
Georgius Thurzo.

CCXXIII.

1597. Február 24.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utanna ... Noha én imár harmadik levelet írom, és még tetűled csak egyet sem hoztak, de mindazonáltal az én tehozzád való szeretetem arra készerit, hogy ha szintén semit nem írál is, hogy én mindazonáltal irjak. Istennek legyen nagy hála, én jó egészségben vagyok. Isten adgya, hogy felőled is hasomló jó hirt hallhassak. Illésházy uram beszélő, hogy az kis leányunk, Babuska, meggyógyult volna, és hogy az kilis kifakadatt és kifolyt, oda haza Bitchére vitték. Az gyűlés imár elkezdett, de tegnap és ma semit nem tractáltunk, minthogy ünepek voltanak. Az öcséimvel ma leszen végezésünk, az Ur Isten adgya jó végét végezésünknek. Tobar (?) szegin megholt. Most egyebet ezeknél nem írhatok, hanem kérlek, ha engem szeretsz, és ha azt kívánod, hogy én is gyakran irjak, irj énnékem gyakran egészséged felől. Asszonyomnak anyámnak mondd szolgálatomat. Ha el nem indult ide az gyűlésben komám uram és sógor uram, azoknak is mondd szolgálatomat. Éltessen az kegyelmes Ur Isten sokáig ...

Irtam Posonban szent Mátyás napján, anno 1597.

Az te szerelmes társod,
Thurzo György.

Kasza Pétert azért bocsáttam arra, hogy ha valamit akarsz írni Bitchére, írlass tüle.

Post scripta etc. Szerelmes szívem, Simandi uram viszi fel feleségét oda Bichére. Kérlek az te énhozzám való szeretetédért, az miből megtalál, légy jó akarattal hozzá, mint-hogy az ura is jó kedvvel és szeretettel szolgál.

CCXXII.

1597. Február 24.

Szerelmes szívem, csak ezrül kellett írnom, jut eszedben, az minémő leveleket adtam volt kezdedben papirosban betakarván és spanyolviaszal bepecsételvén, azt mondtam felőle, hogy nem jó gyakorta, hogy nap fent látszon, (?) azok az levelek nélkül igen szűkölködünk. Talám az sok fiasládában tetted volt. Azért az Istenért is ne késleld Miskát, hanem éjjel nappal hogy siessen érette; irj oda haza az vén asszonnak, hogy az leveleket adgya kezében Miskának, hogy elsiessen az levelekkel, mert ha azok itt nem lesznek, keveset nyerünk. Istenért is ne késleld Miskát. Isten sokáig éltesen jó egészségben. Posonio 24. februári, anno 1597.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXXIII.

1597. Február 25.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Istennek hála, én jó egészségben vagyok, most semit egyebet nem irhatok, szerelmes lölköm, az én szántalan sok dolgaim miatt, hanem im Bitchérül hoztak egy levelet, megérted belőle mit irnak az gyermekink álapatja felől. Engedgye az Ur Isten, hogy ezután is jó egészségben lehesenek, és magad felől is kedvem szerint való hirt hallhassak gyakorlatossággal. Asszonyomnak anyámnak ajánlom szolgálatomat. Isten éltesen sokáig nagy jó egészségben.

Posonbul 25. februarii, anno 1597.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CCXXIV.

1597. Február 26.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Tudván azt, hogy mennél gyakrabban irok, hogy annál kedvedb szerint való dolgot cselekeszem, azért, édes szívem, én jó egészségben vagyok. Az öcséimvel eléggé vesződöm, de semit nem végezhetek. Revai Gáborral is elég dolgom vagyon, de talám mind ezekben is jó módot mutat az jó Isten. Az gyűléshez csak most kezdtünk, mikor leszen vége, csak az Isten

tudgya. Mit irnak az kis Babuska felől, im az bichei ember-tül az levelet, édes lölköm, oda küldtem, ugy hogy te is, a mit akarnál irni Bitché felé, az embertül irhass. Imár két levele-det vettem, adgya Isten, hogy ezután is hasomló jó hirt ir-hass egészséged felől, és hogy láthassuk egymást nagy jó egészségsben...

Datae Posonii 26. februarii, anno 1597.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXXV.

1597. Február 28.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna..... Di-csértessék az Ur Isten, én jó egészségsben vagyok. Legyen hála ő szent felségének, hogy te is jó egészségsben vagy, és hogy az ki-csinkék is Bitchén jó egészségsben vannak, az mint Gyurchansky leveléből is megértettem etc. Hogy Miskát az levelekért késse-delem nélkül elküldötted, igen kedvem szerint való dolgot cse-lekedté. Kivánnám tiszta sziből, hogy ha az Ur Isten hamar elhozná az levelekkel, mert az öcsém méltatlant kívánnak és semmit nem végezhetek velek, azért Istentül és törvénytől kell várunk. Miérthogy kedig gondolom azt, hogy kedves dolgot cselekszem azzal nálad, hogy ha ide jünnél és itt ma-gad vásárlanál meg, azért ugy hogy ha sok pénz volna az tá-solban. Azért ha asszonyom anyámnak tetszik, és tenmagad-nak akarated leszen reá, csak mulatságnak okáért is én azt mondanám, hogy jünél ide az magad szekerén, asszonyom

anyámval egyetemben. Azhoz hiszem, találtok ott más szeke-
ret is, az kin asszonyom anyám hofmestere Chernanski, Ber-
keszy és az német szabó eljűhetnek. Az mikor elindulnátok
az nap Malaczkára jűhetnétek hálai, Ballasiné asszonyomhoz,
onnét más nap ide, ebédet evén Stomfán. Hiszem egy paripán
egy szakácsot elől küldhetnétek Stomfára. Azért énnékem az
tetszik, hogy imár az mikor alkalmatoságát látom, hogy csak
én tülem várj, és az mikorra el kellett indulnod, én megírom,
és mikorra érkezzél, édes lölköm, ide be. ...

Ex Posonio ultima februarii, anno 1597.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXXVI.

1597. Márczius 2.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . .
Én, Istennek hála, jó egészségben vagyok. Tiszta szíből bá-
nom, hogy az nátha hurut vagyon rajtad, és asszonyomot
anyámat is az hitván nyevola bántja. Gyógyítson meg az Ur
Isten, mind asszonyomval egyetemben. Az doktor azt mondgya,
hogy nem jó orvossággal bántani, hanem hogy magátul kiszol-
gáljon, mert más gonosz nyevola és betegség támadhatna
belőle. Az kicsinkék felől mit ír Gyurchansky Miskátul, azt
édes lölköm, az maga leveléből megérted. Az gyűlés nem fog
imár igen sokáig tartani; az én dolgomban, az mint veszem
eszemben, vagy semit, vagy igen keveset nyerünk. Az Ur Isten
csak éltesen bennünket, eltart az jó Isten az nélköl is bennün-
ket, de ezt, édes szívem csak magadban tartsad. Brunóbul

küldtek egy iskátulát, hogy neked kölgyem, azért im megküldtem. Asszonyomnak anyámnak ajánlom tiszta sziből való fiui szolgálatomat. Komám uram az minemő levelet irt, im megküldtem ő kegyelmének. Az szegín hitchei predikátor is igen beteg, csak az jó Isten tehet jót szegínnyel. Az urak ma inkább mind itt lesznek szálásomon, ebéden, az te jó egészségédért is iszom meg egy vagy két üvegecskével való bort. Isten adgya, hogy használjon, és láthasuk egymást nagy jó egészségben.

Datac Posonban, ma böjt másod vasárnap, anno 1597

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXXVII.

1597. Márczius 3.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Diesértesék az Ur Isten, én jó egészségben vagyok. Tegnap valának az urak nálam elég vigan, és szerctettel lakának. Miérthogy kedig imár az gyűlés el kezd végezödni, komám uramnak és énnékem is ugy tetszik, hogy asszonyomval anyámmal ez jüvő csötörtökön induljatok el és háljatok Malaczkán, pinteken itt benn lehettek, szombaton vásárolhatni, ha sok pénzed leszen, vasárnap vagy hétfőn innét hazafelé indulhatunk. Az Ur Isten hozzon beneteket nagy jó egészségben. Sógor uramtul kértém egy kocsit és hat lovat, az kin Chernanski Berkeszy, az német szabó eljühetnek, és az te két inasod. Im irt sógor uram is az sasini tisztartónak az hat ló és kocsi

felől. Pinteken estvére azért, édes szívem, ide várlak beneteket. Az Ur Isten adgya, hogy láthasuk egymást nagy jó egészségben. Én szómval, kérlek édes szívem, mondd asszonyomnak anyámnak szolgálatomat. . . .

Posonban, ma 3. martii 1597.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CCXXVIII.

1597. Márczius 13.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Istennek hála, én jó egészségben vagyok. Az gyűlésnek semmi oly módgya nincsen, hogy igen hamar elvégeződhessék etc. Im értém, hogy Nagy Miklós hogy azt akarja az jámbor, hogy valamit ő akara, úgy legyen, és hogy én semit nem szóltam neki, ha oda menj-e vagy ne. Szintén az volna jó forma, hogy feleségemet egy szolgám alá vetném, úgy hogy ötüle függne. Azért bizony bánom, hogy Vörösküben nem mentetek, mert ma is az egész ország előtt azt kérdé Palffy uram én tülem és komám uram előtt, ha oda mentek-e? én azt mondtam, hogy úgy, mind komám uramval egyetemben. Így imár mi hazugságban maradunk; nem kellett volna azért abbul Nagy Miklósnak szovát fogadni, mert az mint ő énnekem szolgám, tened is azonképen. Azért bizony nem az ő akaratja szerint kellett volna cselekedned, hanem az mint magad akartad volna, és neki parancsoltad volna, kit ezután is az jó szolgálamtul

bizony bizony jó néven nem veszek, az mint irtam is neki felőle. Az pegynet(?) süveget meg veszem, és haegészségem leszen, magam megviszem. Adgya az Ur Isten, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben...

Datae Posonii 13. martii 1597.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXXIX.

1597. *Márczius 16.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Értvén Visnowskitul, hogy Trenchin felé talált elő, és jó egészségben vagy, tiszta szíből örültem rajta. Istennek hála, én is jó egészségben vagyok. Itt imár sokat nem késünk, hanem az gyűlés, gondolom, hogy négy nap mulva elvégződik. Azután két vagy harmad napig késvén Szenczen, mentent felmegyek. Én édes egyetlen egy lölköm, engedgye az irgalmas és kegyelmes Ur Isten, hogy láthasuk egymást nagy jó egészségben...

Datae Posonii 19. martii 1597.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXXX.

1597. Márczius 29.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . .
Miérthogy Forgach Imre uram szolgálai találkoztanak ide, nem akarám az jó alkolmatoságot elmulatnom, hanem levelem által meg akarálak látogatnom. Dicsértések az Ur Isten, én jó egészségben vagyok. Az mely jó hirt felőled is, édes szívem, gyakorlatossággal hallani kívánok. Az gyűlés, úgy veszem eszemben, hogy nem előbb, hanem ez hétnek utolsó napjára, úgy mint szombatra végeződik el. Az én Peréni öcsémvel még azonban vagyok; mi leszen vége, minthogy naponként erősen perlünk egymással, azt csak Isten tudgya. Reménlem mindazonáltal, hogy perléssünknek végét jóra rendeli az jó Isten, mely adgya szent fiáért, hogy láthasuk egymást mind vigan s mind kedig nagy jó egészségben. Asszonyom anyámnak vagy magad, édes lölköm, vagy írásod által ajánljad én szómval tiszta szíből való szolgálatomat. Komám uram, úgy itélem, hogy előbb mengyen haza nálamnál, mely dologbul, úgy tetszik énnékem, hogy hamissan vagyok, mert az ifjának előbb, az véneknek kedig utóbb kellenék haza menniek, de ha így hozta az idő és a szerencse, békével kelletik szenvednünk; mindezeknek jó végét adgya az jó Isten. . .

Ex Posonio 29. martii 1597.

Az te szerelmes urad
Georgius Thurzo.

CCXXXI.

1597. April 10.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna....
Ezen órában érkeztem ide Ilawára jó egészségben. Forgach
uram is énutánnam jött ide. Most egyébrül nem lévén mirül
irnom, csak azon kérlek az te énhozzám való szeretetedért, az
bánkódásnak énutánnam hagy békét, ne árts azzal se magad-
nak, se annak, az kivel az jó Isten szeretett. Az Ur Istent se
bántsd meg vele, hanem mind magadot s mind engem hagy
az ő szent felsége jó gondviselésére. Kétség nélkül engemet
is ő szent felsége meghoz jó egészségben. Tégedet is, édes szi-
vem, azon jó egészségben, az melyben hattalak, megtart. Az
megigért uj vendéget is békével megadgya. Az irgalmas Ur
Isten adgya meg mindezeket...

Datae in Ilawa 10. aprilis 1597.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CCXXXII.

1597. April 11.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna....
Én, Istennek hála, ide Ujhelyben ma érkeztem jó egészségben,
csakhogy az szél és vizen való járás miatt az egyik szemem
fájdalmas szabású, de az is elmulik. Most is kedig nem lévén

mirül egyébrül irnom, csak azon kérlek az utánam való bánkódásnak hagy békét, ha engem szeretsz. Az Ur Isten kétség nélkül jó egészségben meghoz. Az ő szent angyalit rendeli oltalmul és uti társul, kik megoltalmazván minden gonosztul, azon szent angyali vezérlése által megviszen hozzád és megadgya, hogy egymást nagy jó egészségben látjuk, kit engedgyen az kegyelmes megváltó Ur Isten szent fiáért. Amen. . . .

Datae Ujhelben 11. aprilis 1597.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXXXIII.

1597. April 13.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Dicsértések az Ur Istennek az ő szent neve, én ma ebédkorban érkeztem ide Zempczre, Istennek hála, jó egészségben. Az szemem is imár könnyebben vagyon. Emberemet akarván azért oda haza küldenem, édes szivem, levelem nélkül nem akarám bocsátanom, kérvén azon, hogy ha engem szeretsz, hát az bánkódásnak békét hagysz; lám nem idegen helre megyek, sem ellenség keziben, hanem atyámfiához. Az Ur Isten, az ki otthon is gondomat viseli, ez utban is minden gonosztul megoltalmaz, és jó egészségben haza viszen. Adgya azért az kegyelmes ur Isten, hogy láthassuk egymást

Ex Sempcz 13. aprilis 1597.

A te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXXXIV.

1597. Ápril 22.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Dicsértesék az Ur Isten, én jó egészségben vagyok, csak hogy az egyik szemem veres szabásu, de azbul is nem leszén semmi dolgom. Az itt való lakodalmot nagy vigan, nagy pompával és sok költséggel vittük véghez, mely mint és hogy volt, szerelmes szívem, megérted magamtul, ha az Ur Isten, kiben semmi kétségem nincsen, jó egészségben hozzád viszen. Minthogy kedig az uj sógorom Lenkowith szintén az velenczei határra viszi hugomot, és mind bátyám s mind az többi azt adták tanácsul, hogy most menjek be Velenczében, mert ezután soha oly jó módom nem leszén az bemenetelre, mint most, ha az mostani jó alkalmatoságot elmulatom, azért akarván azt is az helt meglátnom, és onnét neked is valami szép ajándékot hoznom, hogy azzal megajándékozhasalak, ha szép fiat, Isten ajándékából hozsz énnékem: Isten segítségébül, mintegy tizenhatod magamval holnap indulok el Lenkovith uramval együtt Velenczébe, mely utamot szerencséltese az jó Ur Isten. Amen. Ott penig sokat nem késsem, hanem haza sietek, ha valahogy az olasz leányok el nem hitetnek, mert az te hozzád való szeretetem is arra készerít, hogy hozzád, mint szerelmes lölkömhöz siessek. Az had sem engedne kedig sokáig ott való késsésemet. Azért általam fogván nem késsem, kérlek azért, ha engem szeretsz, én édes szívem, én édes lölköm, szerelmes én édes egyetlen egy atyámfia, utánam ne bánkódgyál, mert ha utánam bánkódni fogsz nyevolátul féltlek; más az, ha megértem, hogy ill kérésemet hejában hagyod, és mégis csak az nagy heában való bánatnak bocsátod magadat, bizony soha jó néven nem veszem tüled, és abbul ismerem meg, hogy kéré-

sem nálad sem kedves, sem becsületes. Megadgya hamar való napon az jó Ur Isten, hogy jó egészségben meg látjuk egymást. Török császár bizonyosan ki nem jű ez esztendőben személe szerint. Az kegyelmes Ur Isten szent fiáért tartson meg sokáig . . .

Irtam Potollyban 22. aprilis 1597.

Az te szüed és lölked
Thurzo György.

Az predikátornak is, kérlek édes szivem, mondd köszönetemet és kérjed én szómval, hogy mind én ertem, mind te érted könyörögjön az mi jó akaró irgalmas Istenünknek, hogy engemet is jó egészségben meghozzon, téged is azon jó egészségben megtartson, hogy egymást láthassuk, az mint ő szent felségétül kívánjuk nagy jó egészségben. Kérlek, édes szivem, komám uramnak szőlő leveletem küldd meg ő kegyelmének.

CCXXXV.

1597. April 28.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Tiszta sziből azon volnék, hogy mennél gyakrabban irhatnék egészségem felől, mert tudom, én édes lölköm, szerelmes szivem, hogy azzal kedves dolgot cselekedném nálad. De az mint most az idő hozta, nem oly gyakorta irhatok, az mint én akarnám, vagy az mint te, én édes egyetlen egy atyámia, kívánnád.

Most azért egyebet nem írhatok, hanem hogy Potollybul sógoromval, Lenkowitz uramval ide jöttünk Lublonban, mely hely Potolyhoz ötöd napi járó föld, Istennek hála mind vigan s mind kedig jó egészségben, csak hogy az egyik szemem mégis vörösös szabásu, de azt hiszem, hogy attul vagyon, hogy téged, édes lölköm nem láthat. Mihent láthatna, azt vélem, hogy mingyárást meggyógyulna. Innét imár az Ur Isten velem lévén, igyenesen Velenczében megyek. Negyed napra oda érkezem. Ott sokat nem késssem, hanem hozád, mint én szerelmes lölkömhöz elsietek, csak hogy azon volnék, hogy ott neked valamit kedved szerint valót vásárolhatnék. Adgya az irgalmas kegyelmes Ur Isten, hogy oda is egészséggel járhasak, és haza is azon jó egészségben térhessek, és téged is mind az kicsinkékvél egyetemben nagy jó egészségben találhassalak. Aztaz kevés időt kedig, én édes szerelmes ez világon való gyönörüségem, kérlek szenvedd békével, és utánam, ha engem szeretsz, se gondolkodgyál felettébb, se kedig bánkódgyál; mert azzal, édes szívem, magadnak nem használsz, engem kedig azzal hamarébb haza nem víszesz, kit hiszek, hogy az te énhozáum való szeretetedért meg is cselekeszed. Az lakajt, édes lölköm, kérlek otthon sokáig ne késleld, hanem leveleddel bocsásd ismét vissza Cháktornyáig, az melyben írj énnékem, az te jó egészséged felől, Miklós uram és Gyurchanski irjanak az ott való minden álapat és hírek felől, hogy értvén az te egészséges álapatod felől, annál nagyobb örömmel mehessek haza. Azután ötöd vagy hatod nappal, édes szívem, bocsáss ismét más követedet, ki várjon Köpéhint, érthessem az által is leveledbül az te egészségednek álapatját. Azután ismét négy vagy öt nappal bocsáss egyet Nagyszombatban, hogy én is érthessek, édes szívem jó hírt felőled, kin én is örülhesek. Mind ezeket, kérlek édes szívem, hogy az én kérésemért megcselekedgyed. Adgya az Ur Isten szent fiaért, hogy minden jót írlass, és hogy találhassalak benneteket nagy jó egészségben.

Komám uramnak és asszonyomnak anyámnak ajánlom sok szolgálatomat. . . .

Irtam Lublonban 28. aprilis 1597.

Asszonyom hugom Lenkovitné asszonyom ajánlja neked én általam szolgálatját, mint esmeretlen asszonyának és atyjafiának.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXXXVI.

1597. Május 17.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Szerelmes én édes lölköm, mai napra érkeztem ide Ozolyban, bátyám Zrini uram várában Velenczéből, Istennek hála, nagy jó egészségben. Holott gondoltam, hogy édes lölköm, ha leveleidet találom, hogy egészségtek felől örvendetes hirt hallhatok, de im, értém leveledből, hogy az én Istenem az én Örzécskémet kivette ez világbul, de ha ugy tetszett ő szent felségének, legyen az ő szent akaratja, nem zugolódással, sem felette való bánattal kelletik azért az mi Istenünket bántanunk, hanem hálaadásal. Ő szent felsége adta volt, ő szent felsége vette el. Ővé volt, szabad volt az Ur vele, ugy lett, az mint ő szent felsége akarta és végezte. Legyen azért áldott az én Uramnak és Istenemnek neve most és mindörökké. Minthogy kedig igaz az Ur Isten, nem bocsát nagyobb keresztet reánk, hanem csak annit, az mennit elszenvedhetünk. Az ő szent neveért és fiának

kinszenvedéseért azért vigasztaljon ismég meg bennünket, tartson meg minnyájunkat, az ő szent akaratjáig jó egészségben. Az kit megígért kedig, adgya is meg azt az én Uram és Istenem békével, téged is tartson meg az én ez világon való vigasztalásomra nagy sok jó esztendeig nagy jó egészségben. Édes lölköm, Isten fogadgya, hogy vigasztalsz leveledben, úgy irtál, mint keresztyén ember és Isten szolgálója; ezután is minden bánatnak hagy békét, ne bántsad azzal az te Uradat és Istenedet. Bizony, bizony ez egy mostani reánk bocsátott kereszt helett tiz vigasztalásokval és jókval látogat meg az jó Isten. Én is bizony abbul szódat fogadom és felettébb nem töröm magamat az szegín leánkám halálán, ki azért él az én Istenem előtt. Ha valamennire bánkódom is, mint apa, bocsása meg azt is énnékem az én Istenem, és emberi gyarlóságomnak tulajdonítsa ő szent felsége. Ha azért engem szetetsz, te is, édes szivem, hasomlóképen cselekeszel. No ezt ebben hagyom. Legyen áldott, dicséretes az Urnak az ő szent neve most és mindenkor és mind örökkön örökké. Amen.

Édes szivem, én imár Isten segítségéből nem késném sokat, hanem hozzád sietnék, és schon tovább nem késem, hanem Zrini uramnál Cháktornyán nyugszom két nap még, és bátyámnál egy nap; minthogy messze az út; talám úgy adgya Isten, hogy két hétre haza mehetek. Adgya az Ur Isten, hogy találhasuk egymást nagy jó egészségben. Asszonyomnak anyámnak, kérlek mondd szolgálatomat. Az én Istenemtől elvett leánkámra való gondviselését, és tiszta sziből való forgalódását megszolgálom ő kegyelmének, az míg élek. Ezután is mind magam, veled egyetemben, gyermekink azonképen, mind mostaniak, mind kedig az kivel az jó Isten ezután is megáld bennünket, ő kegyelméé vagyunk és szolgálunk ő kegyelmének. Ő kegyelme azon ne gondolkodgyék, hogy az jó Isten az ő kegyelme házánál választotta magának az én gyermekemet.

Ísten úgy rendelte volt, hogy úgy legyen, más az, mindenőt meg szokta ő szent felsége találni az övéit, és az kiket magához akar választani. Ennek az szolgáltnak meghattam, hogy éjel nappal siessen. Én is nem késsem. Az Ur Isten kegyelmes oltalmában ajánlom mind magamat s mind téged, édes lölköm, mind gyermekinkkel egyetemben. Komám uramnak szóló levelemet, kérlek, édes szivem, küldd meg.

Datae Ozolban, Cháktornyán innét tizenhat mértfölddel
17. mai 1597.

Az te szerelmes társod és urad
Thurzo György.

Itt még ma kelletik késnem, mert az mely aprólékot vásárlottam Velenczében, azokat ma estvére hozzák utánam ide, azt kelletik megvárnom. Holnap igen reggel szekeren elindulok.

CCXXXVII.

1597. Május 30.

Köszönetemnek és magam ajánlássának utánna. . . . Az lakajtul irt leveledből, mellett Sopronnak innét adott meg énnékem, értém, hogy édes szivem, azt irod, hogy alkalmas egészségben vagy, mely írásod bizony édes lölköm sok gondolatokat szerzett szivemben, mert inkább akartam volna, ha azt irtad volna, hogy igen jó egészségben vagy. Ma Nagyszombatban is értettem az doktortul, hogy orod vére is igen

járt, csodálkoztam is azon, hogy imár az te időd is elközelgetvén, az doktort magadnál meg nem tartottad. Duboczkytul irt levelenben is kértelek édes szivem, hogy valakit külgy előmben, kitül bizonyost érthessek, mint és hogy vagy, mindez ideig is lakajuál egyebet nem találtam elő. Az szegin leányom halálán bizony imár nem annira sápolódom, mint azon, hogy semmit nem érthetek felőled. Én magam váltig sietek, Sopronbul egy nap Posonban, Posonbul ma ide Manigára jöttem, noha az lovaím elegendé fáradtak, de azzal semmit nem gondolok. Imár kettőt hattam el benne, holnap mégis Trenchinben megyek. Vasárnap vocsora felé jó idején, ha az Ur Isten éltet, otthon leszek. De mégis az lakajt küldtem elől, hogy érthessek valamit felőled. Az Istenért kérlek, külgy valakit előmben, érthesek valami jó hirt felőled, mert bizony addig az szivem nem nyughatik. Az én Uram és Istenem adgya, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben...

Irtam sietséggel Manigán, ma pinteken estve felé, 1597.
die 30. mai.

Az te szerelmes társod, kinck az szive
mindaddig nagy búsulásban és
fájdalomban vagyon, valamig valami
jót nem érthet felőled
Thurzo György.

CCXXXVIII.

1597. Szeptember 12.

Szerelmes én édes atyámfia, Istennek hála, én ide az hévizben jó egészségben jutottam. Prininé asszonyom az fiaiért küldött, én is eleresztettem az két kessebe(?), kit talám az egyes itatra megtanítja őket. Az dinnékben im tizet küldtem. Komám uramnak és asszonyomnak anyámnak ajánlom szolgálatomat. Kérlek ird meg ezektől az emberimtől, mint leszen az én Babuskám. Az Ur Isten hozzon ide benneteket nagy jó egészségben. Ex termis Rajecensibus 12. septembris 1597.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXXXIX.

1597. Október 7.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna Discsértessék az Ur Isten, noha elég sok és nagy szelekben, de mindazonáltal ide Ujhelybe nagy jó egészségben érkezünk. Innét, az Ur Isten velünk lévén, holnap imár az tábor felé megyünk, és onnét is, szerelmes szívem, kívánságod szerint, mennél gyakrabban lehet, irni igyekezem. Most egyébrül

nem lévén írnom, és egyebet is küldenem, az szálásoktól egy putton baraszkot küldtem. Az Ur Isten adgya jó egészséggel elköltened. Te is, én édes lölköm, az te énhozzám való szeretetedért, írj gyakorta énnékem az te jó egészséged felől, hogy értvén az te jó egészségedet, én is, Istenemnek hálát adván, örülhessek rajta. Én így mind magamat s mind téged, én édes szivem, az kicsinkékvel egyetemben ajánlom az irgalmas és jó, azonképen kegyelmes Istenünk gondviselésében és oltalmában

Ex Ujhel 6. octobris 1597.

Az te szerelmes urad és társod,
Thurzo György.

Post scripta. Imár megírtam volt az levelet, hogy bizonyos hivem érkezék, hogy Győr alul elszállott az kereszttyén tábor, oka az, hogy az vezér elérkezett és Tatát eddig is meglátogatta. Azon vagyon az fejdelem, hogy megsegítse, kihez segítse az jó Isten ő felségét velünk egyetemben Amen. Ezután is, édes szivem, az mi hirem leszen, tudtodra adom. Adgya Isten, hogy minden jó és kedves híreket irhasak. Amen.

CCXL.

1597. Október 10.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Dicsértesék az Ur Isten, én tegnap estve érkeztem ide ücsém
uramhoz Semptére nagy jó egészségben. Az mi táborunk felől
azt irhatom, hogy Komáromnak innét Almás nevő falu mel-
lett az Duna mellett vannak táborban. Az török ez hónap
nyolczadik napján szállotta meg Tatát. Az fejdelem azon va-
gyon, hogy megsegitse. Az Ur Isten szent fiaért ne nézze az
mi bűneinket, hanem az ő kegyelmeségét, és adgyon erőt és
szívet hozzá az jó fejdelemnek velünk egyetemben, és szőgye-
nitse meg az ötet káromló pogányokat, hogy ők is esmerhes-
sék meg, hogy ő az mi igaz urunk és Istenünk. Én is Isten
segítségéből holnap ücsém uramval egyetemben innét az tá-
borban indulunk. Adgya Isten, hogy onnét minden jó híreket
irhasak, mind magam egészsége felől, s mind az keresztyéni
tábor felől. Téged is, én édes szerelmes lölköm, kérlek, irj
gyakorta énnékem az te jó egészséged felől. Legyen énnékem
is min örülnem, és az én Istenemnek hálát adnom. Nagyszom-
batban szép pegymet süveget nem találtam, hanem monda-
hattam csinálni, mihent megkészül, mint szerelmes szívemnek,
mingyárást megküldöm. Dersffy Miklós uramnak komámnak
szólló levelemet, kérlek, küld mingyárást Strechinben, hogy on-
nét éjel nappal vigyék, mert igen siető dolog, és komám ura-
nak nem kicsinben járó dolog. Ezeket az híreket, kérlek édes
szívem, közölled Miklós uramval és Gyurchanskival, az prediká-
tornak is mondd köszönetemet, és kérjed, édes szívem, én
szómvál, hogy mind az egyházbeli hallgatókkal egyetemben

könyörögjön az Ur Istennek az egész keresztyéni táborunknak jó szerencséjeért, és az ellenségnek veszedelmeért. Öcsém uram én általam szolgálatját ajánlja, és az minemő kicsiny madaracsát meglőtt, hogy lássad, hogy jó lövő ő kegyelme, neked küldte, azon kér ő kegyelme, hogy vedd jó néven, és kívánja az Istentül, hogy jó egészséggel elköltösed. Ezeknek utánna mind magamot s mind tégedet, én édes szívem, ajánlom az Ur Isten oltalmában... Irtam Semptén októbernek 10. napján 1597.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Baraszkot is küldött öcsém uram.

CCXLI.

1597. Október 12.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna Megemlékezhvén, szerelmes lölköm, kérésedrül, ez két szálast akarván haza bocátanom, nem akarám, szerelmes atyámfia, levelem nélkül haza bocsátanom. Dicsértesék az Ur Istennek áldott szent neve, én jó egészségben vagyok, mely jó hirt adgya az jó Isten, hogy felőled is leveledből érthessek. Az török mégis Tatta alatt vagyon, de az sátorok igen meg kezdett ritkulni; mire kellessék értenünk, még nem tudgyuk, az várhoz akar-e közelebb szállani, avagy el akar menni. Az mi táborunk Komáromon alul szállott Isa felé, és ott csináltatnak hidat az Dunán által. Az Ur Isten segítségönk velönk lévén, azon vagyunk, hogy megsegítsük szeginyeket, kihez segítsen az jó Isten bennünket, és verje meg az pogányokat. Kérlek, szerelmes szívem, irj te is egészséged felől gyakorta

énnékem. Lám, én irásimval ugyan meguntatlak, és így ez ideig is éntülem lehetne az rólad való panaszkodásom, és nem neked énfelőlem. Azért mégis kérlek, írj gyakorta énnékem, csak az te magad jó egészsége felől és az gyermekink felől is. Adgya az Ur Isten, hogy egymás felől hallhasunk jó és kedves híreket, és tartson meg az jó Isten sokáig nagy jó egészségben. Az én szerelmes uram öcsém Thurzo Stanisló uram énvelem együtt vagy on egy kompániában, én általam ajánlja szolgálatját, mint jóakaró asszonyának ágyának, és azon kér, hogy az ő egészségeért az kis kanácskát idd meg még egy huzomban jó borral, minthogy én kintem igen szeretted az jó bort, ő is kész egy poharat jó borral megtöltvén, meginni mindkettőnk egészségeért. Az Ur Istennek ajánlom...

Ex Ujvár, 12. octobris 1597.

Az te szerelmes urad
Georgius Thurzo.

CCXLII.

1597. Október 14.

Szerelmes lölköm és szivemnek öröme, életemnek minden gyönörősége. Az én tiszta szíből való hozzád való szerelmemnek ajánlásának utánna . . . Szerelmes szivem, én gyakorta irok, úgy annira, hogy olvasását leveleimnek szabadon meg is unhatod. De túled ez ideig énnékem csak egy levelem sem érkezett; nem is tudhatom, mint és hogy vattok. Azért, kérlek, nem nagyobbra, hanem ha engem szeretsz, írj gyakorta énnékem az te jó egészséged felől. Én, Istennek hála, jó egészségben vagyok. Az fejdelemvel ma voltam szemben, ő

szegín mindenhez kész volna, csak az tanácsok jóra tanácslanák. Az mi táborunk még itt vagyon Komáromnak alul egy mélfölddel, az mint tegnap is megírtam. Az török is elenünkben vagyon. Hova menjen, nem tudjuk. Az mint az fejdelemtől ma értettem, kész mindenhez, kihez segítse az Ur Isten, és adgya, hogy minden jó híreket irhassak szent fiaért. Amen. Irtam Isa mellett való táborban 14. octobris, 1597.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXLIII.

1597. Október 14.

Post scripta. Két szálasamat, szerelmes lölköm, akartam haza bocsátanom, és Ujvárig hattam vala, hogy jüjenek, hogy leveletem tülök neked külgyem, de az hitván emberek hátra hagyván hagyásomat, Ujvárig el nem jüttek, hanem Thornoczrul visszamentek. Azért, édes szivem, az tisztartó ne hadgya büntetés nélkül őket. Most azért, előbbeni leveletem is akarván megküldenem, egyebet nem irhatok, hanem hogy tegnapi napon ebédkorban érkeztem ide az táborban, ki egy mélfölddel vagyon Komárom alul, jó egészségben, Istennek hála Ugyan tegnapi napon hajnalban szöktenek ki az mieink Tatábul, mert meg nem állhattak, minthogy nagyobb része az várnak porral mind felvetetett volt, és így ismég Tatta török kézben vagyon. Az török táborá azért tul vagyon az Dunának Tata mellett, az mieink innét, és csak egymásra nézünk, de nem vélem, hogy német uraim meg merjenek velek vinni, hanem azt várják, hova megyen az elleuség, hogy mi is affelé

tartsunk. És így nem vélem, hogy itt igen sok késsésem legyen. Adgya Isten, hogy láthasuk egymást nagy jó egészségben. Kérlek, édes szívem, komám uramnak is ird meg ezeket, sok dolga miatt nem érkeztem az levélíráshoz. Az Jézus Krisztus oltalmában ajánljak én édes lölköm.

Irtam Isa mellett való táborban, októbernek 14. napján, 1597.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CCXLIV.

1597. Október 16.

Szerelmes én édes egyetlen egy lölköm. Az Ur Isten sokáig éltetvén, áldgyon meg, szent fiaért, minden lölki és testi jovaival, gyermekinkkel egyetemben etc. Én szerelmes szívem, hogy ebből is lássad hozzád való tiszta szibül szeretetemet, noha inkább minden nap irtam, de mégis módom lévén az levél elküldésben, nem akarám elmulatnom, hanem most is írni akartam. Istennek hála, én jó egészségben vagyok. Az török még Tatta alatt vagyon táborban. Azt várjuk, hogy elindulván lássuk hova megyen, mi is mingyárost affelé tartunk. Újságot most egyebet nem küldhettem, hanem valami vizát küldtem. Az Ur Isten adgya jó egészségben elköltöned. Te is, én édes szívem, irj gyakorta énnékem. mint és hogy vagy. Legyen énnékem is min örülnöm, az mikor az te jó egészséged felől jó hírt érthetek. Ma Pálffy uram, Nadazdi, Bekes, Thurzo Staniszló, Forgách Zsigmond és Széchi nálam lesznek ebéden egy tál pisztrángra, minthogy imár Pálffy uramnál voltunk, azt

kívánják az jó urak, hogy szerrel járjon az uraság. Az Jézus Krisztus legyen oltalmunk . . .

Irtam Isa mellett való táborban 16. octobris, 1597.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Azt is irhatom, édes szívem, hogy Dersffy Ferenczné aszszonyomnak leánya lett. Valami más formát kellett mindkettőnknek gondolnunk, hogy mind csak leányunk vagyunk. Azok is, minthogy Isten ajándéki, engedgye ő felsége, hogy sokáig élhesenek, és mindketten érhesük örömeiket-

CCXLV.

1597. Október 17.

Köszönetemnek utánna . . . Mai napon, úgy mint pinteken, hogy szintén az mezőről az fejdelemvel jöttem meg, adá meg az bítchei ember, én édes szívem, az te gyönörüséges leveledet. Legyen áldott az Ur Istennek az ő szent neve, hogy jó egészségben vattok. Én is, Istennek hála, jó egészségben vagyok, és mégis itt vagyunk táborban Komáromon alul egy mélfölddel az török tábor ellenébe, és csak azt várjuk, hova mennek, mi is afelé megyünk. Az tábor bizony elég nagy és rakva sok herczeggel, grófokkal és urakkal. Én még egyszer nagyobb táborni nem tudok ennél; csak az jó isten szerencséltesse, szent fiaért, igyekezetünket, és segítsen hozzá az pogányok romlásokra és veszedelmekre, és adgya, hogy mind magam felől s mind az keresztyéni tábor felől minden jó híreket

irhasak. Te is penig, én édes egyetlen egy szerelmes szivem, atyámfia, irhas mind magad s mind gyermekink felől hasonló jó hireket. Az szegin Chernansky betegségét bánom, annál inkább bánám, ha meghalna, bár az polgárok is Bitchén bánják, ha szegén meghal, mert lassaban fog kelni az jó bitchei marc. Szolgáimban tegnap bocsáttam csatára negyven lovast, mint és hogy járnak, ezután tudtadra adom. Az predikátornak és Miklós uramnak, azonképen az Gyurchanskinak mond köszönetemet. . . .

Irtam Isa pusztá falu mellett való táborban 17. octobris, 1597.

Az te szerelmes urad,
Thurzo György:

CCXLVI.

1597. Október 22.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Az Ur Istennek elég hálákat nem adhatok rajta, kogy jó egészségben vagy, szerelmes én édes lölköm. Én is, Istennek hála, jó egészségben vagyok. Az harang hogy jól öntődött, igen akarom. Az itt való állapot felől egyebet nem irhatok, hanem hogy tegnapelőtt jöttünk ide Esztergam alá; tegnap erősen lestük az mezőn az törököt, de semit nem kaphatánk. Szolgáimban bocsáttam volt csatára negyven lovast, de még meg nem üttek. Imár ma heted napja, hogy oda vannak. Nem tudhatom hova lettek, elvesztek-e, vagy mint jártak. Ha sokáig így heverünk itt heában, én sem költök itt semmi fejében,

hanem haza felé tartok. Engedgye az Ur Isten, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben . . .

Irtam Esztergam alatt való táborban 22. octobris, 1597.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CCXLVII.

1597. Október 26.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Mint szerelmes én édes atyámfiátul igen nagy jó néven vettem, hogy gyakorta egészséged felől irsz énnékem. Az vámos engem itt Vácznál talált táborban. Dicsértések az Ur Isten, én jó egészségben vagyok, csak az jó Isten éltesen sokáig és áldgjon meg minden jovaival ; én rólam sokat, édes szívem, ne sápolódgylál, az mely Isten az te és sok jámbor könyörgésekre megtartott ez ideig, azon Isten ezután is megtart az te jó szerencsédre. Az török tábor Budánál vagyon táborban, azt beszélük, hogy Pestre által jű, és osztán reánk, meg akarván velünk vinni; de az minemő az idő járása, nem látom módgyát, hogy az latrok sokáig imár mezőben lehessenek, mert ma is itt nagy havas essők voltak. Ha azért holnap és holnapután az török által nem jű, én sem késsem, hanem haza megyek; de ha által jű, sem az tiszteség, sem az keresztyéni hit nem mutatja, hogy ill nagy szükségben az fejdelmet és az keresztyéni tábort elhadgyam. Ha meg kellek is vinnunk velek, Isten legyen velünk és engemet is éretted megtart, az őt káromló pogányokat megveri, és szerencsés jó győzedelmet ad. Az Temesvárat az erdéli fejdelem megszállotta. Chanádot,

Besskereket, és az nélkül két kastólt vett meg. Isten adgyon ezután is az jó fejdelemnek minden jó szerencsét. Ezeknek utánna, szerelmes én édes társom, mind magamot s mind tégedet gyermekinkkel egyetemben ajánlom az irgalmas és jó Istenünk gondvisselésében . . .

Irtam Vác mellett Verőcze nevű falu táborban 26. napján októbernek, 1597.

Az te szerelmes társod,
Thurzo György.

CCXLVIII.

1597. Október 29.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Dicsértessék az Ur Isten, én jó egészségben vagyok, mely jó hirt engedgye az jó Isten, hogy felőled is sok jó esztendeig ért-hesek etc. Az mi táborunk felől egyebet nem írhatok, hanem hogy eléggé búdosunk egyik helyről az másikra. Ma érkezénk ide Vác alá, minthogy az török akarta Vácot megszállani, azonképen Wisegrádot; de mihent ide való jüvetelünket értette, az ki innét volt az Dunán is, által ment Buda felé, nem reménlem, hogy megvianak velünk, és azért én sem költök ide igen sokáig, hanem aztul fogván, hogy onnét hazúl megindultam, azon leszek, ha ebben leszen csak az tábori állapot és egészségem leszen, hogy haza menyék hozzád, mint szerelmes szívemhez. Thurzo Stanislónak az követséget megmondottam volna, de régen haza ment. Ezt is írhatom, édes szívem, hogy az mely esatát bocsáttam volt, jó szerencsével jártak, jó három törököt hoztak, csakhogy Miska Duboczki az ifjabbik, és a

nélkül négy szegín legin szolgálaim elszakadtanak tőlök. Nem tudgyuk, ha Pápa felé mentek-e, avagy elfogdosták szeginyeket. Komám uramnak és nénémnek irtam leveleket, kérlek, édes szivem, küldd Streehenben avagy Litavára, hogy ha Nagy Idára menő ember leszen, hogy megvigyék az én leveleimet. ...

Irtam Vác alatt való táborban 29. octobris, 1597.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXLIX.

1598. Február 26.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna ... Miért hogy Osztrozit uram szolgálja ment haza felé, nem akarám levelem nélkül felbocsátanom. Dicsértések az Ur Isten, én jó egészségben vagyok. Itt még az gyűlés csak most kezdetik el, elég sokat ígértek, csak megadhasák. Minthogy az török császár bizonyosan kijű, minden háztul, vagy szeginé, vagy gazdagé, régi vagy új faluban is, másfél-másfél forintot, ki bizony énnékem elég súlyos leszen, főképen az árwai új faluk miatt. Ez jövő vasárnapon lesznek nálam szálásomon mind az urak. Mihelen az gyűlés vége felé leszen, mingyarást haza sietek; ha szükség, kit Isten ne adgyon, hogy szükség legyen, az doktort is fel viszem velem, de ha nem egyébért is, de csak azért is fel kezdem velem vinni, minthogy azt mondgya, hogy oly módot tud és oly orvoságokat, hogy ha azokkal élni fogsz, hogy igen könnyen fogsz szülni. Az bába felől is tudakoztam, és az ki legjobb leszen, azt hozassuk osztán fel. Most, szerel-

mes lölköm, egyéb ajándékot nem küldhettem, hanem valami narancsot küldtem. Az Ur Isten adgya, hogy jó egészséggel költhessed el. Asszonyomnak anyámnak ajánlom tiszta szíből való fiui szolgálatomat, Kérlek, édes szivem, irj énnékem gyakorta egészséged felől, hogy értvén az te jó egészségedet, Istenemnek hálákat adván, örülhessek rajta. . . .

Posonban irtam 26. februarii, 1598.

Az te szerelmes urad.

Thurzo György.

CCL.

1598. Február 27.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna Vettem az te leveledet, melybül értettem, hogy alkalmas egészségben vagy, kin tiszta szíből örültem; könyörgök is az én Uramnak Istenemnek, hogy azon jó egészségben sokáig az ő szent neve dicséretire és énnékem ez világon való örömömre és gyönörüségemre megtartsa. Dicsértések az Ur Isten, én is jó egészségben vagyok. Az gyűlés álapatja felől tegnap irtam egy levelet, most sem tudok mit írnom egyebet, gondolom, hogy az gyűlés sokáig nem kezd tartani. Én talám csak végig sem kezdem várni. Sógorom Czobor Mihály csak fortélon, semmit atyafiképen nem akar végezni. Ezután különben kell fognunk az dologhoz. Az dunnára való fejr tafotát megveszem, és egyebet is veszek, az kit gondolnék, hogy neked, mint én szerelmes társomnak és szivemnek, kedves volna. Az

én bizodalmas és szerelmes asszonyomnak anyámnak ajánlom szolgálatomat. Az irgalmas Ur Isten éltesen sokáig . . .

Irtam Posenban 27. februarii, 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLI.

1598. *Márczius. 1.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Vettem, szerelmes én édes lölköm, leveledet, elég nagy szívem fájdalomával értvén beteges állapotodat. Az élő, irgalmas és kegyelmes Ur Isten vigasztaljon meg engemet, és szent fiaért térítse meg az előbbi jó egészségedet. Hogy leveledet vettem, és panaszkodásodat, édes szívem, értettem, hogy gyakorta nem írok, bizony azon is eléggé bánkódtam, hogy ez ideig való irt leveleimet meg nem adták; mert imár czzel harmadik levelemet küldém, melleket hogy meg nem vittek, édes szívem, bizony nem tudom mire vélnem. Istennek hála, édes lölköm, én jó egészségben vagyok, csak az jó Ur Isten neked is adna jó egészséget. Az gyűlés még egy ideig eltart, mert úgy vettem eszemben, hogy ez ideig szintén úgy voltunk itt, mintha semit, avagy igen keveset végeztünk volna. Sokat ígérnek az fejdelemnek, minthogy török császár kijüvetele igen bizonyos, csak fogadásunkat betellessithetnénk. Rewai Ferencz uramat ma békélteténk meg Pograni uramval. Édes lölköm, az kirül nem hogy elfeledkezném, de bizony soha szivembül csak egy pillantásiglan is ki nem vethetek, kérlek írj gyakorta énnekem egészséged felől. Narancsot ezelőtt is küldöttem, im

most is küldtem, adgya Isten jó egészséggel, én édes egyetlen egy atyámfia, elköltened. Az én szerelmes jóakaró asszonyomnak anyámnak ajánlom tiszta sziből való szolgálatomat. Komám uram jó egészségben vagyon, az ő álapatja szerint. Solgálatját ajánlja én általam, mint szerelmes leányának. Az Ur Isten kegyelmes oltalmában ajánljak, ki betegeskedésből gyógyítson meg szent fiaért, az mi szerelmes leáninkkal, főképen kedig az kis czigánka Babuskával egyetemben...

Irtam Posonban betegeskedéssen való nagy bánatomban 1. martii, 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Én édes szívem, minthogy így betegeskedel, felmenet az doktort is elviszem magamval. Talám jó volna mégis addig az Bányán való bábát magadhoz hozatnod. Az élő Istenért, kérlek, írj gyakorta, mint és hogy vagy, mert imár addig, míg leveledet nem látom, meg nem nyughatik az én szívem. Im azért Miskát is felküldtem narancsesal hogy annál hamarabb járjon, édes szívem, ne késleld, hogy értsék egészséged felől.

CCLII.

1598. Márczius 3.

Köszönetemnek és magam ajánlássának utánna... Nem lévén nyugodalma szívemnek, értvén betegeskedéssedet, elég bánkódva irom, édes lölköm, ez leveletem, mert ily sokáig való betegeskedéssed nagy bánatot szerzett énnékem,

mely okért nem hogy minden másod nap, de minden órában kívánnék egészséged felől értekezni, és neked, mint énnékem szerelmes atyámfának, írnom. Most is azért magam felől azt írhatom, hogy, Istennek hála, én jó egészségben vagyok. Az gyűlést is nem vélem, hogy imár sokáig tartson, kérvén azon tégedet is, mint én édes atyámfát, ird meg énnékem, mint és hogy vagy. Énfelőlem semmi oly gondolatid ne legyenek, csak az Ur Isten, én szerencsémre, tartson meg tégedet sokáig, jó egészségben, hiszem Istent, hogy én is, az te jó szerencsédre engemet is teneked megtart. Az én bizodalmas asszonyomnak anyámnak ajánlom fiui szolgálatomat. Isten után csak ő kegyelmének ajánlottalak.

Posonban irtam 3. martii 1598.

Az te szerelmes társod . . .
Thurzo György.

CCLIII.

1598. Márczius 5.

Köszönetemnek és magam ajánlássának utánna . . .
Édes szivem, én az követeket bizony nem tartóztatom, de én még két követednél többet nem láttam. Egyik bichei jószágbul volt, az másik im most Wisnowski; csak Isten tudgya, az minemő bánatom volt, hogy semmit nem érthettem, édes lölköm, felőled, és ahoz képest bocsáttom fel Miskát is. Hogy az hrichói hidat elvitte az viz, azon igen kicsin bánatom volna, de hogy így betegeskedel, csak az egy Isten tudgya, minemő nagy bánatban vagyok miatta. Az Istenért, ha oly gonoszul érzed magadat, mért nem küldesz az doktorért?

mert én éretted, édes szivem, nem hogy költségemet, de bizony még életemet is nem szánom. Azon is kérlek, irj gyakorta egészséged felől, mint és hogy vagy, mert bizony betegeskedésed miatt életemben soha nagyobb búsulásban nem voltam, mint most. Gyógyítson meg az én Uram és Istenem, az én Uramért, Istenemért és megváltómért, az Jézus Krisztusért, és tartson meg sokáig én szerencsémre ő szent felsége nagy jó egészségben. Az magokat, édes lölköm, kívánságod szerint megveszem. Ma leány nízni mentünk vala Illésházi uramval Lesstej Jánoshoz; bizony nem Dido, de ha úgy meg kedvelte Thurzo Staniszló, hogy ugyan el nem lehet nála nélkül, nem tudom, mint tarthatok imár ellent benne? Mint és hogy megyen véghez az dolog, még bizonytalan vagyok benne. Tegnap s mind ma hercezeg urunk ő felsége ellég sok izenettel és szóval erősen szorgalmaztatott, hogy Erdélyben be menjek vele; de még ez ideig reá nem vehettek, ezután annál inkább, mert mindennél ez világon drágább és becsületesb vagy te énnékem, én édes egyetlen egy szivem, atyámfia. Az gyűlés nem vélem, hogy imár igen sokáig tartson, kit Isten adgyon, hogy hamar lehessen, hogy én is mennél hamarabb lehet, megláthasalak. Az doktort is felviszem velem. Komám uram, Istennek hála, egészségben vagyon, szolgálatját ajánlja. Asszonyomnak, anyámnak is sok szolgálatomat, kérlek, mondd én szómval, mint jóakaró szerelmes asszonyomnak anyámnak. Sógorom Czobor Mihály semit nem végzett velem, csak fortéloz, ezután különben kellek fogunk az dologhoz. Az Ur Istennek kegyelmas oltalmában ajánljak...

Posonii 5. martii, 1598.

Az te szerelmes társod, ki úgy szeret,
mint magát, életét, lölkét és szivét
Thurzo György.

CCLIV.

1598. Márczius 6.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna.... Szerelmes én édes lölköm, magam felől azt irhatom, hogy, Istennek hála, jó egészségben vagyok, csak az Ur Isten téged áldana meg jó egészséggel, úgy hogy én is értvén jó egészségedet, Istenemnek hálákat adván, örülhetnék rajta. Az itt való állapot felől, én édes atyámfia, azt irhatom, hogy még az gyűlés el nem végződött, de reménlem, hogy ez jövő héten általam fogván elvégeződik, kit bizony én is csak alig várnám hogy érhetném, és hogy hamarébb hozzád, mint én szerelmes szívemhez, haza siethetnék. Uj hirt egyebet nem irhatok, hanem hogy az erdéli fejdelem kardinállá akar lenni. Országát, úgy mint Erdélt az mi fejdelmünk kezében akarja adni. Császár helette Maximilianus herczeg urunkat akarja bocsátani, mellet az mint értek, az erdéliek nem kívánnak sem látni sem uralni, kiből bizony én semmi jót nem remélhetek. Egyéb oly hireink most itt nincsenek. Thurzo Stanisló itt nincsen, az mint értem az gróff Julius fiának való adóságátul fél. Czobor Mihály sógorom oly idegenen mutatja magát mind komám uramhoz, s mind énhozám, hogy inkább sem lehet; ingyen csak jó atyafiui szeretettel sem mutatja hozzánk magát. Mi is, én édes szerelmes szívem és atyámfia, úgy tartzuk magunkat az jószág keresésében hozzá, az mint ő maga kívánja, minthogy imár egyéb nem lehet benne, kire szorgalmatos gondom is leszen. Én szerelmes lölköm, tiéd vagyok, te kedig enim, az Ur Isten tartson meg bennünket az ő szent neve dicséretire, egymásunkhoz való tiszta szívből való szeretetben, nagy sok esztendeig, jó egészségben, melyben látván egymásunkat, di-

csérhesük az ő szent nevét. Asszonyomnak, anyámnak ajánlom tiszta sziből való fiui szolgálatomat.

Datae Posonii 6. martii 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLV.

1598. *Június* 27.

Köszönetem után. Szerelmes én édes atyámfia, csak azt akarám tudtadra adnom, hogy Dersffi Ferencz uram asszonyommal anyámmal egyetemben ott lesznek vacsorán nálad. Azért hadd meg, hogy Hanz az házakhoz és az poharszékhez lásson. Ezüst tálakat adgyanak ki az tárházbul, és ételbül se legyen fogyatkozás. Édes szívem, mert most mind gazda s mind gazdasszony te vagy, lássad, hogy vétek ne essék semiben. Az istálók itt Tepliczen az sütő házzal egyetemben mind megégték ez éjel. Isten éltesen sok esztendeig jó egészségben.

Ex Teplice 27. junii 1598.

Az te szerelmes urad,
Thurzo György.

CCLVI.

1598. Július 4.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Istennek hála, én ide Zazriwára jó egészségben jutottam.
Zolnán komám uramval szemben voltam, mondá, hogy asszonyomat oda Bichére bocsátja hozzád, mindazonáltal te is, édes szívem, irj ő kegyelmének és kérjed leveled által, hogy hozzád menjen. Telekessyvel komám uram egyben vesze, kit bizony igen bántam, soha meg nem marada, hanem elmene. Kérlek, édes szívem, irj egészséged felől gyakorta, és ha mi leveleket hoznának valahonnét, azt is küldd utánnam.

Irtam Zazriwán 4. júlíi 1598.

Az te szerelmes tarsad
Thurzo György.

CCLVII.

1598. Szeptember 27.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Discsértések az Ur Isten, mi ma ide Gajdlra érkezénk elég gonosz utban és időben, jó egészségben. Nem türhetem én édes lölköm, hogy levelem által meg ne látogassalak, melyben noha nem volt most mirül írnom, hanem mégis akaralak kérnem, hogy az te énhozzám való tiszta szibül szeretetedért ne bán-

kódgyál utánna, se ne törd magadat. Az jó Isten, teérted és az kicsinkékért megtart és meg is oltalmaz, haza is viszen jó egészségben, de ha bánatoddal Istenedet, édes szíved, megbántod, és ő szent felségét haragra indítod, talám kedved szerint nem esik osztán az dolog, egészségednek is ártasz vele; de hiszem, hogy mind magadért s mind énértem úgy tartod magadat és minden bánatokat kiversz szívedből, hogy én is értvén egészséges és vig álapatodat, örülhessek rajta. Az Ur Isten éltesen...

Datae in Gajdl, 27. septembris 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLVIII.

1598. Szeptember 28.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna Szerelmes atyámfia, én ide Bajmóczra Thurzo Miklós uramhoz öcsémhez, jó egészségben jutottam. Ő kegyelme asszonyomval ángyomval egyetemben szolgálatját ajánlja, és azon kére ő kegyelme, hogy írnék neked, hogy egy vagy két napra az bábát bocsátanád ide Bajmóczban asszonyomhoz ő kegyelméhez, hogy látná meg ez jüvendő szükségét, mit kellenék készíteni, azután ha szükség kívánná, ismég visszabocsátaná hozzád. Azért, édes atyámfia, mingyárost ezen embertül ird meg asszonyomnak ő kegyelmének, mikorban kellenék az bábaért köldeni, hogy tudgya asszonyom mihez magát tartani, mert úgy veszem eszemben, minthogy még soha Isten afféle

ajándékkal ő kegyelmeket meg nem áldotta volt, szükség, hogy az bábátul végére menjenek, aféle gyermekszülő asszoni álatoknak micsoda szükséges, hogy azt idején elkészíthessék. Ő kegyelmek im valami szép gyümölcsöt is küldtek. Adgya az Ur Isten szent fiáért, hogy láthassuk egymást nagy jó egészségben...

Irtam Bajmóczban 28. septembris 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLIX.

1598. Szeptember 29.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Szerelmes lölköm, gondolván azt magamban, hogy ha mennél gyakrabban irok, annál nálad kedvesb dolgot cselekeszem, azért én is, valamikor módom és alkalmatosságom leszen az írásban, el nem mulatom, hanem mindenkor irok. Tegnap irtam volt egy levelet Bajmóczbul öcsém Thurzo Miklós és aszszonyom ángyom kéréssekre, az bábát hogy Bajmóczra bocsásad, azért kérését heában nem hagyhattam, hanem írnom kellett; mindazonáltal te lássad, édes szivem, mikoron bocsáthatod el magadtul, és azt mield, az mi legjobbnak tetszik lenni. Dicsértések az Ur Isten, én jó egészségben vagyok, csak téged is tartson meg az jó Isten sokáig az gyermekekkel egyetemben jó egészségben, hogy én is jó hirt értvén felőled, Istennemnek hálakot adván, örülhessek rajta. Most semmi oly uj hirem nincsen, az mirül irhatnék, ha mi oly hireim lesznek, mint szerelmes lölkömnek, tudásodra adom. Komám uramnak

szólló leveletem, kérlek, azonképen Litawára valót is küld meg, én édes lölköm. Legyen mind velünk s mind veletek az irgalmaságnak Ura és Istene, és tartson meg az ő szent neve dicséretire és énnékem szerencsémre és örömemre sok eszten-deig jó egészségben.

Datae in Kass(?) 29. septembris 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLX.

1598. Szeptember 30.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna. . . . Istennek neve dicsértessék, én ide Kis Tapolchánra jó egészségben jutottam, noha elég gonosz utban, úgy annira, hogy mióta uton járok, soha nem emlitem, hogy rosszabb uton jártam volna. Mihent ide érkeztünk, számtalan sok ádgýú lövéseket hallottunk, kit egyébre nem vélhetünk, hanem hogy Mátyás herczeg urunk Esztergamban érkezett, és az eliben lőttek. Adgya az Ur Isten, hogy ő felsége jüveteli szerencsés és hasznos lehessen. Ezután is ha mi oly hireim lesznek, mint énnékem szerelmes szívemnek, tudtodra adom; kérvén azon tégedet is, hogy az te énhozzám való szeretetedért, te is egészséged felől irj gyakorlatossággal énnékem. Komám uramnak és asszonyomnak anyámnak, édes lölköm, ha szemben leszesz velek, ajánljad én szómmal szolgálatomat. Engedgye az irgalmaságnak Ura és Istene, hogy hallhasunk egymásunk felől minden jó hirt, kin mindketten örülhesünk és az Ur Istennek hálákat adha-

sunk. Az keresztyén tábor imár Wácznál vagyon, én sem késsem, az mennél hamarabb lehet, az gonosz út miatt, elsietek. . .

Irtam Kis Tapolchánt 30. septembris, 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXI.

1598. Október 4. 1598.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Ez elmúlt éjel adták meg az te leveledet, igen kedves dolgot cselekedtél, hogy leveleddel meglátogattál; de azt bizony nagy szívem fájdalmával értettem, hogy az csipődben valami fájdalom jár; de hiszem az én Istenemet, hogy meghallgatja szegín szolgája könyörgését, és azbul az nevolából is, szent fiaért, meggyógyit. Kérlek is azon, hogy ismég mingyarást írj énnékem egészséged felől. Én soha gonoszabb időben és útban nem jártam, mint most, mindazonáltal jó egészségben jutottam ma ide Marusra. Az fejedelmet Esztergamnál hagyám, de az is utánunk jű. Az keresztyén tábor imár Buda alá indult. Legelsőben is az Ur Isten jó szerencsével szerette őket, mert megharczolván az ellenséggel, az mieinknek adta az Ur Isten az győzedelmet. Noha nem sok vezett az ellenségben, de mégis jó jel, hogy az első harczásban is az mieinknek adta Isten az szerencsét. Ma ismég azt irták az fejedelemnek Mátyás herczegnek, hogy egy pusztá kalastromban Buda kívül ötszáz jancsárt rekesztettenek ki, azt a tornyot és pusztá kalastromot akarják imár reájok töretni, kétség nélkül, hogy azokat

is az Ur Isten az keresztyénség kezében adgya. Én is, Isten velem lévén, holnap az táborban, avagy nem messze az tábor-tul szállok, és onnét is írok; csak te is, kérlek édes szívem, írj énnékem az magad és az gyermekek egészsége felől. Engedgye az Ur Isten hogy te is mifelőlünk, és mi is felőlettek minden jót halhasunk, kinek jó és kegyelmes oltalmában ajánljak . .

Ex Maross 4. octobris 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXII.

1598. Október 6.

Köszönetemnek s magam ajánlássának utánna . . . Diszértessék az Ur Isten, én ide Buda alá jó egészségben érkeztem. Az urakot is jó egészségben találtam, és Budának megvétele felől is jó reménség vagyok, kit adgyon az jó Isten szerencsésen véghez is vinnünk. Ma az sánczban mentem vala, az mely szép paripát adott vala Rajedowski, azon mentem vala, Pálffy uramval és Swarczemberggel, azonképen Nadazdy uramval, az sánczban azt az törökök meglövék és meg is ölék. Az Ur Isten minden gonosz szerencsémét az egy paripa meglövésében végezze el, és oltalmazzon ezután is minden gonosz szerencsétül. Azon kérlek, én édes szívem, az te énhozzám való szeretettedért, írj énnékem gyakorta egészséged felől . . .

Irtam Buda alatt való táborban 6. octobris, 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXIII.

1598. Október 8.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Hogy lássad, én édes atyámfia, hogy én rólad el nem feledkeztem, valamikor jó módom vagyon az írásban, el nem mulatom, hanem irtón írok, az mint imár is egynehány sok irt leveleimből eszedben vehetted. Most is kedig magam álapatom felől egyebet nem írhatok, hanem hogy dicsértessék az Ur Isten, én jó egészségben vagyok, és naponkint az keresztyéni tábor gyülekezik, még Budán elég kicsin törés vagyon, ki miatt még csak egyszer sem ustromolhatták meg, jó reménség vagyon mindazonáltal, hogy az Ur Isten megsegít bennünket igyekezetünkben. Az vezér bassa megszállotta Erdélyben Wáradot, de ha megérti, hogy mi is Budát megszállottuk, elhittem azt, hogy ő is mást gondol, és ennek segítségére siet. Echet táját vátig rabolják az tattárok; bizony nem adom tanácsul asszonyom anyámnak, hogy mostani nagy és veszedelmes időben alá menjen. Kérlek azon, édes szívem, írj te is énnékem az te jó egészséged felől gyakrabban, hogy nem mint ez ideig, lám én is fogadásom szerint gyakran írok, mert valamig nem értem meggyógyulásodat és jó egészségedet, addig nem nyugodalmas az én szívem és minden dologhoz nincs jó kedvem. Hiszem azért, hogy mind otthon való kéréssemről megemlékezel, és mostani írásom szerint gyakrabban írsz ezután. Komám uramnak és asszonyomnak anyámnak ajánlom szolgálatomat. Adgya Isten hogy ő kegyelmeket veled egyetemben jó egészségben láthassam. Az Ur Isten, szent fiáért, tartson meg...

Datae Buda alatt való táborban 8. octobris, 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXIV.

1598. Október 9.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Dicsértessék az Ur Isten, hogy egészséged felől alkalmas jó hirt értettem leveledbül, de azt bizony bánom, hogy lábaidban fájdalmakat érzesz. Azon örülnék, hogy ha magad kezeddél írnál és leveledbül azt érteném, hogy imár igen jó egészségben vagy. Én is, Istennek hála, jó egészségben vagyok, és erősen löttetjük Budának az falait, jó reménységben lévén, hogy az Ur Isten az elkezdett dolgunkban jó és szerencsés véget ad. Mátyás herczeg urunk ma jüve be az táborban. Az vármegyék igen lassan gyűlnek. Nitra vármegye is csak ma érkezett ide az táborban. Most nem lévén mirül egyébrül irnom, kérlek, édes szívem, irj gyakorta jó egészséged felől énnékem, az kis fiunk felől, ha készül-e az hadban? azonképen az több gyermekink felől is. Komám uramnak és asszonyomnak anyámnak ajánlom szolgálatomat. Engedgye az Ur Isten, hogy innét minden jó hirt irhassak mind magunk felől, s mind az itt való álapat felől. Azonképen te is, én édes szerelmes szívem lölköm, magad egészsége felől és az gyermekekrül minden kedves híreket irhass

Datae Buda alatt való táborban 9. octobris, 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXV.

1598. Október 10.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Men-
nél többször irok, én édes szivem, annál inkább úgy tetszik,
hogy ritkábban irok. Azért most, édes szerelmes atyámfia, eze-
ket írhatom. Legelsőbben, hogy az Ur Isten ez ideig maga-
mat jó egészségben megtartott, meghallgatván mind az én, s
mind az te könyörgéssinket. Adgya az Ur Isten, hogy felőled
és gyermekink felől hasonló jó hirt hallhassak. Szolgáimnak
szolgáiban és lovokban imár két izben is vitt el az török, de
az nélkül nem lehet. Az is írhatom, hogy az Ur Isten az ő ke-
gyelmes jó voltából tegnapi napon estve felé adá kezünkben
az budai nagy várast. Sok török veszett benne, több három-
ezernél, és így imár két budai váras vagy on kezünkben, egyik
az czigán váras, az második az tegnapi megvett váras. Adgya
az Ur Isten, hogy az többit is szerencsésen megvehessük, ki-
ben nem kicsin, hanem, Istenünkben bizván, nagy bizodal-
munk vagy on. Tótországban is az Ur Isten az ott való gene-
rálnak Herbastajnernek ez elmúlt napokban jó szerencsét
adott, mert egy várat szállott volt meg, az kinek segítségére
jött volt az török. Azokat igen megverte, úgy annira, hogy
háromszázat elevent hoztanak, és háromszáznál többnek vet-
ték fejeket. Fzenkívül sok rácz és oláh falukat rablottanak el.
Az kit elhoztanak velek több ötszáznál. Adgya az Ur Isten,
hogy ezután is még ennél jobb hireket ír hassak. Téged is kér-
lek, édes szivem, irj énnékem az te egészséged felől, hogy
értvén az te jó egészségedet, Istenemnek hálát adván, örül-
hessek rajta. És ezeket az hireket, ha otthon leszen komám

leszen komám uram és asszonyom anyám, ő velek is közöljed
kérek. . . .

Irtam Buda alatt való táborban 10. octobris, 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Komám uramnak és asszonyomnak ajánlom szolgálá-
tomat.

Post scripta. Imár megirtam vala ez levelet, hogy az tö-
rök nem bizván imár igen sokat az maga erejéhez, az szent
Gellérd hedgyen való kastélt, kit magok oltalmokért csinál-
tattak volt, magok tegnap estve meggyújták és égeték. Az hi-
dat is, ki Budárul Pestre csináltatott volt az Dunán által, el-
hánták és elbontották. Adgya Isten, hogy az többbit is az mint
elkezdtek, magok bontsák el. Tegnap oly retenetes szélvész
támadott, hogy szántalan sok sátorban sok szakadássokat és
károkat tett, de csak Isten Budát kezünkben adgya, az mind
eltűrhető. Én tied vagyok, édes lölköm, leszek is, az mig élek.
Adgya Isten, hogy egymásunk felől minden jót érthesünk.
Amen.

CCLXVI.

1598. Október 15.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Sok időtül fogvást, édes szerelmes atyámfia, egészséged felől
semmit nem értettem, kin elég gondolatim vannak, nem tud-
ván mire vélnem, hogy enni sok időtül fogvást semmit nem

írák; kérlek azért, én édes szivem, írd gyakorta énnékem, mint és hogy vattok. Magam felől azt írhatom, hogy ez napokban nem igen jól voltam, szemem és gyomrom fájassi miatt, ki miatt egy néhány nap az sátorbul sem mehettem ki, de dicsértessék az Ur Isten, imár könnyebben érzem magamat. Egyéb-ről most nincs miről írnom. Az gonosz idők miatt Budának megvételében is nem forgódhatnak úgy, az mint kellenék, de mindazonáltal jó reménységünk vagyon az megvételében, mellett engedgyen meg Isten szerencsésen szent nevének dicséretiért. . . .

Buda alatt való táborban 15. octobris, 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXVII.

1598. Október 16.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Enmagam felől, édes szivem, azt írhatom, hogy bizony elég beteges állapotban voltam ez napokban, de Istennek hála, imár minden nap jobban-jobban vagyok. Bizony elég nagy bánatom vagyon azon is, hogy leveledbül azt értém, hogy az lábaidban rángatásokat és fájdalmakat érzesz, ki miatt hogy ingyen sem járhatsz. Mire véljem azokat az lábaidban való fájdalmakat, nem tudom. Az Ur Istent azon kérem, hogy gyógyítson meg, és szent fiaért az előbbi jó egészségedet megtérítse és minden jovaival megáldgjon. Az doktorral is szoltam, az ki hozzám járt, kinél főbb és tudós doktor Béchben

nincsen. Az azt adgya tanácsul, hogy mennél erősb eczetet találssz, azt megmelegítvén béven sôt vettess bele, és mennél melegebben szenvedheted, hogy azzal dörgöltessed alá az lábaidon való inakot. Azt mondgya, hogy annál sem jobb, sem hasznosb nem lehet, azért ezt is az orvóságot próbáltasd meg. Adgya az Ur Isten, hogy hasznos lehessen. És énnékem, az Istenért is kérlek, ird meg, ha könnyebben vagy-e, vagy nem, mert addig nem nyugodalmas az én szívem; és ha tisztességemhez férne, bizony repülnék, és nem mennék hozzád. Rewai Jánosné aszszonyomot, értém, hogy nálad vagyon. Ő kegyelmének ajánlom szolgálatomat, és meg is szolgálom, ha az Ur Isten éltet, hogy mostani szükségedben melletted vagyon. Az itt való állapot, Istennek hála, jól vagyon. Érdet az Ur Isten mi kezünkben adá csak ieszítés által, hogy azt mondták nekik, hogy reá meggyünk, mindgyárást pusztán hatták. Váradtul elszállott az török; Buda felől is megadgya az Ur Isten, hogy jó hirt írhatok, kit adgyon meg az jó Isten . . .

Buda alatt való táborban. 16. octobris, 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXVIII.

1598. Október 17.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna. . . . Én is, Istennek hála, imár könnyebben vagyok, ma kezdtem kijárni az sátorbul, és minden órában mind jobban-jobban érzem magamat, az szemem is könnyebben vagyon. Az itt való állapot is, Istennek hála, még jól vagyon, váltig lövik Budának

falait, és minden ember jó reménségben vagyon, hogy az Ur Isten kezünkben adgya. Az alföld felől is jó hirt hoztanak, hogy Maximilianus urunk az erdéli fejdelemvel megegyesedett, és Mihály vajda egyik részét az Törökországnak el is rablotta úgy annira, hogy Bolgárországnak nagyobb részét magához holdultatta; mind az három fejdelem egyben menvén azon vannak, hogy az mely török megszállotta volt Váradot, hogy azzal megvianak, kit ha Isten általok megver, annál könnyebben juthatunk Budához, kit engedgyen az Ur Isten szent nevének dicséretiért. Most imár nem lévén mirül egyébrül irnom, azon kérlek, hogy ird meg, mikor kelsz fel, édes szivem az gyermekágybul, azonképen mint és hogy vagy? de az követeknek meghadd, én édes lölköm, hogy hamarébb járjanak, hogy nem mint szoktak jární. Adgya az irgalmas Ur Isten, hogy minden jót irhass, édes szivem, mind magad felől, s mind gyermekink felől, és hogy láthasuk egymást jó egészségben...

Irtam hamarsággal Buda alatt való táborban 17. octobris, 1598.

Komám uramnak szólló leveletem, kórlek, küldd csak Teplicére, onnét megküldik neki.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXIX.

1598. Október 19.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Dicsértések az Ur Isten, én is imár jó egészségben vagyok, és főképen az te egészségednek álapatja felől elég sok gondolatban vagyok, és az a oka, hogy ill gyakran irok is, kívánván egészséged felől bizonyos jó és örvendetes hirt értenem. Az doktorral is, ki elég tudós ember, eleget szóllottam, édes szivem, az lábaid felől. Az mint azelőtt is megírtam vala, azt mondgya, hogy erős sós eczettel, avagy sós borral dörgöltesd alá az lábaidat. Im ismég valami olajt küldtem, az mellel az sós eczettel avagy borral való dörgölés után az lábaidat alá . . . csodálatos hasznosnak mondgya az doktor. Engedgye az örök Isten, minden nevoláknak legfőbb orvosa, hogy használjon, avagy inkább szükséges se legyen. Én, ha lehetne, édes lölköm, véremel is használnék, azt sem kimélném tüled. De hiszem az én Istenemet, hogy mind az én, s mind az te könnyörgéssünket meghallgatja, és az jó egészséget megadgya és megtéríti. Kérlek azon is, édes lölköm, irj gyakorta egészséged felől énnékem, mert üdvöségemtül megválni semit nem kívánok inkább, mint hogy jó és egészséges álapatban légy, kit adgyon meg az jó Isten szent fiaért, kiért legyen áldott és dicséretes az ő szent neve mindörökké. Az itt való álapat felől azt irhatom, hogy az urakban imár alkolmasint ide érkeztenek ; Balassa Menyhárt is itt vagyon, Battyánit is várják. Ma ustromolják meg az harmadik várast. Adgya Isten, hogy szerencsés legyen igyekezetünk, mint járunk, mingyárust tudtadra adom. Imár nem lévén mirül egyébrül írnom, ajánljak az kegyelmes Ur Istennek, ki adgya, hogy láthasuk egymást

nagy jó egészségben. Czobor Mihály uram, sógorom, szolgálatját ajánlja, mint szerelmes asszonyának hugának. Ezt az én kötés levelemet, kérlek édes szívem, küldd Teplicére, onnét késsedelem nélkül hadd küldgyék komám uramnak, mert siető dolog. Az Ur Isten legyen veletek és mivelünk is.

Irtam Buda alatt való táborban 19. octobris, 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXX.

1598. Október 21.

Köszönetemnek és magam ajánlásanak utánna ..
Meg nem irhatom, szerelmes atyámfia, minemű nagy örömem volt rajta, hogy az te nekem irt leveledben magad kezéd irássát láttam, mert azbul azt itéltem, hogy imár az Ur Isten valamennire, az mint magad is irod, megkönnyebbitett. Adgya az Ur Isten, hogy ugyan voltaképen meggyógyulhass, és sok esztendeig, Istennek szent neve dicséretire, énnékem ez világon való öröömre és gyönyörüségemre, élhess. Dicsértessék az Ur Isten, én is egyébképen jó egészségben volnék, csakhogy mégis az egyik szemem fájdalmass, főképen az mostani szeles és essős időben, de az is naponként meggyógyul. Az itt való állapot felől azt irhatom, hogy az sok gonosz idő miatt, azonképen gyalog és egyéb vitézlő népnek kevés volta miatt, az élésnek is szük voltaért, nem vélem, hogy az elkezdett dolgunkat szerencsésen véghez vihessük. Emlegetik azt is, hogy az ellenség is elközelgetne, ki Budának segítségére eljünne. Gondolom azért, hogy az tábor itt nem sokat kezd késni, mint

és hogy léssen dolgunk ezután is megírom, most egyébrül nem lévén mirül írnom, ajánljak az irgalmas Ur Isten jó és szent gondviselésében,...

Irtam Budá alatt való táborban 21. octobris, 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXXI.

1598. Október 24.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna Magam álapatom és egészségem felől azt irhatom, hogy ez elmúlt napokban elég beteges álapatban voltam, de imár most, Istennek legyen nagy hála, jó egészségben vagyok, minthogy pedig imár egynehány napja, hogy egészséged felől semmit nem érthettem, nem türhetem, hogy ez levelem által meg ne látogassalak, kívánván tiszta sziből az Ur Istentül, hogy gyakorlatossággal egészséged felől minden jót érthessek, minthogy soha életemben semmi oly kedvem szerint dolgom nem történhetik, mint az mikor, édes szivem, az te jó egészséged felől kedvem szerint való jó hirt érthetek. Kérlek azért, édes lölköm, az te énhozzám való szeretetedért, mutasd meg azzal is, hogy irj gyakorta énnékem mint és hogy vagy, mentél-e imár az egyházhoz? Az lábaiddban érzed-e még is az fájdalmokat? Az kis Imriske, leáninkkal egyetemben, mint vagyon? Kít ha megcselekeszel, énnékem igen igen kedvem szerint való dolgot cselekeszel. Itt mi Budát váltig lötetjük, de az sok gonosz és szörnyü idő miatt meg nem ustromolhatják. Az táborban elég

sok és nagy sár vagyon. Az kenyér és egyébféle eledel igen szükön vagyon. Ha az Ur Isten nem könyörül rajtunk, és jobb idöket nem ad, nem tudom, mint álhajtuk meg. Ha jó idök voltak volna ez ideig, és ezután is jó idöt adna az Isten, mégis volna reménségünk, hogy az elkezdett dolgot szerencsésen véghez vihetnénk. Az Ur Isten könyörüljön rajtunk, és adgyon szerencsés gyözedelmet az ellenségén, kiért legyen áldott és dicséretes az ő szent neve mind örökké. Ajánljak az kegyelmes ur Istennek . . .

Irtam Buda alatt való táborban 24. octobris, 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

Trombitáss János irt tötul az felességének egy levelet, ugy irták, az mint szintén ő mondotta, igen szép töt szókkal iratta. Im oda küldtem, addig meg ne küldd az felességének, hanem olvastasd meg, mégis leszen, édes szivem, min nevetned.

CCLXXII.

1596. Október 26.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Meg nem irhatom minemő nagy örömem volt az te leveleden, az mellet az magad kezettel irtál énnékem, főképen, hogy azt irod, hogy alkalmas egésztségben vagy. Nagy hálákat adok is azon az én Uramnak és Istenemnek, hogy legelsőben az szülésnek idején voled lévén, haláltul és egyéb gonosz szerencsétül megoltalmazott; az mi könyörgésünket meghallgatván, jó voltából szép fiú magzattal megáldott, hogy az ő szentegyhá-

zának tagja lehessen, az keresztséget jó egészségben megérni adta; gyermekágyadban kegyelmessen minden lölki és testi gonoszoktul megoltalmazott; egészségedet alkalmason megtérítette; hogy az ő egyházába mehess, jóvoltjáért hálákat adhass, kis fiunkat ő szent felségének ajánlhassad, nagy irgalmasságából és jóvoltából kegyelmessen megengedte; mely jóvoltájért az mi Urunknak és Istenünknek soha elegendő hálákat mindketten nem adhatunk, mindazonáltal ezekért az ő jóvoltájért dicsérjük és áldgyuk az mi Istenünket, kinek legyen dicséret és áldás most és mindörökké. Könyörgök azon is ő szent felségének, hogy ezután is mind engem s mind téged maga szent oltalma és gondviselésse alá vegyen, fiunkkal és leáninkkal egyetemben jó egészségben és minden lölki és testi áldásaiban szent fiaért sokáig megtartsen. Mostan kedig magam egészsége felől, édes szívem, azt irhatom, hogy Istennek hála, jó egészségben vagyok. Budát váltig lötetjük, de az gonosz esős idő miatt mind ez ideig is meg nem ustromolhatták. Az ellenségnek jüvetele felől, ki megsegíteni igyekeznék, bizontalanak. Hogy ha az idő szenvedné, és magunk is tovább is megállhatnánk, még is jó reménységünk volna ismég, hogy az Ur Isten az keresztyének kezében adná, kit engedgyen meg az Ur Isten az ő szent nevének dicséretiért. Ha mi bizonyos hirem leszen, azonképen miben leszen itt az dolog, ezután is tudtodra adom. Adgya az Ur Isten, hogy minden jó hireket irhassak . . .

Irtam Buda alatt való táborban 26. octobris 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXXIII.

1598. Október 28.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Istennek legyen nagy hála, szerelmes atyámfia, hogy naponként jobban jobban érzed magadat. Adgya az Ur Isten, hogy ugyan voltaképen meggyógyulhass, és sok esztendeig, én velem egyetemben, jó és szerencsés egészségben élhess. Enmagam, az mint azelőtt is megirtam vala, bizony beteges voltam. Ha az mediánát meg nem vágattam volna, csak Isten tudgya, mint jártam volna, de én is imár minden nap jobban jobban érzem magamat. Budát az gonosz idő miatt meg nem ustromolhatták. Imár most az ellenség is segítségére elérkezék, mellet látván, úgy veszem eszemben, hogy itt meg nem kezdik várni, mert sok az ellenség. Wáradot is félben hatták, és minden erejével Budának segítségére siet. Azt gondolom, hogy ezután imár nem kezdek innét Buda alatt való táborbul levelet írnom, hanem Esztergom alul, avagy Vác alul való táborbul, de valahon leszen az tábor, imár sokáig nem lehetnek; rajtunk lévén az tél, és egyéb gonosz idők . . .

Irtam hamarsággal Buda alattvaló táborbul, sok számtalan dolgaim lévén, 28. octobris 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXXIV.

1598. Október 30.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Én is, Istennek hála, imár jó egészségben vagyok. Hogy az én Imricském általad azt iratta, hogy ideje volna meglátogatnom, úgy vagyon, hogy méltó volna öt-hat hétben egyszer fiát

és leánit is embernek meglátogatni; de embernek szerelmes szívét, lölkét, egyetlen egy szerelmes társát, enni sok időtül fogvást meg nem látogatni, énnékem is úgy tetszik, hogy mind nem méltó s mind kedig bűn is; de ha az Isten, az fejdelem akaratjából indítatott ez a had, és ő akaratjok kívül senki haza nem mehet, békével kelletik ezt az időt mind az Imrisko apjának, azonképen anyjának is szenvedni. Mindazonáltal most ill kedves hirt irhatok az haza való menetel felől, de adta volna az Isten, hogy irhattam volna azt is, hogy Isten Budát az keresztyénség kezében adta. Hogy holnapután az tábor innét Buda alól elindul, honnét Vác alá megyünk, mihent Isten egészségben oda viszen, mingyárást haza megyek, Isten velem lévén és egészségem lévén, főképen hogy ha valami ellenségünk nem találkozik. Adgya az irgalmaságnak Ura és Istene, hogy innét jó egészségben elindulhassunk, és haza jó egészségben menvén, mind téged, édes lölköm, kit mindennél ez világon inkább kedvelek és szeretek, gyermekinket azonképen jó egészségben láthassam és találhassam. Az sajtokat is köszönöm Babuskának, de lett képen az én szerelmes egyetlen egy szívemnek és atyámfiának Czobor Örsébetnek. Az Ur Isten álgyon . . .

Irtam Buda alatt való táborbul 30. octobris, 1598.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CCLXXV.

1598. November 3.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna Az te leveledet, édes szivem, Budán innét két mélfölddel, Szent Endrénél való táborunkban adák meg. Az Ur Istennek nagy hálákat adtam és tiszta sziből örültem is azon, hogy ő szent felsége jó egészséggel megáldott, mind az kicsinkékvel egyetemben. Adgya az Ur Isten, hogy ezután is gyakorlatossággal azon jó és kedves hirt hallhasak felőletek, és áldgyon meg ezután is benneteket minden lölki és testi jovaival etc. Én is, Istennek hála, jó egészségben vagyok, és hiszem Istent, hogy hamar való nap haza is megyek, itt ezen az helen még holnap megnyugszunk. Innét Esztergamra megyünk, talám ugyanazon utban valamit próbálunk is. Esztergamot osztán ugyan semit nem késsem, hanem ha az Ur Isten egészségemet adgya, haza sietek. Adgya az Ur Isten, hogy egymást láthasuk nagy jó egészségben. Az nyulakat és madarakat megadák, tiszta sziből köszönöm, mint szerelmes atyámfának, hogy rólam el nem feledkeznén, éléssel is táplálsz. Hogy hat hétre haza nem mehetek, ne egyébnek tulajdonítsad, édes szivem, hanem hogy előbb haza nem mehetek, hanem az mikor bocsátnak; kétség nélkül elhídigyed, édes szivem, hogy az mint te akarnád haza való meneteletemet, én is nem különben örülnék azon, hogy mennél hamarabb lehetne, téged, mint szerelmes szivemet és lölkömet, azonképen az mi szerelmes gyermekinket is jó egészségben, az mennél hamarabb lehetne, láthatnám; meg is adgya az Ur Isten, hiszem, azt hamar való napon. Ezeknek utánna ajánljak az kegyelmes ur Isten gondviselésében . . .

Datæ in castris ad Sanctum Endréd 3. novembris, 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXXVI.

1598. November 5.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Istennek hála, én is jó egészségben vagyok. Az Zrini uram levelét, Homonai István levelével egyetemben, megadták énnékem, igen jó néven vettem tüled, mint szerelmes szivemtül, hogy megküldötted őket. Im én is irtam két levelet, egyiket komám uramnak, az mellet, kérlek, küldd hugomnak, Rewai Gáborné asszonyomnak. Hogy az postárul oly késsen vitték meg leveletemet, bánom, ezután egy leveletemet sem küldöm az postára. Az minemő módot tartottunk ez ideig az levelek elküldésében, ezután is jobb, hogy az szerint cselekedgyünk. Örültem azon, édes lölköm, hogy az orvoság nem volt szükséges, adgya az Ur Isten, hogy sokáig szükséges ne legyen. Az mi az én haza való menetelemet illeti, arrul azt irhatom, hogy az egész tábor tegnap és ma ide költöztünk az hidon által, Váczon innét, ugy mint Buda felé való szigetben. Holnap Vác felé megyünk. Bizony tiszta szíből haza sietnék hozzád, én szerelmes szivemhez, de az haza való menetelben első nem lehetek, mért szót találnék magamra. Más az, mondgyák azt is, hogy ha módgyok lehetne benne, még valamit akarnának próbálni. Imár egy kevés ideig békével kellett szenvednünk mind én hogy haza nem mehetek, mind te, édes szivem, hogy nem láthatsz. Megadgya az Ur Isten, kétség nélkül azt is, szent fiaért, hogy hamar való nap meglátjuk egymást jó egészségben, kinek jó és kegyelmes gondviselésében és oltalmában ajánljak . . .

Irtam Váczon innét, Buda felé való szigetben való táborban, 5. novembris, 1598.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXXVII.

1599. Február 24.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utána . . . Dicsértések az Ur Isten, én csak ezen órában érkeztem, édes lölköm, ide Posonban, de bizony elég gonosz időben és utban. Szánon csak Nagyszombatig jüheténk, onnét szekereken vontattunk. Bizony dolog, ha most el nem indulhattam volna házamtul, soha nem tudom, mint jühettem volna el azután az sok sár és víz miatt. Az fejdelem még itt nincsen, de ez héten, avagy hétfőn bejú. Ez elmúlt éczaka Illésházy uramnál hálтам Bosinban. Az asszony szolgálatját ajánlja. Új hirt innét egyebet nem írhatok, hanem szegín Székel György az alföldön megholt. Ha mi hirem leszen, ezután is tudásodra adom, én édes szerelmes egyetlen egy szívem, atyámfia, azon felette igen kérlek, írj gyakorlatosággal énnékem egészséged felől, kin én is örülhessek és az Ur Istennek hálát adhasak, kinek kegyelmes gondviselésében és oltalmában ajánljak az kicsinkékvél egyetemben.

Datae Posonii 24. februarii, azaz szent Mátyás napján. 1599.

Az te szerelmes urad

Thurzo György.

Édes szívem, madarat, pizstrángot és galóczát kossonyául, ha lehet, külgý gyakorta, igen kedvem szerint cselekeszel.

CCLXXVIII.

1599. *Február 25.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
 Dicsértések az Ur Isten, én jó egészségben vagyok, és azon
 tiszta szíből örülvén, az én Istenemnek nagy hálákat adok,
 hogy az mint irod, édes lölköm, minnyájan jó egészségben
 vattok. Adgya az Ur Isten, hogy ezután is hasomló jó hirt
 irhass gyakorlatossággal énnékem magatok felől. Értém azt is
 komám uram levelébül, hogy asszonyomval anyámval jó egész-
 ségben hozta fel az jó Isten ő kegyelmeket, kiért legyen áldott
 az ő szent neve; főképen kedig azon igen örülök, hogy asszo-
 nyom is feljött, mégis az kegyelme itt fenn való lételevel,
 minthogy én most eltávoztam tüled, vigasztalhatod magadat.
 Innét most semmi oly hirt nem irhatok, tudom, hogy imár oda
 is hire vagyon, hogy az mely tatár jött volt rablani Palánk
 felé, azokat az Ur Isten az miénk által megverte. Asszonyom-
 nak anyámnak mondd én szómval, tiszta szíből való fiui szolgál-
 latomat, és énnékem, kérlek, mind az magatok, azonképen
 asszonyom anyám egészsége felől, ha engem szeretsz, gyakor-
 latossággal irj. Az Ur Isten adgya, hogy egymásunk felől min-
 den jó híreket halhasunk . . .

Datae Posenii 25. februarii, anno 1599.

Az te szerelmes társod
 Thurzo György.

CCLXXIX.

1599. Február 27.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Legyen hála az Ur Istennek, én jó egészségben vagyok, adgya az Ur Isten, szent fiaért, hogy felöletek is hasomló jó hirt értesek gyakorlatossággal. Akarván kedig azzal is hozzád, édes lölköm, sziből való szeretetemet megmutatnom, alkalmatoságom lévén ez levél elküldésére, el nem mulathattam, hanem Zai Lőrincz uram által akarám ez levelecskémet neked, édes szivem, megküldenem, tudván azt bizonyosan, hogy ez irássom képen cselekedgyél, és módod lévén az írásban, hogy gyakorta nálad, mint lölkömuél és szerelmes én édes társamnál, kedves leszen. Te is kedig, szerelmes atyámfia, hogy hasomlón írj énnékem, mind az magad, azonképen asszonyom anyám, és az kicsinkék egészsége és álapatja felől, mint szerelmes szivemet, felette igen kérlek. Az fejdelem általán fogva holnap, avagy holnapután bejű. Adgya az Ur Isten, hogy minden jót végezhesünk, ki legyen legelsőben az Ur Istennek szent neve dicséretire, és országunknak jóvára és megmaradására. Engedgye azt is, ő szent felsége, szent fiaért, hogy láthasuk egymást nagy jó egészségben, kin mindketten örülhesünk, és velünk való jótéteménirül ő szent felségének hálákat adhasunk. Amen. Az én jóakaró komám uramnak, ha addig el nem indul ide az gyűlésre, és az én szerelmes asszonyomnak anyámnak ajánljad, kérlek, én szómval, tiszta sziből való szolgálatomat . . .

Irtam Posenban, szent Mátyás nap után való szombaton, 1599. esztendőben.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CCLXXX.

1599. *Márczius 1.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Áldott legyen az Ur Istennek az ő szent neve, én jó egészségben vagyok. Az fejdelem még sem jött be, hanem csak napról napra halogatja az bejüvetelt és így mind én velem, s mind az urakkal, kiknek egyik és nagyobb része imár itt benn van, azonképen az vármegyék követivel is hiában költet ő felsége. Csak az jó Isten tudja, mikor leszen vége az jó gyülésnek. Itt való létemben kedig egyébbel, édes lölköm, nem vigasztalhatom magamat, mint ha leveleidet jó egészséged felől gyakorta látnám; minthogy kedig ez ideig elég ritkán írtál, édes szivem, kérlek az te énhozzám való szeretetedért, írd gyakorta énnékem mind az magad, s mind az kicsinkék egészsége felől. Adgya az Ur Isten, hogy minden jó és kedves hireket irhass, és láthassuk egymást nagy jó egészségben, kin mindketten örülhessünk és az Ur Istennek hálákat adhasunk. Asszonyomnak anyámnak, kérlek, mondd sok szolgálatomat. Czobor Mihály uram, sógorom felől semmit nem írhatok, mert még itt nincsen. Egy levelet irtam volt neki, de csak választ sem adott levelémre az jó sógor . . .

Datae Posonii 1. martii, 1599.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CCLXXXI.

1599. Márczius 2.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna.....
Én is, hála legyen az Ur Istennek, jó egészségben vagyok. Érttem azt is, szerelmes lölköm, leveledből, hogy komám uram asszonyomval anyámval egyetemben ott voltak volna Bichén, kit örömet hallottam, de hogy asszonyom anyám ott nálad nem maradott, bánom, mégis inkább elmulathattad volna az időt, ha ő kegyelme ott lett volna. Az kisasszony dolga felől bőségesen irtam Sasinban komám uramnak. Mondá azt is Kasza Péter, édes szivem, hogy Strechenben is elmentél volt asszonyomhoz anyámhoz, kit akartam, dicsérem is, mert azzal asszonyomhoz anyámhoz szeretetedet és szolgálatodat mutatod meg. De azt bizony bánom, hogy szolgálaim közül, az, kik otthon maradtanak, senki nem volt veled, hanem csak Chernanski, és az nagy fő ember Kasza Péter és két hitván inas, kit az hitván emberektül, az mint nem méltó is, jó néven nem vehetek, meg sem köszönöm nekik. Mondgyák azt is, hogy Chepani Lőrincz azultátul fogvást nem volt az várban, de meglátja, hogy társára nem találkozott, hanem más is példát veszen róla, mint becsülje és mint hallgassa el urának parancsolatját. Az fejdelem általám fogván imár holnap bejű. Komám uramnak is megirtam, hogy ne késsék, hanem besiesen. Adgya az Ur Isten, hogy minden jót végezhesünk. Én édes szerelmes lölköm, szivem, egyetlen egy atyámfia, kérlek azon felette igen, irj gyakorta énnékem egészséged felől, ki-nél énnékem soha kedvesb dolgot nem cselekedhetel, mégis itt, mintegy temleczben lévén, és sehova nem járhatván, vigasztalhassam magamat az te jó egészséged felől való kedves hír-

vel, melyben tartson meg az Ur Isten az kicsinkékvel egyetemben... Irtam Posonban büjt első vasárnap után való kedden, 1599.

Az te szerelmes társod

Thurzo György.

CCLXXXII.

1599. Márczius 4.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna.....
Istennek hála, én is jó egészségben vagyok. Adgya az Isten, hogy felőletek is hasomló jó hirt hallhasak. Hogy lássad, én édes szivem, hogy mint lölkömet tiszta sziből szeretlek, valamikor módon és alkalmatoságom vagyom az levél elküldésben, el nem mulatom, hanem mindenkor irok, az mint most is Osztrozit uram feljüvén ide Posonban, és emberét haza bocsátván, nem akarám elmulatnom, hanem, minthogy most magam jelen nem lehetek, ez levelemvel, édes szivem, akaralak meglátogatnom, tudván azt bizonynyal, hogy kedves dolgot cselekszem ezzel az gyakorta való írásomval. Te is azért, szerelmes atyámfia, ha engem szeretsz, kibem bizony semmi kétségem nincsen, hasonlóképen cselekedgyél, és énnékem gyakorta irj egészségéd felől. Adgya az Ur Isten, hogy sokáig és gyakorta minden jót irhass jó egészségben. Minthogy az gyermekszülő asszonyállatok ide is igen holtanak, noha Isten az gyermekeket békével adta meg, Németországbul egy ember minemő orvoságát találta, ki igen hasznos, ugy annira, hogy valamellyen próbálták, az mind gyermekestül megmaradt. Azonképen az gyermekek is himlében holtanak,

azoknak is micsoda orvoság használt, im írva küldtem. Adgya Isten, hogy szükséges ne legyen. Minthogy kedig pomograna az bichei kertben igen kevés terem, és az ország az nélkül nem lehet, ki tudgya, kinek leszen szükséges, im azt is küldtem. Most imár nem lévén mirül egyébrül írnom, ajánljak az irgalmaságnak Urának . . . Irtam Posonban böjt első vasárnap után való csötörtökön, 1599.

Az te szerelmes társod,
Thurzo György.

Szerelmes szívem, azt irtam vala, hogy pomogranat küldöttem, mert azt tudtam, hogy itt az bötokban talállok, de sehon csak egyet sem találhattak. Ezután ha hoznak Béchbül, küldök.

CCLXXXIII.

1599. Márczius 5.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Az Ur Istennek legyen szent neve dicséretes, én is jó egészségben vagyok. Im értém, szerelmes atyámfia, hogy oda mifelénk hideg idők járnak, ide váltig olvad az hó, ha sokáig így tart, hamar szántanak is. Az nyulakat és madarakat, mint én édes szerelmes szívemtül, szeretettel és nagy jó néven vettem. Adgya Isten, hogy ezután is küldhess nagy jó egészségben. Az pisztránggra még is kérlek, édes szívem, hogy külgy énnékem, mert az püspökök óránkint szorgalmaztatnak, hogy külgyek nekik. Lám az hrichói patak kívül is, Litawán és egyebütt vannak oly patakok, kik be nem fagynak, és azokban halászhatni. Ujszászy, az rab felől azelőtt való levelemet

hogy irtam, irtam az udvarbirónak, mihez tartsa magát. Az fejdelem tegnap érkezett be. Az minemő kívánsági lesznek, ma adgya ki nyolcz órákorban. Adgya Isten, hogy o'lyat kívánjanak, az kik az megadásra lehetségessek legyenek, és végezünk ollyat, az ki ő szent nevének dicséretére és országunknak megmaradására lehessenek. Most imár, édes egyetlen egy szívem lölköm, nem lévén egyébrül mirül irnom, ajánljak az irgalmaságnak Urának . . . Irtam Posonban bőjt első vasárnap után való pinteken hajnalkorban, 1599.

Az te szerelmes társod,
Thurzo György.

Komám uram ez ideig még be nem érkezett ide Posonban.

CCLXXXIV.

1599. Márczius 8.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Az te leveledet, én édes szerelmes atyámfia, vettem nagy örömmel, értvén az te jó egészségedet, melyben sokáig hogy megtartsion az Ur Isten, mindennapi imádságomban könyörögök az én Uramnak Istenemnek. Én is, Istennek hála, jó egészségben vagyok, és az fejdelem kívánságirul eléggé forgatjuk elménket, hogy valami jót végezhetnénk. De mint-hogy az fejdelem kívánsági lehetetlenek, hogy mi azokat véghez vihessük, azon volnánk, hogy ugy végeznénk, ki Istenünknek szent neve dicséretire, országunknak javára és megmaradására következhetnék. Hogy szép ez idei bárányokat és egyébféle élést is küldtél, mint én lölkömtül szívenemtül,

nagy jó néven vettem és igen is köszönöm. Engedgye az Ur Isten, hogy sokáig egymással szeretettel élvén, mind irjunk s mind külgünk szeretettel, gyakorlatossággal egymásnak. Az pisztrángot igen rosszul csinálták volt be, úgy annira, hogy mindenestül elromlott, még ide hozták. Tetűled, mint én édes lölkömtül, azt is jó néven vettem, de azoknak, az kik becsinálták meg nem köszönhettem, miérthogy az püspököknek be kérkedtem volt, hogy szép főtt pisztrángot küldök nekik, imár miattok szómban fogyatkozás leszen. Édes szívem, kérlek, külg ismég mingyárust, de jobban csinálják be, és megnyomtassák, hogy meg ne romoljon az utban, és én is miattok szómban vétkeket ne valljak. Hogy ez minapiban Gyurchanski felességének vizát küldött, és én nem, ne egyébre véld, édes lölköm, hanem hogy énnékem sok dolgaim lévén, és gondolván, hogy ajándékban kicsin ajándék volna az viza hús, Gyurchanskinének kedig sok is, azért nem küldtem, de minthogy kedvesnek vélem, édes szívem, hogy leszen nálad, mind vizát, s mind pomogránát, narancscsal egyetemben küldtem. Az Ur Isten adgya jó egészséggel, édes lölköm, elköltened. Én tied vagyok, édes lölköm, és te is enim, én édes szívem. Adgya Isten, hogy sokáig szerethessük egymást és tartson meg . . . Irtam Posenban estve kilencz órákorban, bőjt más vasárnap után való hétfőn, 1599.

Az te szerelmes urad, ki úgy szeret,
mint életit, szerelmes társát, szívét, lölkét

Thurzo György.

CCLXXXV.

1599. Márczius 12.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
 Sok számtalan dolgaim után, kiket csak az jó Isten tudgya mikor végezhetjük el, ma estve felé adták meg, én édes szivem, az te leveledet, melyen bizony mind bánkódtam, s mind kedig örültem. Bánkódtam, bánkódom is bizony, tiszta sziből azon, hogy fejed fájását és beteges állapotodat jelented, kibül hogy az én irgalmas és kegyelmes Istenem meggyógyitson, könnyörök tiszta sziből ő szent felségének. Másfelől vigasztal az, hogy magad kezeddél irtál, remélvén irásodbul meggyógyulásodat. Adgya Isten, szent fiáért, hogy hamar való napon kedvesebb hirt irhass, én édes lölköm, egészséged felől, kin én is örülhessek, és az Ur Istennek hálákat adhassak; mely állapotod felől, hogy mennél hamarabb lehet, irj énnékem az Istenért is kérlek, mert addig sem élek, sem halok, az míg jobb hirt egészséged felől, én édes lölköm, nem értek. Én, hála az Ur Istennek, egyébképen jó egészségben volnék, csak hogy az sok nyughatatlanságot és koplalást imár szintén meguntam. Ma imár negyed napja, hogy napjában csak egyszer eszem, azt is csak késsén; de mindazzal sem gondolnánk, csak valami jót végezhetnénk, személünk szerint, hogy hadban ne menjünk, és egyéb hadi terheket ne viselünk. Imár minden háztul két-két forintot ígértünk. Adná az jó Isten, hogy hamar és minden jót végezhesünk. Zrini uram csak holnap jü be; kik ill sok ideig itt vagyunk, itt való sok költségünk izünkben essik. Irod azt is, én édes egyetlen egy lölköm, hogy én te-reád neheztelnék, hogy asszonyomat anyámat meglátogattad. Ne adgya az én Istenem, hogy én te reád haragudnám, ugy nem másra, hanem magamra kellenék haragudnom, mint hogy egyek vagyunk. Csak azt bánom, hogy senki otthon

nem lévén, ill mód nélkül mentek el szolgálaim veled, ő reájok azért méltán neheztelhetek, de te reád, én édes egyetlen egy lölköm, ne adgya az Ur Isten, hogy nehezteljék; mert nem szereti azt az ember, hanem gyűlöli, az kit haragjával illet. Én kedig, minthogy te tudod Isten, hogy tiszta sziből szeretlek, hogy lehetne az, hogy reád, mint én édes szivemre és lölkömre haragudnám? azért, édes szivem, hogy ez gondolatot kivesd szivedbül, igen kérlek, ha engem szeretsz. Az béchi árosemberekkel szölok az asszonyember avagv leány felől, az ki leáninknak az haj felcsinálásban szolgálni tudna, de magamval mint és hogy vihetném fel, nem látom módgyát; hanem úgy végezek felőle, hogy Posgai házához vigyék Nagyszombatban, és mi onnét osztán Bichére vitethessük. Egyéb dologbul is, csak az Ur Isten egészséget adgyon, veled egyetemben, én édes lölköm, azon leszek, hogy kívánságod szerint cselekedgyem. Az tisztartóknak mindeniknek, kérlek, irasd meg magad szovaddal, és az bicheinek meg is hadgyad, hogy pénzt bőven szerezzenek, mert az itt való festékkal (?) sok költségünk miatt nem kezdünk felérni, hanem hitelben is kellették valamit felszednünk. Komám uram megszolgálja, mint szerelmes asszonyának leányának, hogy róla el nem feledkeztél, szolgálatját ajánlja én általam is ő kegyelme. Sógorom itt vagyon egészségben, holnap is még megtalálom az téged illendő jószágért. Adgyon Isten szent lelket neki, hogy másét magánál hamisan meg ne tartsa. Az Ur Isten, én édes egyetlen egy szivem, lölköm, sokáig, szent fiáért éltesen . . . Irtam bőjt másod vasárnap után való pinteken, estve kilencz órákorban, 1599.

Az te szerelmes urad, ki úgy szeret,
mint magát, szivét, lölkét és életit

Thurzo György.

CCLXXXVI.

1599. Márczius 14.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Nem nyughatom addig, én édes lölköm, valamig bizonyost
nem érthetek egészséged felől, minthogy azt értettem, hogy
beteges állapotban vagy. Azért, én édes lölköm, kérlek, mint
én szívemet, irj egészséged felől, hogy értvén egészségedet,
örülhessek rajta. Én, Istennek hála, jó egészségben vagyok,
csak az Isten azt adná, édes szívem, hogy magad is azokkal,
az kikkel az jó Isten megáldott, jó egészségben volnál. Zrini
uram is bejüve. Az irást ma adánk fel az fejdelemnek, csak
az Isten adná, hogy elégednék meg ő felsége ajánlásunkval,
és lenne jó vége az gyűlésnek, mehetnék hamar hozzád, én
édes egyetlen egy szívem, lölköm. Magamat viszem, kinél
tudom, kedvesb ajándékok nem leszen elsőben; azután az mit
itt vásárlottam is, tudom azt, hogy az is kedves ajándék
leszen nálad. ... Datae Posenban, böjt harmadik vasárnapon,
anno 1599.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXXXVII.

1599. Márczius 18.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna
Sok számtalan dolgaim és foglalatosságim miatt, édes lölköm,
csak ahoz is alig érkezhetem, hogy neked, mint én szívemnek,

gyakrabban az mint kívántatnék, írhatnék; mindazonáltal még sem akarom elmulatnom, hanem levelemvel, módomból lévén az írásban, akartalak meglátogatnom. Istennek hála, én jó egészségben vagyok. Adgya az Ur Isten, hogy felöletek is hasomló jó hirt hallhasak. Az gyűlés imár, hiszem Istent, sokáig nem tart, kit Isten adgyon, hogy szerencsésen hamar véghez vihesünk, hogy hamar haza menvén, téged, én lölkömet, jó és szerencsés egészségben találhasalak. Komám uram és asszonyom anyám itt vannak Posonban, még ma Béchben mennek. Istennek hála, jó egészségben vannak. Sógorom, az bátyád haragszik szobássú (?) hogy az tiédet kérem tüle. Most imár nem lévén egyébrül mirül írnom ajánlják benneteket az kegyelmes Ur Istennek . . . Irtam Posonban 18. martii 1599

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCLXXXVIII.

1599. Márczius. 20.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Nagy örömmel vettem, szerelmes szivem, mai napon az te leveledet, kiből azt értettem, hogy az jó Isten mind az mi szerelmes gyermekinkkel egyetemben mind az ideiglen jó egészségben megtartott, mely írásoddal sok számtalan dolgaim között mint vigasztaltál meg, édes atyámfia, édes szivem lölköm, engemet, én bizony nem hogy megírhatnám, de ingyen ki sem mondhatnám. Adgya az Ur Isten ezután is sok jó esztendeig felöletek hasonló jó hirt érthessek, és áldgyon meg az irgalmaságnak Ura és Istene minden lölki és testi jóvaival benneteket. Én is, Istennek hála, jó egészségben vagyok. Az gyűlésnek végét, hogy hamar lenne, tiszta sziből

kivánnám, nem egyébert, hanem hogy téged, én lölkömet annál hamarébb láthatnám ; de minthogy soha nem lehet oly hosszú, az kinek vége ne lehessen, az mai irás szerint, az mellet ő felsége irásunkra irt, gondolom, hogy megítélhetjük sokaig tart-e az jó gyűlés, kit én bizony imár itt Posonban tisztán eluntam-e, vagy nem. De mindazonáltal, vagy leszen vége az gyűlésnek, vagy nem, minthogy az több uraknál előbb jöttem ide Posonban, méltó, hogy előbb mehessek haza is. Hogy az pénz megszerzésére gondod volt, édes szivem, azonképen az fejdelem deszkái alá küldésére, köszönöm azbul való fáradságodat, mint én édes szerelmes lölköm atyámfiának. Ezután is, hogy ahoz tartsák az tisztartók magokat, kérlek, mint szivemet, parancsold meg nekik, kirül ő magoknak is irtam azelőtt, most kedig az deszka felől az bichei udvarbírónak bévségessen irtam. Az mikor az szántásnak ideje leszen, édes lölköm, meghadd, ird is meg az udvarbíróknak, szántásban és vetésben szorgalmatosak legyenek. Sáros földben az magot ne vesék, hanem oly módon és oly földben, azonképen oly időben, hogy az földnek se ártson, és az földi vetemébül is jó hasznót remélhessünk. Az kerti veteménekre is, kérlek, édes szivem atyámfia, viseltess jó és szorgalmatos gondot. Minthogy az gazda most otthon nincs, méltán az gazdasszonyra kellek efféle gondot vetnem, kit tudok, én értem, édes szivem, örömet, nagyobbbat ennél is, megcselekeszel. Komám uram és asszonyom anyám ma mentek Béchben az kisasszony dolgában, adgya Isten, hogy az jó doktorok használhasanak neki. Ezeknek utánna az Ur Istennek ajánlak, szerelmes lölköm, kis fiunkkal és leáninkkal egyetemben, ki adgya szent fiaért, hogy láthasuk egymást minnyáján nagy jó egészségben. Amen, Amen. Irtam Posonban, böjt harmadik vasárnap után való pinteken, estve nagy késsén, mikor szintén ágyamra nyugodni akartam volna menni, irigylén az több uraknak, az kiknek szerelmes házastársok itt vannak, ugy mint Nádazdiné, Pálffiné, Illés-

háziné, Thurzo Staniszlóné, és ezek kívül sok német asszonyok és özvegyek, úgy mint Czobor Pálné asszonyom, Balassa Andrásné asszonyom és egyebek ; bizony édes lölköm, szerelmes szívem, atyámfia, akartam volna, akarnám is, ha te is itt lennél, vagy lehattél volna. De elhittem azt, hogy hamar való nap egymást jó egészségben meglátjuk, és az mit itt elmulatunk, azt is még helére hozzuk. Ez csufságomat kedig, édes szívem, kérlek semire égyébre ne magyarázd, hanem hogy ez írásomal okot akartam adni egy kis nevetésre. Anno 1599.

Post scripta. Nádazdiné asszonyom az bátyjához megyen, Báthori Istvánhoz Echettre, azt értém, hogy arra megyen, Bichére, ha arra megyen, külgy, édes szívem, eleiben, és kérd hogy betérjen. Az szomszéd nemes uraimban is hivass be, és ha betér, gazdálkodgyatok jól nekik, mégis ha azelőtt nem esmerted, esmerkedgyél meg vele. Az szomszéd nemes uraimban felhivathatsz, édes szívem, úgy mint az vice ispánt, Ordódit, Mattyasowskit, Marsowski Bálint fiát és Skrobakot Litawárul.

Az te szerelmes szived, lölköd és társod,
Thurzo György.

CCXXXIX.

1599. Márczius 22.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna.....
Az te leveledet tegnap késsén estve megadák énnékem, melyben az irod, én édes szívem, hogy jó egészségben volnál, kit adna az Ur Isten, szent fiaért, hogy úgy volna. De az mint az tisztartó leveléből értém, nem igen jó egészségben vagy, minthogy az asztalnál sem ülhetsz sokáig, és semit sem ehe-

tel, kívül minemő bánatom és szívem fájdalma vagyon, azt csak az jó Isten tudgya. Hogy kedig magad beteges álapotod felől semit nem irtál énnékem, eléggé csodálkozom. Kérlek azért, én édes lölköm, ird meg, éjel nappal ide küldvén az levelet, énnékem, mint és hogy vagy, és micsoda nevolád vagyon? Gyógyítson meg az kegyelmes és irgalmas Ur Isten, és tartson meg sok esztendeig én jó szerencsémre nagy jó egészségben, és áldgyon meg gyermekinkkel egyetemben minden lölki és testi jovaival etc. Én magam, Istennek hála, jó egészségben vagyok, csak te, én édes egyetlen egy szívem, én édes atyámfia jó egészségben volnál. Az gyülés is imár ez jövő szerdáig elvégeződik, csak érkeznének hamar az szeke-res lovakkal. Az érsek tegnap vendéglette meg az fő urakkal egyetemben az herczeget. Én is ott voltam. Most imár egyébrül nem lévén mirül irnom, ajánljak az irgalmas és kegyelmes Ur Istennek... Irtam böjt negyed vasárnap után való hétfőn hajnalban, 1599.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CCXC.

1599. *Márczius* 25.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Egy felől, én édes egyetlen egy lölköm, nagy örömmel és vigasággal vettem az te leveledet, minthogy az te kezddel irt leveledet olvastam, másfelől minemő bánatom és szívem fájdalomával értettem azbul az leveledből, az melyet asszonyomnak anyámnak irtál, hogy beteges álapotban vagy, azonképen az

én szerelmes Juditkám is, minemő szivem fájdalmával olvastam, csak azt az jó Isten tudgya; nem is kellenék, édes lölköm énlöttem efféle nyevoládot, azonképen leáninkét, eltitkolnod. Hiszem tudod, édes lölköm, én édes szivem, hogy egyszer megesküdvén veled, én szerelmes társomval, egy ugy szeretvén téged, mint tulajdon magamat, más az leáninkat, mint gyermekinket, lehetetlen dolog az, hogy felöletek szintén elfeledkezhetném, azonképen gyermekinkről. Postán menten mehettem volna, hogyha az fejdelem és az urak nem tartóztattanak volna, minthogy szintén most válik el az gyűlésnek álapatja, mint és hogy leszen. Azért mindazonáltal, im egy szolgámot küldtem fel, ki által az Ur Istenért kérlek, ird meg énnékem, mint és hogy vagy, és ne tagadd meg előttem mind az magad s mind gyermekink nevoláját, hanem, ha engem szeretsz, ird meg, én édes egyetlen egy szivem lölköm, mint és hogy vagy, tudgyam én is, mit cselekednem és mihez tartanom magamot. Mert te tudod, Isten, hogy énnékem sem élet, sem jószág, sem élémenet nem lehetnek oly becsületessek, mint én édes szerelmes atyámfia, az te jó egészséged, és azután az gyermekinké. . . . Irtam Posonban nagy szivem fájdalmában lévén betegséged miatt, édes szerelmes atyámfia, 25. martii 1599.

Az te szerelmes urad
Thurzó György.

Én édes szivem, ird meg micsoda és minemő nevolád vagyon, tudgyam én is ahoz mint tartanom magamat, és ahoz képest doktort is magamval felvinnem.

CCXCI.

1599. April 28.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Ezen órában, hogy az krywai majorbul ide Árwában az várban megtértem, adák meg, én édes szívem, az te leveledet, melybül megértettem, hogy lábaid fájdalma miatt nem igen jó voltál volna, kit bizony nem örömet hallottam és olvastam. Én is bizony tegnap az egyik lábomban nagy fájdalmat éreztem, de Istennek hála, ma imár nem annira. Talám ugyan együvé szóllottunk volt az lábaink fájdalma felől. Gondolom, hogy essőre, avagy felhős időre indult volt meg az lábainkban való fájdalom. Nincs is kétségem, hogy az én Istenem, az kinek én az te jó egészségedért tiszta sziből könyörgök, azbul az lábfájásbul, szent fiáért, meggyógyit, és én szerencsémre, édes lölköm, sokáig jó szerencsés egészségben megtart, és megadgya, hogy egymást jó egészségben látjuk. Hogy, édes szívem, én rólad elfeledkeztem volna, és csak egy levelet sem irtam volna; ne adgya azt az Isten, hogy én rólad, én szerelmes atyámfíarul, elfeledkezném. Ha akarnám is, lehetetlen volna, minthogy egy test és egy vér lévén velem, úgy szeretlek, mint tulajdon magamat; mint lehetne azért az, hogy rólad elfeledkezhethném? Tegnap napon is irtam egy levelet. Imár nem tudom, ha megadták-e, vagy nem? Noha elég dolgaim és nyughatatlanságim voltak ez ideig, de mégis nem akartam elmulatnom, hanem levelemvel akartalak meglátogatnom, mert vasárnap estvére Parniczára érkezhén, mingyárt egy lengyel úr jött hozám, Penyasko Miklós. Azzal egész estvéig elég dölgom volt. Hétfőn az vármegyében is sok foglalatoságim voltanak, úgy annira, hogy késsőn estve jüttem fel az várban. Tegnap ebédig az vár alatt való majort és az várat jártam el, és csak az szeginségnek is nem győztem

választ adnom. Ebéd után az kriwai majorban mentem vala, és ott valami tót fundáltam, ki elég nagy és szép tó is leszen; ott is majorságunknak meglátogatásában szintén estveig elég dolgom volt. Ma reggel onnét elindulván, és az lehotai majorságomat meglátogatván, szintén ebédkorban érkeztem ide az várban. Egy falatot evén, ebéd után mingyarást elindulok és az viceispánnál hállok, minthogy dolgaim vannak vele. Holnap szálon Rewainé asszonyomhoz megyek, két levelet is irt, és igen kéret, hogy hozzá menjek. Onnét holnapután sohon nem késvén, azon leszek, hogy vacsora előtt jó idején oda menjek Teplicéerc. És így eszedben vehetted, édes lölköm, hogy ez ideig elég dolgaim voltanak. Az udvarbirónak meghattam, hogy ugyan most kendermagot külgyön együtt velem az szálon. Két luknával küld, az többit itt veti el. Lenmagja egy szál sincsen. Kérlek, édes szivem, komám uramnak és asszonyomnak ajánljad, én szómval, szolgálatomat. Adgya az Ur Isten, hogy mind téged, édes lölköm, s mind kedig ő kegyelmeket és egész házunk népét találhasuk nagy jó egészségben. . . . Datae in arce Arwa, 28. aprilis, 1599.

Az te szerelmes társod,
Thurzo György.

CCXCII.

1599. *Augusztus 22.*

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Szerelmes én édes szivem, magam egészsége felől azt irhátom, hogy Istennek hála, ma jüttem ide Litawára jó egészségben. Az hévizben sem mehetek, mert anni sok leveleim

érkezének egynehány felől, hogy nem győzők csak választ is írni reájok. Az mely børszekeren pinczetokom volt, az hitván mazona (?) inasok feltörvén az pinczetokot, jól ittanak az borban, itt pedig Litawán semi jó borom nincsen. Holnap azért, ha Isten egészségemet adgya, ebéden itt leszek az várban, hogy az levelekre választ adhasak, estvére Wisnowára megyek. Kérlek, én édes szivem, az minemő palaszkokat küldtem oda négyet, az két öregbikben töltesz az én ivó boromban, és az két kissebikben Szent György bort ez ideit, és ezektől az emberektől küldd Wisnowára holnap estvére; mint szerelmes lölkömtől, nagy jó néven veszem. Holnapután, azon leszek, hogy estve felé otthon lehessenek. Adgya az Ur Isten, hogy nagy jó egészségben találhasalak, én édes egyetlen szivem, az kicsinkékkel egyetemben. Kérlek, én édes lölköm, ird azt is meg, mint és hogy vattok, hogy értvén egészségedet, örülhessek rajta. Az Ur Isten áldgyon meg... Irtam Litawán 22. augusti, 1599.

Az te szerelmes urad,
Thurzo György.

CCXCIII.

1599. Augusztus 27.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Diszértések az Ur Isten, én az gyermekekkel egyetemben jó egészségben vagyok. Adgya az Ur Isten, én édes lölköm, hogy tefelőled is és egészséged felől jó és kedves hirt hallhasak és érthesek. Komám uram ő kegyelme küldött énnékem egy levelet az útból, az mellet sógor uram Czobor Mihály uram irt ő kegyelmének, melyből megértettem, hogy az Ur

Isten megkönyebítette asszonyomat anyámat, kin tudgya Isten, nagy örömem vagyon, és az Ur Istennek hálákat adtam, hogy ő szent felsége az előbeni jó egészségét megtértette ő kegyelmének, melyben tartsa meg az Ur Isten ő kegyelmét sok jó esztendeig. Miérthogy kedig imár asszonyomat megkönyebítette az jó Isten, kérlek, szerelmes atyámfia, ott imár ne késsél, hanem jűj haza, ki tudgya micsoda nevolában betegeskednek oda az emberek, mostani álapatod kedig minemő, Isten oltamazzon tüle, hogy valami betegséged történék. Az uton kedig, édes szivem, ne sietve, hanem lassan járj. Tudom, hogy Isten adott anni okoságot, hogy meg tudod magadat oltalmazni. Komám uramnak és asszonyomnak anyámnak ajánljad én szómval szolgálatomat. Az mennek, földnek Ura és Istene legyen veled, édes szivem, minden dolgaidban, és áldgya meg utodat, és hozzon meg nagy jó egészségben, kin mindketten örülhessünk és ő szent felségének hálákat adhassunk. Tartson meg az jó Isten, édes lölköm, sokáig, nagy jó egészségben. Az kicsinkék, az kik szólni tudnak, szolgálatjokat ajánlják, az kik kedig nem tudnak szólni, gondolják. Irtam Bitchén 27. augusti, 1599.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXCIV.

1599. Augusztus 28.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Szerelmes lölköm, minthogy komám uram embere ment Teplicéről Sasinban, nem akarám hozzád levelem nélkül bocsátanom. Istennek hála, én jó egészségben vagyok az gyerme-

kekvel egyetemben, adgya Isten, hogy te is jühess hozzánk jó egészségben. Az várbul nem meri az vén asszony kihor-
dozni őket, minthogy városban az gyermekek himlőznek. Ma
is egy holt meg az himlő miatt, oltalmazzon Isten meg ben-
nünket szent fiaért tüle. Most egyébrül nem lévén mirül ir-
nom, szerelmes atyámfia, kérlek, hogy oda sokat ne késsél,
és visszajüvésedben lassan járj és oltalmazdad magadat. En-
gedgye az Ur Isten, hogy jühess meg hozzánk nagy jó egész-
ségben. Komám uramnak és az én szerelmes asszonyomnak
anyámnak, kérlek, mondd én szómval szolgálatomat. Sógor
uramnak, asszonyomnak és Czobor Pálné asszonyomnak azon-
képen ajánlom szolgálatomat. Babuska az mint mondta, ugy
irom: Starej panej matky y mladej pani matky moy mily
pane apka na pisste sluzbu y mnoho dobreho a že Jutka,
Iluska a Imrisko su zdrowy, a žeby skoro prissly, nebo baba
nechcze ani do zahrady pusstyat. *) Az Ur Istennek jó és ke-
gyelmes gondviselésében ajánljak, szerelmes atyámfia. Ex
Bitche 28. augusti, 1599.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXCV.

1599. Augusztus 29.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Sze-
relmes én édes atyámfia. Mai napon késsén estve adák meg
énnékem az te leveledet. Hogy ez utadban az jó Isten egész-

*) Ezen tót nyelven írt mondat értelme a következő: »Öreganyám-
nak és anyámnak írd meg édes atyám szolgálatomat és minden jókat,
hogy Jutka, Juliska és Imrisko egészségesek, és hogy mielőbb jöjön meg,
mert az öreg asszony még a kertbe sem akar minket bocsátani.«

séggel hordozott, és asszonyomot anyámat is megkönyebítette ő szent felsége, tiszta szíből örülvén rajta, az én Uramnak és Istenemnek hálákat is adtam. Azon jó egészségben tartson meg benneteket az jó Isten sok ideiglen. Mi is itt minnyájan jó egészségben vagyunk. Az dinnyéket, mint szerelmes szivemtül, nagy jó néven vettem. Az lovast, kívánságod szerint, im oda küldtem. Hogy azt kívánnák túled, szerelmes szivem, hogy addig imár ott légy, míg asszonyomval anyámval együtt feljühetnél, bizony akarnám, hogy ha mindenekből az én szerelmes asszonyomnak anyámnak kedve szerint szolgálhatnál, ezben is azonképen, de tudod édes atyámfia, minemő állapotban vagy, mennél tovább késnél oda, annál nehezen jühetnél fel. Más az, ide csodahírek jünek, ez éjjel is egynehány rendbeli leveleim érkeztek, hogy minden embert hadban hirdetnek, ki tudgya császár urunktul is minemő parancsolat érkezhetik, kit én, mint alázatos szolgálja, semiképen el nem hallgathatok. Azonképen az komám uramnál való határjárás is előttünk vagyon, és egyéb dolgok is, kiket előszámolni sok volna. Azért, édes szivem, az ház és a gyermekek gazdasszony nélkül igen pusztának tetszik. Méltó azért, hogy asszonyomnál anyámnál ment ember légy, hanem lassan jűj fel, édes lölköm szerelmes atyámfia, és engedgye az Ur Isten, hogy egymást láthasuk jó egészségben. Ez leveletem, ha ott érnek vele Sasinban, komám uramnak ő kegyelmének ajánlván szolgálatomat, add meg ő kegyelmének. Asszonyomnak ő kegyelmének, sógor uramnak asszonyomval és Czobor Pálné asszonyomval, ajánlom szolgálatomat. Az kegyelmes, jó és irgalmas Ur Istennek szent gondviselésébe ajánljak . . . Költ Bichén szent János nyaka vágása napján, 1599.

Az te szerelmes urad és társod
Thurzo György.

CCXCVI.

1599. Szeptember 13.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Én, Istennek hála, ide az trenchíni hévizben jó egészségben érkeztem. Az útban találának az fejdelem leveleivel, az kikben minnyájunkat az hadban személünk szerint hivat ő felsége. Az oda fel való vármegyékre szöλλő leveleket felküldtem. Gyurchansky késsedelem nélkül küldözze el őket. Én sem késsem ez utban sokat, értvén, hogy hadban kelletik készülnünk, hanem haza sietek. Adgya az Ur Isten, hogy egymást láthasuk nagy jó egészségben . . . Az trenchíni hévizben 13. septembris 1599.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

CCXCVII.

1599. Október 7.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna . . . Dicsértesék az Ur Isten, én is ide Gaydlra jó egészségben juttottam, még ez ideig valakit találtam elő, kik az tábor felől jüttenek, egyebet nem mondanak, hanem hogy erőssen tractálják az frigyét, és minden reménségek az az embereknek, hogy az békesség véghez megyen, kit Isten adgyon, hogy jó módgyával és ne országunknak kárával és fogyatkozásával mehessen véghez. Az tatár khámot is, az mint mondgyák, oda várták az mi táborunkban. Mihellen valami bizonyost értek, mindgyarást értésedre adom. Minthogy azért, szerelmes lölköm, az mint bizonyosan reménlem, az táborban so-

káig való késsésem nem leszen, kérlek, mint én szívemet, az bánkódásnak és énfelőlem való sápolódásnak hagy békét. Gondold meg édes atyámfia, az mostani magad állapotját. Ne szerezz bánatoddal és gondolkodásiddal magadnak nevolát, és annak is, az kit hordozsz. Megadgya kétség nélkül az jó Isten, hogy nem leszen szükség, hogy az táborban sokáig késsék, hanem hamar való nap ismég egymást meglátjuk jó egészségben, és az ő szent fiaért az megígért ajándékot megadgya, kívánságunk szerint, békével. Komám uramnak ez levelemet, kérlek, mint szerelmes én édes lölkömet küldd meg, és asszonyomnak anyámnak is ajánljad, én szómval szolgálatomat . . . Datae in Gajdl, 7. octobris, 1599.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXCVIII.

1599. Október 8.

Szerelmes szívem, én édes egyetlen egy atyámfia . . . Szerelmes szívem, én ide Bajmóczban öcsém uramhoz, Thurzo Miklós uramhoz jó egészségben jutván, itt ettem ma ebédem. Ő kegyelmének szüksége vagyon Osvaldra, azért édes szívem, ezen az kocsin bocsásd ide. Hozzon magával orvóságot is, itt nem késlelik, hanem ismég haza bocsátják. Én felőlem kedig, szerelmes atyámfia, semit ne sápolódgyál, se bánkódgyál. Az mely jó Isten ez ideig egymáshoz való szeretetben megtartott bennünket, ezután is megtart engemet is te szerencsédre jó egészségben . . . Bajmóczii 8. octobris, 1599.

Az te szerelmes urad
Thurzo György.

CCXCIX.

1599. Október 9.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Istennek hála, én ide Kis Tapolchánra mai napon jó egészségben jutottam, innét egyéb hirt nem irhatok, hanem az török elég álnokul tractálja az frigyét, mert Drégelt és Nógrádot egy-szersmind szállotta meg, de még nem lövik. Mint adgya az Isten szeginyeknek dolgokat, ezután is tudtodra adom, szerelmes én édes atyámfia. Az tatár váltig rabol. Az mieink ugyan ott Esztergamnál az táborban még ez ideig békével vannak. Komám uram faluiban is rablottanak el, az mint beszéllek, Sarlót, Örgenyét, Lantot és egyéb falukat is ugyan egynehányat. Az Ur Isten mindazonáltal velünk leszen, és megszégynyíti az csalárd ellenséget, és az keresztyéneknek adgya az diadalmat. Én felőlem kedig, édes szivem, ne sápolódgyál se gondolkodgyál, az Ur Isten engemet megtart és megőriz. Hiszem azt is, kétség nélkül, hogy téged is, édes lölköm, megáld, és az várandó vendéget, szent fiaért, békével megadgya. Komám uramnak és asszonyomnak ajánlom szolgálatomat. Ezeknek utánna az Ur Istennek jó és kegyelmes gondviselésébe ajánlják... Irtam Kis Tapolchánt, ma ugy mint szombaton, azaz 9. octobris, 1599.

Az te szerelmes társad

Thurzo György.

Kérlek, édes szivem, irj te is gyakorta egészséged felől, hogy értvén egészségedet, örülvén, az Ur Istennek hálákat adhasak róla.

CCC.

1599. Október 14.

Köszönetemnek és magam ajánlásának utánna... Szerelmes szívem, magam felől egyebet nem írhatok, hanem jó egészségben vagyok, de gyermekségemtől fogvást soha nagyobb szerencsén egyszer nem voltam, mint ide az táborban való jüttemben; mihent Kis Tapolchánrul kijöttem mind elől hátul rablott erőssen az tatár, ott sok csavargással menekedtünk meg túlök, visszatértem volna örömet, de hátul is számtalan sok tatár volt, hanem akaratom ellen is be kellett jünnöm az táborban. Jüttemben éjel az Ur Isten, kétség nélkül meghallgatván az ti imádságotokat is, nagy ködöt eseszte, mely ködben nem mehetett az ellenség eszében, hanem az jó Isten magamot szolgálímval és öcsémvel Thurzo Kristóffal békével hozza be az táborban, de az szegin gyalogot az árvavármegyeit, elérvén az tatár, nem tudom menni szaladhatott el szeginyekben, és menni vészett, de ide az táborban csak egy sem jött be. Nagy Miklós kocsia is minden morhájával és szolgálíval oda vagyon, két lovánál többet el nem hozhattanak. Énnékem, Istennek hála, két szekeres lovamnál több nem vészett. Mihent az táborban bejutottam, csak egy fél óra sem tölt benne, mingyárást az sok török és tatár rajtunk volt, kikkel egész nap estig harczolván, éjel osztán ugy mint ma harmad napja, által költöztünk az vár mellé, Esztergam mellé. Azonban az sok számtalan török tatár itt ellenünkben szállottanak táborban. Az tatár menten ment oda fel rablani, mi innét lévén az Dunán, csak egy csepet sem segíthetünk, hanem szabadgyában jár az tatár, az hon akar; csak az jó Isten oltalmazna meg benneteket valami gonosz szerencsétül, de ha az Isten meg nem tartóztatjá csodálatosképen őket, szabadon mind az egész országot elrabolhatják

és elégethetik. Kérlek, édes szivem atyámfia, idegenségre ne vélled, hogy gyakrabban nem irhatok, ezt is az leveletem csak az Isten tudgya, mint vihetik el, az sok szántalan pogánság miatt. Hanem ha valami módotok lehet az írásban, ird meg, az te énhozzám való szeretetedért, mint és hogy vattok? talám az Űr Isten könyörül rajtunk, ugy hogy valamiképen megmenekedhetünk az átkozott pogántul és ezután gyakrabban irhatok, avagy enmagam is hamar való napon haza mehetek. Adgya az Űr Isten, szent fiaért, hogy ti is mifelőlünk, és mi is felőletek jó és kedves hireket hallhassunk. Esztergam alul el kellett indulnunk, minthogy az török és tatár Ujvár felé szállította táborát, hanem Komárom felé szállottunk, ide az ellenség tábora ellenében. Ezután hova megyünk még innét, bizontalan. Többet írnék, szerelmes én édes szivem lölköm de félek hogy levelem az ellenség kezében ne jusson. Ha mit olyat értenétek ott az vármegyében, jobb, édes szivem, idején Litawára menned, ott bizvasban lehetsz. Én felőlem kedig ne bánkódogyál, se sápolódogyál, az Űr Isten az ő szent fia által az Jézus Krisztus által, megtart és megoltalmaz, és megviszen neked örömedre, édes atyámfia, hamar való nap, jó egészségben. Komám uramnak és asszonyomnak szolgálatomat ajánlom, mind magamat s mind téged az kicsinkékvel egyetemben az ő szent és jó gondviselésében ajálván. Irtam hamarsággal, Esztergamon felől két mélfölddel való táborban 14. octobris, 1599.

Az te szerelmes társod
Thurzo György.

Értelemzavaró sajtóhibák.

4. lap, alulról 12. sor : Biteken helyett, olvasd Bitschén.
10. » » 12. » szálások » » szálasok.
17. » » 2. » szállásokat » » szálasokat.
33. » » 2. » honban » » heában.
60. » » 10. » Dinohánszkynak h. olv. Diurchánszkynak.
61. » » 9. » szállól helyett olvasd szálról.
61. » » 3. » zálók » » szálak.
67. » felülről 4. » Dinohánszky h. » Diurchánszky.
74. » alulról 9. » szállásukat helyett olvasd szálasokat.
77. » felülről 4. » »érkeznek, török uraim« helyett olvasd : »ér-
keznek török uraim.«
114. » » 1. » szállón helyett olvasd szálon.
161. » » 10. » Árában » » Árvában.
170. » alulról 4. » Dibovszky h. » Dubovszky.

